

YENİLİKÇİ BİR İLETİŞİM
İLE PAYLAŞILAN

YENİLİKÇİ KALKINMA HİKAYELERİ

UNDP Türkiye
2013

YENİLİKÇİ BİR İLETİŞİM
İLE PAYLAŞILAN

YENİLİKÇİ KALKINMA HİKAYELERİ

UNDP Türkiye

Editörler:

Faik Uyanık

Nazife Ece

Katılımcılar

Adem Akyol	Deniz Tapan	Necmettin Tokur
Afşar Akal	Egemen Çakır	Neşe Çakır
Ahmet Parla	Emine Ataş	Nuri Özbağdatlı
Arif Mert Öztürk	Emrah Çoban	Osman Kahyaoğlu
Arif Şen	Ercan Tural	Özge Gökçe
Atila Uras	Erol Çakmak	Özgür Tacer
Aygen Aytaç	Fulya Somunkıranoglu	Özlem Altuğ
Aygül Fazlıoğlu	Gökhan Dikmener	Özlem Çalışkan
Aylin Gezgüç	Gökmen Argun	Özlem Gökalp
Azize Sibel Gönül	Gönül Sulargil	Öznur Oğuz Kuntasal
Başak Avcıoğlu	Gresi Sanje Dahan	Pelin Kihdir Öztürk
Başak Saral	Güner Ergün	Pelin Rodoplu
Bayram Bayraktar	Halide Çaylan	Selen Doğan
Berna Ülman	Hansın Doğan	Serra Aytun
Brandon Litman	Harun Güçlüsoy	Süleyman Ekşioğlu
Bülent Açıkgöz	Hasan Süel	Tayfun Zaman
Burak Eldem	İnci Ataç Rösch	Tolga Yakar
Can Özen	Kemalettin Metin	Tülin Seçen
Canet Tuba Sarıtaş	Leyla Şen	Yıldırım Lise
Ceren Kocaman	Mehmet Salih Karaçaltı	Zeynep Başarankurt
Ceyda Alpay	Mustafa Yılmaz	

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

Birlik Mahallesi, 415. Cadde, No: 11, 06610

Çankaya, Ankara

Türkiye

www.undp.org.tr

  /undpturkiye

© 2013

TOP PODCAST

- Yeni Ufuklar Podcast
UNDP Türkiye
- Avrupa | Deutsche Welle
DW.DE | Deutsche Welle
- Radio des Nations Unies
Radio des Nations Unies
- Best Warrior Competition
DVIDS
- The Washington Institute Podcast
The Washington Institute for Near...
- e-Institute for Development
World Bank Institute
- Podcast of the Turkish Embassy
Turkish Embassy
- Burç Fm - Podcast Yayını- görün...
Burç Fm
- Military HD
DVIDS
- CFR.org Podcast
Council on Foreign Relations

Teşekkür

Bu radyo programlarının hazırlık sürecinde, yayınında ve yapımında emeği geçen teknik ekibe, katılımlarından dolayı konuklarımıza ve program metinlerinin oluşturulması ve derlenmesinde çalışan gönüllülerimize teşekkürü bir borç biliriz.

Teknik yapımdaki destekleri için Radyo İleif'ten Önder Çağlar ve Halil Rifat Güven'e teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
GİRİŞ.....	9
EGE DENİZİ'NDEKİ KUM KÖPEK BALIKLARI.....	11
KARS'TA KÜLTÜR TURİZMİ VE ÂŞIKLIK GELENEĞİ.....	14
TÜRKİYE VE AB'NİN KARDEŞ BELEDİYELERİ.....	17
KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI.....	19
HAYALDEN GERÇEĞE DÖNÜŞEN KARAVAN.....	23
İL İL DOLAŞAN BİR MEYDAN: İKLİM MEYDANI.....	26
TÜRKİYE'DE KADININ STATÜSÜ VE UNDP.....	29
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GERÇEKTE VAR MI?.....	32
HAYALDEN GERÇEĞE: DÜŞLER AKADEMİSİ.....	36
BİLENLER BİLMEYENLERE BİLGİSAYAR ÖĞRETİYOR.....	38
KALKINMAYA BİLİŞİM DESTEĞİ.....	40
BİLGİSAYARLARIN KALKINMADAKİ ROLÜ.....	43
TÜRKİYE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA NELER YAPACAK?.....	45
TEKSTİL KOBİ'LERİ NASIL GÜÇLENDİRİLİR?.....	48
HERKES İÇİN İNSANA YAKIŞIR İŞ.....	51
TOHUM AĞI OLUŞTURMAK NİYE ÖNEMLİ?.....	54
ORMANLARIN DEĞERİNİ ANIMSATAN YEREL UYGULAMALAR.....	57
KUZEYDOĞU ANADOLU'DA DOĞAL YAŞAMIN KORUNMASI.....	61
GÜNEYDOĞULU KADINLARIN YARATTIĞI MARKA: ARGANDE.....	65
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜNÜ.....	69
DOĞU ANADOLU TURİZMİ GELİŞTİRME PROJESİ.....	72
VAN DEPREMİ.....	75
2011 İNSANİ GELİŞME RAPORU.....	77
SOYU TÜKENMEKTE OLAN BİR TÜR: ANKARA KEÇİSİ.....	80
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÖNÜLLÜLERİ.....	83
KARS'TA YÜRÜTÜLEN BM ORTAK PROGRAMI.....	85
BEYPAZARI'NDA EKOTURİZM.....	88

HER DAMLA DEĞER KATAR.....	91
VERİMLİ CİHAZLAR DÜNYAYI KURTARABİLİR Mİ?	94
SİVAS VE ERZİNCAN'DA SÜREN ÖRNEK PROJE.....	96
KADIN DOSTU KENTLER.....	98
KORUNAN ALAN NE DEMEK?.....	101
CİNSİYET EŞİTLİĞİNDE GERİ SAYIM	104
VODAFONE VAKFI VE UNDP'NİN ÇALIŞMALARI.....	107
PARAMI YÖNETEBİLİYORUM.....	110
İŞ DÜNYASINDA ETİK VE TOPLUMSAL KALKINMA	113
BİLGİ ÜNİVERSİTESİ VE UNDP	116
KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK.....	119
ÖZEL SEKTÖR VE KALKINMA.....	122
KAPSAYICI PİYASALAR NE DEMEK?.....	125
DOĞU ANADOLU'DA EKOTURİZM.....	128
UÇAN SÜPÜRGE VE BM.....	131
BİNALARDA ENERJİ TÜKETİMİ NASIL AZALTILIR?	134
KUZEYDOĞU ANADOLU'DA KALKINMA.....	137
GÜNEYDOĞU'DA YOKSULLUĞU AZALTMAK.....	140
YERYÜZÜNDE BİR GÜN.....	143
GAP'TA YEŞİL BÜYÜME	145
TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMI.....	148
KSS ALANINDA ÖNEMLİ BİR ÇALIŞMA.....	151
RİO+20 İÇİN ÖRNEK BİR UYGULAMA.....	153

ÖNSÖZ

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), 166 ülkede katılımcı, insan odaklı ve yoksul yanlısı bir kalkınma yaklaşımını benimsiyor. UNDP, insanların yaşamlarına köklü değişiklikler getirmeyi, bireylerin tüm potansiyellerini kullanabilmeleri için onlara yardımcı olmayı, ayrıca özgürlük ve seçeneklerini artırma gücüne sahip olmalarını sağlamayı amaçlıyor. Böylece, UNDP insanların sorunlarına kendi çözümlerini üretebilmelerini ve küresel bilgi birikimi, deneyim ve kaynaklara ulaşabilmelerini sağlamak amacıyla insanlar için, insanlarla birlikte çalışıyor.

UNDP, Türkiye’de demokratik yönetim, çevre ve sürdürülebilir kalkınma, yoksulluğun ve bölgesel farklılıkların azaltılması ve kalkınma için özel sektörle işbirliği alanlarında çalışıyor. UNDP, son 50 yılı aşkın bir zamanda, Türk hükümeti, çeşitli sivil toplum kuruluşları, akademik çevreler ve özel sektör gibi pek çok ulusal ve uluslararası kuruluş ile yakın bir işbirliği içinde çalışıyor. UNDP, ayrıca, ulusal sahipliğin ve liderliğin, katılımcı ve kapsayıcı iş modellerinin ve toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutların birlikteliğinin, sürdürülebilir kalkınma için olmazsa olmaz koşullar olduğuna inanıyor. Deneyimini ve bilgi birikimini göstermek ve paylaşmak için UNDP, yaratıcı yollarla kapsamlı bir şekilde savunuculuk ve iletişim görevini yerine getiriyor.

UNDP Türkiye, Ocak 2011’de Türkiye’deki geniş kitlelere ulaştırmak istediği kalkınma öykülerini anlatmak için Yeni Ufuklar podcastlerini yayınlamaya başladı. Yeni Ufuklar podcastlerinin temel amacı sadece UNDP’nin yaptığı çalışmalarla ilgili farkındalığı artırmak değil, yerel ve küresel önemdeki kalkınma konuları ile ilgili tartışmalara katılmaları konusunda bireyleri teşvik etmektir. Yeni Ufuklar podcastleri, Türkiye’de kalkınma konuları ile ilgilenen ve daha sağlıklı, daha yeşil bir geleceğin hayalini kuran insanların sesi oldu.

Geniş radyo ağı sayesinde, Yeni Ufuklar podcastleri Türkiye’de yaklaşık 1 milyon kişiye ulaşıyor. Şu anda bir ulusal, bir yerel ve dokuz üniversite radyosundan oluşan 11 radyoda, Yeni Ufuklar podcastleri her hafta yayınlanıyor.

Yeni Ufuklar podcastlerinin, önemli sosyal medya platformlarından olan iTunes Türkiye mağazasındaki podcastler arasında Hükümetler ve Kuruluşlar kategorisinde bir numara olduğunu da önemle vurgulamak istiyorum.

Böylece Yeni Ufuklar podcastları, iTunes Türkiye’de kendi kategorisinde birinci olarak aynı kategoride kullanıma sunulan 150 kadar podcast arasında en çok indirilen podcast oldu.

Daha iyi, adil ve eşitlikçi bir dünya için bilgiyi, deneyimi, savunuculuk mesajlarını ve başarı öykülerini Türkiye’deki paydaşlarımızla paylaşan Yeni Ufuklar podcastlarının sağladığı bu büyük katkı UNDP Türkiye için büyük bir memnuniyet ve gurur kaynağıdır.

Shahid Najam

BM Mukim Koordinatörü ve UNDP Mukim Temsilcisi

GİRİŞ

UNDP Türkiye Podcast: Genç ve Yenilikçi İletişim

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) daha üretken, daha sağlıklı, daha eğitilmiş ve daha yeşil bir gelecek için insanlar yararına ve onların yanında çalışıyor. UNDP Türkiye İletişim Ofisi, UNDP projelerinin görünürlüğünü artırmak, projeleri tanıtmak ve toplumun her kesiminden insanları bu projelere dâhil etmek amacıyla stratejik iletişim kanallarını çalışmalarının ve faaliyetlerinin merkezine alıyor.

Bu nedenle UNDP İletişim Ofisi olarak, Yeni Ufuklar adıyla yayınlanan aylık e-bültenin yanı sıra, UNDP'nin projelerinden ve çalışma alanlarından ayrıca küresel ve yerel kalkınma gündeminden seçme hikâyelerin anlatıldığı podcast formatındaki sesli ve görüntülü radyo programlarını yine Yeni Ufuklar adı ile haftalık olarak hazırlıyoruz.

Radyo programlarımızın temel amacı, olabildiğince çok insana ulaşarak, UNDP'nin çalışmaları hakkında bilgi vermek ve bu çalışmaların toplumun her kesimi için ne kadar önemli olduğunu vurgulamak.

Ortalama on dakika süren programlarda, proje ekibi mensupları ya da proje ortaklarının temsilcileri ile proje süreci, elde edilen veriler ve projelerin fark yaratan sonuçlarını konuşuyoruz. Ayrıca bu programlarda projelerin, milyonlarca insanı yoksulluktan çıkararak, hayat kurtaran ve çocukların okula gitmesine yardımcı olan Binyıl Kalkınma Hedeflerine katkısını da değerlendiriyoruz.

New York'taki Birleşmiş Milletler Radyosu, radyo programlarımızı destekliyor ve Ankara Üniversitesi Radyosu (Radyo İlef) de kayıtlara ev sahipliği yapıyor.

Yayınlarımız ayrıca Açık Radyo ve Polis Radyosu tarafından yayınlanıyor.

Polis Radyosu, Yeni Ufuklar Podcast programlarını 50'ye yakın ilde yayınlarken Türkiye'deki nüfusun yüzde 70'ine ulaşmamızı sağlıyor.

Gençlere Ulaşmak

Yeni Ufuklar radyo programları, Türkiye'nin dört bir yanındaki üniversite radyoları aracılığıyla da dinlenebiliyor. Bu radyolar arasında İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi radyoları bulunuyor.

Bu üniversite radyo ağı ile gençlere ulaşma imkânı bulan UNDP, böylelikle gençleri kendi ülkelerinde yaşanan kalkınma süreçlerine dâhil etme imkânı buluyor.

Yayın ağıımız sayesinde, Yeni Ufuklar Podcast yayınları ilk sezonun sonunda en az bir milyon yüz elli bin kişiye ulaştı.

Yeni Ufuklar Podcast yayınlarına ait program metinleri, İngilizce ve Türkçe olarak UNDP internet sitesinde yer alıyor. Görüntülü ve sesli kayıtlar, UNDP Türkiye internet sitesinin yanı sıra iTunes, Youtube ve diğer birçok sosyal platformda yayınlanıyor. Bu sayede Yeni Ufuklar radyo yayınları, akıllı telefonlar da dâhil olmak üzere bütün mobil medya oynatıcılarından takip edilebiliyor.

Sosyal Medya Entegrasyonu

Genç ve kalabalık bir internet kullanıcısı profili olan Türkiye’de, ülke nüfusunun yaklaşık yarısının internete erişimi var ve birçok internet kullanıcısı sosyal medya araçlarını etkin olarak kullanıyor.

En son istatistiklere göre, Türkiye’de beş milyondan fazla Twitter ve otuz bir milyondan fazla Facebook kullanıcısı var. Diğer bir deyişle, sosyal medya platformları radyo programlarımızı olabildiğince çok insana tanıtmak ve ulaştırmak için eşsiz bir imkân sunuyor.

Bu nedenle Yeni Ufuklar radyo yayınları, aralarında Facebook, Twitter ve Türkiye’de oldukça yaygın kullanılan Friendfeed olmak üzere birçok sosyal medya platformu aracılığı ile de tanıtılıyor.

Bunun yanı sıra destekleyici görsel materyaller de Pinterest ve Flickr’da yer alıyor.

Sosyal medya profillerimiz sürekli olarak güncelleniyor ve böylece bu platformlarda Yeni Ufuklar radyo programları hakkında konuşulmaya devam edilmesi sağlanıyor.

Sonuç olarak Yeni Ufuklar radyo programları ile UNDP’nin yaptığı çalışmaları ve projeleri duyurmak ve paylaşmak için genç, etkin ve yenilikçi bir iletişim yönteminden faydalanmış oluyoruz.

Hiçbir maliyet olmaksızın bilgi paylaşımı yapmak ve olabildiğince çok insana erişmek bu kadar kolay olmamıştı.

Yeni Ufuklar yayınlarının program metinlerinden oluşturduğumuz bu derlemede, Yeni Ufuklar’ın yayımlanmış olan ilk elli programı yer almaktadır.

Bu programların metinlerine ve ses/görüntü kayıtlarına <http://www.bit.ly/yeniufuklar> adresinden de ulaşabilirsiniz.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye İletişim Ofisi

EGE DENİZİ'NDEKİ KUM KÖPEK BALIKLARI

Konuklar:

Dr. Harun Güçlüsoy, Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Proje Yöneticisi

Güner Ergün, Özel Çevre Koruma Kurum Başkanlığı İnceleme Şube Müdürü ve Proje Koordinatörü

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz köpek balıkları. Dünyada sadece Atlas Okyanusu kıyıları ile Muğla'nın Marmaris ilçesine bağlı Çamlıköy Boncuk Koyu'nda üreyebilen kum köpek balıklarının sayısı on yediye çıktı. UNDP'nin bu köpek balıkları ile ilgili yaptıklarını konuklarımızla konuşacağız. Konuklarımız, Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi'nin Yöneticisi Dr. Harun Güçlüsoy ve Özel Çevre Koruma Kurum Başkanlığı İnceleme Şube Müdürü ve Proje Koordinatörü Güner Ergün. Güner Bey, sizinle başlayalım. Kum köpek balıklarının sayısı 17'ye çıktı. Bu hangi aşamalardan sonra alınan bir sonuçtu?

Güner Ergün (G.E.): Bildiğiniz gibi ülkemizin kıyı uzunluğu yaklaşık 8,400 kilometredir ve bunun belli bir kısmı da koruma alanlarına ayrılmıştır. İşte bu koruma alanlarından bir

tanesi de Özel Çevre Koruma Bölgeleri'dir. Özel Çevre Koruma Bölgeleri, ülkemiz kıyı ve deniz alanlarının yaklaşık yüzde 1,5'lik bir kısmını ihtiva etmektedir. Özel Çevre Koruma Bölgeleri, tarihî, kültürel ve biyolojik çeşitlilik açısından önemli alanlardır. Bu alanlarda, nesli tehdit ve tehlike altında olan türlerin araştırılması, popülasyonlarının izlenmesi amacıyla kuruluşunun ilk yıllarından itibaren son 21 yıl içinde birçok bilimsel araştırma gerçekleştiriliyor. Bu bilimsel araştırmaların başında, deniz kaplumbağası olarak bildiğimiz Caretta Caretta "Chelonia Mydas" türleri ile "Monachus Monachus" olarak bildiğimiz Akdeniz fokü ve son olarak da Sandbar Shark, "Carcharhinus Plumbeus" olarak bildiğimiz kum köpek balıkları gelmektedir. Kum köpek balığı popülasyonlarının araştırılması ve izlenmesi ile ilgili çalışmalar da taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuatımız gereğince 2006 yılından beri devam etmektedir.

UNDP Türkiye: Kaplumbağalar ve foklar belki biraz daha aşına olduğumuz deniz hayvanları, ama köpek balıkları çok duymadığımız bir proje. Şu an 17 tane kum köpek balığı var. Köpek balıkları ile ilgili bu süreç nasıl başladı?

G.E: Aslında ülkemizin taraf olduğu sözleşmelerden bahsederken eylem planlarından da bahsetmem gerekiyor. Bu eylem planları, Akdeniz fokları, deniz kaplumbağaları, deniz vejetasyonu ve kıyrdaklı balıklar denilen türler hakkındadır. Barcelona Sözleşmesi'ne taraf olan ülkelerin bu eylem planları ile söz konusu türleri izlemeleri, türlere zararlı olabilecek etkileri en aza indirmeleri asıl önceliktir. Kurumumuzda da zaten bu türlere ait yapılan çalışmalar hız kazandığından türlerin korunmasına ait çalışmaların da bir an evvel yerine getirilmesi hedeflenmiştir.

UNDP Türkiye: Siz Çevre ve Orman Bakanlığı'na bağlı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı'ndan bu projeye dâhil oluyorsunuz. Harun Bey, siz de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nı temsil ediyorsunuz. Tüm bu proje içinde Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi'nin başındasınız. UNDP'nin bu işteki katkısı nedir?

' Özel Çevre Koruma Bölgeleri, ülkemiz kıyı ve deniz alanlarının yaklaşık yüzde 1,5'lik bir kısmını ihtiva etmektedir. '

Harun Güçlüsoy (H.G.): UNDP olarak Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı'ndan Güner Bey'in de bahsettiği gibi Türkiye'de farklı amaçları ve vizyonları olan deniz ve koruma alanlarımız var. UNDP'nin yaptığı bu proje, koruma alanlarını birleştirecek bir sistemi oluşturmayı düşünüyor. Yani, biz UNDP olarak, artık alan bazındaki korumaları daha da iyileştirip bunu aynı zamanda tüm Türkiye

kıyılarını dikkate alacak sistem bazına getirme yönünde bir çalışma yapıyoruz. Aynı zamanda bu projenin sonuna doğru, Akdeniz'de ve Karadeniz'de de örnek olabilecek bir ulusal bir eylem planı ve stratejisi oluşturmak istiyoruz.

UNDP Türkiye: Bu kapsamda şu ana kadar hangi bölgeler Özel Koruma Bölgesi ilan edildi?

H.G: Geçtiğimiz ay içinde Resmi Gazete'de de yayımlandı: Saros Körfezi, deniz kıyısında bulunan 10. Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edildi. Projemiz içinde bu özel çevre koruma bölgesi haricinde altı farklı alanda da çalışmalarımızı yürütüyoruz. Yani şu an proje kapsamında deniz ve kıyıda bulunan yedi koruma alanında etkinlik ve faaliyetlerimizi, bu alandaki kapasitenin artırılması, güçlendirilmesi, bu alanların finansal olarak sürdürülebilirliğinin ortaya konması ve hem merkezî anlamda hem yerel anlamda ilgi grupları ile beraber ortaklaşa bu alanların yönetimi ve yönetişiminin sağlanması yönünde çalışmalarımızı yürütüyoruz.

UNDP Türkiye: Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı aslında biraz da bu haberle Türk basınında gündeme geldi ama yaptığı çalışmalar sonucunda bu sonuçları elde ediyor elbette. Diğer koruma bölgelerinde de diğer türler ve su kalitesine yönelik çalışmalarınız var. Çok kısaca bahseder misiniz, kurumunuz başka neler yapıyor?

G.E: Aslında kıyı ve deniz alanlarının biyolojik çeşitliliğinin tespit çalışmalarını yapıyoruz. Bunu ilk 2002 - 2004 yılları arasında Datça Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde gerçekleştirdik. Daha sonra 2005-2006 yıllarında Gökova, arkasından Fethiye ve en sonunda Köyceğiz Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde kıyı ve deniz alanlarının biyolojik çeşitlilik çalışmalarını gerçekleştirdik. Biraz önce bahsettiğim gibi, bunlar nesli tehdit ve tehlike altında olan türlerin popülasyonlarının araştırılması ve izlenmesi çalışmaları. Aynı zamanda 2010 yılı içinde sayıları 160'a ulaşan deniz alanında su kalitesinin izlenmesi çalışmalarını da gerçekleştiriyoruz. Bununla birlikte katı atık yönetimine yönelik çalışmalarımız var. Mücadele alanlarımızın dışında ve özellikle deniz altında tüm katı atıkların toplanması, temizlenmesi, bertaraf edilmesine yönelik de yapmış olduğumuz çalışmalarımız mevcut.

UNDP Türkiye: Harun Bey, ne zamandan beri Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı bu projenin içinde yer alıyor ve ne zamana kadar öngörüyorsunuz bu projenin süresini?

H.G: 2009'un Mayıs ayından itibaren bu projenin içindeyiz. Dört buçuk yıllık bir süreci var projenin. Yaklaşık bir buçuk yıllık yani yüzde otuzluk bir zamanı geçirdik proje kapsamında. Faaliyetlerin üçte birini bitirmiş olmamıza rağmen daha önümüzde yapacak birçok faaliyetimiz var. Yani üç yıllık süreç bizim için aslında 6-7 yıllık bir süreç gibi gelebilir. Gerçekten çok umutluyum. Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığımızca, UNDP olarak çok umutlu ve yoğun bir şekilde çalışmamız gerekiyor.

UNDP Türkiye: Aslında somut başarılarla baktığımızda pek çok alt alta sıralanmış iş var: Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edildi, Gökova'daki Özel Çevre Koruma Bölgesi genişletildi, alan ofisleri oluşturulmak üzere personel alındı, eğitildi. Aslında çok kapsamlı bir işten söz ediyoruz. Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı önümüzdeki dönem için nasıl bir strateji öngörüyor bu konuda? Önümüzdeki 10 yıla baktığımızda mesela bu alanlar genişletilecek mi? Tehdit altındaki deniz hayvanlarının sayısı artacak mı? Bu konudaki çalışmalarınız ve öngörüleriniz nelerdir?

G.E: Öncelikle kurumumuza bağlı ve diğer üniversiteler ve gönüllü kuruluşların da içinde olduğu bir eğitim ve uygulama merkezi oluşturmaya çalışıyoruz. Bunun merkezi de Akyaka'da olacak ve bu merkezde yapacağımız çalışmalarla deniz koruma alanlarında çalışabilecek yöneticileri eğitmek istiyoruz. Bununla birlikte, deniz ve kıyı koruma alanlarımızı genişletmek, bilimsel çalışmalarla elde edilecek sonuçlara göre yenilerini de ilan etmek üzere çalışmalarımız mevcut.

UNDP Türkiye: Harun Bey, programın başında bir soru sormuştum. UNDP'nin tüm bu çalışmalarla ilgisi ne olabilir? Köpek balıklarının sayısı Ege Denizi'nde artıyor ama UNDP'nin amaçlarına ve hedeflerine baktığınızda sürdürülebilir kalkınma gibi aslında herkesin çok da aşına olmadığı bir kavram ile karşı karşıyayız. UNDP ve köpek balıkları arasındaki bağlantı nedir?

H.G: Evet aslında direkt, doğrudan bir bağlantı yok. Projemizin ana amacının göstergelerinden bir tanesi. Eğer alanda köpek balıklarının sayılarında bir artış olursa, yaptığımız diğer çalışmalar ve faaliyetlerden dolayı proje sırasında ve aynı zamanda alan kullanımında bir yoğunluk ortaya çıkarsa, bu bizim yapmış olduğumuz, alanın yönetimi, denetlemesi, izlemesi ve halkın katılımı kapsamında yapılan çalışmaların daha başarılı bir yönde ilerlediğini gösteren, bizim için dolaylı bir gösterge türü aslında.

UNDP Türkiye: Buradan da anlaşılıyor ki; bu çalışma, Binyıl Kalkınma Hedefleri arasında yer alan "Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması" başlığı altında incelenebilecek ve amacına çok iyi hizmet etmiş olan bir çalışma.

KARS'TA KÜLTÜR TURİZMİ VE ÂŞIKLIK GELENEĞİ

UNDP Türkiye: Bu bölümde, konumuz Kars ve kültür turizmi. Türkiye'nin kuzeydoğu ucundaki bu kentte kültür turizminin canlandırılmasının, UNDP'nin sürdürülebilir kalkınma misyonu ile arasındaki bağlantıdan bahsedeceğiz. Konuklarımız Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşma Fonu Birleşmiş Milletler Ortak Programı Yöneticisi Neşe Çakır ve Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim Kültür Teşkilatı (UNESCO) Venedik Ofisi Ulusal Görevlisi Serra Aytun. UNDP'nin sürdürülebilir kalkınma misyonu ile Türkiye'nin kuzeydoğu ucundaki bu kentte kültür turizminin canlandırılması arasındaki bağlantı nedir? Nasıl başladı bu hikâye?

Neşe Çakır (N.Ç.): Birleşmiş Milletler 2000 yılında Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni yayımladı ve bu hedeflere 2015 yılında yani 15 yıllık sürede ulaşılması planlandı. Daha sonra 2005 yılına gelindiğinde hedeflerde çok da fazla ilerleme kaydedilmediği anlaşıldı ve bir fon geliştirildi. İspanya hükümeti bu fona destek verdi ve dünyanın birçok ülkesinde Türkiye ile beraber bu programlar uygulanmaya başlandı. Doğu Anadolu'da Kültür Turizmi için İttifaklar Birleşmiş Milletler Ortak Programı, doğal ve kültürel zenginliklerden yararlanarak Kars'ta turizm sektörünü geliştirmeyi hedefliyor.

UNDP Türkiye: Aslında burada Kars'ı biraz anlatmakta fayda var. Bu proje geliştirildi ve bölge olarak da Kars ve çevresi seçildi. Burayı seçmenizdeki amaç neydi?

N.Ç.: Bu program, Birleşmiş Milletler Ortak Programı Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin birincisi kapsamında uygulanmakta. Küresel düzeyde açlığın ve yoksulluğun azaltılmasını, yerel düzeyde de Türkiye'nin bölgesel kalkınmasını ve gelir farklılıklarının azaltılmasını hedefliyor. Bu anlamda Kars sosyo-ekonomik açıdan diğer bölgelere göre daha geri kalmış bir bölge. Bu dezavantajına rağmen Kars'ın avantajları da mevcut. Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Doğu Anadolu Bölgesi ve Kars, kültürel miras ve doğal güzellikler açısından önemli bir zenginliğe sahip. Bu medeniyetler bölgeyi önemli bir nokta haline getirirken benzersiz anıtlar ve dini yapılarla izlerini bırakmış durumdadır. Kars, Türkiye'deki on beş marka kentten biridir ve Türkiye'deki dört yüz kuş çeşidinden iki yüz elli tanesini bünyesinde barındırıyor.

Konuklar:

Neşe Çakır, Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşma Fonu Birleşmiş Milletler Ortak Programı Yöneticisi

Serra Aytun, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim Kültür Teşkilatı (UNESCO) Venedik Ofisi Ulusal Görevlisi

UNDP Türkiye: Aslında Kars denince akla ilk gelen şeylerden söz etmiyorsunuz, değil mi? Bu duyduklarımız pek çok kişi için yeni olabilir. Kars ve kültür turizmi, kültürel varlıklar... Buradan yola çıkarak aslında sizin projenizin kültür turizmi üst başlığı altında birkaç bileşeni var. Örneğin, bunlar arasında somut olmayan, kültürel mirastan da söz ediyoruz. Bu konuda en son yapılan bir proje toplantısı vesilesiyle bir takım açılışlar oldu. Âşıklar evi açıldı mesela, biraz bundan da söz etmek ve bu noktada Serra Hanım'a dönmek istiyorum. Somut olmayan kültürel miras ve Kars'ı nasıl yan yana getirdiniz?

Serra Aytun (S.A.): Öncelikle, "Somut olmayan kültürel miras nedir?" kavramına bakmamız daha doğru olabilir. Somut olmayan kültürel miras, toplulukların, grupların ve bazı hallerde bireylerin kültürel miras olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, sözlü anlatımlar, bilgi ve

becerileri içermektedir. Bu kapsamda UNESCO tarafından 2003 yılında somut olmayan kültürel mirasın korunmasına yönelik bir sözleşme hazırlanmıştır ve ülkemiz de bu sözleşmeye 2006 yılında taraf olmuştur. Bunun kapsamında, somut olmayan kültürel mirasın korunması sözleşmesinin tanıtılması için ve yeni envanterlerin bu sözleşmenin kriterlerine göre hazırlanması için bir takım çalışmalar yapılmıştır. Bu aslında, bizim ulusal ortağımız ve ortak programın yürütücüsü olan Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yürütmekte olduğu çalışmalara bir destek programıdır. Biz bu çerçevede, bu sözleşme kriterlerine göre yeni ulusal envanterlere bir zemin hazırlanması için bölgesel çalıştaylar ve bilgilendirme toplantıları düzenledik. Bu çalışmalara Doğu Anadolu'dan 13 ili dâhil ettik; hatta bunun kapsamında somut olmayan kültürel mirasın korunmasına ilişkin temel belgeler kitapçığı hazırladık. Bunlar, şu anda, konunun takibini yapan ilgili kişilere dağıtılmıştır. Bununla birlikte, yine bu çerçevede Kars ilinin somut olmayan kültürel mirasının haritalandırılması çalışmasını Kafkas Üniversitesi'ni de dâhil ederek geliştirdik. Burada elli kadar öğrenci Kültür ve Turizm Bakanlığı uzmanlarından eğitim aldılar. Aynı zamanda, tabii ki, Kafkas Üniversitesi'nin değerli akademisyenleri bu çalışmada koordinatör olarak yer aldı ve 83 köyde bir araştırma yapıldı. Bunun sonucunda, yaklaşık yedi bin sayfaya yakın doküman ortaya çıktı ve şu anda hala bunun bir yayına dönüştürülmesi konusunda çalışmalarımız devam ediyor.

UNDP Türkiye: Bu çalışmalardan biri de az önce sözünü ettiğimiz âşıkklar konusuydu ve önünüzde CD'yi de görüyorum. Kars'taki önemli geleneklerden biri âşıkklar geleniğidir, değil mi?

S.A.: Evet, hakikaten âşıkklık geleneği özgün bir gelenek ve 2009 yılında UNESCO'nun insanlığın somut olmayan kültürel mirası listesine kayıt edildi. Tıpkı dünya mirası listesi gibi somut olmayan kültürel miras için de bir listeleme yapılıyor. Türkiye de dönem dönem bu değerlerin dosyalarını hazırlayarak UNESCO'ya sunuyor. 2009 yılında âşıkklık geleneği de bu listeye dâhil edildi.

UNDP Türkiye: Aralarında UNDP'nin ve UNESCO'nun da bulunduğu çeşitli Birleşmiş Milletler kuruluşlarının Kültür Bakanlığı ile ortaklaşa yürüttüğü bir projeden söz ediyoruz. Bu bir Birleşmiş Milletler ortak programı. Bu bahsettiğimiz CD, Kültür Bakanlığı'ndan bir uzmanın derlemesi sonucunda oluşturulmuştu.

S.A.: Aslında dediğim gibi, 2009 yılında kayıt altına alındı âşıkklık geleneği. Kayıt olmasıyla beraber, bu geleneğin korunması ve yaşatılması için ülkelerin bir takım sorumlulukları var. Biz de Birleşmiş Milletler Ortak Programı'nda bunun yaşatılması yönünde bir dizi faaliyetler gerçekleştirdik. Bunlardan bir tanesi, sizin de az önce bahsettiğiniz, özgün eserlerin yer aldığı ve yerel âşıkkların eserlerini icra ettiği bir müzik CD'sinin hazırlanması. Aynı zamanda, saz ve tar yapımıyla ilgili bir yapım ve icra kursu da açıldı. Bununla birlikte ayrıca en önemli olan, Kars'ta uluslararası âşıkklık festivali düzenlendi ki bu festivale çok büyük bir katılım oldu. Türkiye'den yüz yirmi kadar âşık katıldı. Bununla beraber, çok fazla dinleyicisi ve izleyicisi vardı. Son olarak da, Kültür Evi'nden bahsetmek istiyorum. Kars'ta bulunan Namık Kemal Kültür Evi, Kars Belediyesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Çobanoğlu Âşıkkları Koruma Derneği'nin arasındaki üçlü bir protokolle Âşıkklar Kültür Evi olarak, yedi yıllığına Âşıkklar Derneği'ne tahsis edildi.

UNDP Türkiye: 2011 yılında, Kültür Evi devreye girmiş oldu ve âşıkklar artık bir mekâna sahipler. Hem saz ve tar imar ediliyor, hem de bir çatı altında icrası yapılıyor. Sizin önyak olmanız sayesinde ve Kültür Bakanlığı'nın desteğiyle bu noktaya gelindi. Neşe Hanım, toparlamamız gerekirse, Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin içinde hangi noktaya oturuyor bu çalışmalar? Tüm bu projeleri nereye bağlayabiliriz?

'Kars'taki önemli geleneklerden âşıkklık geleneği 2009 yılında UNESCO'nun insanlığın somut olmayan kültürel mirası listesine kayıt edildi.'

N.Ç.: Biz aslında Kars'ın bu proje ile bölgesel farklılıklarının giderilmesi ve alternatif bir sektör olarak turizminin geliştirilmesini esas olarak hedefliyoruz. Bu kapsamda da turizm stratejisi hazırlandı. Bunun için Türkiye'nin 2023 stratejisi esas alındı ve bu sürdürülebilirlik açısından da faaliyetlerin yürütülebilmesi için bir eylem planı ve bir yönetim yapısı oluşturuldu. Özel sektör, kamu ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde bir yönetim yapısı mevcut ve bundan sonra yapacağımız çalışmalarda da burada belirlenen öncelikler doğrultusunda devam edeceğiz.

UNDP Türkiye: Aslında burada bahsetme olanağımız pek fazla olmadı. Biz kültür turizmine ve kültür bileşenine yoğunlaştık fakat kış ve doğa turizmi ve ayrıca hibe programı gibi bileşenleriniz de var ki, bu hem yoksulluğu, hem de toplumsal cinsiyet, kadın erkek eşitliği konusunu hedef alan projeler. Son olarak Serra Hanım sizin bu projeden beklediğiniz sonucu belirtebilir misiniz?

S.A.: Bizim tabii ki somut olmayan kültürel miras faaliyetlerinin yanında taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarıyla ilgili faaliyetlerimiz var. Örneğin, dijital enformasyon işletme sisteminin hayata geçirilmesi, Ani Arkeolojik Alanı ile ilgili yönetim planının hazırlanmasına destek sağlanması gibi. Bir de çok yakın zamanda kültür varlıklarının korunmasına ilişkin yaptığımız bir çalışma da var. Halkı bilinçlendirmek için bir dizi broşürler hazırladık. Bu broşürlere de internetten ulaşmak mümkün.

UNDP Türkiye: kultur.mdgf-tr.org adresinden tüm bu faaliyetlerin amacına, hedefine, hatta âşıklar CD'sine bile ulaşmak mümkün. Arzumuz, bu çalışmalar sayesinde bu değerlerin korunması, bunların sahiplenilmesi ve sürdürülebilir olması.

TÜRKİYE VE AB'NİN KARDEŞ BELEDİYELERİ

UNDP Türkiye: Geçtiğimiz günlerde Ankara'da Türkiye ve Avrupa Birliği'nden yirmiyi aşkın belediyenin temsilcileri bir araya gelerek kardeş belediyeler arasındaki ilk tanışma toplantısında yer aldılar. Bu tanışmanın amacı neydi? UNDP'nin bu toplantı ile ilgisi neydi? Daha önemlisi toplantılar verimli geçti mi ve amacına ulaştı mı? Konuklarımız, Düzce Belediyesi Belediye Başkan Yardımcısı Bayram Bayraktar ve UNDP'den Avrupa Birliği Proje Yöneticisi Bülent Açıkgöz ile bu sorulara cevap arayacağız. Bayram Bey, Düzce Belediyesi olarak bu toplantının içinde yer aldınız. Avrupa Birliği'nden gelen belediyelerle tanışma toplantısının içinde siz de vardınız. Sizin hangi belediye ile eşleştiğiniz belli oldu mu?

Konuklar:

Bayram Bayraktar, Düzce Belediyesi Belediye Başkan Yardımcısı

Bülent Açıkgöz, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Avrupa Birliği Proje Yöneticisi

Destek Projesi, AB teknik finansmanı ile yürütülen bir destek projesi. UNDP de bu projeye teknik destek veriyor. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, projenin ulusal faydalanıcısı. Projemiz kapsamında özellikle son beş on yıllık dönemde yerel yönetimdeki bu mevzuatın uygulanmasına yönelik teknik destek verilmekte. Projemiz kapsamında beş bileşen var. Bu bileşenlerden bir tanesi de özellikle belediyeler arasındaki ortaklıklara imkân tanıyan bir bileşen.

UNDP Türkiye: Ve tekrar açıklığa kavuşturmak gerekirse; UNDP ve Türk Hükümeti'nin dışında projeye katkı sağlayan taraflar hangileri?

B.A.: UNDP ve Türk Hükümeti'nin dışında Avrupa Birliği de projeye finansal destek veriyor. Onun dışında aldığımız herhangi ulusal ya da uluslararası bir katkı yok. Bu üç kuruluş üzerinden şu anda proje yürütülüyor. Doğrudan belediyeler arası ortaklığa imkân tanıyan bir bileşen. Bu bağlamda, 2010 yılı içerisinde on tane pilot belediye belirlendi. Bu, çok talep odaklı, pilot bir belirleme süreciydi. Belediyelerden ilgi beyanlarını aldık ve nüfus, coğrafi bilgi, dağılım gibi birçok kritere bağlı olarak değerlendirdik. Ve en nihayetinde on tane pilot belediyemizi belirledik. Düzce Belediyesi'nin yanı sıra; Karadeniz Ereğli (Zonguldak), Uşak, Kırşehir, Kahta (Adıyaman), Nevşehir, Zonguldak, Gölbaşı (Ankara), Patnos (Ağrı), Bursa Mustafakemalpaşa gibi ülkenin doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine kadar pek çok ilimizi, pek çok kültürü temsil eden pilot belediyelerimiz var.

UNDP Türkiye: Avrupa Birliği tarafına baktığımız zaman Litvanya, İngiltere, İsveç, Yunanistan, İtalya, Bulgaristan, Macaristan gibi çok sayıda ülke var. Hemen ben Bayram Bey'e dönmek istiyorum. Sizin tecrübeniz ne yönde oldu, beklentileriniz ve belediyelerle tanışma anınız nasıldı?

B.B.: Biz bununla ilgili toplantıyı, yaklaşık on ay önce 2010 yılı içinde yaptık. Özellikle Türkiye’de on belediye bir araya geldi ve bu projeden neler beklediklerini ve bu sürecin nasıl devam edeceğini belirttiler. Bu toplantının dışında iki toplantı daha yapıldı ve toplantılara arkadaşlarımız katılım gösterdi. Bu dördüncü toplantıdaki en büyük fayda Türkiye’deki belediyelerin de birbirlerini tanıma imkânı bulmasıydı. Bu toplantıya katılan birçok belediyede Patnos’un ya da Kahta’nın nerede olduğunu bilmeyen arkadaşlarımız vardı. Önce kendi içimizde birbirimizi tanıdık ve kültürlerimizin farkına vardık.

'Çeşitli iş imkânlarının veya ticaret ilişkilerinin doğmasına imkân tanıyabilen kardeş kent projeleri hedefliyoruz.'

UNDP Türkiye: Bu belediyelerin kendine özgü olan yöresel ürünleri birbirlerine hediye etmek gibi etkileşimleri de oluyor mu?

B.B.: Stand açıldı. Her belediye kendi standına yöresel ürünler, el işlemleri, yöresel tanıtıcı broşürler getirdi.

UNDP Türkiye: Örneğin siz ne götürdünüz Düzce’den?

B.B.: Abaza peynirimiz meşhurdur. Bunun yanında organik fındığımız da meşhurdur. Balımız, reçellerimiz,

sirkelerimiz var. Bunların hepsi organik tarım ürünlerimizdir. Ayrıca kadınlarımızın yaptığı el işleri de var. Bizim yöremiz Çerkez’i, Abaza’sı, Laz’ı, Kürt’üyle farklı kültürleri bir arada bulunduran bir yer.

UNDP Türkiye: İşin kültür alışverişi dışında, biraz da yöntem alışverişi yönü de var. Bu noktada Bülent Bey’e yönelmek istiyorum. Belediyelerin tanışması ne fayda sağlayacak?

B.A.: Temelde bu çalıştay 4 farklı tematik grubu oluşturdu. Bu temalar, çevre koruma ve enerji verimliliği, turizm ve kültür, belediye hizmetleri- ki bu kapsamda imar planlaması, yerel konut, kalkınma gibi başlıklar söz konusu - ve sosyal hizmetler. Biz bu dört tematik grup kapsamında belediyeleri eşleştirmeyi ve ortak projeler geliştirmeyi hedefliyoruz. Hayata geçebilen, çok rahat uygulanabilen, teknik bilginin bir belediyeden diğer belediyeye aktarılmasına imkân tanıyan, çeşitli iş imkânlarının veya ticaret ilişkilerinin doğmasına imkân tanıyabilen kardeş kent projeleri hedefliyoruz. 2011 yılının ikinci yarısında kardeş kent protokolleri imzalanacak ve buna istinaden de kardeş kent projeleri tasarlanarak uygulamaya geçirecek. Belirtmekte fayda var, biz kesinlikle projemiz kapsamında bir pilot belediyenin caddesine, bir diğer belediyenin ismini vermekten haz duymayacağız. Biz doğrudan ortak proje üretmeyi hedefliyoruz. O yüzden en son beklentimiz bu tip uygulamalar. Örneğin; Düzce’de, Düzce’nin kardeş kentinin isminin bir caddeye verilmesi istenmeyecek. Ama bunun dışında mutlaka somut beklentilerimiz olacak.

UNDP Türkiye: Ben hemen Düzce Belediye Başkan Yardımcısı Bayram Bey’e sorayım. Sizin bir beklentiniz var mı? Bu toplantılar sırasında, onu aşkın belediye arasından “şu ülkeden, şu belediye olsa bize yakın olurdu” gibi bir gözleminiz oldu mu?

B.B.: Elbette ki oldu. Bizim buradan kazan-kazan ilişkisi sonucunda bir beklentimiz var. İlla oradan bir şey alalım diye değil, biz de neler verebiliriz. Bizim de daha önceki Avrupa Birliği projesi kapsamında yaptığımız projelerimiz var. Yunanistan’da ve Bulgaristan’da kardeş şehirlerimiz vardı. Proje kapsamında üç gün boyunca, edinmiş olduğumuz tecrübeleri ve güçlü yanlarımızı verebileceğimiz ve de karşı taraftan da güçlü yanlarını alabileceğimiz uygun belediyelere baktık. Bu konuda toplam on üç tane belediye var. İtalya’dan, İngiltere’den, Belçika’dan ve Litvanya’dan belediyeler var.

UNDP Türkiye: Bu belediyeler arasında tanıdık olan Yunanistan’dan Mikonos, Belçika’dan Charleroi, İtalya’dan Brindisi belediyeleri var. Tabii adını hiç duymadığımız: Litvanya’dan Birzai, İtalya’dan Lecce ve Santa Maria Capua Vetere gibi belediyeler de mevcut. Peki, bu eşleştirme hangi esaslara göre yapılıyor? Eşleştirme yapılırken Düzce’nin özellikleri ve bu belediyelerin özellikleri mi dikkate alınıyor?

B.A.: Bu dört tematik esas çerçevesinde çalışma grupları oluşturduğunu size aktarmıştık. Bu çalışma grupları birebir veya üçlü pilotlar şeklinde görüşmelerde bulundular ve birbirlerini tanıma imkânına sahip oldular. Ortak sorunlarını tartıştılar, ortak potansiyellerini tartıştılar ve bunun sonucunda mevcut sorunlar ile potansiyeller değerlendirilerek bir çözüm yolu elde etmeye çalıştılar. Zaten önümüzdeki hafta Belediyeler Birliği'nin de koordinasyonunda bu birlikler ve kardeş kent projeleri belirlenmiş olacak. Pilotlar eşleşmiş olacak ve hemen ardından çalışmalarımıza devam edeceğiz.

UNDP Türkiye: Aslında hangi belediyeye sorsak farklı cevap alacağımız bir soru var ki burada beklentiler söz konusu. Düzce'nin beklentisi nedir, ?

B.B.: Bizim beklentimiz özellikle kentsel planlama konusunda. Bu planlamayı aşmış, bize destek verebilecek bir belediye tercihimizdir.

UNDP Türkiye: Düzce deprem bölgesinde olduğu için kentsel planlama en önemli husus.

B.B.: Yeniden yapılanma, altyapı, imar planlamaları gibi düzenlemelerle ilgili bir beklentimiz vardı. Bu konuda da nüfus ve büyüklük olarak bize yakın belediyeleri tercih listesinde ilk sıralara koyduk. Tabii ki Belçika'dan Charleroi Belediyesi, İtalya'dan Brindisi Belediyesi ve İsveç'ten Harryda Belediyesi bizim eşleşmek istediğimiz belediyeler.

UNDP Türkiye: Yani siz bir form doldurarak istediğiniz belediyeleri orada belirttiniz. Öyle mi?

B.B.: Evet, öncelikle istediğimiz yerlerin sıralamasını yaptık. Tercih ettiğimiz yerlerle nüfussal ve ekonomik olarak birbirimize yakınız. Bizim destek alacağımız konularda onların çözmüş olduğu problemler var. Bizim de özellikle eko-turizm konusunda onlara verebileceklerimiz var.

UNDP Türkiye: Son soruyu Bülent Bey'e yöneltelim. Bu durumda UNDP'nin bu sürece katkısını özetledik. Ancak bu çalışmalar Kalkınma Hedefleri içinde nereye oturuyor? Tüm bu yapılanlar UNDP'nin kendi hedefleri açısından hangi amaçlara hizmet ediyor?

B.A.: Bütün itibarıyla baktığımızda zaten UNDP'nin proje kapsamında belediyelere verdiği destek, teknik destek. Biz burada bir kolaylaştırıcı rol üstleniyoruz. Belediyeleri bir araya getiriyoruz, bunları birbirleriyle tanıştıyoruz ve ortak projeler geliştiriyoruz. Bizim bu noktadaki en büyük rolümüz teknik destek rolü. Binyıl Kalkınma Hedefleri açısından baktığımızda, özellikle yoksulluğun azaltılması, geri kalmışlığın ortadan kaldırılmasının yanı sıra teknik bilginin mekânsal yayılımı gibi birçok konu da aslında bu girişim kapsamında desteklediğimiz faaliyetler arasında. Daha önce de bahsetmiştim, biz kesinlikle sürdürülebilir ve özellikle ayakları yere basan kardeş kent projeleri hedefliyoruz. Kesinlikle bir cadde veya sokak ismi istemiyoruz. Bu bağlamda, projelerimizin istihdam yaratmasını, sosyal kalkınmaya yol açmasını ve geri kalmışlığı ortadan kaldırmasını hedefliyoruz. Bunun gibi aslında birçok projemizin öncelikleri var. Özellikle dediğimiz gibi ayakları yere basan ve somut projeler hedefliyoruz.

UNDP Türkiye: Bir kez daha vurgulamakta fayda var ki, Türkiye'de Yerel Yönetim Reformu Uygulamasının Devamına Destek Projesi sadece bu eşleştirme ile sınırlı değil. Bu, pek çok ayağı olan geniş kapsamlı bir proje.

KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI

PODCAST 4

14 ŞUBAT 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konu başlığımız Küre Dağları Milli Parkı. Batı Karadeniz'e uzanan bu sıradağların milli park ilan edilmesi sürecine bakacağız. Bu süreç, Türkiye açısından niye önemli, uluslararası alanda ne ifade ediyor ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı niçin bu projenin içinde yer alıyor? Konuklarımız, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Milli Parklar Dairesi İzleme ve Değerlendirme Şube Müdürü ve aynı zamanda Orman Koruma Alanlarının Güçlendirilmesi Projesi'nin başında olan Mustafa Yılmaz ve projenin yönetici yardımcısı uzman biyolog Yıldırım Lise. Küre Dağları ne zaman milli park ilan edildi ve niçin Küre Dağları seçildi?

Yıldırım Lise (Y.L.): Küre Dağları Milli Parkı esasen 1998 yılında FAO, UNDP ve o zamanki Orman Bakanlığı'nın yaptığı ortak bir proje sonucunda, 2000 yılında milli park ilan edildi. Milli park ilan edilmesinin sebebi hem türler açısından hem de içinde barındırdığı ormanlar açısından önemli bir alan olması. Bunun yanı sıra, bir de jeolojik özellikleri var. Orada birçok mağara, kanyon ve şelale var. Ayrıca, folklorik özellikleri, yemekleri ve mimarisinin de içinde bulunduğu kültürel özellikleri de var. Tüm bunlar ölçüde bakıldığında Küre Dağları o dönemde milli park olarak ilan edildi.

Aslında önemli sebeplerinden biri de, 1999 yılında yine tüm Avrupa çapında yapılan ve Avrupa'daki yüz orman sıcak noktasının belirlendiği uluslararası değerlendirmedeki dokuz ormanın Türkiye'den olmasıydı. Bu dokuz ormandan biri de Küre Dağları idi. Bu seçim de, Küre Dağları'nın milli park ilan edilmesinde etkin rol oynadı.

Mustafa Yılmaz (M.Y.): Küre Dağları'nın milli park ilan edilmesi, bu kültürel ve doğal kaynak değerlerimizin korunması amacını yansıtıyor. Yapılacak planlarla birlikte, hem yerel, hem ulusal anlamda kullanılabilir kaynakların ortaya çıkarılması ve buradaki insanlara ek bir kaynak yaratılması hedefleniyor. Bu kaynak özellikle turizm açısından büyük önem taşıyor. Bu şekilde, Küre Dağları, yöre halkının hem uluslararası tanınırlılığını ortaya koymuş hem de bu bölgeye gelen insanların yerel düzeyde sayısını arttırmıştır.

UNDP Türkiye: Sıcak noktalardan söz edildi. Bu ne anlama geliyor?

Y.L.: Bu Avrupa'da yapılan bir değerlendirmeydi. O zaman, acil olarak korunması gereken ve doğa değeri yüksek orman alanları belirleniyordu. Türkiye bu alanda önemli bir yer çünkü Rusya'dan sonra en çok sıcak alana sahip olan ülke. Türkiye'nin, kuzeydoğusundan Akdeniz'e kadar çok farklı yerlerinde dokuz tane orman sıcak noktamız var. Bunların bir an önce koruma altına alınması ve sürdürülebilir uygulamalar yapılması öngörülmüştü. Küre Dağları da Türkiye'de koruma altına alınan ilk alanlardan biridir.

UNDP Türkiye: Yani "aciliyet arz eden", "bir an önce korunması gereken alanlardan biri" anlamında "sıcak noktaları" kullanıyoruz. Şu anda PAN Parks diye de bir sürecin içinde yer alıyorsunuz. Öncelikle sormak isterim: PAN Parks ne demek ve Küre Dağları Milli Parkı bu sürecin içine nasıl dâhil oldu veya olmak istiyor?

Konuklar:

Mustafa Yılmaz, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Milli Parklar Dairesi İzleme ve Değerlendirme Şube Müdürü ve Orman Koruma Alanlarının Güçlendirilmesi Proje Koordinatörü

Yıldırım Lise, Uzman Biyolog, Orman Koruma Alanlarının Güçlendirilmesi Proje Yönetici Yardımcısı

M.Y.: PAN Parks, Avrupa'daki birçok milli park alanındaki doğal kaynak değerlerini koruyarak hem sürdürülebilir turizm mantığında kullanılması, hem de doğal değerlerin korunması mantığında kurulmuş bir ağ. Bu korunan alanları birbiriyle bağlayarak hem yönetsel hem de prestij anlamında destek sağlayan bir ağ. Bu ağa Türkiye'den ilk olarak Küre Dağları Milli Parkı aday oldu. Bu süreç 2006 yılında bir niyet mektubunun imzalanmasıyla başladı. Bu süreçte tabii ki yerine getirmeniz gereken bir takım kriterler var ve bu kriterlere 2012 yılında ulaşılmaması isteniyor. PAN Parks sertifikası alınca Küre Dağları ne kazanacak? Özellikle doğal kaynak değerlerinin korunması için uluslararası alanda prestij sahibi olacaksınız. Aynı zamanda uluslararası anlamda tanınması ve diğer korunan alanlarla ağ oluşturması da turizm açısından yerel halka destek olacak ve hedef kitleye ulaşmamız için de bize kolaylık sağlayacak.

'Küre Dağları'nın milli park ilan edilmesi, bu kültürel ve doğal kaynak değerlerimizin korunması amacını yansıtıyor.'

UNDP Türkiye: Ve 2012 yılında bu hedefin gerçekleşmesi umuluyor?

M.Y.: Şu anda süreç devam etmekte zaten. 2010 yılında ilgililerle bir yol haritası belirledik. Süreci ulusal düzeyde 2011 yılının Eylül ya da Ekim ayında, uluslararası bir organizasyonla da 2012 Mayıs ya da Eylül ayında tamamlamayı hedefliyoruz.

UNDP Türkiye: Küre Dağları, PAN Parks (Protected Areas Network); yani Korunan Alanlar Ağı'nın içinde yer alacak bir milli park olacak. Türkiye'de daha önce bu ağın içine girmiş bir park var mı?

Y.L.: Yok. İlk aday Küre Dağları. 2006 yılından beri adaylık sürecinde. Küre Dağları'ndaki çalışmalarımızı şu an, Çevre ve Orman Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Ofisi ve Doğal Hayatı Koruma Vakfı ortaklığında yürüttüğümüz "Orman Koruma Alanları Yönetimi Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında ele aldık. Projemizin de nihai hedefi az önce Mustafa Bey'in de söylediği kriterleri sağlayarak PAN Parks sertifikası almak ve böylece Küre Dağları Milli Parkı'nı uluslararası düzeyde daha tanınır hale getirmek.

UNDP Türkiye: Temelde işin iki boyutu var: Birincisi o sırada dağların korunmaya muhtaç alanının korunması hedefiyle çevre boyutu; öbür tarafı ise insan boyutu. İnsan boyutunda da yöresel ekonomiye katkı veya kalkınma boyutu öne çıkıyor. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı da bu noktada devreye giriyor olabilir. UNDP'nin bu projeye dâhil olma amacı neydi?

Y.L.: UNDP bu projenin oluşturulmasından itibaren var. Zaten milli parkın ilan edilmesi de FAO, UNDP ve o zamanki Orman Bakanlığı'nın bir projesi. Daha sonra orada Küresel Çevre Fonu yani GEF'in desteklediği yaklaşık sekiz dokuz yıl süren bir proje arayışı başladı ve en sonunda 2008 ayılında bu projeye başladık. Yani Çevre ve Orman Bakanlığı projeyi yürütüyor ancak bütün işlemler UNDP üzerinden gidiyor. Dediğiniz gibi UNDP'nin belki en önemli etkenlerinden biri, korunan alanın çevresindeki seksen bin hektarlık tampon bölgedeki kırsal faaliyetleri desteklemek ve kadınlar ile diğer grupların süreçlere etkin katılımını sağlamak.

UNDP Türkiye: Biz bu program boyunca büyük bir projenin yalnızca bir parçasından söz ediyoruz. Bu projenin biraz da büyük resmine bakalım ve somut olarak da anlatmaya çalışalım. Siz o yöreye gidip hem çevresel anlamda, hem de yörede yaşayan insanlara ne gibi katkılarda bulunuyorsunuz?

M.Y.: Öncelikle bu alanın düzenli bir şekilde kullanılabilmesi için alanın yönetim planı, ziyaretçilerin yönetim planı ve sürdürülebilir turizm stratejisi gibi planlara sahip olması gerekiyor. Eğer alt yapıyı hazırlayamazsanız, uluslararası anlamda pazara çıktığınız zaman başarısızlığa uğrarsınız. Biz şu anda öncelikle bunların tamamlanması sürecindeyiz. Bu tamamlandıktan sonra yerel düzeyde ikili işbirliklerine başlanacak. Orada pansiyonculuk, turizmcilik ve el sanatları yapan birçok insan var. Doğadaki kaynak değerleri kullanarak gelir sağlamaya çalışan insanlar var. Fakat organize olmuş pazarlama süreci ve tedarik zinciri tam anlamıyla kurulamadığı için ne o yöredeki insanlar mutlu ne de oradaki doğal kaynaklar doğru bir şekilde kullanılıyor. Çünkü bu bilinçsiz bir kullanımı da beraberinde getiriyor. Eğer belli bir hedefiniz yoksa oradaki kaynak değerlerine belli bir süre sonra zarar da vermeye başlıyorsunuz. Öncelikli amacımız bu alanlarda planlar sağlamak. Bunun dışında

yine bölgede yürüttüğümüz bu proje kapsamında destek verdiğimiz dört beş tane farklı proje de olacak. Doğal kaynak değerleri ile insan arasındaki ilişkileri düzenleyecek bir takım projeler. Bunun yanı sıra, yöredeki insanların yapmış olduğu geleneksel folklorik giysileri ve doğadan esinlendikleri ürünleri marka haline getirmeyi destekleyen başka projelerimiz de var.

UNDP Türkiye: Aslında bu bahsettiğimiz bölge, İstanbul'a da Ankara'ya da yakın bir nokta ve dolayısıyla insanların kolayca erişebilecekleri bir yerde. Şu anda ziyaretçiler oraya gitse karşılarında iyi organize edilmiş bir milli park bulacaklar mı?

Y.L.: Özellikle projemiz başladıktan sonra biz hem Bartın tarafında hem Kastamonu tarafında ziyaretçi merkezleri oluşturduk ve aynı zamanda milli parka giriş noktaları oluşturduk. Bunlar, giden insanların ulaşması açısından bir yol gösterici. Bir de alanın yönetim planı tamamlandıktan sonra Türkiye'deki milli parklarda kullanılan "alan kılavuzluğu" sistemi uygulanıyor. Oradaki yöre halkı, alana gelen ziyaretçilere refakat edip alanı anlatıyor. Bu kapsamda da ilk çalışmalar, 2002 yılında Küre Dağları'nda yapılmıştı. Bu plan onaylandıktan sonra resmî hale getirilecek ve insanlar gittiği zaman orada yerel bir mihmandar alıp alanı daha detaylı gezme şansını elde edecekler. Şu anda hem konaklama açısından, hem ulaşım açısından. Tamamen organize olmuş bir yapı var.

UNDP Türkiye: Küre Dağları, son dönemde Türkiye'deki gezi dergisi ve televizyon programların da ilgisini çekmeye başladı. Pek çok dergiye ve televizyon belgesellerine konu oldu.

Konuklar: Evet, doğru.

UNDP Türkiye: Peki, bu sürdürülebilir olacak mı? Yani, bu proje bittikten sonra kurulan yapı nereye kadar gidecek ve bir izleme sistemi olacak mı?

M.Y.: Milli Parklar Genel Müdürlüğü olarak hedefimiz bu tür alanlarda yaptığımız çalışmalarını sürdürülebilir kılmak. Çünkü projelerde yaşanan en büyük sıkıntı, projede öngördüğümüz planlar ve faaliyetler bittikten sonra, yöre halkının size olan, doğaya olan ve bakanlığa olan güveninin azalması. Biz, bunun olmaması için Genel Müdürlük olarak bir izleme sisteminin oturtulması için çalışma başlattık. Uluslararası korunan alanlarda uygulanan bir metodolojiyi genel müdürlük olarak belirledik. Bunu Türkiye'deki kırk bir milli parkın yönetsel etkinliklerinin izlenmesi için iş programımıza koyduk ve bu yılın sonunda bu süreci tamamlayacağız. Böylelikle, milli parklardaki insan kaynakları, mali planlar ve kaynaklar ne kadar doğru yönetiliyor; yöreye ve doğaya ne kadar katkı sağlıyor gibi sonuçları inceleyeceğiz.

UNDP Türkiye: Yani sürdürülebilir olması için elinizden geleni yapıyorsunuz. Son bir soru. Bu yapılanlar Binyıl Kalkınma Hedefleri içinde nereye oturuyor?

Y.L.: Özellikle çevresel boyutunun içinde yer alan çevrenin sürdürülebilirliği kısmına çok uygun. Ama yoksulluğun azaltılması konusunu da kapsadığını söylemek mümkün. Burada yaptığımız sürdürülebilir kaynak uygulamalarıyla ve alternatif gelir getirici faaliyetlerle yoksul orman köylüsünü desteklemeye çalışıyoruz. Buna ek olarak, bu alan su açısından ve temiz su kaynaklarının oluşturulması açısından da önemli. Aslında bu proje, kalkınma hedeflerinin üç boyutuna da hizmet ediyor. Hemen şunu da belirteyim; Küre Dağları Milli Parkı'nın bir internet sitesi de var (<http://www.kdmp.gov.tr/>). Orada bahsettiğimiz bütün konularla ilgili hem proje kapsamında hem de alanla ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz.

HAYALDEN GERÇEĞE DÖNÜŞEN KARAVAN

UNDP Türkiye: Bu bölümde hayalden gerçeğe dönüşen bir karavan üzerine konuşacağız. Her türlü enerji ihtiyacını kendisi karşılayan bir karavanla seyahate çıkmak nasıl olurdu? Bunu, konuklarımız Oto Doğalgaz İstasyonları Derneği (ODİDER) Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Sekreteri Osman Kahyaoğlu ve Küresel Çevre Fonu GEF'in Küçük Destek Programı Ulusal Koordinatörü Gökmen Argun ile konuşacağız. "EkoKaravan" adlı bir karavandan söz ediyoruz. Her türlü enerji ihtiyacını kendisi karşılayan bir karavan fikri nasıl ortaya çıktı?

Osman Kahyaoğlu (O.K.): Bu fikir önce emisyonların düşürülmesi kavramından yola çıktı. Oto Doğalgaz İstasyonları Derneği olarak uğraştığımız konu, CNG yani sıkıştırılmış doğalgaz ve hidrojenle araçların çalıştırılmasıdır. Bu fikir tamamen sıfır emisyonlu araç nasıl olabilir düşüncesinden yola çıktı. Arkadaşlarımız arasında tartıştık. İnsanlara bunu alıştırmamız açısından bir çalışma yapmamız gerekiyor diye düşündük. Her türlü insanı nasıl yönlendirebiliriz, nasıl alıştırebiliriz ve bu sistemleri kullanmaları için nasıl bir çaba gösterebiliriz düşüncesinden yola çıktık. Bunu da böyle bir karavan yaparsak ve bu karavanın üzerinde insanların yaşayabileceği bir ortam sağlarsak yapabileceğimizi düşündük.

UNDP Türkiye: Peki bu karavan ne tür kaynaklardan ne tür enerjiler üretiyor?

Konuklar:

Osman Kahyaoğlu, Oto Doğalgaz İstasyonları Derneği (ODİDER) Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Sekreteri

Gökmen Argun, Küresel Çevre Fonu GEF'in Küçük Destek Programı Ulusal Koordinatörü

O.K.: Karavanın üzerinde bir tür güneş pil (fotovoltaik pil) sistemi var. Fotovoltaik pil sistemi, güneş aldığı müddetçe elektrik üretiyor. Ayrıca yükselip alçalabilen bir rüzgâr tribünü var; buradan da bir elektrik üretimi söz konusu oluyor. Buradan üretilen her iki elektrik kaynağı akülerde toplanıyor. Akülerde toplanan elektriği tekrar elektrik olarak içerde kullanabiliyoruz. Bulaşık makinesi, televizyon, su ısıtıcısı ve fırın-ocak gibi her türlü eşyada kullanabiliyoruz. Her türlü elektrik isteyen alette kullanabiliyoruz. Hatta 900 bütüklük bir klimamız dahi var. Isıtma ve soğutmasını yapabiliyor.

UNDP Türkiye: Yani güneşten ve rüzgârdan yararlanıyorsunuz. Başka?

O.K.: Sıfır emisyonlu bir elektrik depolayabiliyoruz.

UNDP Türkiye: Hidrojen enerjisinden de söz ediliyor. Bu nasıl üretiliyor?

O.K.: Bunu yaparken asıl amacımız, çok korkulan ve insanların çekindiği bir yakıt türü olan hidrojeni insanların ayaklarına getirmek. Ama bu hidrojenin asıl kökeni hidrojen sıfır emisyonlu bir yakıt olduğu için, bunu da bir sıfır emisyonlu bir kaynaktan ürettiğimiz elektrikle üretelim demiştik.

UNDP Türkiye: Hidrojen nereden geliyor peki?

O.K.: Depoladığımız elektrikten su arıtarak ve arıtılmış suyla beraber bir üretim sistemi var karavanın içinde. Oradan hidrojen üretiyoruz.

UNDP Türkiye: Yani sudan gelen hidrojenin enerjiye dönüştürülmesi. Peki, Gökmen Hanım, size sormak istiyorum bu noktada. Kaç kişi rol aldı bu projenin içinde, ne gibi taraflar vardı ve özellikle bilimsel tarafında, mühendislik tarafında kaç kişi görev aldı?

' Bu karavandan sağlanan enerjinin Türkiye'de yürüyebilir olması için istasyonların da olması gerek. '

Gökmen Argun (G.A.): Aslında projenin oluşturulma süreci oldukça uzun ve biz GEF Küçük Destek Programı çerçevesinde hep üretim sürecinde çok insan dâhil ediyoruz. Mesela, bu sürecin içerisinde çok fazla teknoloji konusunda bilgili uzmanımız var. Özellikle UNIDO ICHET'in bu konudaki taraf oluşu çok önemli bizim için.

UNDP Türkiye: UNIDO ICHET'i açalım: Birleşmiş Milletler Sınâf Kalkınma Teşkilatı Hidrojen Enerji Teknolojileri Merkezi. Pek çok tarafın katkısı bulunan bir projeden söz ediyoruz. Çevre Orman Bakanlığı, Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığı, UNIDO ICHET, OGİDER, GEF SPG ve UNDP var. Bir soru daha: bu kadar çok ortaklı bir projeyi yürütmek kolay bir iş mi?

G.A.: Aslına bakarsanız aynı dili konuştuğunuz zaman ve ne yapacağınızı bildiğinizde, herkes hangi rolü oynayacağını çok iyi biliyor ve o rolü hangi noktada devreye sokacağını bilerek gereğini yapıyor. Yani hiç bir pürüz yaşamadık projede.

O.K.: Ben burada size bu konuyu açıklamak için şöyle söyleyeyim. Bizim fikir aşamamız 2 ay, proje oluşturma aşamamız 4 ay sürdü. Ve sadece 3,5 ayda biz bu karavanı imal ettik.

UNDP Türkiye: Peki dünyada tek olan bir karavandan söz ediyoruz. Sizin üretmiş olduğunuz kendi kendine bütün enerji ihtiyacını karşılayan bir karavan olarak tek bu.

O.K.: Şöyle tek diyelim; üzerinde rüzgâr tribünü, güneş panelleri fotovoltatik piller, hidrojen üreten ve bunu depolayan ve tekrar bunu elektriğe çeviren tek karavan.

UNDP Türkiye: Peki bu karavanın motorunu çalıştıran enerji nereden geliyor?

O.K.: Motoru çalıştıran dizel yakıtlı bir araç var. Bir firmanın, karavanın altında bulunan aracın üreticisi olan firmanın henüz daha hidrojenli ve doğal gazlı bir aracı şu anda olmadığı, daha doğrusu henüz prototip aşamasında bir aracı bize veremedikleri için biz acele ettik.

UNDP Türkiye: Peki bir sonraki aşamada yürüyecek enerjiyi de kendisi üretebilecek bir karavandan bahsediyoruz, değil mi?

G.A.: Aslında böyle bir enerjinin Türkiye'de yürüyebilir olması için bunun istasyonlarının da olması lazım. Nasıl gaz istasyonları bugün her yerde ulaşılabilir konumda, aynen onun gibi, hidrojenin de istasyonlarının her yerde erişilebilir konumda olduğu bir süreçte bu araç etkin bir şekilde kullanılabilir.

UNDP Türkiye: Aslında projenin amacı, karavan sektörüne ya da turizm sektörüne yararda bulunmaktan ziyade sürdürülebilir enerjinin önemini altını çizmek ve sürdürülebilir enerji teknolojilerinin ne kadar ilerlemiş olduğunu bir kez daha vurgulamak. Peki, böylesi bir prototip nerelerde işe yarayacak?

O.K.: Bu prototip aracımız bir sunum aracı. Bu aracımız da elektrikli sistemler tamamen şarj olduğunda tamamen kapatırsanız içinde dört veya beş gün insan yaşayabiliyor. Bunu karavanda değil, evinizde düşünün; yayladaki, köydeki, bahçedeki evinizde düşünün; aynı şeyi oraya da uygulayabilirsiniz. Ama biz bunu bu şekilde üç enerjiyle yaptık; fakat siz diyebilirsiniz ki ben dağın başındaki evimde sadece güneş panelleri kullanacağım, rüzgâr tribünleri kullanacağım. Hidrojen kullanmanıza gerek olmayabilir. Ama bir başkası da çıkıp hidrojen destek ünitesi yapabilir. Mesela İstanbul'da İDO iskelesinde bu şekilde bir hidrojen destek sistemi yapıldı, bu projeden sonra. Bütün elektrik yedekleme sistemi, hidrojenle yapılıyor. Bunlar prototip uygulamalar diye düşünülüyor; ama bizim amacımız bunu Türkiye'de herkesin, karar vericilerin, yerel yetkililerin, belediye ve kamu

yetkililerinin görmesi ve kendi enerji yatırımlarını buna göre yapmaları.

UNDP Türkiye: Bu da bir anlamda acil durumları akla getiriyor. Hangi durumlarda kullanılması için modelleme geliştirdiniz şu ana kadar?

O.K.: Bizim şu anda burada önerdiğimiz araçlar, gezici sağlık merkezi, acil durum aracı ve eğitim aracı. Örneğin, şu anda Kızılay'ın kan alma araçları için böyle bir çalışma yapıyoruz. Bu kan alma otobüslerini bir yere çekiyorlar ve sürekli elektrik tüketiyorlar orada. Bunu da bir dizel yakıt jeneratörü çalıştırarak yapıyorlar. Biz onu bu şekilde yapmayı düşünüyoruz.

UNDP Türkiye: Peki son soru size Gökmen Hanım. Binyıl Kalkınma Hedefleri içinde bu proje nereye oturuyor?

G.A.: Bu proje çevre başlığı altında iklim değişikliğiyle mücadelede son derece önemli bir etap bizim için.

UNDP Türkiye: Hem bilinçlendirme amacı hem de teknik tarafı ve teknoloji tarafı olan bir projenin içindediniz. Bu kapsamlı proje ile sürdürülebilir enerjinin mümkün olduğunu gösterdiniz.

İL İL DOLAŞAN BİR MEYDAN: İKLİM MEYDANI

PODCAST 6

28 ŞUBAT 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz İklim Meydanı adlı bir girişim. Bu girişim, belli aralıklarla şehir şehir dolaşıp iklim değişikliği üzerine Türkiye'nin dört bir yanından öğrenciler, akademisyenler, iş dünyası temsilcileri ve vatandaşlarla iklim değişikliği konusunu konuşuyor. Peki, kim bu ekip ve neler konuşuyorlar? Konuklarımız UNDP Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Programı İletişim Uzmanı Deniz Tapan ve British Council Bilim ve İklim Değişikliği Projeleri Müdürü Özlem Gökalp ile İklim Meydanı'nı konuşacağız. British Council ile iklim değişikliği konusunu pek çok kişi belki yan yana getiremiyor olabilir. Sizin bu konuyla bağlantınız nedir ve iklim meydanı fikri nereden çıktı?

Özlem Gökalp (Ö.G.): British Council Türkiye'de yetmiş senedir faaliyet gösteren bir kültür organizasyonu ve bizim faaliyet alanlarımızdan bir tanesi de bilim projeleri. Bu bilim projeleri çerçevesinde iklim değişikliğiyle ilgili konulara dikkat çekmek için bir dizi etkinlik yapıyoruz. Bu etkinliklerimizi yaklaşık dört senedir sürdürüyoruz. Yaptığımız bu projeler genelde British Council'in kendi içindeki bölgesel projelere bağlı oluyor. Türkiye'de ise geçtiğimiz yıl, genç arkadaşlarla çalışma imkânı bulduğumuz "İklim Savunucuları" isimli bir proje gerçekleştirdik. Projenin amacı iklim değişikliğiyle ilgili kavramlar ve gerçekler üzerinde yapılan tartışmalarla ilgili farkındalık yaratmaktı. Bu farkındalık yaratma dizisinin bir ayağı olarak, konusunda uzman kişilerle bir araya gelerek gerçekleştirilen "İklim Meydanı" isimli bir tartışma programı organize ettik. Bu tartışma programının ilkinde de ODTÜ'de gerçekleştirdik.

UNDP Türkiye: Bu programın ilki ne zamandı?

Ö.G.: Programın ilki 4 Nisan 2010'da, Birleşmiş Milletler ile birlikte gerçekleştirdik. Panelistlerimiz arasında üniversiteden akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve Birleşmiş Milletler'den uzmanlar vardı. Bu programlar, ciddi sunumların yapıldığı bir formatın aksine; seyirciyle iç içe yapılan bir televizyon programı formatında yapıldı. Seyircilerin diledikleri zaman el kaldırıp sorular yönelttikleri ve yorumlar yaptıkları bir formattı. Bu nedenle de programın ismi "İklim Meydanı" oldu.

UNDP Türkiye: Bu sayede, seyircilerin karşısında bir televizyon programı gibi iklim konusunu tartışmış ve farkındalığı artırmış oldunuz. Deniz Hanım size sormak istiyorum: Farkındalık yaratma çok moda bir kavram ama bundan neyi kastediyoruz? Siz bu proje kapsamında iklim değişikliğiyle ilgili hangi konuları ortaya koydunuz? Bu tür etkinliklerde kaç kişiye ulaştınız? Yaptığınız etkinliklerin sonuçlarını ölçebiliyor muyuz?

Deniz Tapan (D.T.): Farkındalık yaratmak derken, Türkiye'nin iklim değişikliğine uyum kapasitesinin geliştirilmesinin ve Birleşmiş Milletler Ortak Programı adının duyurulmasını kastediyoruz. Kapasite geliştirme derken de, kurumların kapasitesini geliştirirken, aynı zamanda bireylerin de kapasitesini

Konuklar:

Deniz Tapan, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Programı İletişim Uzmanı

Özlem Gökalp, British Council Bilim ve İklim Değişikliği Projeleri Müdürü

geliştirmekten bahsediyoruz. Bunu da çeşitli farkındalık yaratma çalışmalarıyla yapabiliriz. Bu noktada yolumuz British Council ile kesişti. Böylece birçok ilde iklim meydanı adı altında çok güzel etkinlikler yaptık. Şu ana kadar dokuz şehirde iklim meydanını yaptık. Katılımcıların sayısından yola çıkarak yaklaşık yedi yüz kişiye ulaştık diyebiliriz. Tabii ama bunu bir kartopu etkisi de var. Bütün katılımcılar bunu bir şekilde çevresine, arkadaşlarına, eşine dostuna anlatıyor. Katılımcıların profili de, İklim Meydanı'nda konuşmacı olanlarda olduğu gibi birbirinden çok farklı oluyor. Akademisyen, gazeteci ve uzmanlardan oluşan konuşmacılar panelist; Birleşmiş Milletler Ortak Programı'nın yöneticisi de moderatör oluyor. İklim değişikliği konularında çalışma yapmış kişileri seçmeye çalışıyoruz. İklim değişikliği var mıdır; yok mudur? Etkileri nelerdir? Türkiye'de nasıl hissediyoruz? Gittiğimiz ilde iklim değişikliğinin etkilerini nasıl hissediyoruz? Ve buna bir çözüm bulunabilir mi? Bu noktada uyum çalışmalarından bahsediyor ve örnekler veriyoruz.

UNDP Türkiye: Sanıyorum ki, günlük yaşamdan örnekler vermek ve her insanın kendi hayatına dair bir takım resimlerle anlatmak ilgiyi daha çok arttırıyordur. Ama o izleyicileri çekmeyi nasıl başarıyorsunuz? Çünkü iklim değişikliği izleyici çok da fazla çekmeyecek bir kavram gibi görünüyor.

Ö.G.: Bu etkinliğin aslında önemli paydaşlarından bir tanesi de Avrupa Birliği Bilgi Merkezleri. Biz gittiğimiz şehirlerde Avrupa Birliği Bilgi Merkezleri'yle temas halinde oluyoruz. Ve onlar bize kendi şehirlerinde bu işin duyurusunun yapılması konusunda yardımcı oluyor. Aynı zamanda panelistler de bize bilgi ve öneri sunarak yardımcı oluyorlar. Bu kişiler kendi şehirlerine hâkim oldukları için yerel basın, yerel radyo gibi kanallarla da bunun duyurusunu yapmamıza yardımcı olabiliyor. İklim değişikliği herkesin bir şekilde kendini ilişkilendirebileceği bir kavram. Programa katılan birçok kişi, konuyla ilgili yorum ve önerilerini de paylaşıyor.

'İklim değişikliği, yoksullukla mücadeleden toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına kadar tüm Binyıl Kalkınma Hedeflerine bir şekilde etki ediyor.'

UNDP Türkiye: Programınıza baktığım zaman görüyorum ki şu zamana kadar pek çok şehri dolaşmışsınız. Şu ana kadar başka hangi şehirler dolaşıldı?

D.T.: İlk olarak Ankara'da başladık ve bunu İstanbul takip etti. Daha sonra Van, Trabzon, Konya, Antep, Mersin, Adana, Urfa da yaptık.

UNDP Türkiye: O zaman bu iklim meydanı turunu artık noktalıyoruz galiba?

D.T.: Şimdilik noktalıyoruz diyelim. Eğer gelecek dönemde tekrar fırsat çıkarsa, bu farkındalık yaratma çalışmalarımızı İklim Meydanı formatıyla farklı alanlara taşımak istiyoruz.

UNDP Türkiye: Programın ortakları olarak British Council, UNDP ve Avrupa Birliği'nden söz edildi. Ancak ortaklar arasında Birleşmiş Milletler Ortak Programı da var. Bu nasıl bir ortaklık?

Ö.G.: Birleşmiş Milletler Ortak Programı, "Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesinin Geliştirmesi" isimli bir program ve bu noktada biz güçlerimizi birleştirmek istedik. British Council'in da iklim değişikliğiyle ilgili özellikle farkındalık yaratma konusunda yoğun çalışmaları vardı. Aslında ilk önce yollarımız bir fotoğraf yarışması nedeniyle kesişti. British Council'in, "İklim değişikliğini Türkiye'den görsellerle insanlara anlatalım" fikrinden yola çıkarak düzenlediği "İklim Değişikliğini Yakala" isimli bir fotoğraf yarışması vardı. Bizim de bu ortak program kapsamında Seyhan Havzası'nda düzenlediğimiz "Haydi Kızlar Fotoğraf Çekelim!" isimli bir fotoğraf yarışmamız vardı. Biz de buradaki çıktılarla bir sergi oluşturduk. "İklim Değişikliğini Yakala" adlı yarışmanın da sergisi oldu; böylece ilk çıkış noktamız bununla başladı.

UNDP Türkiye: Bu, 2000 yılında dünya liderlerinin bir araya gelip belirlediği Binyıl Kalkınma

Hedefleri arasındaki sekiz maddeden kaçınıcına otuyor?

D.T.: Aslında bu yedincisi. “Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması” Binyıl Kalkınma Hedefine oturmakla birlikte bir yandan diğer kalkınma hedeflerine de bir şekilde katkıda bulunuyor. Çünkü iklim değişikliği dediğimiz konu, yoksullukla mücadeleden toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına kadar diğer tüm Binyıl Kalkınma Hedeflerine de bir şekilde etki ediyor.

UNDP Türkiye: Çok doğru bir noktaya değindiniz. Çünkü Binyıl Kalkınma Hedefleri, farklı hedefler gibi görünse de aynı yolda ilerlerken kesişen ve sonunda aynı yere ulaşmayı amaçlayan hedefler.

TÜRKİYE'DE KADININ STATÜSÜ VE UNDP

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz kadın-erkek fırsat eşitliği. Türkiye'de kadın-erkek fırsat eşitliği, kadın hareketinin yıllar süren çabaları ve 2009 yılında parlamentoda Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun kurulmasıyla bir adım daha ilerlemiş oldu. Peki, bu komisyon ne iş yapıyor ve UNDP'nin bu konuyla bağlantısı nedir? Bu sorulara konuklarımız TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Uzmanı, Sosyolog Aygül Fazlıoğlu ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Demokratik Yönetişim Program Müdürü Dr. Leyla Şen ile cevap arayacağız. BM'nin ve özel olarak da UNDP'nin kadın-erkek fırsat eşitliği konusuna ilgisinin arka planını anlatabilir miyiz? Nereden buraya geldik ve bu somut sonuçlara ulaştık?

Leyla Şen (L.Ş.): BM ve BM Kalkınma Programı özelinde toplumsal cinsiyet eşitliği, kalkınmanın sürdürülebilir ve adil olmasının olmazsa olmaz koşullarından. Dünyanın %50'sini kadınlar oluşturmasına rağmen, kadınların kaynaklara ve fırsatlara ulaşım konusunda dünyanın her coğrafyasında ciddi sorunları var. Amartya Sen'in kalkınma tanımından yola çıkarsak eğer, biz, insanların kendi hayatları üzerinde söz hakkına sahip olması için çalışıyoruz.

Konuklar:

Dr. Leyla Şen, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Demokratik Yönetişim Program Müdürü

Aygül Fazlıoğlu, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Uzmanı, Sosyolog

UNDP Türkiye: Amartya Sen insani gelişme kavramının kurucularından biri ve insani gelişmenin, sadece ekonomik gelişme değil, sosyal faktörlerle de ölçülmesi gerektiğini savunan bir isimdi. Bu hafta, aynı zamanda, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ve sizi davet etmemizin bir amacı da buydu. Bu yıl 100. yılı kutlanan Dünya Kadınlar Günü'nden bahsedelim biraz da.

L.Ş.: Aslında, biliyorsunuz, bu çok özel ve çok önemli günün adı Dünya Emekçi Kadınlar günü ve Amerika'daki 19. yüzyılda sendika hareketleriyle başlayarak kadın hareketiyle şekilleniyor. "Dünya Kadınlar Günü kadınların sorunlarını tek bir güne indirgenmeli mi, indirgenmemeli mi?" diye eleştiriler oluyor. 365'in içerisinde bir gün dahi olsa çok önemli bir gün. Bütün kadınların ve özellikle emekçi kadınların Dünya Kadınlar Günü'nü de buradan kutlamak istiyorum.

UNDP Türkiye: Ben de sizin Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyorum. İsterseniz biraz bu kadın hareketine bakalım. Türkiye'deki kadın hareketi nasıl bir süreçten sonra böyle bir komisyonun oluşmasıyla sonuçlandı?

Aygül Fazlıoğlu (A.F.): Ülkemizdeki kadın hareketine baktığımızda özellikle 1990'lardan sonra daha yayılmaya başladığını görmekteyiz. Biliyorsunuz ki Türk kadını, dünyadaki birçok kadından önce seçme ve seçilme hakkı gibi birçok hakkı elde etmişti. Geline duruma da baktığımızda özellikle yasama boyutunda Türk Ceza Kanunu'nda olsun; Medeni Kanun'da olsun, iş yaşamında olsun kadının lehine birçok yasalar çıkartıldı. Bunun yanı sıra, 1990'da ulusal kadın hareketinin güçlendirilmesine yönelik olarak ulusal bir mekanizma olan bir kurum oluşturuldu. Ancak bunun parlamentodaki ayağı eksikti. Özellikle Türkiye'deki kadın STK'ların girişimleri neticesinde 24 Mart 2009 tarihinde TBMM bünyesinde ve parlamento çatısı altında, TBMM Kadın Erkek Fırsat

Eşitliği Komisyonu kuruldu. Komisyon, yeni bir komisyon olmasına rağmen kurulduğundan beri kadın haklarının geliştirilmesi ve güçlendirilmesine yönelik birçok çalışmada yaptı ve yalnızca çalışmalarla kalmayıp yasalar kapsamında da değişimler yaptı. Kurum, sivil toplum örgütleriyle birebir yakın çalışma içerisinde yer almakta. Aynı zamanda da kadın haklarının geliştirilmesi konusunda ulusal ve uluslararası kuruluşlarla da iş birliği yapmaktadır.

'Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ile işbirliğimiz yasa yapım sürecinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve uygulamanın etkin izlenmesi.'

UNDP Türkiye: Uzun bir sürecin sonucunda oluşan bir komisyondan bahsediyoruz. Elbette Türkiye'de kadın sorunları çok çeşitli bir yelpaze oluşturuyor. Bir yanda namus cinayetleri ve kadın cinayetleri; öbür yanda ise temsil problemi var. Kadının parlamentoda temsilinden genel meclislerde temsiline; istihdamda temsilinden yönetimde temsiline kadar pek çok konu başlığı var. Siz hangilerine odaklanıyorsunuz?

A.F.: Şimdi gelinen noktaya baktığımızda da, kadının özellikle karar mekanizmasında yer alması çok önemli. Komisyon olarak belirli bir alandan ziyade amacımız, kadının siyasette, ekonomide eğitimde ve sağlıkta kaynaklara erişimi ve aynı zamanda kaynakların yönetiminde söz sahibi olması. Bu konuda ciddi çalışmalar içerisindeyiz.

UNDP Türkiye: Bir yandan söz sahibi olacak bir yandan onlara rahatça erişebilecek.

A.F.: Kesinlikle!

L.Ş.: Burada araya girmek isterim. Sadece erişmek değil. Ben uzun yıllar Doğu'da, Güney Doğu'da kırsal alanda çalıştım. Orada ve hatta Karadeniz köylerinde bu böyledir: Kadın aslında evin kasasıdır. Yani paraya ve diğer kaynaklara erişebilir. Asıl oradaki soru şu: kontrol yetkisi de var mı? Evet, erişiyor ama kontrol edebiliyor mu? Erişmek ve kontrol dersek sorunun boyutunu daha iyi irdelemiş oluruz.

UNDP Türkiye: O zaman bir nokta daha ekleyelim: Kadınlar hem bu kaynaklara erişecekler, hem bu kaynakları kontrol edebilecekler hem de bu kaynakların yönetiminde söz sahibi olabilecekler. Erkeklerle eşit düzeyde ve eşit oranda yapacaklar. Peki, bu konuda çözüm önerileri neler? Biliyoruz ki, Türkiye'de bu istenen düzeyde değil.

A.F.: Buradaki en önemli olan soru, iş gücü piyasasının gerektirdiği. Mesela, istihdam boyutuna baktığımızda kadının niteliklere sahip olması için eğitim çok önemlidir. Temel nokta, kadının güçlendirilmesi. Eğitim boyutuna baktığımızda, Türkiye genelinde kadınların okuma yazma bilme oranı %81,6; tabii hedef bunun %100 gerçekleşmesi. Son rakamlara baktığımızda anne ve bebek ölüm oranlarında ciddi düşüşler var. İstihdam katılıma baktığımızda bu rakam %25,6, tabii bu rakamlar daha ileri gidebilir. Şimdi önümüzdeki dönem ve 12 Haziran'da yapılacak olan seçimler yine kadınların siyasi temsilleri açısından çok önemli. Şu anda kadınların meclisteki temsil oranı %9,1. Tabii arzu ediyoruz ki, bu rakam %30'lara %40'lara erişsin. Bu konuda da sivil toplum örgütlerinin, yakından izlediğimiz gibi, çok ciddi çalışmaları var. Bu çalışmaların desteklenmesi lazım. Özellikle bu çalışmaların sivil toplum ayağı ve lobi çalışmaları çok önemli. Türkiye'de ciddi anlamda bir potansiyel kadın grubu var. Yani onları talep eder hale getirmemiz ve önlerini açacak mekanizmaları harekete geçirmemiz lazım. Yani bu sadece tek başına olacak bir şey değil. Bunun sivil toplum, özel sektör ve parlamento ayağı var. Yani hepsini harekete geçirecek bir çalışmanın içerisinde bulunmamız gerekli. Kadın dayanışmasını burada göstermemiz gerekiyor.

UNDP Türkiye: 2009 yılından bu yana çalışan bu komisyon UNDP ile ortaklaşa neler yapıyor? Somut olarak politika önerileri veya başka çalışmalarınız var mı?

L.Ş.: Aygül Hanım'ın da bahsettiği gibi, zaten komisyon toplumsal cinsiyet eşitliğini, kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik olarak oluşturulan 17 özel komisyondan bir tanesi. Temel bölüm iki tane; bir tanesi yasa yapım süreçlerinde toplumsal cinsiyetin mutlaka dâhil olması.

UNDP Türkiye: Her türlü yasadaki bahsediyoruz değil mi? Sadece kadın-erkek konularındaki yasalar değil.

A.F.: Her türlü yasaya o boyutu eklemeyi ve farkındalık yaratmayı.

L.Ş.: Türkiye'ye uluslararası aktörler perspektifinde baktığımızda şöyle eleştiriler de geliyor; Türkiye yasaları genelde iyi olan ama uygulamada sorunlu olan bir ülke. Şimdi komisyonun önemli rollerinden bir tanesi uygulamanın da etkinliğini sağlamak. Komisyon ile işbirliğimiz yasa yapım sürecinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve uygulamanın etkin izlenmesi. Ama bunun yanı sıra süreci çok iyi izleyen ve çok iyi savunma yapabilen bir kadın hareketinin de olması gerekiyor. Dayanaklarımız bu üç noktada yoğunlaşıyor demek daha doğru olur. Bu hususları destekleyen tüm arkadaşlarımızın da bizimle olmasını çok arzu ediyoruz. 24-25 Mart'ta İstanbul'da Grand Cevahir Otel'de Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Eşitliği buluşmamız var. Bu alanda söz sahibi olan kaynak kişiler ve konuşmacılar bizimle olacak.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GERÇEKTEN VAR MI?

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz BM'nin Türkiye'de iklim değişikliğiyle mücadele alanında yaptığı çalışmalar. Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesinin Geliştirilmesi başlıklı bir BM ortak programı var. Bu ortak program ile iklim değişikliğine uyumun Türkiye'nin politikalarına, gündemine, hedeflerine entegre edilmesi amaçlanıyor. Bu doğrultuda neler yapıyor? Bu işin parasal kaynağı nerden geliyor? Ortak programın yöneticisi Atıla Uras'la konuşacağız. Öncelikle, Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesinin Geliştirilmesi başlıklı BM Ortak Programı'nın, ortak program olma boyutunu açalım. Bu ortak programın Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşma Fonu tarafından da finanse edildiğini biliyoruz. Bu boyutun geri planını anlatarak başlayalım.

Atıla Uras (A.U.): Aslında bir projenin ötesinde bir ortak programdan bahsediyoruz. BM'nin tek bir kurum olarak hareket etme amacının bir tür denemesinin yapıldığı bir program diyebiliriz. Bizim programımızda aynı doğrultuda çalışan dört tane BM kuruluşu var.

UNDP Türkiye: Hangi BM kuruluşları?

A.U.: En başta BM Kalkınma Programı, ama onun yanında Çevre Programı - UNEP, Sınâî Kalkınma Örgütü - UNIDO ve Gıda ve Tarım Örgütü - FAO da birlikte çalışıyor.

UNDP Türkiye: Bu örgütlerin Türkiye'deki ofisleri bir araya gelerek bu programa ortak olarak katkıda bulunuyorlar. Aynı zamanda bu programı yürütürken başka ortaklarınız da var, değil mi?

A.U.: Tabii ki. Çünkü BM her zaman kamu kurumlarıyla birlikte çalışır. Ülkenin ihtiyaçlarına, uluslararası anlaşmalara ulaşma yolundaki taahhütlerine ve o doğrultudaki çalışmalarına yardım etmek üzere çalışırlar. O yüzden bu uygulayıcı ortaklara yalnızca BM kuruluşlarını değil; bakanlıkları da katmalıyız. Özellikle Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye'de iklim değişikliği konularının odak noktası. Ancak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı olmadan büyük resmi tamamlamak imkânsız. Tabii, tümünün ötesinde Devlet Planlama Teşkilatı da bizim programımızın önemli ortaklarından.

UNDP Türkiye: Kamu kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer ortaklarla birlikte bu çalışmayı yürütüyorsunuz. Programın adı Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesinin Geliştirilmesi. Türkiye'de iklim değişikliği var mı? İklim değişikliği Türkiye'yi nasıl etkiliyor?

A.U.: Bu soru sıkça karşımıza çıkıyor. Aslında, iklim değişikliğini şöyle tanımlayabiliriz: iklim hep değişiyor, değişti ve değişecek; ama artık ortada bir insan etkisi var. Bu bildiğimiz iklim döngüleri, insanın etkisiyle son dönemlerde çok hızlandı. Küresel ölçekte baktığımızda bu gezegende gerçekten kırılğan ve küçücük bir kabukta yaşıyoruz. İnsanoğlu onu tüketmek için her şeyi yaparken üstüne bir de iklim değişikliği gelmeye başladı. Sanayi devrimine dayanan ve insanoğlunun fosil yakıtları fazla kullanmasıyla başlayan süreçte artık

Konuk:

Atıla Uras, Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesinin Geliştirilmesi BM Ortak Programı Yöneticisi

dünyadaki iklimi yaşanır hale getiren güneş ışınları atmosferden geri kaçamıyor. İçeride kalınca aynen bir seraya girdiğinizde nasıl bir nemli ve sıcak bir hava yüzünüze çarparsa artık dünya da o hale geliyor. Bu yüzden ortada bir iklim değişikliği var. Zaten bunu hepimiz de yaşıyoruz. 2007-2008'deki kuraklıktan tutun da; hiç olmayan yerdeki seller, aşırı sıcaklar, aşırı yağmurlar, karın bazı yerde çok, bazı yerlerde az olması gibi birçok farklılık bazı şeylerin değiştiğini gösteriyor.

UNDP Türkiye: Bu tür farklılıklar bu durumun sonuçları. Ancak Türkiye'deki iklim değişikliği etkilerini sadece Türkiye'deki faktörlerin etkilediği söylenemez. Ancak ulusal boyutta bakarsak, son dönemde Türkiye'de iklim değişikliğini tetikleyen unsurlar ve değişimler nelerdir?

'İklim hep değişiyor, değişti ve değişecek; ama artık ortada bir insan etkisi var.'

A.U.: Biz gelişen bir ülkeyiz. Gelişirken de ödenen bir takım bedeller var. Zaten baktığımızda kalkınma çabaları birçok çevresel sorunu yanında getiriyor; o yüzden iklim değişikliği aynı zamanda bir kalkınma problemi, sadece çevreyi etkilemiyor. Sosyal olguları, sosyo-ekonomik hayatı, ülkelerin ekonomilerini, kalkınma çabalarını etkileyen bir süreç. Türkiye'nin burada tabii ki rolü var;

çünkü kalkınma için sanayimizi geliştirmek, tarım yapmak ve enerji üretmek zorundayız. Bütün bunların da diğer ülkelerde olduğu gibi sera gazlarının artışına bir etkisi var; yani bizimde pastada bir payımız var. Ama uluslararası bir bilim kurulu olan İPSS sürekli olarak teknik raporlar yayınlarak dünyada en çok etkilenecek bölgeleri tanımlıyor. Bu bölgeler arasında Akdeniz Bölgesi'ni, dünyada en çok etkilenecek bölgelerin üstünde bir yere koyuyor. Türkiye'nin de büyük bir bölümü bu Akdeniz Bölgesi'nin içerisinde kalıyor. Akdeniz Havzası yani biz, ciddi derecede etkilenecek ülkeler arasındayız.

UNDP Türkiye: Karbondioksit salımı, iklim değişikliğinin birinci nedeni olarak tanımlanıyor. Bu durumu tetikleyen başka neler var?

A.U.: Başka sera gazları da var. Bunun yanında karbondioksit kadar etkisi olmayan başka gazlar da özellikle sanayi faaliyetleri içerisinde salınıyor. Tabii bunların yanında dünyanın açısı, güneşe yaklaşması, yörüngesindeki sapmalar gibi doğal döngüler de var.

UNDP Türkiye: Ama Türkiye'de artan karbondioksit salımı başka bir ülkedeki iklim değişikliğini tetikleyebilir mi? Veya başka bir yerdeki iklim değişikliği Türkiye'yi nasıl etkiler? Buna da bakma olanağı var mı, ?

A.U.: Rüzgârlar, kuşlar, akıntılar sınırları tanımlıyor. Bunlar sınırlar ötesinde cereyan ediyor. Dünyada insanoğlu olmasa da aslında çeşitli döngüler devam ediyor. İklimler değişecek, buzul çağı gelecektir, belki kitlesel yok oluşlar olacak; ama şimdi ortada bir insan faktörü var. Bizim yaptığımız kötü davranışlar başka yerleri etkilediği gibi başka yerdeki problemler de bizi etkiliyor. Örneğin, şimdi gelişmesini tamamlamış olan gelişmiş ülkelerde eskiden yapılmış olan hatalı fosil yakıt kullanımı şu anda küresel bir problem yaratıyor. Biz şu an, bütün karbondioksit salınımlarımızı durdursak bile onlarca yıl iklim değişikliğinin etkileri devam edecek. Biz bu yüzden azaltımın yanında uyumdan da bahsediyoruz.

UNDP Türkiye: Bu da aslında bir anlamda şunun altını çiziyor: önemli olan ülke bazında değil, küresel bir ortaklığın oluşturulup, küresel anlamda hareket edilmesi. Bu bağlamda Türkiye'de yapılanlara geçelim. Bu durumun iki boyutu var: iklim değişikliğinin azaltılması ve iklim değişikliğine uyum. Türkiye'de bu boyutlarda neler yapılıyor?

A.U.: İkiyi birbirine paralel gidiyor. Uluslararası çabalarınızı yerel etkinliklerle desteklemeniz gerekiyor. Türkiye özellikle son 2 yıldır uluslararası iklim müzakerelerinde çok aktif rol almaya

başladı. Özellikle 2009'da Kyoto Protokolü'ne taraf olduktan sonra bu süreç çok daha hızlandı. Fakat diğer yandan, küresel çabalar ne olursa olsun iklim değişikliğinin etkilerini onlarca yıl hissedeceğiz.

UNDP Türkiye: Şu anda bütün karbondioksit salınımları dursa bile bu böyle olacak, değil mi?

A.U.: Tabii, dursa bile o yüzden yerel boyutta birçok şey yapmak gerek. Yani biz kalkınma ve gelişme planlarımızı iklim değişikliğini bir parametre olarak kullanarak tekrar gözden geçirmek zorundayız. Bunda da yerel ölçekteki çabalardan yine ulusal çabalara kadar pek çok eylem gerekiyor.

UNDP Türkiye: Bu bağlamda BM Ortak Programı Türk Hükümeti ile birlikte nasıl ortak çabalarda bulundu? Yürüttüğünüz diğer projelerden bahsetmek gerekirse neler var şu anda?

A.U.: Şu an bu ortak program içerisinde özellikle uyumla ilgili pek çok çalışma yürütülüyor. Bunu aslında üç farklı ayakta gruplayabiliyoruz. Bir tanesi politika düzeyindeki çalışmalar; yani ilgili kamu kurumlarıyla Türkiye'nin iklim değişikliğine uyum stratejisini geliştirmeye çalışıyoruz. Taslağına ulaşmak üzereyiz; 1 ay içerisinde bu taslak elimizde olacak.

UNDP Türkiye: 2011 yılı içerisinde böyle bir strateji oluşmuş olacak mı?

A.U.: Evet, bu stratejiye ulaşmış olacağız.

UNDP Türkiye: Bu strateji Türkiye'ye neler sağlayacak?

A.U.: Bu strateji bizim yol haritamızı çizecek. O yol haritası üzerinde her yerde farklı eylemler yapmak lazım; ülke çapında bir eylem planı kolay değil. Aynı havza içerisinde, aynı ilin sınırlarında bile iklimin etkileri farklı.

UNDP Türkiye: Bir yandan nedenlere, bir yandan sonuçlara odaklanan bir stratejiden bahsediyoruz herhalde?

A.U.: Tabii ki. O strateji aslında ana hatları belirleyecek, daha sonra da nehir havzası, tarım havzası, il sınırları gibi farklı boyutlara inecek. Eylem planını hayata geçirip ilgili finansal kaynakları da sağlayarak harekete geçmek gerekir.

UNDP Türkiye: Türkiye'nin değişik yerlerinde aslında bu tür politika örneklerinin, yol haritalarının örneklerini de siz gerçekleştiriyorsunuz. Hangi havzalarda ve yörelerde çalışmalarınız var?

A.U.: Biz pilot bölge olarak Seyhan Nehri Havzası'nda çalıştık ve halen çalışıyoruz da. Ağırlıklı olarak Kayseri, Niğde ve Adana yüzölçümünün %95'ini oluşturuyor. Bu havzada yer alan yerel birçok farklı kamu kurumu, üniversite ve sivil toplumlar ile birlikte çalışarak, bir hibe programı kapsamında farklı etkilerle mücadele örnekleri olarak on sekiz tane başarılı hikâye ortaya çıkarmaya çalıştık. Bunun yanı sıra, Türkiye'nin başka yerlerinde de çalışıyoruz. Sanayideki su verimliliğiyle ilgili Ankara ve Bursa'da örnek çalışmalarımız var. Diğer yandan yaptığımız çeşitli etkilenebilirlik analizleri ve iletişim faaliyetleri içerisinde birçok girişime yardımcı olduk. Örneğin Van'da il iklim değişikliği eylem planının oluşturulması için, ilk adımların atılmasına biz de destek olduk. Pek çok yer de başka çalışmalarımız yürüyor.

UNDP Türkiye: Bir yandan politika oluşturulmasına katkı yapıyor bir yandan da uygulama açısından örnek çalışmaların yürütülmesine destek oluyorsunuz. Son olarak şunu da vurgulamak iyi olabilir; bu ortak program Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşma Fonu tarafından desteklenen bir program. Bunun finansmanı size nereden ulaşıyor?

A.U.: Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşma Fonu, İspanyol Hükümeti'nin UNDP'ye küresel ölçekte sağladığı bir fondu.

UNDP Türkiye: Tamamı bu fondan mı karşılanıyor?

A.U.: Evet, bizim programın tamamı bu fondan karşılanıyor. Tabii ki, gerek hibe programımızda, gerekse de kamu kurumlarıyla çalışmalarımızda; bazı ayrı katkılar sağlandı. Çünkü tek bir kaynak yeterli değil. Bu topyekûn bir mücadele olmalı. Bizim dileğimiz, ülkenin kendi kaynaklarının devreye girmesi ve bu çabaların ülkenin öz kaynaklarıyla devam edebilmesi.

UNDP Türkiye: Bu çalışmalara katkıda bulunmak isteyenler www.iklimmdgf-tr.org sayfasından programın ayrıntılarına ulaşabilirler.

' İklim değişikliği aynı zamanda bir kalkınma problemi. '

PODCAST 8

HAYALDEN GERÇEĞE: DÜŞLER AKADEMİSİ

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz İstanbul'dan rüya gibi bir akademi: Düşler Akademisi. Bu akademiyi konuğumuz Alternatif Yaşam Derneği (AYDER) Başkanı ve Düşler Akademisi'nin Proje Koordinatörü Ercan Tural ile konuşacağız. Bu akademi fikri nereden ortaya çıktı ve niçin kuruldu?

Ercan Tural (E.T.): Düşler Akademisi fikri, Alternatif Yaşam Derneği'nin dokuz yıl boyunca yürütmekte olduğu engellilerin toplumsal yaşama aktif ve eşit katılımıyla paralel yürüyen bazı projeler kapsamında ortaya çıktı. Dalmak Özgürlüktür, Alternatif Kamp, Engelsiz İstanbul gibi projeler sırasında sayıları binlere varan engelli katılımcıların hepsinin birebir yaşamışlıklarını, isteklerini, taleplerini, düşlerini anlatma, aktarma ve paylaşma fırsatı buldukları zeminler oldu. Yedi sekiz yıl boyunca Alternatif Kamp'ta engelli gençleri spor, eğitim ve entegrasyon konseptiyle ağırlarken aslında günlük yaşantıyı zenginleştirecek inanılmaz derecede yetenekleri olduğunu fark ettik. Eğer fırsat sağlanırsa, sanat ve kültür alanında da, performans alanında da çok fazla şey yapabileceklerini gözlemledik. Biliyoruz ki dünyanın birçok ülkesinde, engelli olmalarına rağmen müzik, tiyatro gibi sanatın tüm dallarında çıtayı çok yukarıya taşımış isimler var. "Neden biz kendi yıldızlarımızı yaratmayalım?" ve "Neden bu, evlerinde hapsedtiğimiz, sokağa çıkma izni vermediğimiz ve yetenekli olup olmadığını öğrenme şansı bile bulamadığımız gençlere ulaşmayalım?" düşüncesinden hareketle Düşler Akademisi'ni kurduk.

Konuk:

Ercan Tural, Alternatif Yaşam Derneği (AYDER) Başkanı ve Düşler Akademisi Proje Koordinatörü

UNDP Türkiye: Alternatif Yaşam Derneği, engelli gençlere odaklanmış olan bir sivil toplum örgütü. Düşler Akademisi aşamasına geldiğinizde, arasında UNDP'nin de ana ortak olarak bulunduğu çeşitli ortaklıklar kurarak bir hayali gerçeğe dönüştürdünüz. Zaten ismi de üzerinde: Düşler Akademisi. Hiç bilmeyen biri için Düşler Akademisi'ni tarif edebilir misiniz?

E.T.: Düşler Akademisi'ni geniş bir yelpaze olarak tanımlayabiliriz. Düşler Akademisi, engellilikleri, kronik hastalıkları ya da geçici olarak yaşadıkları bir durum nedeniyle, yoksul ve yoksun bırakılarak sosyal yaşama aktif katılamayan insanlara, sanatın çeşitli dallarında akademik eğitim programlarından gönüllü öğretmenlerin ücretsiz olarak dersler sunduğu ve uluslararası bir gönüllü ağının da desteklediği alternatif bir sanat akademisi. Yani, mevcut resmi eğitim programları, konservatuar ve sanat akademisi üniversitelerinin eğitim programlarının dışında bir şey değil. Ancak bu akademi sayesinde, onların bu güne kadar bir şekilde dışarıda tuttuğu ve toplumsal dışlanmanın eğitim sürecinde başladığı bu yerde biraz elitist yaklaşımla içeriye almadığı gençlerin önüne bir fırsat açıldı. Bu akademi, resim, dans, drama, tiyatro, fotoğraf, film, DJ'lik, animasyon gibi onlarca farklı branşla ilgilenen gençlerin, kendilerini gerçekten ilk defa bu kadar özgür hissettiği; sanata ait materyalle ve bilgiyle buluştuğu; sahneleme ve üretme imkânı bulduğu kendi içinde bir fabrika.

UNDP Türkiye: Bu akademi, İstanbul'da Beşiktaş'ta başladı. Daha sonra Ataşehir Belediyesi'nin ortaklığıyla Anadolu yakasında da devam etti. Sosyal dezavantajlı gençler diyoruz. Bunu biraz açabilir miyiz? Şu anda Düşler Akademisi'nde nasıl gençler var ve bu gençlerin yetenekleri nasıl keşfedilerek açığa çıkıyor?

E.T.: Engellilik dört kategoride tanımlanıyor: görme engelliler, fiziksel engelliler, işitme engelliler ve zihinsel engelliler. Bütün engel gruplarına, herhangi bir seçim yapmadan, herhangi bir elitist tutma girmeden ve herhangi bir sınava sokmadan, onların eksiklikleri üzerine değil; tam tersine

yapabildikleri bir şeyi öne çıkartan bir felsefe ile hareket ediyoruz. Aslında bu yüzden ben böyle bir eğitimi alma fırsatı bulamadım.” ve “Bir şekilde bu sürecin dışında bırakıldım.” diyen herkese kapısı açık. O yüzden, herhangi bir ayırım da yapmıyoruz. Çok zengin bir programımız var. Gönüllü, kaliteli, eğitmen ya da eğitmen formasyonu olan ve sanatçı sıfatıyla aramıza katılan çok sayıda kişi var.

UNDP Türkiye: Bu boyutuyla hem Türkiye’de hem de dünyada sosyal kapsayıcılık kavramının önemli örneklerinden biri olarak gösteriliyor. Son zamanlarda pek çok ödül de aldı, değil mi?

E.T.: Düşler Akademisi Projesi’nin bu kadar kısa zamanda ve hızla başarı elde etmiş olmasının en büyük nedeni güçlü ortaklık yapısından geliyor. Yani, bu çapraz sektörel ilişkiyi kurmak anlamında başarılı bir örnek ve rol modeli oldu. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı bir uluslararası kalkınma örgütü olarak bir tarafta, Devlet Planlama Teşkilatı da devleti temsilen bir tarafta duruyor. Özel sektörü temsilen Türkiye Vodafone Vakfı var ve bize mekân sağlayan yerel yönetimler var. Düşler Akademisi de tüm bunların ortasında da bir sivil toplum örgütü olarak yer alıyor. Sosyal girişimcilik ve sosyal sorumluluk içeren bu projeler, toplumun her kesiminden destekle gerçek bir sosyal yatırıma ve kalkınmaya dönüşüyor.

UNDP Türkiye: Bu proje hem ortaklık yapısı hem de amaç ve yöntemleri itibarıyla örnek olarak gösterilen bir proje.

E.T.: Evet, sadece bir sponsorluk sistemi üzerine kurgulanmadığı için yapısı güçlü. Bu onu sürdürülebilir kılarak riskleri minimuma indiriyor. Düşler Akademisi, yürütülüş biçimi ve üretkenliğiyle; yani sıfırdan başlayan bir öğrenciyi sanatçı bir kimlikle hayatın içinde ifade edilebilir seviyeye getiriyor.

Öğrenciler, performans sergileyecek düzeye getiriliyor ve program sonrasında da istihdama dönük bir yönü de içinde barındırıyor. Örneğin sahneye çıkan bir “Social Inclusion Band» müzisyeninin oradan gelir elde etmesi gibi. Düşler Akademisi’nin “üretim stüdyoları” dediğimiz ve resim yapan, fotoğraf çeken ve diğerleri için uygun olarak organize edilmiş mekânları bulunuyor. Bu nedenle, aslında bir kültür sanat fabrikası gibi çalışıyor.

'Düşler Akademisi Projesi'nin bu kadar kısa zamanda ve hızla başarı elde etmiş olmasının en büyük nedeni güçlü ortaklık yapısından geliyor. '

Bu model tabii ki, Avrupa’da da çok ilgi gördü. Türkiye’de Altın Pusula Ödülü aldıktan sonra da, birkaç uluslararası platformda da seminer ve workshop konusu oldu. Son olarak da Avrupa Komisyonu’nun desteğiyle Six Young Foundation ve Euclid tarafından ortaya çıkarılan The Social European Innovation – Avrupa Sosyal Girişimcilik Yarışması’nda yirmi üç ülkeden yüz elli proje arasından ilk

ona kaldık. Sosyal girişimciliğin Silikon Vadisi Bilbao’da, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı temsilcisi, Ayder ve Vodafone Vakfı temsilcileri ile birlikte Türkiye adına sunum yaptık. Buradaki sunum, katılan o on proje arasında bile en göz doldurana oldu.

UNDP Türkiye: Düşler Akademisi söz konusu olduğunda bu başarılar ve ödüller saymakla bitmiyor. Bilgi almak isteyenler ve gönüllü eğitim vermek isteyenler size nereden ulaşabilecek?

E.T.: duslerakademisi.org websitesinden bize ulaşabilirler.

UNDP Türkiye: Son bir soru. Sizin bu proje ile kişisel olarak bağlantınız nereden geliyor?

E.T.: Eğer ortada yaşanan sosyal bir sorun varsa bunun çözümü için de mutlaka bir araç vardır. Bu, bir kişinin attığı bir adım olabilir. O neden ben olmayayım diye düşünen, içinde bulunduğu çağa, ülkeye duyarlı bir vatandaş ve aydın olarak bildiğim sorunlara karşı duyarsız kalamazdım diye düşünüyorum.

BİLENLER BİLMİYENLERE BİLGİSAYAR ÖĞRETİYOR

PODCAST 10

08 MART 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz “Bilenler Bilmeyenlere Bilgisayar Öğretiyor” başlıklı bir proje ve bu projeyi Habitat İçin Gençlik Derneği Genel Sekreteri Başak Saral ile konuşacağız. Öncelikle “Bilenler Bilmeyenlere Bilgisayar Öğretiyor Projesi” ne demek?

Başak Saral (B.S.): Bilenler Bilmeyenlere Bilgisayar Öğretiyor, 2004 yılında Microsoft ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ortaklığında küresel alanda başlayan bir çalışma. Proje on ülkede başladı. Bu çalışmayla toplumların özellikle bilgiye erişimlerini kolaylaştırmak ve teknoloji becerilerini güçlendirmek hedeflendi. Bizler de sürece, Habitat İçin Gençlik Derneği olarak, o dönemde dâhil olduk. Bu güne kadar yedi yılda, Türkiye'nin hemen hemen her kentinde genç gönüllüler aracılığıyla toplumun e-dönüşümünü sağlamayı, bilgiye erişimi kolaylaştırmayı ve bilginin okur-yazarlığını desteklemeyi hedefledik.

UNDP Türkiye: Bu proje yetmiş altı il ve yüz yirmi ilçede faaliyet gösteriyor. 1048 eğitimci var ve adı üstünde “Bilenler Bilmeyenlere Bilgisayar Öğretiyor”. Bu proje vasıtasıyla gençler bilgisayar kullanmayı çevrelerine ve arkadaşlarına öğretiyorlar. Aslında, bu projenin tam ismi “Türkiye’de E-Dönüşüm Sürecinde Gençlerin Etkin Katılımını Sağlamak”. E-dönüşümden kasıt nedir?

B.S.: Bu bir gençlik projesi olarak başladı. Özellikle genç gönüllülerin eğitimci olarak kendi akranlarına bu bilgileri ulaştırması hedeflendi. Daha sonra toplumun farklı sosyal gruplarından da talepler geldikçe, eğitimler farklı gruplara da ulaştırıldı. Gençler aracılığıyla bir toplumsal dönüşüm desteklendi. Burada sadece bilgiye erişim, bilginin üretilmesi değil; gençlerin bakış açısının Türkiye’de bilgi stratejisinin geliştirilmesine de yansıtılması hedeflendi.

UNDP Türkiye: Yani aslında bunun bir politika ve bakış değişikliğine katkı sağlaması hedefleniyor.

B.S.: Bir kamu politikasının değiştirilmesine katkı sağlamak ve toplumun da paydaşları olarak gençlerin bu strateji, eylem planı ve politikada söz sahibi olması hedefiyle bu çalışmayı yürütüyoruz.

UNDP Türkiye: Türkiye’de böyle bir strateji ne zaman hazırlanmış olacak?

B.S.: Bu stratejinin ilk aşaması aslında geçtiğimiz yıllarda uygulamadaydı. Ama 2011 yılında Devlet Planlama Teşkilatı tarafından bilgi toplumu stratejisi tekrar elden geçiriliyor ve bu süreçte toplumun farklı kitlelerinin de katılımı söz konusu. Bizler de bu stratejinin geliştirilmesine destek sağlıyor olacağız.

UNDP Türkiye: Gençlerin bilgisayar okur-yazarlığını arttırma hedefi gibi de bir alt hedefiniz var, değil mi? Bu açıdan bakıldığında proje şu anda hangi aşamaya gelmiş durumda?

B.S.: İlk başladığımız yıllarda aslında bilgisayar okur-yazarlığı, ülke genelinde sadece gençler arasında değil, farklı kitlelerde de çok düşük seviyedeydi. Bugün bilgisayar okur-yazarlığı gençler arasında yüzde altmışlara çıkmışken, farklı gruplarda daha düşük. Biz bu rakamların yüzde yüzlere ulaşması hedefiyle çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Konuk:

Başak Saral, Habitat İçin Gençlik Derneği Genel Sekreteri

UNDP Türkiye: Gençlerle başladınız, ama az önce bahsettiğiniz gibi bu proje aslında değişik gruplara doğru da yayılan bir proje ve proje çerçevesinde Bilişim Akademileri de kuruldu. bu akademiler nasıl bir misyon yüklenmiş vaziyette?

'Gençlerin bakış açısının Türkiye'de bilgi stratejisi geliştirilmesine yansıtılması hedeflendi.'

B.S.: Bu proje kapsamında, farklı kitleler, farklı gruplar, farklı kurumlarla işbirlikleri yürütüyoruz. Bu kurumlar aracılığıyla kütüphanelerde, sivil toplum örgütlerinde, yerel yönetimlerde eğitimler veriyoruz ve hâlihazırda özellikle laboratuvarların bilişim merkezlerini canlandırmayı hedefliyoruz. Bu amaç doğrultusunda ülke genelinde on sekiz ilde Bilişim Akademileri'nin kurulmasına destek verdik. Bu akademilerin hem müfredatlarının oluşturulması, hem lisanslarının desteklenmesi, hem de eğitmen kapasitelerinin güçlendirilmesini sağlamaya çalışıyoruz.

UNDP Türkiye: Bu projeyi yürütürken güçlü ortaklarınız da var. Microsoft, Devlet Planlama Teşkilatı ve strateji konusunda da UNDP ile işbirliğiniz var. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın size verdiği desteği tarif edebilirsiniz?

UNDP Türkiye: Bu projeyi yürütürken güçlü ortaklarınız da var. Microsoft, Devlet Planlama Teşkilatı ve strateji konusunda da UNDP ile işbirliğiniz var. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın size verdiği desteği tarif edebilirsiniz?

B.S.: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın özellikle kurumsal işbirliklerini geliştirme hedefinde bizlere desteği çok önemli. Bu, kamu-özel sektör işbirliği sonucunda oluşmuş bir proje. Microsoft, Devlet Planlama Teşkilatı ile birlikte stratejisini geliştirdiğimiz bir proje aslında. Microsoft'un ve DPT'nin bizlerle buluşması ve bunun bir kamu politikasına dönüştürülmesinde UNDP'nin çok önemli bir rolü var.

UNDP Türkiye: Tüm bu yapılanlar Binyıl Kalkınma Hedefleri açısından bakıldığında nereye oturuyor?

B.S.: Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin ana başlıklarından biri, kalkınma hedefleri çerçevesinde tanımlanmış sorunlar için sunulan çözüm önerilerinde kamu-özel sektör işbirliklerine işaret ediyor. Bu hedefin de alt başlıklarından biri, özellikle bilgi teknolojileri aracılığıyla çözümün sağlanmasına katkı sağlamak. Bu da, aslında, bütün Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni destekleyici, kadınların, çocukların güçlendirilmesine katkı sağlayıcı ve sürdürülebilir çevrenin bilişimle desteklenmesine katkı sağlayıcı bir proje.

UNDP Türkiye: Projenin adı "Bilenler Bilmeyenlere Bilgisayar Öğretiyor" . Ben bilgisayar biliyorum; nasıl öğretebilirim ve size nasıl ulaşacağım?

B.S.: "Bilenler Bilmeyenlere Bilgisayar Öğretiyor" sürekli yeni gönüllülere çağrı yapıyor. Her ay iki farklı bölgede eğitmen eğitimleri vererek eğitmen kitlesini büyütmeyi hedefliyor. Sizler de bu projeye ve bizlere destek sağlamak isterseniz websitemiz bilenlerbilmeyenlerebilgisayarogretiyor.net'ten bizlere ulaşabilirsiniz.

UNDP Türkiye: bilenlerbilmeyenlerebilgisayarogretiyor.net uzunca bir adres; ama hatırlaması oldukça kolay.

B.S.: Ayrıca projenin ortaklarının websitelerinden de ulaşabilirsiniz. Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım ağlarında projenin grupları da var.

UNDP Türkiye: "Yeter ki bilgisayar öğretmeye hevesli olun" diyorsunuz ve çağrıda bulunuyorsunuz.

KALKINMAYA BİLİŞİM DESTEĞİ

PODCAST 11

04 NİSAN 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz kurumsal hizmet gücü ve kurumsal gönüllülük. Çalıştığınız firmanın farklı ülkelerdeki kalkınma projelerine gönüllü olarak katkı sağlamanıza imkân tanınması nasıl olurdu? İşte bu konuyu konuştuğumuz UNDP Kurumsal Hizmet Gücü Programı Proje Müdürü Özlem Çalışkan ile konuşacağız. Öncelikle kurumsal gönüllülük kavramıyla başlayalım. Çalıştığınız kurum sizi alıyor, gönüllü olduğunuz bir yerde, bir projede, bir ülkede görevlendiriyor. IBM ile çalıştığınız bu projede neler yapıyor?

Özlem Çalışkan (Ö.Ç.): IBM Kurumsal Hizmet Gücü Programı IBM'in kurumsal vatandaşlık ve kurumsal sosyal sorumluluk çalışmaları çerçevesinde yürüttüğü küresel bir program. Bu program, dünyada şu an yirmi farklı ülkede uygulanıyor. İlk başladığında beş ülke ile başlamıştı. Program 2007 yılında şekillendirildi ve 2008 yılında hayata geçirildi. Bugüne geldiğinde Türkiye'nin de arasında bulunduğu Bulgaristan, Brezilya, Çin, Mısır gibi gelişmekte olan yirmi farklı ülkede uygulanıyor. Bu programda, IBM çalışanları arasından başvuranlardan en iyi performansı gösteren ilk yüzde 15 dilimindeki kişiler seçilerek ekipler halinde gelişmekte olan ülkelerde görev alıyor.

UNDP Türkiye: Yani, işimde başarılıysam gönüllülüğüm hesaba katılıyor, öyle mi?

Ö.Ç.: Aynen öyle.

UNDP Türkiye: Bu işveren açısından bakıldığında bir anlamda çalışanları da işine motive ediyor.

Ö.Ç.: Evet, bu program ilk etapta aslında IBM'in Liderlik Geliştirme Programı olarak şekillendirilmiş. IBM, tüm dünyada bütünleşik olarak küresel pazarlarda çalışan büyük, entegre bir şirket ve bütün çalışanlarının da küresel, bütünleşmiş bir dünyada çalışmaya uygun becerilere sahip olmasını istiyor. Programın şirkete katkısı aslında bu yönden değerlendirilmeli. İnsan kaynaklarını ve liderlik becerilerini geliştirmek üzere şekillendirilmiş; ama bu programın yalnızca IBM'e ve çalışanlarına katkısı yok. Aynı zamanda tüm dünyada gelişmekte olan ülkelerdeki yerel kurumlara dünya çapında danışmanlık sunmayı hedefliyor. IBM'in teknoloji bilgi birikimi sahibi olan çalışanları, beceri ve deneyimlerini yerel kurumların hizmetine gönüllü olarak sunuyorlar.

UNDP Türkiye: Aslında özel sektörün kalkınma çabalarına dâhil edilmesine güzel bir örnek ve pek çok firmaya örnek teşkil edebilecek bir yenilik de içeriyor. Bir yandan işyerindeki verimliliği artırma boyutu; bir yandan gönüllülüğü ve kalkınma projelerini destekleme boyutu var. Peki, firmanız sizi seçti ve sizi bir ülkeye yolladı. Bu ülke de Türkiye olsun. Türkiye'ye geldiler ve UNDP Türkiye ile buluştular. Gelenler ne yapıyorlar?

Ö.Ç.: Önce Türkiye'deki ortaklık yapısını anlatmak isterim çünkü proje burada çok farklı bir şekilde uygulanıyor. Normalde dünyada bu proje IBM'in işbirliği ile uluslararası sivil toplum kuruluşları aracılığıyla uygulanıyor. Türkiye'deki ortaklık yapısında bir özel sektör-kamu işbirliği projesi olarak şekillendirildi. UNDP, Devlet Planlama Teşkilatı, Özel Sektör Gönüllüleri Derneği, Kanadalı bir sivil toplum kuruluşu olan Digital Opportunity Trust ve IBM işbirliğinde uygulanıyor. Yani Türkiye'de

Konuk:

Özlem Çalışkan, UNDP Kurumsal Hizmet Gücü Programı Proje Müdürü

beş ortaklı bir yapısı var projenin. Biz, uygulayıcı ortaklar olarak, IBM'e bu projenin hangi illerde uygulanabileceği, hangi konulara odaklanılabileceği ve nerelerde en çok ihtiyacın olduğuna dair yönlendirme yapıyoruz ve tavsiyelerde bulunuyoruz. Elbette ki sonunda proje ortakları olarak hep birlikte karar veriyoruz. Yıllardır, UNDP olarak Türkiye'de faaliyet göstermekteyiz ve bir takım konularda derin bir bilgi birikimimiz var. Bu sayede yerel ortaklarla gelişmiş ve yıllara dayanan güzel işbirliklerimiz var. Belirli fikirler ortaya koyup şekillendirip, projelendirerek 30 gün içinde tamamlanabilecek stratejik planlama ve pazarlama planı geliştirilmesi gerekiyor.

'IBM tüm dünyada gelişmekte olan ülkelerdeki yerel kurumlara dünya çapında danışmanlık sunmayı hedefliyor.'

UNDP Türkiye: Tabii zaman kısıtlaması da var. Sonuç olarak çalışanlar Türkiye'ye bir izin çerçevesinde ve sizin belirlediğiniz program dâhilinde belli yerlere geliyorlar. Bu yerler nereler?

Ö.Ç.: Öncelikle Mersin'de başlayarak iki etap halinde Mersin'de iki ekip çalıştırdık.

Ardından farklı dönemlerde Gaziantep'te iki ekibimiz çalıştı. Bu ekipler hep farklı ekiplerdi. Üçüncü uyguladığımız şehir Malatya'ydı. Şu anda da yeni bir ekip Türkiye'ye gelmek üzere hazırlanıyor. Üç aylık çalışma dönemi tamamlanacak ve Nisan ayı boyunca yerel kurumlarla birlikte Kayseri'de çalışacaklar. Şu anki ekibimiz 12 kişilik bir ekip. Bir başka önemli unsur da gelen ekiplerin içinde çok heterojen ve çok kültürlü bir yapının olması. Sadece gelişmiş ülkelerden gelmiyor; dünyanın her tarafındaki IBM ofislerinden geliyorlar.

UNDP Türkiye: Bu büyük şirketin değişik ülkelerdeki çalışanları karma gruplar şeklinde geliyorlar. Peki, hangi projelerde görev alıyorlar?

Ö.Ç.: Şu ana kadar yaptığımız çalışmalardan örnek vermek isterim. Mesela, Mersin ilinin turizminin geliştirilmesi için stratejik planlama, pazarlama ve iletişim planlaması yapılması gibi çalışmalar yaptık. Gaziantep'te Büyükşehir Belediyesi ile birlikte Büyükşehir Belediyesi'nin IT altyapısının iyileştirilmesine ve Gaziantep'e akıllı şehir çözümleri sunulmasına yönelik bir çalışmamız oldu. Gaziantep Sanayi Odası ile birlikte inovasyon , AR-GE'nin tanıtımı ve sanayi promosyonu ile ilgili bir çalışmamız oldu. Gaziantep Teknoparkı'nın stratejik ve organizasyon planlamasının yapılması ve genel olarak iş planlaması ile ilgili bir çalışmamız oldu. Malatya'da ise valiliğimizin koordinatörlüğünde Fırat Kalkınma Ajansı'nın işbirliği ve ev sahipliğinde çalıştık. Orada da Kayısı Krediyasyon Kurumu henüz kurulan bir kurumdu. Buraya bir iş planı ve stratejik planlama çalışması yaptık. Aynı zamanda yine turizm geliştirme projesi de yürüttük.

UNDP Türkiye: Aslında çok farklı sektörler söz konusu. Bir bilişim şirketinden bahsettiğimiz için "işin içinde yalnızca bilgisayarlar mı var?" diye düşünülebilirdi.

Ö.Ç.: Aslında söze şöyle başlamamız gerekirdi. IBM bu anlamda bilinmiyor. Genelde sadece teknoloji, bilişim ya da bilgisayar firması olarak biliniyor. Fakat IBM aynı zamanda dünyanın en büyük danışmanlık şirketlerinden biridir. IBM'in en önemli üç iş kolundan biri de danışmanlıktır. Gelen ekiplerimizde de özel olarak bu homojen dağılıma özen gösteriliyor. Ekiplerimiz içinde hem pazarlama, hem satış, hem insan kaynakları, finans, hem de bilişim ve genel olarak IT teknolojileri ile ilgili uzmanlıkları olan insanlar yer alıyor. Bunların hepsi, IBM çalışanlarından oluşuyor.

UNDP Türkiye: Bu programlar çok kısa süreli ve yoğunlaştırılmış programlar, değil mi? Çünkü çalışanlar, izin alıp gelecekler ve bir ülkede bir şey yapacaklar. Dolayısıyla öne çıkan sonuçlar nelerdir; onu da merak ediyor insan biraz.

Ö.Ç.: Normalde, biz tabii ki, yerel kurumların bize söylediği, oradaki ihtiyaca binaen bir çalışma yapıyoruz. İllerdeki kurumlar oradaki öncelikli alanların ne olduğunu bizden çok daha iyi biliyorlar. Biz de yıllara dayanan tecrübemizle bunları projelendiriyoruz. Örneğin turizm sektörü ile ilgili bir hedefleri varsa ve bu alanı geliştirmek istiyorlarsa, biz bir ay boyunca ilgili tüm paydaşlar ile görüşerek bir projelendirme yapıyoruz ve bir ayın sonunda tavsiyelerimizi sunuyoruz. Biz

tavsiyelerimizi sunduktan sonra uygulamada, ne yazık ki yer almıyoruz. Uygulama tamamıyla yereldeki faydalanıcı kurum ve onların paydaşlarına kalıyor.

UNDP Türkiye: Siz aslında, uygulanabilir yol haritalarının oluşturulması konusunda UNDP, IBM ve diğer ortaklarla birlikte bir rehberlik görevi görüyorsunuz.

Ö.Ç.: Aynı zamanda strateji oluşturuyoruz. Bu stratejiyi uygulamak da yerel kurumlara kalıyor; ancak elbette ki bu süreci takip ediyoruz. Kendileri ile proje bittikten sonra da görüşüyoruz. Altı aylık veya bir senelik dönemlerde, bu projedeki çıktılarının nasıl hayata geçirildiğini, nerelerde kullanıldığını ve kullanılmıyorsa neden kullanılmadığını takip yapıyoruz.

UNDP Türkiye: Pek çok firmanın da örnek almak isteyebileceği bir ortaklık yapısını ortaya çıkarıyorsunuz.

BİLGİSAYARLARIN KALKINMADAKİ ROLÜ

PODCAST 12

Konuk:

Afşar Akal, Intel Türkiye Dijital Dönüşüm Programlarından Sorumlu İş Geliştirme Müdürü

teknolojinin fırsatlarına kavuşmaları. Dolayısıyla kırsalda yaşayan, dar gelirli, kadın, çocuk, okullu her kesimden insanın, mali veya fiziksel engeli olan bütün nüfusun, bir şekilde bilgi iletişim teknolojilerine kavuşmasını arzu ediyoruz. Bunun için de değişik programlarla ve bilgisayar üreticisi, servis sağlayıcısı, yazılım, içerik, telekomünikasyon hizmetleri gibi sağlayan paydaşlarımızla etkin projeler yapmaya çalışıyoruz. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile yaklaşık üç dört yıllık çok güzel yürüyen bir özel sektör-kamu işbirliği çalışmamız var. Bunların üç tanesi başarı ile yürütüldü. Intel olarak da 2009 Haziran'ından beri Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin paydaşız ve özel sektör tarafında da elli dokuz özel şirket ile birlikte Birleşmiş Milletler'e yol gösterip birlikte çalışarak çözümler üretmeye çalışıyoruz.

UNDP Türkiye: Küresel İlkeler Sözleşmesi, özel sektörün kalkınma çabalarına daha aktif bir şekilde dâhil edilmesini hedefleyen ve Intel'in de taraflarından biri olduğu bir sözleşme. Kendi alanlarında örnek teşkil edebilecek üç tane yenilikçi çalışmanız sonuçlandı. Örneğin Adıyaman ilinde yürüttüğünüz "Kırsal Tele-tıp Projesi". "Tele-tıp"tan kasıt nedir ve Intel UNDP işbirliği ile nasıl bir proje oluşturdu?

A.A.: Tele-tıp teknolojileri oldukça pahalı teknolojiler ve yeni de değiller. Doktorlar arası veya hastaneler arası gerek teşhis-tedavi, gerek konsültasyon için bilgi paylaşımı mevcut. Fakat biz, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile yaptığımız işbirliğinde, gelişmiş yerlerde ve ciddi kaynaklar ayrılarak uygulanabilen bu programlardan, sıradan vatandaşın nasıl yararlanabileceğine odaklandık. Bir takım hizmetler mesafe dolayısıyla maliyet getirir ve kimi zaman kişilerin cep dışı sağlık harcamaları sağlık hizmetinden daha fazla tutabilir. Halbuki bir bilgisayar ve geniş bant internet erişimi ile görüntülü telefon konuşması sağlar veya teşhis-tanı-tedavi bilgilerinin paylaşılacağı bir ortam hazırlarsanız, çok ciddi olmayan vakaları uzaktan da teşhis edip çözüm üretebilirsiniz.

UNDP Türkiye: Bu süreci gözümüzde canlandırmak adına bir örnek verebilir misiniz?

A.A.: Biz Adıyaman'da iki yer seçtik. Biri şehir merkezine 72 kilometre kadar uzakta olan Besni ilçesinin Çakırhöyük beldesiydi. Burada bir aile hekimi, bir de 20 kilometre uzakta bir sağlık ocağında çalışan bir ebe hemşiremiz vardı. Herkes teknolojiyi çok rahat kullanamaz. Bu nedenle biz de teknolojiye yatkın bir klinik uzman ile beraber çalıştık. Bu uzmana, kamera gibi sesli konuşma cihazları, teşhis ve tedaviye yönelik EKG cihazları, şeker ölçer, USB'den bağlanabilen ultrasonografi

11 NİSAN 2011

gibi bilgisayar ve periferik çevreirim cihazları hakkında eğitimler verildi. Daha sonra basit bir model anlattık. Dedik ki, size gelen hastalara sonuçta siz bakıyorsunuz ama bunların bir kısmı sevk edilmesi ve hastanede uzman bir hekime danışılması gereken hastalar. Bunları sevk etmeden önce bu teknolojiyi kullanarak uzmanlarla birebir iletişime geçip hastanın sorununa yerinde çözüm bulabilir misiniz?

' Tarım danışmanları ve üniversite mezunu gençlerin içerik oluşturup paylaşımlarını sağlamak için bir portal tasarlandı. '

UNDP Türkiye: "Bilişimle Kalkınma Projesi" UNDP, DPT, Çukurova Kalkınma Ajansı işbirliği ile Çukurova Bölgesi'nde yürüttüğünüz bir proje. Bilişim ile kırsal kalkınma nasıl yan yana geldi?

A.A.: Biz sayısal harici nüfusun bir şekilde teknoloji ile buluşmasını istiyoruz. Genelde maddi olanağı kısıtlı olan kırsal kesim yerleşikleri, bu teknolojilere yatkın olmadıkları veya kendilerine yol gösteren bir rehber

olmadığı için biraz çekimser davranıyorlar. Bizim yaklaşımımız Çukurova Kalkınma Ajansı'nın ve DPT'nin de paydaşı olduğu bir seçimle iki köy seçmek ve burada okul ya da muhtarlık gibi belli noktaları tamamen bilgisayarlaştırmak. Oraya da gerekli altyapıyı sağladık. Sınıf içi birebir e-öğrenme pilotu dediğimiz çalışmalar içinde çocukların kullanabileceği basit, taşınabilir bilgisayarları sınıf içine koyduk. Burada güzel bir çalışmamız oldu ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ölçeklendirme aşamasında özellikle sivil toplum örgütlerini çok iyi katalize etti. Bilgisayarın kullanımıyla ilgili yerli halka eğitim verildi. Habitat İçin Gençlik Derneği gönüllüleri gittiler ve Adana Çoklu ilçesinde bir köyümüz ve Mut ilçesinde bir köyümüz pilot oldu. Bilgisayar kullanmanın çok da korkulacak bir şey olmadığını her kesime anlattılar. Gençlerin çoğu yatkındı zaten ancak özellikle çiftçiye ve yaşlı kesime bu konu hakkında bilgi verildi. Korkmadan buraya girip rahatlıkla ve ücretsiz olarak internete bağlanıp haber okunabileceği, gerekirse görüntülü telefon konuşması yapılabileceği gibi konularda bilgiler edindiler.

UNDP Türkiye: Adana ve Mersin'de yürütülen Bilişim ve Kırsal Kalkınma Projesi'nde amaç, sadece interneti kırsal kesimlere götürmek değil, kilit noktalarda onun kullanımının desteklenmesi yoluyla kırsal kalkınmaya da katkı sağlanmasıydı. Projenin koydehayatvar.com adında bir internet sitesi de var.

A.A.: Tarım danışmanları ile nitelikli ve üniversite mezunu gençlerin içerik oluşturup bunu kendi akranlarıyla paylaşımları ve birbirlerine yol gösterebilmelerini sağlamak için bu portal dizayn edildi. On iki kadar tarım danışmanı, buraya süs eriğinden hayvan kreşi geliştirmeye; bitki zararlılarından onlardan korunma yöntemlerine kadar pek çok konuda içerik yüklüyorlar. Daha sonra da bunu kendilerine danışmaya gelen çiftçilere sunuyor veya diğer arkadaşlarının da bu bilgiye erişimini sağlıyorlar.

UNDP Türkiye: benidahilet.org isimli bir portalı olan "Beni Dâhil Et" projesinin konusu nedir?

A.A.: Bizde bilgisayar, genellikle, tüketim aracı olarak kullanılıyor. Biz, Intel olarak, bilgisayarın sadece bir tüketim aracı değil; aynı zamanda içerik üretim aracı olarak da kullanılmasını teşvik etmek istiyoruz. Bu bir eğitim projesi ve okul yaşındaki çocuklar ileride meslek sahibi olacakları zaman birer bilgi işçisi olacağından hareket ile onları nasıl içerik üretmeye teşvik ederiz diye Milli Eğitim Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı işbirliği ile bir proje ortaya koyduk. Burada da gençlik sivil toplum örgütlerinden Habitat için Gençlik Derneği çok destek oldu. Amacımız ise, çocukların kolay oluşturabildiği hikâye anlatma, kompozisyon, resim çizme, animasyon gibi şeyleri beyaz tahta üzerinde anime ederek, içeriklerini oluşturup bunu yükleyebilecekleri ve akranlarıyla paylaşabilecekleri bir öğrenme nesnesine dönüştürme çalışmasıydı. Okullar arası, öğrenciler arası, öğretmenler arası işbirliğini tahsis etmek ve aynı zamanda sadece öğretmenleri değil, öğrencileri de içerik geliştirme konusunda bilinçlendirmek için yapılmış bir projeydi.

UNDP Türkiye: Projenin web sitesi olan benidahilet.org'da da geçtiği gibi temel yaklaşım aslında çocukları ve gençleri bilgisayarı yalnızca bir tüketim, oyun aracı olarak görmekten çıkartıp onun içerik üretiminin bir parçası olduğu bilincini aşılacak.

TÜRKİYE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA NELER YAPACAK?

PODCAST 13

18 NİSAN 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz Türkiye'nin artık küresel bir gerçeklik haline gelen iklim değişikliği karşısında hazırladığı yeni ulusal bildirim. Türkiye'nin İklim Değişikliği İkinci Ulusal Bildirimi şu sıralarda hazırlanıyor. Çevre ve Orman Bakanlığı ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) bu konuda beraber çalışıyor. Peki, iklim değişikliği karşısında Türkiye neler yapmayı planlıyor? Şu anda nasıl bir süreç var? Bu konuları, konuklarımız UNDP Proje Yöneticisi Dr. Öznur Oğuz ve Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Başkanı Fulya Somunkıranoğlu ile konuşacağız. Ulusal Bildirim ne demek ve şu anda nasıl bir süreç işlemekte? Dünyada iklim değişikliği konusu tartışılmaya ne zaman başlandı?

Konuklar:

Dr. Öznur Oğuz Kuntasal, UNDP Proje Yöneticisi

Fulya Somunkıranoğlu, Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Başkanı

Fulya Somunkıranoğlu (F.S.): İklim değişikliği konusu dünyada ilk defa 1992 yılında tartışılmaya başlandı. Ülkeler sera gazı emisyonlarının atmosferdeki artışına paralel olarak iklim değişikliğinin etkilerini olumsuz yönde hissetmeye başlayınca bununla ilgili bir önlem alınması gerektiğine karar vererek ilk olarak 1992 yılında sözleşmeyi gündeme getirdiler ve ülkeler sözleşmeye göre çeşitli sınıflara ayrıldılar. Bunlar sera gazı emisyon azaltım hedefleri alacak olan ülkeler, süreci finanse edecek olan ülkeler ve fakir olup bu süreçte hiçbir sorumluluk almayacak olan ülkelerdi. 1992 yılında sözleşme yapılandırılırken Türkiye her iki, yani ek-1 ve ek-2 dediğimiz sera gazı emisyon azaltım hedefi alacak ve süreci finanse edecek olan ülkeler arasında yer aldı.

UNDP Türkiye: Aslında bu noktada uzun süren bir tartışma başlamış oldu.

F.S.: Kesinlikle öyle. 1992'den 2004 yılına kadar Türkiye bu süreçten kurtulmaya çabaladı. Hukuki bir mücadele yürüttü. Ancak bu mücadele 2004 yılında Türkiye'nin sera gazı azaltım hedefi alacak ülkeler listesinde ve süreçte hiçbir finansman vermeyecek olan ülkeler listesinde olarak yer almasıyla nihayetlendi. Aslında Türkiye'deki iklim değişikliği olgusuyla mücadele ve gerçek anlamda bu bilincin oluşması o dönemden sonra, 2004 yılında başladı.

UNDP Türkiye: Çok da yakın bir tarih aslında.

F.S.: Çok doğru söylüyorsunuz. Aslında Türkiye o zamana kadar saha kenarında bekleyen bir oyuncuydu. Sahada aktif bir oyuncu olmaya karar vermesi 2004 yılına rastlıyor. Bunun sonrasında da gerek müzakerelerde, gerek Türkiye içinde yapılan çalışmalarda, Bakanlık olarak yürüttüğümüz bütün bu projelerde Türkiye'nin etkinliğinin arttığını, bilinç düzeyinin yükseldiğini görebilirsiniz. Aynı zamanda bu sadece kamudaki bilinçlenmeyle beraber gitmedi; eş zamanlı olarak kamuoyunda da çok ciddi olarak bilinçlenme başladı. Son zamanlarda reklam programlarını takip ediyorsanız, muhakkak bir köşesinde iklim değişikliği ve sera gazlarını görürsünüz. Artık televizyonlarda ve şu anda içinde bulunduğumuz radyo programı gibi yayınlarda "sera gazlarını nasıl azaltırız?", "iklim değişikliği ile nasıl mücadele ederiz?", sorularının sorulması kamuoyunun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesinde büyük rol oynuyor.

UNDP Türkiye: Bu bilincin arttığı kesinlikle vurgulanabilir ve altı çizilebilir bir gerçek haline geldi. Çok kısa olarak Öznur Hanım size sormak istiyorum. Ulusal Bildirimin ikincisi hazırlanıyor dedik; ama ulusal bildirim nedir, kime bildirim yapmaktadır? Bilmeyenler için biraz anlatabilir miyiz?

Öznur Oğuz Kuntasal (Ö.O.K.): Çok kısaca bahsedeyim. Fulya Hanım süreci çok güzel anlattı. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf ülkeler belirli aralıklarla sekretaryaya bu sözleşme hükümlerine ne derecede uyduklarını ifade eden raporlar hazırlayarak sunmakla yükümlüler. Bonn'daki sekretaryaya bu raporları belirli aralıklarla sunuyorlar. Türkiye de bir ek-1 ülkesi olarak Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf ve bu nedenle böyle bir yükümlülüğü var. Dolayısıyla Ulusal Bildirim, kısacası Türkiye'de iklim değişikliği alanında bugüne kadar neler yapıldı, çeşitli konu başlıkları altında bunları özetliyor.

UNDP Türkiye: Yani aslında yapılacaklara değil, o ana kadar yapılmış olanlara ışık tutuyor.

'Toplumun tüm kesimleri ve ekonominin tüm sektörleri ile katılımcı bir süreç ile hazırlanıyor.'

Ö.O.K.: Doğrudur. Bu sırada hem o güne kadar yapılmış olanlar ortaya konmuş oluyor, hem de bildirim sırasında eksikler de ortaya çıkarak onlar için bir yol haritası çizmek adına da girişimler başlamış oluyor. Dolayısıyla hem mevcutları göstermesi hem de eksikleri ortaya koyması anlamında önemli bir süreç. Türkiye Birinci Ulusal

Bildirimi'ni 2007 senesinde sekretaryaya sundu. 2006 senesinde bunların hazırlıkları başlamış ve tamamlanmıştı. Şu anda İkinci Ulusal Bildirim hazırlıkları süreci devam ediyor.

UNDP Türkiye: Kaç yılda bir bildirilmesi gerekiyor? Böyle bir süre var mı?

Ö.O.K.: UNFCC, Birleşmiş Milletler Sekretaryası bunu zaman zaman belirliyor. Genelde üç-dört sene de bir oluyor ve onların ilan ettikleri tarihlerde sunuluyor.

UNDP Türkiye: Bir sonraki bildirim Türkiye tarafından ne zaman yapılmalı?

Ö.O.K.: Bir sonraki bildirim tarihini Birleşmiş Milletler Sekretaryası açıklıyor.

UNDP Türkiye: Ama şu anda çalışmalarını devam ediyor.

Ö.O.K.: Üç sene, dört sene olabilir. İkinci bildirim sekretaryaya sunulma tarihi bu senenin sonu.

UNDP Türkiye: 2011'in sonuna kadar yani. Peki, Fulya Hanım size dönmek istiyorum tekrar. Çevre ve Orman Bakanlığı'nda İklim Değişikliği Dairesi'nin başındasınız. UNDP ile böylesine önemli bir konuda, Türkiye'nin yaptıklarını özetleyen bir bildirim oluşturulması sürecinde, neden bir işbirliği yapmayı gerekli gördünüz? UNDP ile nasıl bir işbirliği içindediniz?

F.S.: UNDP ile sadece İkinci Ulusal Bildirim Projesi kapsamında değil, başka projelerde de beraber çalışıyoruz. Uyumlu, iyi çalışan bir ekip olduğumuza inanıyoruz. Türkiye'nin adaptasyon stratejisinin geliştirilmesi, İklim Değişikliği Eylem Planı'nın hazırlanması ve keza şimdi de İkinci Ulusal Bildirim'in hazırlanması aşamasında UNDP ile hep beraber çalıştık. İkinci Ulusal Bildirim Projesi'nde UNDP'yi tercih etmemizin sebebi, Küresel Çevre Fonu'ndan karşıladığımız projeyi de yine UNDP ile yapmış olmamızdı. Burada biriken bir kapasite, bir birikim var. Bunu sürece kazandırmak istedik. UNDP ile de ikincisi için yola çıktık.

UNDP Türkiye: Bu ikinci bildirimde öne çıkacak yeni gelişmeler hakkında biraz ipucu verebilir misiniz? Altını çizebileceğiniz önemli hangi gelişmeler olabilir?

F.S.: Öznur Hanım da söyledi, aslında İklim Değişikliği 2. Ulusal Bildirimi dokuz başlıkta hazırlanıyor. Türkiye'de yapılan çalışmaların sektörlerin birincisinden ikincisine kadarki aşamada – ki 2007'de ilkinin hazırlandığını düşünürsek- üç ya da dört yıllık periyotta kamu kurumlarının Türkiye'de

sektörlerde ne gibi çalışmalar yapıldığını özetleyecek projeksiyonları verecek. Yani bundan sonrasında Türkiye ne kadarlık bir sera gazı azaltım hedefi alabilir, ne gibi çalışmalar yapılabilir? Aslında bu bir yandan da önceki yol haritasıdır.

UNDP Türkiye: Toplumun tüm kesimleri ve ekonominin tüm sektörleri ile bir anlamda kesişen bir bildirimden söz ediyoruz burada.

F.S.: Doğru. Katılımcı bir süreç ile hazırlanıyor zaten. UNDP de katılımcı süreçleri başarıyla yürütmeye vazgeçilmez bir Birleşmiş Milletler örgütüdür.

UNDP Türkiye: Peki, ne zaman başladınız bu projenin oluşturulmasına ve hangi aşamadayız? Sonuçlar neler olacak?

Ö.O.K.: Proje ekim ayında başladı. Kasım ayında ilk çalıştayımızı yaptık. Burada özel sektörden, STK'lardan, üniversitelerden olmak üzere geniş katılımlı bir profil vardı.

UNDP Türkiye: 2010 yılının sonlarında bu iş başladı esasen.

Ö.O.K.: 2010 yılında başladık biz bu işe. Dolayısıyla şu anda da süreç devam ediyor. Şu an katılımcı süreçlerle özellikle önümüzdeki ay çok yoğun çalıştaylarımız olacak. Bu ayın sonunda da bir çalıştayımız var. Mümkün olduğunca herkesi dâhil etmeye çalışıyoruz. Çünkü konu başlıklarımız; politikardan, sera gazı envanterinden, emisyonlardan etki-etkilenebilirlik durumundan, uyum konusundan, araştırmalardan, Türkiye'de iklim değişikliği konusundaki eğitim- öğretimden, kamuoyunu bilinçlendirme düzeyinden ve bu konuda yapılan çalışmalardan, azaltım ve uyum için gerekli olan finans ve teknolojiyle ilgili geniş bir yelpazeden oluşuyor. Dolayısıyla her bir konu başlığında konunun uzmanları ile ayrı ayrı çalışmalar yürütüyor ve çalıştaylar gerçekleştiriyoruz. Hazırlanan raporlardan sonra yapılan çalıştaylar da sürece dâhil edilerek en sonunda ulusal bildirim gerçekten tüm paydaşların ve ilgili grupların da katkısıyla hazırlanmış ve tamamlanmış olacak.

UNDP Türkiye: Tekrar altını çizelim; ne zaman hazırlanmış olacak?

Ö.O.K.: Bu senenin sonunda hazırlanıp sekreteryaya sunulacak.

UNDP Türkiye: 2011'in sonunda hazırlanacak ve Türkiye'nin şu ana kadar yaptıklarını herkes de görecektir. Pek çok paydaşı dâhil ederek, bahsettiğiniz çalıştaylar yoluyla Çevre Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın da öncülüğünde hazırlanan bu bildirim ortaya çıkmış olacak.

TEKSTİL KOBİ'LERİ NASIL GÜÇLENDİRİLİR?

PODCAST 14

25 NİSAN 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz Birleşmiş Milletler'in Türkiye'deki tekstil sektörünün daha verimli, daha yenilikçi ve daha rekabetçi hale gelmesi, ayrıca yoksullukla ve cinsiyet eşitsizliği ile mücadelede ve çevre duyarlılığının artırılması yolunda verdiği katkılar. "Türkiye'nin Tekstil Sektöründeki KOBİ'ler için Sürdürülebilir Bağlantılar" adlı bir Birleşmiş Milletler Ortak Programı var ve bu programı, programın başında bulunan Sayın İnci Ataç Rösch ile konuşacağız. Siz bu Birleşmiş Milletler Programı'nın başında bulunan isimsiniz ve koordinasyonu sağlıyorsunuz. Bu programı birden fazla Birleşmiş Milletler kuruluşu ve İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (İTKİB) ile ortaklaşa yürütüyorsunuz. Bu program ne anlama geliyor ve neler yapıyorsunuz?

İnci Ataç Rösch (İ.A.R.): Bu proje oldukça önemli ve büyük bir proje. Bütçesi küçük olmasına rağmen, hedefleri büyük olan bir proje. Bu proje, tekstil sektöründeki KOBİ'lere destek vermek için oluşturulmuş bir proje. Özellikle de tekstil sektörünün geliştiği yerlere değil, gelişmekte olduğu yerlere yönelik bir proje. Bunun için de tekstil sektörünün gelişme potansiyeli gösterdiği fakat Türkiye'deki milli gelirden de düşük pay alan iller seçilmiş durumda. Dört ilde uygulamaları sürdürülecek.

UNDP Türkiye: Hangi iller bunlar?

İ.A.R.: Malatya, Adıyaman, Kahramanmaraş ve Gaziantep illerinde.

UNDP Türkiye: Aslında birbirlerine yakın iller bunlar.

İ.A.R.: Birbirlerine yakın ve tekstil sektörü açısından baktığınız zaman birbirlerini tamamlayan iller. Böyle olunca da projenin çok önemli bir koordinasyon boyutu var. Bu projenin uygulamaları öncelikli olarak bu dört ilde sürecek. Üç tane Birleşmiş Milletler Kurumu devrede olduğu için Ankara'da ve İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri (İTKİB) tarafından yürütüldüğü için de İstanbul'da da ayağı olan bir proje. Üç Birleşmiş Milletler kurumunun işi içinde olması demek, aslında, tekstil sektörüne üç farklı perspektiften de bakıldığını da gösteriyor.

UNDP Türkiye: İsterseniz bu üç farklı Birleşmiş Milletler kuruluşundan bahsedelim. Hangileri var bu projenin içinde?

İ.A.R.: Örneğin Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı var ki bu, projedeki iş geliştirme perspektifine ekonomik perspektifi getiriyor.

UNDP Türkiye: Yani UNDP sizinle birlikte çalışıyor.

İ.A.R.: Evet. UNDP ekonomik perspektif ve iş geliştirme perspektifiyle projeye dâhil olan bir Birleşmiş Milletler kuruluşu. Uluslararası Çalışma Örgütü de var projenin içerisinde. Bu çalışmaların iş koşulları ve insana uygun işler olup olmadığının vurgulandığı farklı bir sosyal perspektif getiriyor projeye. Bir üçüncü perspektif de UNIDO'nun, yani Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı'nın devrede olması. Böylece çevre duyarlılığı ya da sanayi kalkınma bağlı olarak çevre duyarlılığı da

Konuk:

İnci Ataç Rösch, Birleşmiş Milletler Ortak Programı Yöneticisi

gündeme gelmesi. Yani, tekstil sektörüne bu üç perspektiften yaklaşılması projenin en önemli özelliklerinden biri.

UNDP Türkiye: Çok kısa bir süre önce başladınız bu projeye ve 2012 yılı içinde tamamlamayı hedefliyorsunuz. Uzun bir periyot sayılmaz esasen. Bu dört il de tekstil denildiğinde ilk akla gelen iller değil; ama potansiyeli yüksek olan iller. Bu iller nasıl seçildi ve bu illerde tam olarak ne yapacaksınız?

İ.A.R.: Özellikle, az önce de belirttiğim gibi, potansiyeli olduğu için bu iller seçildi. Tekstil sektörünün çok gelişmiş olduğu iller değil fakat gelişme potansiyeli gösterdiği iller. Çünkü biliyorsunuz, Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin içinde yoksulluğa yönelik tedbirlerin de uygulanması gerekiyor. Bu nedenle Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedeflerine de bir ölçüde yoksulluk başlığında katkısı olacak bir proje olduğu için bu dört il seçilmiş durumda. Çünkü milli gelirdeki payları nispeten daha düşük. Ama potansiyelleri var ve birbirlerini tamamlıyorlar.

UNDP Türkiye: Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşma Fonu tarafından finanse edilen bir program bu. Dolayısıyla İspanya Hükümeti tarafından finanse edilen bir program ve içinde özel sektörü temsilen İTKİB'in ve üç Birleşmiş Milletler kuruluşunun yer aldığı bir program. İki tane ayağından söz etmiştiniz. Bu program boyunca yapılacak olan işler için verimlilik ve rekabet esas alınıyor. Bunları açar mıyız? Verimlilikten ve rekabetten kastımız nedir?

İ.A.R.: Yenilikçilik ve verimliliğin arttırılmasına yönelik olarak projenin öngörülleri ve faaliyetleri var. Özellikle KOBİ'ler tarafından bu dört ilde sürdürülebilir iş bağlantıları kurulabilmesi çok önemli.

UNDP Türkiye: Zaten KOBİ'lere odaklanan bir proje.

İ.A.R.: KOBİ'lere odaklanan bir proje; ama tekstil sektöründe sadece KOBİ'lere odaklanmak mümkün değil. KOBİ'lerin geliştirilebilmesi için alıcılara, büyük üreticilere ve ihracatçılara da ihtiyaç var.

UNDP Türkiye: İşte o kümelenmeyi oluşturmak belki de burada önem taşıyor.

' Türkiye'nin tekstil sektörünü geliştirebilmek amacıyla özellikle KOBİ'lerin kurumsal sosyal sorumluluk alanında adım atması lazım. '

İ.A.R.: Kesinlikle. Tekstil sektörünün tamamına bakmadan sadece KOBİ'lere odaklanarak KOBİ'leri geliştirmeniz mümkün değil. O nedenle projenin bu konudaki faaliyetlerinden biraz bahsetmek istiyorum. Örneğin, bu proje çerçevesinde değer zinciri platformu oluşturulması ya da zaten var olan bir platformu bu amaçla kullanabilmek söz konusu.

UNDP Türkiye: Değer zincirinden neyi kastediyoruz?

İ.A.R.: Değer zinciri üreticileri, ihracatçıları ve alıcıları internet üzerinde bir araya getirebilen bir portal. Facebook benzeri bir şey düşünün. Burada, küçük üreticilerin en büyük alıcılarla bir araya gelebildiğini, alıcıların üreticilere ve tedarikçilere ulaşabildiğini göreceksiniz. Bunu sağlamaya çalışan ve aslında tüm sektörlerde kullanılacak bir portal. Biz bunu tekstil sektörü için özellikle bu dört ilde uygulamaları yapılarak kullanılmaya başlamasını istiyoruz.

UNDP Türkiye: Siz, tekstil sektörü açısından normalde çok uzun sürebilecek işleri hızlandırıp, kolaylaştırma rolünü üstleniyorsunuz. Bu verimlilik boyutu. Rekabet boyutunda hangi hedefler yer alıyor?

İ.A.R.: Rekabet boyutunda da, Türkiye'nin tekstil sektörünü geliştirebilmek amacıyla özellikle KOBİ'lerin kurumsal sosyal sorumluluk alanında adım atması lazım. Bu konuda bir farkındalık yaratılması lazım KOBİ'lerde. Farkındalık yaratılması için de öncelikle bu dört ilde ve Türkiye

genelinde KOBİ'lerin durum değerlendirmesi yapılması gerekiyor. "Türkiye'nin tekstil sektöründeki durumu nedir?", "Kurumsal sosyal sorumluluğu ne kadar kullanıyor?", "Niye kullanmıyor?", "Kullanamıyorsa neden kullanamıyor?" bu soruların cevaplarının bulunması lazım. Arkasından bu dört ildeki KOBİ'lere, sürdürülebilir kurumsal sosyal sorumluluğu geliştirmeye yönelik olarak eğitimler verilmesi söz konusu. Kurumsal sosyal sorumlulukla birlikte burada özellikle vurgulanan; iş koşullarının iyileştirilmesi, çevre duyarlılığının artırılması, cinsiyet duyarlılığının artırılması ve bütün bunların da sektör açısından sürdürülebilir olması. Yani bütün bunların aynı zamanda ekonomik olması gerekiyor.

UNDP Türkiye: Aslında tüm bu gönüllülük de dâhil olmak üzere, saydıklarınız kurumsal sosyal sorumluluğun alt başlıkları. Bu koşullar uluslararası ortaklıklar kurmak için şart değil mi?

İ.A.R.: Kesinlikle. Üreticilerin alıcılara ulaşabilmesi için, kurumsal sosyal sorumluluk konusunda farkındalık yaratılması lazım. Bundan sonra da bu konuda adım atmaları gerekiyor. Alıcıların talebi bu yönde.

UNDP Türkiye: Küçük firmalara çok büyük uluslararası hedefler koyarak başlıyorsunuz ki, baştan temel sağlam atılsın. Ondan sonrası da daha rahat gelsin diye.

İ.A.R.: Şu var bir de: Alıcıların bu konudaki taleplerinden, aslında, üreticiler durumun farkındalar. Ama nereden başlayacaklarını bilmiyor olabilirler. Tekstil sektöründeki büyük ihracatçı firmalar bunu gayet iyi biliyorlar ama projenin amaçlarından bir tanesi KOBİ'lere de ulaşarak bu sosyal sorumluluğun ne olduğunu anlatabilmek.

UNDP Türkiye: Aynı zamanda üniversitelerle işbirliği içinde de bir danışma merkezi oluşturulması gibi bir hedefiniz var. Hem çevre konusuna, hem cinsiyet eşitsizliği konusuna hem de özel sektör gelişimi konusuna odaklanan, çok etkili bir program gerçekleştirdik. Bu tip birçok projenin daha yapılabilmesini umuyoruz.

HERKES İÇİN İNSANA YAKIŞIR İŞ

Konuklar:

Özlem Altuğ, Herkes İçin İnsana Yakışır İş Ortak Programı Yöneticisi

Kemalettin Metin, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) İşgücü Uyum Dairesi Başkanı

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz 'Herkes için İnsana Yakışır İş' Birleşmiş Milletler Ortak Programı. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın da aralarında bulunduğu Birleşmiş Milletler kuruluşları, İŞKUR ile beraber çalışıyor. Bu kapsamda neler yapıldığını "Herkes İçin İnsana Yakışır İş" Ortak Programı Yöneticisi Özlem Altuğ ve İŞKUR'dan İş Kurumu İşgücü Uyum Dairesi Başkanı Kemalettin Metin ile konuşacağız. "Herkes için İnsana Yakışır İş" son derece iddialı bir başlık. Bu projeye nasıl başladınız ve Türkiye bu hedefe nasıl yürüyecek?

Özlem Altuğ (Ö.A.): Öncelikle İspanya Hükümeti ve UNDP'nin sağladığı Binyıl Kalkınma Hedefleri Fonu'ndan bahsetmek gerekir. Bu fon sayesinde dünyanın birçok ülkesinde genç işsizliğine karşı bu şekilde programlar hazırlandı. 2008 yılında Türkiye de bu program üzerinde çalışmaya başladı. Program kapsamında dört Birleşmiş Milletler kuruluşu ve Türkiye İş Kurumu beraber çalışıyor.

UNDP Türkiye: Hangi kuruluşlar var bu işin içinde?

Ö.A.: Uluslararası Çalışma Örgütü, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Uluslararası Göç Örgütü ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü. Bu dört kuruluş kendi uzmanlık alanlarına göre hizmet sağlayacak şekilde Türkiye İş Kurumu ile birlikte 2008 yılında ortak programı hazırladı. 2009 Ekim itibarıyla biz de uygulamaya başladık.

UNDP Türkiye: Antalya'yı pilot bölge olarak seçtiniz ve burada aslında Ulusal Eylem Planı'na doğru yürüyecek bir yol çizdiniz. Nasıl bir pilot program var? Antalya'da ne yapıyorsunuz? Buradan çıkan sonuçlar sonunda nasıl bir eylem planı oluşturacak?

Kemalettin Metin (K.M.): Hepimizin bildiği üzere Birleşmiş Milletler Ortak Programı hem ulusal düzeyde, hem de Antalya ilinde yerel düzeyde sonuçlar elde etmeyi planlayan iki temel unsuru kapsıyor. Ulusal düzeyde, İŞKUR ve İl İskân ve Mesleki Eğitim Okullarının kapasite ve hizmet alanları geliştirilecek ve bir gençlik istihdam eylem planı oluşturulacak. Ortak program, yerel düzeyde ise bir yandan Antalya'da işgücü arz ve talep dinamiklerini destekleyecek, bir yandan da iş gücü arz-talebi arasındaki uyumsuzluğun giderilmesinde çözümler üretecek. Burada iş gücü piyasasındaki genç gruplar yararına istihdam ve gençlik ve göç yönetimi önlemlerinin etkin bir biçimde uygulanması hedeflenecek. Bu programdan kimler yararlanacak dersek, adından da anlaşılacağı üzere Birleşmiş Milletler Ortak Programı'ndan yararlanabilmek için hedef kitemiz İŞKUR'a kayıtlı genç işsizler. Bu programdan yararlanabilmek için, İŞKUR'a kayıtlı gençler Türkiye İş Kurumu'na başvurdukları zaman, bu program çerçevesinde İŞKUR tarafından işe yerleştirilecekler ve 'insana yakışır iş' tanımına uygun olarak öncelikle sosyal güvenceli bir işe sahip olacaklar. En az asgari ücretle ve kayıtlı işlerde çalışacaklar.

UNDP Türkiye: Bunun altını çizmekte belki fayda var. Burada sosyal güvence çok önemli bir faktör. En az asgari ücretle çalışıyor olmaları da önemli. Aynı şekilde kayıtlı istihdam, daha doğrusu kayıtsız istihdamın önlenmesi de bir başka önemli konu.

K. M.: Kayıtlı iş yerlerinde istihdam edilecekler.

UNDP Türkiye: Türkiye’de ne kadar kayıtlı işsiz var şu anda?

K.M.: Türkiye İş Kurumu’nda yaklaşık olarak bir milyon dört yüz bin işsizimiz var. Bunların önemli bir kesimi gençlerden oluşuyor. Gençlerle ilgili olarak şunu söylememiz gerekiyor Türkiye’de işgücüne katılma oranına baktığımız zaman, bugünkü rakamlar itibariyle yüzde 68,2 erkeklerde katılma oranı.

'Eylem planının hazırlanmasında birçok kurumu kapsayan çok katılımcı bir yaklaşım benimsendi.'

UNDP Türkiye: Her 100 erkeğin 68’i çalışıyor.

K.M.: Kadınlarda ise bu oran maalesef yüzde 22,6.

UNDP Türkiye: Ciddi bir uçurumdan söz ediyoruz burada.

K.M.: Fakat burada şöyle bir ayrıntı var. Bir taraftan üzücü, diğer taraftan çok sevindirici bir gelişme var.

Avrupa Birliği ülkeleri ile kıyaslayabileceğimiz şekilde yüksek öğretim mezunu erkeklere baktığımız zaman bu oran yüzde 86,1, kadınlarda ise yüzde 72,7.

UNDP Türkiye: Yani yüksek öğrenim yapmış olmak kadınlarda erkeklere oranla istihdam oranının artmasında çok daha fazla olumlu etki yapıyor.

K.M.: Şimdi burada iki tane unsur var. Bunlardan birincisi eğer yüksek öğrenim görmüş iseler, hem genç erkekler hem genç kadınlarda iş gücüne katılım oranı çok yüksek. Kuruma kayıtlı olanların büyük bir kesiminin gençlerden oluştuğunu göz önüne aldığımızda, Milli Eğitim Bakanlığı, diğer kurumlar veya Türkiye İş Kurumu ile beraber hareket ederek Türkiye’de eğitim almış gençlerimizin oranını arttırsak iş gücüne katılım oranının doğrudan doğruya çözüldüğünü görürüz. Yani Türkiye’de kadınlara yönelik bir önyargı yok.

UNDP Türkiye: Sorunun çözümü aslında son derece açık diyorsunuz. Eğitim burada birinci faktör. Genç işsizliğinde de sizin tespit ettiğiniz birtakım yöntemler ve adımlar olacak, değil mi? Özlem Hanım, Ulusal Eylem Planı’ndan söz ediyorsunuz. Ulusal Gençlik İstihdam Eylem Planı ve Antalya’da yürüttüğünüz çalışmalar var. Oradan yola çıkarak ne yaptınız ve ne gibi bir sonuç öngörüyorsunuz Türkiye için?

Ö.A.: Öncelikle sizin de söylediğiniz gibi, hem ulusal eylem planı hazırlama boyutu var bu ortak programın hem de Antalya’da bir pilot uygulama yapma şansına sahibiz ki bu çok önemli. Eylem planının hazırlanmasında çok katılımcı bir yaklaşım benimsendi. İŞKUR’un yanı sıra TİSK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK gibi sosyal ortaklar, üniversiteler, Devlet Planlama Teşkilatı, Tarım Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu gibi çok farklı yapıda gruplar bir araya geldi. Eylem planını hazırlıyor. Eylül ayında açıklanması için hazırlık yapıyor şu anda.

UNDP Türkiye: Yani 2011 sonbaharında böyle bir eylem planı Türkiye için oluşmuş olacak.

Ö.A.: Çok güzel bir çalışma oldu. Antalya da çok önemli bir seçim çünkü İŞKUR İl Müdürlüğü ve İl İstihdam Kurulu ile birlikte Antalya’da 15-24 yaş aralığında İŞKUR’a kayıtlı olan işsiz gençler, genç kadınlar ve özellikle diğer illerden Antalya’ya göç etmiş ailelerin genç bireylerini hedef alacak bir şekilde, hem mesleki eğitim programları hem de bu yeni kurulmakta olan İş ve Meslek Danışmanlığı Sistemi kapsamında onların hizmet alması gibi önemli programlar uygulanmaya çalışılıyor.

UNDP Türkiye: Antalya’dan başlayıp bütün Türkiye’ye yayılması planlanan, adım adım yürüyen bir stratejiden bahsediyoruz. Kemalettin Bey, siz biraz tarif edebilir misiniz, neden Birleşmiş Milletler gibi uluslararası bir kuruluş ve o uluslararası kuruluşun altındaki UNDP, FAO, Göç Örgütü, Çalışma Örgütü gibi değişik kuruluşlarla işbirliği yaparak bu işi yürütme kararı aldınız?

K.M.: Bir kez Birleşmiş Milletler kuruluşlarının bu konuda çok büyük tecrübeleri var. Uluslararası tecrübeye sahipler, çok ciddi birikimleri var ve bu konuda çok istekliler. Biz böyle bir katkıyı göz ardı edemeyiz. Artık biliyorsunuz, Türkiye Avrupa Birliği'ne üye olma sürecinde hızla yol alıyor. Bir yandan demokratikleşme, bir yandan insan hakları gibi unsurlar bir araya geldiği zaman artık Türkiye'nin dünyaya kapalı bir şekilde hareket etmesi düşünülemez. Biz buradan hareketle Birleşmiş Milletler'den aldığımız güç ve katkıyla beraber, Türkiye'nin de dinamizmini buraya eklediğimiz zaman çok büyük başarılar elde edeceğimizi düşünüyoruz ki zaten yapmış olduğumuz çalışmalarla belli bir noktaya geldik. Biraz önce Özlem Hanım'ın bahsettiği iş ve meslek danışmanlığı konusundan bahsetmek istiyorum. Biz yeni bir proje geliştiriyoruz ve Türkiye'de biraz önce bahsettiğimiz genç işsizlere yönelik olarak şöyle bir eksiklik gördük: Gençlerimiz hangi alana yöneleceğini bilmiyorlar. Biz onlara iki temel unsur konusunda yardımcı olacağız. Birincisi, meslek seçiminde karar vermemiş gençlerimize hangi alanlara yönlenebilecekleri konusu. Burada bir test bataryası uygulayacağız. Bunu da kim uygulayacak? Bizim iş ve meslek danışmanlarımız uygulayacak. Meslek seçimine karar verdikten veya kişi artık bir meslek edindikten sonra, mesleği yoksa onu meslek kurslarımıza yönlendirerek, burada mesleki gelişimlerine katkı sağlayacağız ve Milli Eğitim Bakanlığı veya MYK onaylı sertifikaları olacak. Bu gençlerin iş gücü piyasasına katılmalarını çok daha kolaylaştırmış olacağız. Bu iş ve meslek danışmanlarımız, meslek edindirmelerinin yanı sıra, iş danışmanlığı da yapacak. Yapacakları danışmanlık hizmeti ile açık işlere uygun kişileri yerleştirmeyi amaçlayacağız. Sadece işe yerleştirmeyi de göz önüne almayacağız; biz kişinin kişilik yapısını, genel yeteneklerini, profilini ortaya çıkaracağız. Gencimizin hangi alana ilgisi varsa o alanda meslek edinmesini, o alanda istihdam edinmesini ve iş gücü piyasasına katılmasını sağlayacağız.

UNDP Türkiye: Bu çalışma, Antalya'da yürüttüğünüz pilot projenin içinde zaten uygulamakta olduğunuz bu yaklaşımı tüm Türkiye'ye yaymayı hedefleyen bir çalışma. Çoğu genç olan yüz binlerce işsiz insanı ilgilendiren göç ve eğitim gibi çok çeşitli boyutları olan bir sorunla mücadelede önemli bir adım atıyorsunuz.

TOHUM AĞI OLUŞTURMAK NİYE ÖNEMLİ?

PODCAST 16

09 MAYIS 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz, UNDP Küresel Çevre Fonu Küçük Destek Programı'nın finansal desteği ile Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği ve Tohum Emanetçileri Derneği tarafından yürütülen "Tohum Ağı" adlı bir proje. Projenin amacı tarımsal biyolojik çeşitliliğin korunması ve tohum veritabanı oluşturulması. Tüm bunlar ne anlama geliyor? Konuklarımız GEF Küçük Destek Programı Program Sorumlusu biyolog Özge Gökçe ve Türkiye'nin Tarımsal Biyoçeşitliliğinin Korunması İçin Tohum Ağı Projesi'nin koordinatörü Arif Şen ile konuşacağız. "Tohum ağı" ne demektir ve hangi tohumlardan oluşacak? Nasıl bir projedir bu?

Arif Şen (A.Ş.): "Tohum ağı" Türkiye'deki mevcut biyoçeşitliliğin korunması için kurulan bir ağ. Bu ağ, ilgili birçok kurumu bünyesine katmak ve bunların arasındaki iletişimi sağlamak için hazırladığımız oluşum. Aynı anda belirli sorumluluklar yaratan bir ağ. Tohum ağının pratik ayakları da, kurulan ilişkiler üzerinden oluşturulan tohum ambarları. Bu tohum ambarları da bölgesel sorumluluk üzerinden biçimleniyor. Kendi bölgesindeki o biyoçeşitliliğin veri tabanını oluşturup bunun üzerinden Türkiye'de neyi, nasıl koruyabiliriz diye tespit etmeye çalışıyoruz.

UNDP Türkiye: Bu bir haritanın ortaya çıkarılması gibi.

A.Ş.: Evet, bir boyutuyla bölgedeki geleneksel eski tohumların ortaya çıkarılarak tohum ambarları aracılığıyla da kayıt altına alınması.

UNDP Türkiye: Sizin derneğinizin de ismi zaten biraz ipucu veriyor bu konuda. Bu proje kapsamında, Tohum Emanetçileri Derneği adı altında bir derneği de temsil ediyorsunuz. Biraz bundan söz edelim. Sadece tohum da değil, yerel ürünleri korumak diye tarif ediyorsunuz yaptığınız işi, değil mi?

A.Ş.: Zaten yerel biyoçeşitliliğin korunması ve yerel kültürün korunması, tohumun kendi içinde -yani tohum biraz sembolik bir şey bir boyutuyla - gizli olan kültürel birikimi ve onun yine içinde gizli olan o damak tadını bir bütünlük olarak korunması üzerine kurulan bir şey.

UNDP Türkiye: Aslında böyle bir girişimin başlaması için bu konuda gidişatın pek iyi olmaması gerekiyor ki böyle bir girişime gerek duyulmuş olsun. Türkiye'deki manzara şu anda nasıl?

A.Ş.: Şu andaki manzarayı bundan üç beş yıl önceki ile karşılaştırsak çok daha iyi görüyorum çünkü şu anda mevcut tohum ağı içerisinde bulunan aktörler genel olarak çok duyarlı ve bu işi yürütebilecek durumda. Aslında başında biz de çok umutlu değildik. Son iki yıldan bu yana Türkiye genelinde tohum ambarları zinciri oluşturduk. Otuz üç tane tohum ambarımız var. Ege, Marmara ve Karadeniz'den Ardahan, Kars, Erzurum, Erzincan, Malatya ve Maraş'a kadar uzanan bir zincirde tohum ambarlarımız var.

Konuklar:

Özge Gökçe, Biyolog, GEF-SGP Program Sorumlusu

Arif Şen, Türkiye'nin Tarımsal Biyoçeşitliliğinin Korunması İçin Tohum Ağı Projesi'nin Koordinatörü

UNDP Türkiye: Aslında Türkiye üzerinde bakıldığında manzara o kadar da kötü değil, diyorsunuz.

A.Ş.: Aslında STK'lar arası kötü değil ama mevcut olanlar açısından biraz problemlidir.

UNDP Türkiye: GDO, genetiği değiştirilmiş organizmalar konusuna da bakalım sizinle beraber. Bu noktada hemen Özge Hanım'a dönmek istiyorum. Küresel Çevre Fonu ve bu projenin buluşması nasıl gerçekleşti, sizin hedeflerinizle Emanetçiler Derneği hedefleri arasında nasıl bir ortaklık doğdu? Bunu biraz anlatır mısınız?

Özge Gökçe (Ö.G.): Küresel Çevre Fonu'nun önceliklerinden bir tanesi biyolojik çeşitliliğin korunması. Bu kapsamdaki çalışmalardan bir tanesi de tarımsal biyolojik çeşitliliğin korunması üzerine odaklanıyor. Türkiye bu açıdan çok önemli bir ülke. Türkiye, bereketli hilalin de içinde olduğu bir bölgede olarak dünyada kullanılan tahılların çok büyük bir kısmının anavatanını oluşturuyor. Dolayısıyla da Türkiye'deki çeşitli yerel türlerin korunması gıdalla ilişkilendirilebilecek ve küresel anlamda bir gıda güvenliği sorununa bile çare olabilecek ölçüde önemli bir noktaya parmak basıyor.

UNDP Türkiye: Küresel anlamda diyorsunuz herhalde? Pek çok ürünün ve tohumun anavatanının Türkiye toprakları, Anadolu toprakları, olmasından yola çıkarak bunu söylüyorsunuz.

Ö.G.: Bunun yanı sıra, Türkiye anavatanı olmasa bile, pek çok türün aslında yerel olana uyum sağlamış olma durumu da var. Bu kapsamda da yeni ve belki ticari olarak şu anda çok dikkat çekmeyen pek çok türün ülkemizde varlığını sürdürdüğünü biliyoruz ve bunların da korunması gerektiğine inanıyoruz. Şu an Türkiye'de tohum severlerin ya da tohum emanetçilerinin mevzuatla ilişkili bir kaygısı var diyebiliriz. Şu anda mevcut durumda yerli türlerin satışıyla ilgili bir sorun var. Herhangi bir tohumun satılabilmesi için bir sertifika sahibi olması gerekiyor ve yerel tohumların sertifika sahibi olması mümkün değil.

UNDP Türkiye: Bu durumda burada bir mevzuat eksikliğinden mi söz ediyoruz?

Ö.G.: Mevzuatımız var. Mevzuatın içerisinde yerel türlere dikkat eden bir hüküm yok. Dolayısıyla da onlar bir şekilde kenarda kalmış durumdadır. Türkiye ve dünya açısından bu bir risk oluşturuyor çünkü bu türler giderek daha az kullanılarak, daha az tercih edilerek yok olma riskine sahipler. Bu türlerin yok olmasıyla beraber bölgedeki geleneksel üretim teknikleri ve üretim bilgisi yok oluyor. Hatta çeşitli bölgelerde kültür yok oluyor.

UNDP Türkiye: Peki Arif Bey, bazı ürünler söz konusu olduğunda neden yerel tohumları tercih etmiyor üreticiler?

A.Ş.: Bu biraz da pazarla ve raf ömrüyle ilişkili bir olgu bu. Bizim eski yerel çeşitlerimizin raf ömrü çok fazla yok. Mesela sebze konusunda böyle. Yine hububat konusunda da teknolojik olarak mümkün değil. Eski hububatlar yani bizim buğdaylarımız çok uzun boylu olur. Yeni teknoloji ise biçerdöverlerde çok daha kısa boylu buğdaylar tercih eder. Yüksek buğdayları biçemez onlar. Onun için pratik olarak bundan vazgeçiliyor gittikçe. İki temel noktadan biri pazar diğeri teknoloji.

UNDP Türkiye: Bu noktalardan bakıldığında üreticilerin bunu tercih etmesi biraz anlaşılır görülebilir esasen. Peki, genetiği değiştirilmiş organizmalara ilişkin Türkiye'de tohumlar konusunda piyasanın durumu nedir? Şu anda gerçekten böyle bir sorunla karşı karşıya mı, Türkiye?

A.Ş.: Hukuki olarak böyle bir sorun yok. Türkiye'de GDO'lu ürünlerin ekimi kesinlikle yasak. Fakat bunun ötesinde, yani burada konumuz zaten GDO'nun ötesinde bir şey. Gerçekten endüstriyel tohumların kendisi bütünüyle yeknesak yani tek tip.

' Türkiye, dünyada kullanılan tahılların çok büyük bir kısmının anavatanını. '

UNDP Türkiye: Şunu çok net söyleyebilir miyiz: Türkiye’de GDO’lu tohum yoktur?

A.Ş.: Hukuki olarak böyle ifade ediliyor.

UNDP Türkiye: Ama belki de uygulamada olabilir.

A.Ş.: Bunu bilemem.

UNDP Türkiye: Bir de tabii ki patent boyutu var işin. Biraz hukuki boyutu var değil mi? Tohumların patentinin alınması ve dolayısıyla tarifi gerekiyor. Bu nasıl bir süreçtir?

A.Ş.: Zaten bizim mevcut köy tohumlarını yasanın kendisinde tohum olarak sayılmıyor. Gen kaynağı olarak sayılıyor. Tohumluk olabilmesi için tarif edilmesi lazım, farklı olması lazım, yeknesak olması lazım, durulmuş olması lazım. Zaman ve mekân içerisinde bir yeknesaklık söz konusu. Yani zaman içerisinde bu 5 yıl aynı biçimde ürün verecek, aynı biçimde olacak, mekân içerisinde hepsi aynı boyda olacak, aynı zamanda ürün verecek. Bu tarif edilen bir şeydir. Bu tarif edilen şey de daha çok bunun yeni çeşitler yaratmadığı için, kendi içerisinde farklılıklar yaratmadığı için gen havuzu çok daha daraltılmış oluyor. Aslında bizim köy çeşitlerinin gen havuzu daha geniş, daha zengin. Onun için de bu tarif edilemiyor, sürekli değiştiği için. Onun için tarif edilemeyen şeylere patent almak mümkün olmuyor. Ancak tarif edilebilir ticari bir değeri olan şeye patent alınabilir.

UNDP Türkiye: Tekrar altını çizmek gerekirse, sadece tohum değil burada söz konusu olan. Çıkış noktamız tohum olsa da veya tohum emanetçileri sizler olsanız da, yerel ürünlerin yerel tatların korunması, muhafaza edilmesi, tanımlanması, tohum ıslahı gibi pek çok alt başlığı da var.

ORMANLARIN DEĞERİNİ ANIMSATAN YEREL UYGULAMALAR

PODCAST 17

16 MAYIS 2011

Konuklar:

Nuri Özbağdatlı, Ormanlarımızın Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Katkıları Üzerine Yerel Uygulamalar İçin Küçük Yatırım Fonu Projesi Yöneticisi

Emine Ataş, Çevre ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler Şube Müdürü

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz “Ormanlarımızın Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Katkıları Üzerine Yerel Uygulamalar İçin Küçük Yatırım Fonu” adlı bir proje. Bu yıl aynı zamanda “Orman Yılı”. bu konuda ne kadar bilgi sahibiyiz? Türkiye’nin bu alandaki durumu nedir? Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın Türkiye’nin bu alandaki çabalarına katkıları neler? Tüm bunları konuklarımızın projenin yöneticisi Nuri Özbağdatlı ve Çevre ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler Şube Müdürü Emine Ataş ile konuşacağız. Uzunca bir proje isminiz var. “Küçük Yatırım Fonu” diye bitiyor aslında. “Ormanlarımızın Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Katkıları Üzerine Yerel Uygulamalar İçin Küçük Yatırım Fonu”. Öncelikle “Küçük Yatırım Fonu” ne demek bunu anlatarak başlayalım.

Nuri Özbağdatlı (N.Ö.): İsmi küçük; ama etkisi büyük ismi gibi. Kendisi 2004’ten beri, aslında, Bakü-Tiflis Ceyhan Boru Hattı BTC Şirketi ve UNDP’nin uyguladığı bir yatırım programı.

UNDP Türkiye: 2004 yılından bu yana?

N.Ö.: 2004 yılından beri iki safhası uygulandı. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda aslında biyolojik çeşitlilik, sürdürülebilir kalkınma ve enerji verimliliği konularında bölgedeki sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve hatta özel şirketlere uygulamalar için hibe programı, fon veriliyor.

UNDP Türkiye: Onların projeleri kapsamında onlara destek olma.

N.Ö.: Evet, aynen öyle. Bu sene üçüncü fazını başlattık ve üçüncü fazında aslında Türkiye’deki biyolojik çeşitliliği barındıran ormanları ve Türkiye’nin %27’sini yöneten Orman Genel Müdürlüğü’yle beraber bir işbirliği var. Bu seneki üçüncü fazda da biz UNDP Türkiye’nin proje ortağı BTC.

UNDP Türkiye: BTC Bakü-Tiflis Ceyhan Boru Hattı tekrar altını çizelim.

N.Ö.: Orman Genel Müdürlüğümüz de proje yürütücüsü biz ise proje uygulayıcısı olarak işbirliğimiz başladı.

UNDP Türkiye: Türkiye’nin %27’sini yöneten Orman Genel Müdürlüğü (OGM) dediniz bu noktada hemen dönmek istiyorum Emine Hanım’a. Türkiye’nin %27’si mi ormanlardan müteşekkil?

Emine Ataş (E.A.): Evet, Türkiye’nin %27’si ormanlardan oluşuyor. Orman varlığı açısından oldukça zenginiz bulunduğumuz coğrafya itibarıyla, kıta karakteri gösterdiği için ormanlarımız hem çok büyük bir kısmı doğal orman ve kıta karakterinde biyolojik çeşitlilik barındırıyor içinde.

UNDP Türkiye: Doğal olmayan ormanlar da mı var?

E.A.: Tabii, mesela diğer sanayileşmiş ülkeler gibi siz bütün ormanları yok edip, ağaçlandırmayla plantasyon ormanları kurarsanız, doğal ormanlarınızı...

UNDP Türkiye: Türkiye'nin ilginç bir özelliği daha var, ormanların kapladığı alanın yüzölçümüne oranı giderek artıyor; ama bu nerden kaynaklanıyor?

E.A.: Bunun tabii çok fazla farklı sebepleri var, öncelikle göç. Biliyorsunuz köyden kente göç bir anlamda sorun ama ormancılık açısından bu bir avantaj. Orman varlığımızı arttırmamızın en önemli nedeni bu. Çünkü köylerde yoğun olmayan nüfusun baskısı az ormanlara yönelik. O nedenle mesela çok önceden yaşanan kaçakçılık, tarla açma gibi sorunlar azaldığı için ekolojik anlamda da zaten elverişli olduğundan insan etkisi de olmayınca o alanlar doğal olarak orman oluyor.

' Köyden kente göç bir anlamda sorun ama orman varlığımızı arttırmamızın açısından bir avantaj. '

UNDP Türkiye: Aslında pek çok kişi herhalde aklımızın bir köşesinde her sene meydana gelen büyük orman yangınları yüzünden Türkiye'nin orman varlığının azaldığını düşünmekte - ki bu aslında gerçek bir tarafı bu için; ama geneline bakıldığında galiba diğeri daha büyük bir tehditmiş - ki anlaşılan bunun azalmış olması. Bunda peki etkenler neler göçün dışında? Mesela doğalgaz gibi yakıtların kullanılmasının etkisi var mı?

E.A.: Tabii, yani enerji kaynaklarının çeşitlenmesi, doğalgazın yaygınlaşması. Bir de ekonomik piyasalarda olan şeylerin de etkisi var. Hani eskisi kadar kaçakçılık yok çünkü zaten çok ucuza dışarıdan geliyor odun hammaddesi ya da kâğıt hammaddesi. Bu da bir etken tabii.

UNDP Türkiye: Dolayısıyla sanayide kullanılan ahşabın da pek çoğu ithalat yoluyla esasen karşılanmaya başladığı için tehdidin azalmasını getiriyor beraberinde.

E.A.: Evet.

UNDP Türkiye: Proje bağlamında konuşmaya devam edecek olursak, bu anlamda projenin kapsamında önümüzdeki dönemde neler göreceğiz? Çünkü çok yeni başlayan bir proje bu. Mart ayında başladı. Bundan sonra projenizin yol haritası nasıl?

N.Ö.: Bu projede yapmak istediğimiz, hali hazırda OGM dünyada gerçekten de üst seviyede uygulamalar yapıyor; yangın söndürme de olsun, orman alanlarının yönetimi olsun... Dünyada birinciyiz diyebiliriz. Öte yandan...

UNDP Türkiye: Daha çok kırsalda tanınan ve kentlerde fazla çalışmaları hakkında bilgi sahibi olunmayan bir genel müdürlük, değil mi?

N.Ö.: Evet, hatta öte yandan uluslararası seviyede çok büyük, sayı ile gösterilebilecek faaliyetler var. Birçok faaliyet yapıyor. Bunları zaten uluslararası da duyurmak için işbirlikleri yapmaya çalışıyoruz.

UNDP Türkiye: Neler var mesela?

N.Ö.: Mesela yangın bunlardan birisi, ama öte yandan ben aslında şunu altını çizmek istiyorum. Biz burada projenin isminde ormanların çevresel ekonomik ve sosyal değerleri deniyor. Aslında bu bizim bildiğimiz değerleri sınıflandırma biçimimiz. Sürdürülebilir kalkınma noktasından bakıyoruz. Ama öte yandan orman dediğimizde aslında orman sadece oradaki odun üretimi değil. Ormanın içerisinde aslında oradaki köylüler de var. Onun için orman köylülerin olması da ormanı zenginleştiren bir şey. Öte yandan orman oradaki mantardan tutun da yaban hayatı da önemli. Oradaki bir ağaçkakan da orman içerisinde bir öge. Onun için biz bu projede öyle uygulamalar yapmak istiyoruz ki projenin değeri insanların hem cebini, hem yaşadıkları ortamı, oradaki doğal

kaynakları, oradaki doğaya verdikleri katkıları, ormanların verdiği katkıları gösterebilsin ve bunu daha sonra uygulama alanları da geliştirilebilsin.

UNDP Türkiye: A'dan Z'ye büyük bir bütünden, bir ekosistemden söz ediyoruz. Tohumdan, topraktan tutun, ağaçlara, çevresinde yaşayan insanlara ve doğal yaşama kadar uzanan...

N.Ö.: Evet ve burada yaşarken, şu anda bir stüdyo içerisindeyiz; ama aslında burada bu stüdyo içerisinde olmamızı destekleyen bir ekosistemden de bahsediyoruz. Orman aynı zamanda öyle bir şey. Bir de şu önemli biz bu uygulamaları yaparken uzun vadedeki işbirliğimizi de düşünüyoruz. Sonuçta bu projenin ötesinde biz Orman Genel Müdürlüğü ile beraber hem uluslararası anlamda, hem ulusal anlamda, hem de yerel anlamda işbirlikleri geliştirmeye devam ediyoruz. Bunlardan birisi Emine Hanım'ın bahsetmesini ben talep ederim, yeni bir projemiz başlıyor GEF 5'e sunulmuş olan ve dünyada ilk kez uygulanacak.

UNDP Türkiye: Küresel Çevre Fonu tarafından desteklenecek olan bir proje. Emine Hanım sizden dinleyelim bunu.

E.A.: Ben o projeye geçmeden önce kısaca bir konuya değinmek istiyorum; "uluslararası" çok doğru bir tespit yaptınız. Genelde kırsalda tanınıyoruz. Yaptığımız faaliyetler Orman Genel Müdürlüğü'nün orman varlığımızın dünyada hakikaten hatırı sayılıyor. Son yıllarda, tabii, bu konuya çok önem veriyoruz. Mesela bu yılın başında, 2011 yılı Uluslararası Orman Yılı biliyorsunuz dünyada. Birleşmiş Milletler Ormanlık Forumu yapıldı. Biz buraya bakanımız başkanlığında geniş bir heyetle katıldık ve şimdiye kadar New York'da Birleşmiş Milletler binasında yapılan bu çok önemli toplantıyı 2013 yılında Türkiye'de yapacağız. Orman Genel Müdürlüğü 172 yıllık bir kurum; çok köklü organizasyon yapısı var. Dünyadaki çoğu ülke ormanlarını düzenli bir planlama yaparak işletmediği için ormansızlaşma sorunu yaşıyor, ama ülkemiz 60'lı yıllardan itibaren planlı yönetiyor ve belki de uzun yıllardır orman varlığımızı korumamız ve arttırmamızın nedeni de bu. Projeye gelirse.

UNDP Türkiye: 2013 yılında bu zirve Türkiye'de yapılacak. Bir kez daha altını çizelim.

E.A.: Türkiye'de İstanbul'da yapılacak. Ben müsaade ederseniz projeye geçmeden önce onun yanı sıra, bu yıl ve geçtiğimiz yıllarda da çok önemli uluslararası toplantılara ev sahipliği yaptık biz. Orman ve su çok önemli biliyorsunuz, özellikle iklim değişikliği çok büyük bir tehdit. Bunun en büyük göstergesi de su sıkıntısı. Orman ve su ilişkisi çok önemli. FAO'nun Orman ve Su Toplantısı bu yıl Kastamonu'da düzenlenecek. Onun dışında yine Avrupa Birliği Komisyonu'nun ortak toplantısı Antalya'da düzenlenecek, ekim ayında. Bunlar da tabii bizim kapasite arttırmamız için, kendi ormancılığımızı tanıtmamız için ve işbirliğini geliştirmemiz için çok büyük fırsatlar.

UNDP Türkiye: Ve uluslararası bilincin de aynı zamanda güçlendirilmesi açısından Türkiye'nin üstlendiği rolün de altını çizen uluslararası yaklaşımlar var burada. Pek azımızın belki de haberi olan şeyler bunlar. O yüzden bahsetmeniz çok yerinde oldu.

E.A.: Evet, bunun yanı sıra, tabii, Türkiye gerçekten çok güçlü. Bölge ülkeleriyle de ikili işbirliklerimiz var. Mesela Bosna-Hersek, Lübnan, Kazakistan heyetlerini ağırladık. Suriye'de Orman Amenajman Planı Projemiz vardı - ki FAO'nun sanırım bir 20 projesinden farklı ülkelerin yürüttüğü, ülkelerde yürütülen projelerin içerisinde başarı hikâyesi olarak tanımlandı, seçildi. Mesela Bosna-Hersek'e orada bir kent ormanı kuracağız. Ormanlar sadece odun değil, ormanların sağladıkları rekreasyon faaliyetleri de çok önemli. Bir ormana gittiğinizde o rahatlama hissi hiçbir şey ile ölçülemez. Tabii göçten bahsettik. Kentlerde de hafta sonları insanlar ormanlık alanlara gitmeye çalışıyor. O nedenle kent ormanı fikri doğdu ve bu yıl tüm illerde biz kent ormanlarını Orman Genel Müdürlüğü olarak şu anda bu yıl itibarıyla tamamlayacağız.

UNDP Türkiye: Kent ormanı kavramını da bir kenara not etmekte fayda var bu durumda. Çok kısaca bize Küresel Çevre Fonu ile yapacağınız işbirliğinden de bahsedebilir misiniz?

E.A.: Bu entegre havza, entegre orman yönetimi ile ilgili. İçinde iklim değişikliği var, biyolojik çeşitlilik var. Biliyorsunuz İklim Değişikliği Sözleşmesi kapsamında envanter veriyoruz biz her yıl, uluslararası raporluyoruz. Bu raporlar Türkiye ormanlarının her yıl ne kadar karbon tuttuğu ile ilgili. Böyle çok kapsamlı bir proje içinde biyolojik çeşitlilik korunan alanlar. Entegre bir proje olacak, 28 milyon dolarlık bir bütçesi olacak, 5 yıllık bir proje. Biz de ülkemizin, ormancılığımızın pek çok derdine derman olacak bir proje diye bekliyoruz ve çok heyecanlıyız.

UNDP Türkiye: Bir yandan baştan beri konuştuğumuz proje, bir yandan bu sözünü ettiğimiz yeni proje, bir yandan ağaçlandırma çalışmaları... Çok önemli bir faaliyetin yürüdüğünü anlıyoruz çok fazla duyulmasa da. Bir nebze de olsa da katkıda bulunmaya çalıştık bu vasıtayla. Sizin son olarak ekleyeceğimiz bir şey var mı Nuri Bey?

N.Ö.: Evet, biliyorsunuz UNDP Türkiye olarak Binyıl Kalkınma Hedefleri'ne ulaşmak için çalışıyoruz ve Orman Genel Müdürlüğü ile çalışarak aslında biz bu Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin sadece birisine değil birçoğuna birden dokunabileceğiz.

UNDP Türkiye: Sadece çevresel sürdürülebilirlik değil.

N.Ö.: Tabii ki. Çünkü orada ormanların ve onun içerisinde yaşayan zenginliği aslında bizim Binyıl Kalkınma Hedefleri'ne giden yolumuzu kısaltacak bir şey. Onun için bizim Küçük Yatırımlar Fonu ile başlamış olan bu işbirliğimiz, bahsettiğimiz 28 milyon dolarlık çok büyük bir proje ile devam edecek. Ama bu sadece proje üzerinde bir işbirliği değil, bunun ötesinde Türkiye'nin ormanlarını, Türkiye'nin ormanda yaşayan köylülerini korumak ve sonuçta hepimizin Binyıl Kalkınma Hedefleri'ne giden yolda daha hızlanmamızı sağlamak olacak.

UNDP Türkiye: Eminim ki çok yakında, bu hedeflere giden yolda kat ettiğiniz mesafe, destek verdiğiniz pek çok küçük projenin sonuçlarıyla açık bir biçimde ortaya çıkacak.

KUZEYDOĞU ANADOLU'DA DOĞAL YAŞAMIN KORUNMASI

PODCAST 18

23 MAYIS 2011

Konuklar:

Gökmen Argun, Küresel Çevre Fonu Küçük Destek Programı'nın Ulusal Koordinatörü

Emrah Çoban, Kuzey Doğa Derneği Bilim Koordinatörü ve Uzman Biyolog

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz Kars'ta bir süre önce fotoğrafı çekilen ve nadiren görülebilen Anadolu vaşakları. Sadece vaşaklar da değil, aslında Anadolu coğrafyasında yaşayan bütün büyük yırtıcı memelileri konuşacağız. Türkiye'nin kuzeydoğusunda doğal yaşamı korumak için çalışan ve son zamanlarda ismini sıkça duymaya başladığımız bir dernek var ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı altındaki GEF Küçük Destek Programı da bu derneğin çalışmalarına destek oluyor. Bu konunun ayrıntılarını, Kuzey Doğa Derneği Bilim Koordinatörü Uzman Biyolog Emrah Çoban ve Küresel Çevre Fonu Küçük Destek Programı'nın Ulusal Koordinatörü Gökmen Argun ile konuşacağız. Projenin oldukça uzun ve kapsamlı bir ismi var: Kars'ın Etobur Türlerini Koruma, İnsan-Büyük Etobur Çatışmasını Önleme ve Yaban Hayat Turizmini Geliştirme Projesi. Geride bıraktığımız kış aylarında Kars'ta fotoğrafı çekilen vaşaklar ile projenin

ismi gündeme geldi. Programın finansmanını, nasıl oluşturulduğunu, projenin nasıl geliştirildiğini ayrıntılı olarak ele alacağız. Ancak öncelikle, bu vaşakların fotoğraflanma sürecinden bahsetmek isterim.

Emrah Çoban (E.Ç.): Vaşakların fotoğraflanması oldukça zor bir süreç çünkü alan çok büyük. Yaklaşık 243 hektarlık bir alandan oluşan Sarıkamış Allahuekber Dağları Milli Parkı'nda çalışıyoruz. Bu alan içinde sistematik bir şekilde fotokopan dediğimiz ısı ve hareket sensörlü makineler yerleştirilerek bu hayvanların geçiş noktalarını bulmaya ve bu geçiş noktalarını bulduktan sonra da hayvanların hareketlerini, insanlarla ne kadar yakın temas ettiklerini ortaya çıkartmaya çalışıyoruz. Bunlardan bir tanesinden sadece biz vaşağı ve ilginç bir şekilde yavrularını görüntüledik - ki bu Sarıkamış için ilk defa alınan bir üreme kaydıydı. Vaşaklar gece avlanan canlılar oldukları için çok zor görünürler gündüzleri. Tabii bunu da başardık Kars'ta. Bizim SGP ile her sene ortak çıkardığımız bir takvim var. Bu takvimde koyduğumuz vaşak fotoğrafını Sarıkamış'ta şans eseri gezen birisi görüyor ve bize 1 hafta önce doğada çektiği vaşak videolarını iletir. Biz de bunları basınla paylaştık. Tabii bu çok büyük bir şey.

UNDP Türkiye: Aslında bunun nadiren görülebilen bir video olduğunun belki farkında değil.

E.Ç.: Tabii değil. Takvim onun farkındalığını arttırdı. Biz sadece takvim olarak bakmıyorduk hiçbir zaman ona. O çok değerli bir şey çünkü insanların hemen dikkatini çekiyor. Onun sayesinde o görüntüleri bize ulaştırdı ve Türkiye'de sanırım son 10 yılda alınmış tek vaşak videolarından bir tanesiydi bu ve de çok değerliydi bizim için. Çünkü sonuçta bizim ulaşmak istediğimiz hedeflerden biri de buydu; insanların yaşadıkları bölgedeki yaban canlılarına nasıl davranmaları gerektiği - ki bu videoyu çeken kişi bir avcıydı.

UNDP Türkiye: Ne zaman çekmiş videoyu?

E.Ç.: Video iki ay önce çekildi ve bu videonun çekildiği haftada Tunceli'de iki tane, avcılar tarafından öldürülmüş vaşak bilgisi elimize geldi. Şunu görüyoruz bu tür çalışmalar artıkça, alanda avcılarının bilinçlenmesi bu tür görüntülerin ortaya çıkmasında aslında yararlı oluyor.

UNDP Türkiye: 2011'in ilk aylarında çekilen görüntüler bunlar aslında, değil mi?

E.Ç.: Evet 2011'in ilk aylarında çekilmişti. Aynı aylarda da iki vaşak Tunceli'de avcı tarafından vurulmuştu.

UNDP Türkiye: Anadolu vaşaklarının sayısı?

**' Proje kapsamında
çektığımız video,
Türkiye'de son 10
yılıda alınmış tek
vaşak videosu idi. '**

E.Ç.: İşte bunu henüz bilmiyoruz. Şu anda bunu araştırıyoruz, yani bu çok büyük bir proje aslında. Biz popülasyonun ne kadar büyük olduğunu bilmediğimiz için şu anda bir koruma faaliyeti de yapamıyoruz. Türkiye genelinde sadece biz kendi çalıştığımız bölgede biliyoruz ki bir vaşak ve iki yavrusu var. Bundan öteye gidemiyoruz hiçbir zaman ama alan büyüklüğüne bakarak bir modelleme yapabilir, bunun için de bizim Sarıkamış'ta ve Doğu Anadolu'da daha çok çalışmamız gerekir.

UNDP Türkiye: Şimdi bu konuya birazdan geri döneceğiz. Fotokapan konusunu biraz anlatmakta fayda var. Nasıl çekildi bu süreç? Diğer yırtıcı hayvanlara da bakacağız ama işin diğer boyutunda Gökmen Hanım'a dönmek istiyorum. Bu noktada bu çalışmayı destekliyor Küresel Çevre Fonu Küçük Destek Programı. Nasıl bir işbirliği içindesiniz, nasıl birbirinizi buldunuz?

Gökmen Argun (G.A.): GEF Küçük Destek Programı 16 yıldır Türkiye'de aktif. Kuzey Doğa da bizim çok yakından tanıdığımız, özellikle Kuyucuk Gölü'ndeki çalışmalarını çok yakından takip ettiğimiz, çalışanlarını tanıdığımız arkadaşlarımız olan insanlardı. O çalışmalarla hazırladıkları bir projeye bize geldiler. Projenin içeriği, memeli hayvanlar, özellikle yırtıcı memeliler konusunda. Bölgenin özelliklerini ortaya koyan ve insanların katılımıyla birlikte buradaki sorunların çözümüne yönelik bir takım faaliyetler öngörülmuş bir projeye geldiler. Biz çalışmanın kapsamını ve onların bu konudaki tecrübelerini bilerek ve hem ulusal, hem uluslararası alandaki bu hareketlerini destekleyebilecek şekilde projenin geliştirilme sürecinde birlikte de çalıştığımız oldu. Onlar zaten bir parça hazırdu projeye, o şekilde geldiler. Biz de kendi stratejik önceliklerimize uyduğu için destekledik.

UNDP Türkiye: Kuzey Doğa Derneği ile ortaklaşa bir işe başladınız.

G.A.: Kuzey Doğa Derneği'nin getirdiği projenin içerisinde memeli hayvanların korunması var ama en önemli şey bunların yaşadıkları alandaki sorunlarının halkla ilgili olması. Yani insan ve yırtıcılar arasındaki çatışmanın giderilmesine yönelik örnek oluşturabilecek Türkiye'nin başka yerlerinde de uygulanabilecek türden çözümler bize sunabildikleri için.

UNDP Türkiye: Mesela avcılık gibi sorunlar değil mi?

G.A.: Tabii, çok ilginç başlıklar var. Türkiye'de kayda alınması, avcılarının bu konuda sahiplenmesi, yerel halkın konuyla ilgili bilinçlenmesi, bilinçlenerek bu sürece dâhil edilmesi hatta daha uzun boyutuyla bir ekoturizm çerçevesi de var projenin içerisinde. Tam bir çözüm arayışı ve bu çözüm arayışının en iyi örneklerinden bir tanesini Kars'ta uygulatabileceğimizi düşündük.

UNDP Türkiye: Kars'a dolayısıyla odaklanmasını bu biraz açıklıyor. Sınırlı bir alanda yürüyen bir proje. Etobur türlerini koruma var birinci ayağı; ikincisi, az önce bahsettiğiniz, insan ve büyük etobur türleri arasındaki çatışmayı önleme ve son olarak da buna dayalı yani bu yırtıcı hayvanlara bir anlamda dayalı yaban hayatı turizmini geliştirme projesi bu. Üç ayağı olan proje. Tekrar Emrah Bey, size dönmek istiyorum. Az önce fotokapanlardan söz ettiniz. Bu pek duymadığımız bir kelime; belki de biraz açıklamakta fayda var bunu.

E.Ç.: İsminden de anlaşılacağı gibi, 'foto' ve 'kapan'. Isı ve hareket sensörlü. Biz makineyi alana - uygun alanlara, özellikle bu tür hedef türlerimiz olan ayı, kurt, vaşak gibi türlerin geçebileceği alanları belirleyip bağlıyoruz ve bu hayvanlar buralardan geçtikleri zaman makine otomatik olarak açılıp fotoğraf ve video çekiyor.

UNDP Türkiye: Önünden geçen her türlü canlıyı çekiyor mu, yoksa tanımlıyor musunuz?

E.Ç.: İnsanı tanımlayamazsınız. Önünden geçen her hayvanın boyuna göre kuruluyor makine; yani bir kurt için 50-60 cm yüksekliğe takıyorsunuz. Bozayı için 1 metreye çıkıyorsunuz. Onun için sadece biz yaban hayvanlarını tanımlayabiliyoruz. Aslında insanlara herhangi bir zararı yok bu makinenin.

UNDP Türkiye: Hayvanlara da yok zaten...

E.Ç.: Hayvanlara da yok çünkü kızıl altı bir infrad algılamayla çalışıyor. Zaten hayvanlar makineyi görmüyorlar. Makine direk fotoğraf çekiyor. Ses ve ışık kesinlikle yok makinede. Ondan sonra biz 15 gün aralıklarla makinelerin gidip kartlarını ve pillerini değiştirip yerlerini değiştirip makinelerin içindeki verileri alıyoruz.

UNDP Türkiye: Kızılötesi ışınlar ve ısı sensörü yoluyla önünden geçen tanımladığınız canlıların fotoğrafları ve nadir görülen vaşakların fotoğrafı da bu şekilde çekildi. Pek çok yerde yayınlandı değil mi ? Türkiye'de bir ilk olmuş oldu. Bu canlıların video görüntüleri de ortaya çıkmış oldu. Vaşakları şimdilik bir kenara bırakalım. Aylar var bölgede elbette; diğer yırtıcı canlılar var. Bunlardan da biraz bahsedelim. Büyük yırtıcı memeliler derken, Türkiye'de hangi türler var hala hayatta kalan?

E.Ç.: Bozayı, kurt, vaşak, domuz bunları ilk sıraya koyabiliriz. İnsanla çatışan ve insan ile sorunu olan, aslında hedefimizde olan canlılar bunlar. Çünkü bizim asıl hedefimiz burada kendimizi korumak. Bu yanlış anlaşılmasın; biz bu projeyi aslında hem yaban hayatı korumaya, hem de kendimizi daha güvene almaya çalışıyoruz. Çünkü biz yaşama alanlarımızı genişlettikçe bu tür yaban hayvanlarının alanlarına giriyoruz ve onlarla ister istemez bir çatışma halindeyiz. Onlar bize zarar veriyor, biz onlara zarar veriyoruz. Bu şekilde bir döngü var. SGP'yle asıl yapmayı hedeflediğimiz ve şu anda yaptığımız şey, bu çatışmanın önce nereden başladığını tespit etmek. Bu çatışma sorunlarımız ne? Milli Park'ın etrafındaki 17 köyde 700 kişiye anket yaptık ve her köyün farklı sorunlarını tespit ettik. Tabii bunların hepsinin çözümleri var. Biz şimdi bunları gidip onlara anlatacağız. Onlardan yapmalarını isteyeceğimiz şeyler olacak ve bu şekilde onların kendi çözüm stratejilerini geliştirmelerini isteyeceğiz aslında.

UNDP Türkiye: Aslında galiba bu çatışmayı azaltmanın yollarından biri olarak düşündüğünüz bir çıktı var ki bu da önemli projeniz kapsamında. Yaban hayatı koridorundan söz ediyorsunuz bu ne demek nasıl oluşacak?

E.Ç.: Evet, bu aslında Türkiye'de ve dünyada çok yeni gelişen bir terim. Bu tür koridorlar, özellikle Sarıkamış Bölgesi için konuşacak olursak, sıkışmış bir yaban hayvan popülasyonunu daha ileride olan orman bloklarına taşımak için parçalanmış orman blokları arasında yapılan...

UNDP Türkiye: Yani arada yerleşim birimi var. Bir orman parçası var. Diğer insanların yaşadığı bölge var ve hepsinde sıkışmış kalmış yaban hayatlarını sürmekte.

E.Ç.: Evet, bu da hayvanların gen çeşitliliğinin bozulmasına sebep oluyor çünkü akraba evlilikleri ortaya çıkıyor ve o gen, türün neslinin daha kötüye gitmesine sebep oluyor. Verimsiz hala gelmeye başlıyor. Bunu önlemek için hem de orada yaşayan insanların bu hayvanlardan daha az zarar görmeleri için bu hayvanları oluşturduğumuz koridorlarla daha yukarıdaki Kaçkar'daki ormanlara - ki bu aslında varmış, biz yok etmişiz. Biz onlara bir şey yapmıyoruz aslında. Sarıkamış'tan bir hikâye vardır, Sarıkamış'tan Hosaf'a kadar sincap yere değmeden gidermiş ama şu anda bu orman bloğu parçalandığı için bu hayvanlar sıkışmış durumdadır.

UNDP Türkiye: Bu koridorlar oluştuğu zaman, yaban hayat da farklı b6lgeler arasında geçişkenliğini sağlamış olacak. Ne zaman sonuçlanacak projenin g6r6len sonuçları? Çektiğiniz fotoğrafların da 6tesindeki sonuçlarını ne zaman g6rmeye başlıyoruz?

E..: Koridorla ilgili şu an planlama aşamasında her şey. Hem Orman Genel M6d6rl6đ6, hem de evre ve Orman Bakanlığı ile şu an biz altyapıyı oluşturuyoruz. Bu uzun bir s6re. Yaklaşık 5 - 10 yıl arasında s6rebilir 6nk6 ağaçların b6y6mesi ve bunun takibi var. Her sene d6zenli takipler yapılacak - ki biz isteriz ki SGP'yle de bunları tekrar devam ettirelim. Bu SGP'yle başlayan bir koridor olacak; 6nk6 isteriz ki onlarla birlikte de devam etsin bu. 6zellikle izleme çalışmaları insanlar 6zerindeki baskı azalıyor mu, artıyor mu; bunu değerlendirmek çok 6nemli bu koridor için.

UNDP Türkiye: Umarız bu işbirliği devam eder ve sonuçları daha da g6r6n6r kılar. B6ylece hem yaban hayat için sağlıklı bir ortam oluşturulmuş olunur hem de toplumdaki farkındalık artar.

GÜNEYDOĞULU KADINLARIN YARATTIĞI MARKA: ARGANDE

PODCAST 19

30 MAYIS 2011

Konuk:

Gönül Sulargil, GAP Bölgesi'nde Kadının Güçlendirilmesinde Yenilikler Projesi Yöneticisi

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz Güneydoğu Anadolu'nun kadim tarihinde yer etmiş güzeller güzeli tanrıça, Argande. Daha doğrusu Argande'nin ismini yaratan bir proje: GAP Bölgesi'nde Kadının Güçlendirilmesinde Yenilikler. Tanrıça Argande'nin ismi nasıl yaşatılıyor, daha da önemlisi bunun kadınların güçlendirilmesiyle ne gibi bir ilgisi var? Bu konuyu konuştuğumuz GAP Bölgesi'nde Kadının Güçlendirilmesinde Yenilikler Projesi'nin Yöneticisi Gönül Sulargil ile konuşacağız. Öncelikle Argande'den biraz söz edelim. Argande kimdir, Güney Doğu Anadolu ile ne ilgisi vardır? Biraz bahseder misiniz?

Gönül Sulargil (G.S.): Aslında siz söylediniz biraz önce, Argande Komagene Uygarlığı'nın güzeller güzeli tek tanrıçası ve gücü simgeler. Güneydoğu'nun güç ve bereketi simgeleyen tanrıça. Komagene Nemrut'taki uygarlıktır.

UNDP Türkiye: Bugünkü Adıyaman ve yöresinde.

G.S.: Evet, yani bilmeyenler için açıklama yapalım burada. Nemrut'taki heykellerden biridir aslında Argande.

UNDP Türkiye: Öyle mi?

G.S.: Evet, oraya çıkarsanız, daha dikkatli bakınız o heykellere. O heykellerden biri Argande'dir.

UNDP Türkiye: Güneydoğu'nun en yüksek dağlarından biri Nemrut Dağı ve bütün bölgeye hâkim olan bir konumda. Dolayısıyla onun isminin seçilmiş olması böyle bir proje için anlamlı olsa gerek. Kadınlarla bağlantılı bir proje olduğu için.

G.S.: Araştırmalar yapıldı, Argande ismi aranırken. Zaten gönüllülerimizden biri, bizim kurumsal kimliğimizi tasarlayan Demir Tasarım, Yeşim Demir Argande ismini o buldu. Bütün tasarımları da o yaptı zaten.

UNDP Türkiye: Bu isimlerin altında bir marka oluştu. Buraya kadar bir merak, bir soru işareti oluşturmayı başardık zannediyorum. Soru işaretinin altını dolduralım. Sizin ürettiğiniz Argande nedir?

G.S.: Bizim ürettiğimiz Argande bir moda markası. Türkiye'nin en önemli modacılarının yine gönüllü desteği ile yarattığımız bir marka Argande.

UNDP Türkiye: Hepimiz biliyoruz ki, güneydoğuda kadınların güçlendirilmesi alanında Türkiye'nin bir takım eksiklikleri var ve kadınlar o bölgede işsizler. Sizin ürettiğiniz bu proje aracılığıyla bu bölgedeki kadınların durumunun güçlendirilmesi söz konusu. Bu anlamda nasıl başladı bu proje ve Argande fikri nasıl ortaya çıktı?

G.S.: Argande projesi GAP Bölgesi'nde Kadının Güçlendirilmesinde Yenilikler Projesi'nin bir alt projesidir. Burada yola çıkarken güneydoğunun kadınların ürettiği ürünlerin markalaştırılması, buna kurumsal bir kimlik yaratılması ve pazarlama stratejilerinin geliştirilmesinden yola çıkarak bu fikir ortaya çıktı.

UNDP Türkiye: Aslında bir giyim markası oluşturuldu güneydoğulu kadınların ürettiklerinden oluşan.

G.S.: Evet, ilk başta moda markası olsun diye düşünmedik, marka olsun denildi ama işin içine girince başka boyutlar çıktı. Yani ilk önce moda tasarımcılarının desteği istendi bu konuda.

UNDP Türkiye: Türkiye'nin ünlü giyim tasarımcıları.

G.S.: En önemli moda tasarımcıları bunlar. Çok aktif olarak hayattalar.

UNDP Türkiye: Birkaç isim verelim derseniz.

G.S.: Hatice Gökçe koordinatörlüğünde yapıyoruz zaten. Onun dışında başlangıçta sekiz isimle başladık. Hatice Gökçe, Mehtap Elaidi, Deniz Yeğin, Gamze Saraçoğlu, Simay Bülbül, Alex Akimoğlu, Günseli Türkay, Rojin Aslı Polat – zaten son koleksiyonun birçok tasarımını kendisi yaptı – Hakan Yıldırım. Herkes var yani.

UNDP Türkiye: Pek çok ünlü isim var aslında. Argande.com'a girenler hepsini görecektir. Tasarım boyutu böyle. Siz birçok tarafı bir araya getirdiniz. Gönüllüleri o yöredeki kadınlarla buluşturdu. Elbette GAP İdaresi bu işin bir ayağı ve bir ayağı da Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Temsilciliği. Finansman boyutu nasıl? Bütün bu işlerin finansmanı nasıl sağlanıyor?

G.S.: Projenin finansman boyutunu, SIDA'dan sağladık biz. SIDA da İsveç Uluslararası Kalkınma Ajansı.

UNDP Türkiye: Ünlü bir moda markası ile de işbirliği yaparak bu üretilen ürünlerin Türkiye genelinde dağıtımını için alıcılarla ve tüketicilerle buluşması sağlandı. Biraz aslında işin arka planını anlatmak da faydalı olabilir. Türkiye'deki iş gücüne katılım oranı ve yöredeki işsizliğin boyutu dikkate alındığında – özellikle kadınlar arasında işsizliğin boyutu dikkate alındığında – bu projenin neden düşünüldüğü, tasarlandığı da anlaşılabilir, değil mi? O bölgedeki manzara nasıl?

G.S.: Zaten Türkiye'nin kadınları istihdama katılım oranlarına baktığımızda Avrupa Birliği ülkelerinin çok gerisinde, bunu hepimiz biliyoruz. Bu rakam güneydoğuya getirdiğimizde yüzde dört gibi bir rakam – çok düşük.

'Amacımız Güneydoğu'nun kadınlarının ürettiği ürünlerin markalaştırılması ve pazarlama stratejilerinin geliştirilmesi.'

UNDP Türkiye: Her yüz kadından sadece dördü çalışıyor, para kazanıyor.

G.S.: Bizim projemiz aslında GAP Bölgesi'nde sosyal ve ekonomik kalkınmayı hedefleyen bir proje ama bizim daha çok ekonomik boyutunun üzerine gittiğimizi fark ediyorum çünkü öyle geliştirdi ve çünkü oradaki ihtiyaçlar öyle. Tabii ki sosyal boyutu da var

ama ekonomik boyutunu düzeltince zaten sosyal boyutunu da düzeltmiş oluyorsunuz. Birbirini tetikleyen şeyler bunlar.

UNDP Türkiye: Bir marka oluştururken de yörenin o kültürel mirasından da ilham alan bir isim oluşturdu ve bunun altında da epey işler yaptınız. Biraz aslında neler yapıldığını anlatmakta fayda var. Hangi illerde, yörelerdesiniz ve nasıl başladı bu üretim süreci? Atölye ile başladı ve nerelere geldi?

G.S.: O kadar çok iş var ki anlatması çok zor. İlk başta fikrimiz moda tasarımcıları tasarlasın, biz de kadınlara ürettirelim, bir yerde de satarız idi. Ham hali buydu olayın. Gittik moda tasarımcılarına ve hepsi de “biz bu işte gönüllü olarak varız” dediler. Kendileri Moda Tasarımcıları Derneği'nin üyesidir. Hepsi de bu işe tamam dedi. Onayı aldık ama satış noktası da bulmamız gerekiyordu. Aklımıza ilk MUDO geldi ve MUDO'ya gittik. Çünkü MUDO önemli bir marka, bir firma, ağı da geniş ve kalitesi de iyi. Yöneticileriyle paylaştık bunu ve “neden olmasın; ama koleksiyonu görelim” dediler. Orada iş bir ciddiyet kazandı.

UNDP Türkiye: Tasarımcılara birden pas atmış oldunuz.

G.S.: Evet onlara söyledik, herkes tasarladı. Modeller verildi. 14 parçalık bir koleksiyonu ilk koleksiyon. Harika bir koleksiyon. Ve paylaştık bunu MUDO'nun pazarlama ekibi ile ve ilk siparişleri verdiler. Hiç de az bir sipariş değildi ve orada işin ciddiyetini anladık. Paçalarımız tuttu.

UNDP Türkiye: Üretime ve imalata başladı kadınlar.

G.S.: “Nasıl üretilecek bunlar?” sorusu ortaya çıktı çünkü o kalitede ürün standardını tutturmak hiç kolay değil. Oradaki kadınların mevcut atölyelerinin durumunu biliyoruz. O kaliteyi yakalamak çok zor. İşte orada İTKİB'in desteğini istedik.

UNDP Türkiye: İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği.

G.S.: İTKİB'den konteynırını Batman'a kaydırmasını istedik. Çünkü Batman'ı seçtik ilk olarak bu konuda çünkü kadınların sorun yaşadığı ve fakirliğin de yoğun yaşandığı illerimizden biri. Bizim projemiz GAP'taki dokuz ili ve ilçelerini kapsıyor. Bunu saymamıza gerek yok, bunu herkes biliyordur sanıyorum.

UNDP Türkiye: Güneydoğu'daki yoksul illeri, Türkiye'deki en yoksul illeri kapsayan bir proje esasen.

G.S.: Hepsi yoksul değil. Antep'i dışında tutabilirsiniz rahatlıkla. Burada da İTKİP eğitim konteynırları var. Dikiş eğitimi konusunda çok iyiler. Kocaman bir tırdır o; onu getirdiler Batman'a. Batman ÇATOM'un bahçesinde konuşturduk biz onu. İşte orada başladı. Herkes “burada bir iş yeri açılacakmış” diye başvuru yapmaya başladı, kimseye söylemediğimiz halde. Mülakatlar yapıldı ve 40 kızımız seçildi eğitim için ve bunlar eğitim bandından geçirildi İTKİB'in. Ondan sonra atölyeye yerleştirdik.

UNDP Türkiye: İlk defa aslında para kazanan pek çok kızla veya kadınla siz çalıştınız.

G.S.: Sırası geldiğinde söyleriz. Hikâyeler çok hazin...

UNDP Türkiye: Atölye aşamasından, fabrika aşamasına geldiniz. O araları biraz atlayalım ve şu anda Argande nereye ulaştı? Bugün itibarıyla Argande nerede?

G.S.: Bugün itibarıyla “Argande” isminde bir marka kimliği oluşmaya başladı. “Argande” diye girerseniz ararsanız internette, çok fazla şey çıkacaktır.

UNDP Türkiye: Yüzlerce sonuçla karşılaşacaksınız. Birkaç örnek ben vermek istiyorum; örneğin Markafoni, Trendyol gibi internet sitelerinde Argande bulmak mümkün.

G.S.: Zaten MUDO'nun 15 mağazasında satışı var.

UNDP Türkiye: Örnek teşkil edebilecek, pek çok yenilik içeren bir proje bu. Gönüllülük boyutu var. Aynı zamanda İstanbul Moda Haftası'nda yer alıyorsunuz, değil mi?

G.S.: İki defa defilemiz oldu, ondan bahsedelim. İlk kez geçen sene 2010 Şubat ayında İstanbul Moda Haftası kapsamında Argande'yi kabul ettirdik. Destekledi İstanbul Fashion Week Ekibi Argande'yi ve profesyonel bir defile sunuldu orada; yani yine gönüllülerin desteğiyle, müzikten ışığa, mankenlere kadar, herkes bütün kişi ve kurumlar gönüllü bu projede. Hepsine teker teker teşekkür etmemiz gerekiyor; ancak burada vaktimiz sınırlı.

UNDP Türkiye: Güneydoğulu kadınların umutlarını, bir yandan da emeklerini yansıtan bir proje bu. Çok kapsamlı bir ilkbahar-yaz koleksiyonuna sahip olan markayı Türkiye'nin her yerindeki MUDO mağazalarında bulabilir; markaya argande.com üzerinden de çevrimiçi olarak ulaşabilirsiniz.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜNÜ

PODCAST 20

24 EKİM 2011

Konuk:

Ahmet Parla, BM Türkiye Sözcüsü

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz 24 Ekim Birleşmiş Milletler (BM) Günü. Her gün ismini andığımız, haberlerde duyduğumuz bu örgütü yeterince tanıyor muyuz? Konuğumuz Birleşmiş Milletler Türkiye Sözcüsü Ahmet Parla ile BM'yi daha yakından tanıyacağız. Bugün 24 Ekim neden Birleşmiş Milletler Günü? Birleşmiş Milletler'in kuruluşundan bahsedebilir misiniz?

Ahmet Parla (A.P.): BM biliyorsunuz İkinci Dünya Savaşı gibi çok büyük bir yıkıma yol açan savaştan sonra bir daha benzer olaylar olmasın diye kurulan bir örgüt. BM'nin kuruluş tarihi İkinci Dünya Savaşı'nın bitişine de denk geliyor. Önce 26 Haziran'da San Francisco'da 21 ülke bir araya geliyor ki bunlardan bir tanesi de Türkiye'dir. BM anlaşmasını onaylıyorlar, 24 Ekim'de bu 51 üyenin hemen hemen tamamının ve 5 daimi üyenin anlaşmayı kabul ettiği tarih olarak tarihe geçiyor. Böylelikle de kuruluş günü olarak 24 Ekim'i her yıl kutluyoruz. Bu yıl 66. yılını kutlayacağız.

UNDP Türkiye: 24 Ekim 1945. Hafızamızı tazelemiş olduk. 66 sene geçti, Birleşmiş Milletler kuruldu ama neler başardı diye de herkesin sorduğu bir soru var. Örgütler kuruluyorlar belirli amaçları oluyor ve ondan sonra onları yeterince yerine getirebiliyorlar mı? Birleşmiş Milletler bu açıdan baktığımızda bu 66 sene içinde neleri başardı, neleri başaramadı? Başaramadıklarından ders aldı mı?

A.P.: 66 yıl boyunca Birleşmiş Milletler uluslararası topluluk nezdinde saygısını sürekli arttırdı, diye düşünüyorum. Bunun bir örneği de 51 ülke ile başlayan bu kuruluş bugün, 2011 yılında 193 üyeye ulaşmış bulunuyor. Bu da gösteriyor ki, uluslararası topluluk Birleşmiş Milletler'e olan güvenini ve saygısını hala sürdürüyor. Geçen yaklaşık 66 yıl süresince dünyamız çok çeşitli savaşlar, doğal afetler gördü, fakat olumlu gelişmeler de yaşandı birçok ülkede. Birleşmiş Milletler kurulduğunda en büyük amacı, üç temel üstüne konulabilir diye düşünüldü. Bunlar da Uluslararası Barış, İnsan Hakları ve Kalkınma. Bunlardan biri eksildiği zaman dünyada görüyoruz ki ihtilaflar, çatışmalar da eksilmiyor.

UNDP Türkiye: Barış olacak, insan haklarına uyulacak ve aynı zamanda kalkınma ilkesinden ayrılmamak gerekiyor.

A.P.: Evet.

UNDP Türkiye: Küresel olarak baktığımızda zaten size en çok gelen sorulardan biridir ekonomik kriz, çatışmalar, kuraklık, açlık, iklim değişikliği. Dünya çok büyük sorunlarla karşı karşıya. BM bunların hepsiyle mücadele etmesi öngörülen bir kurul. BM kaynaklarıyla bunu başarabilir mi, çözebilir mi?

A.P.: Uluslararası barıştan başlayalım isterseniz. BM'nin son 66 yılına baktığımızda yaklaşık 150 bölgesel savaşı engellediğini görüyoruz. Soğuk savaş döneminde önemli bir forum olarak nükleer bir Holokost'un, savaşın çıkmasını önlediğini görüyoruz. Bugün dünya genelinde yaklaşık 16 barış gücü operasyonu sürüyor. 100 binin üzerinde bu operasyonda asker bulunuyor.

UNDP Türkiye: Barışı korumadan, barışın tesisine kadar uzanan bir yelpaze aslında bu.

A.P.: Evet.

UNDP Türkiye: Çalışmalar bu şekilde. Ekonomik kriz, kuraklık, açlık, iklim değişikliği. O kadar çok sorun var ki! Aslında temel soru şu: Yeterince kaynağı var mı BM'nin tüm bu sorunlarla mücadele etmek için?

A.P.: Evet, dünyanın karşısındaki sorunlar büyük. Bu sorunlar ayrıca küçülüyor da hatta daha da büyüyerek gidiyor. Biliyorsunuz Ekim ayının sonunda dünya nüfusunun 7 milyara ulaşması bekleniyor.

UNDP Türkiye: Yedi milyarıncı bebek bir kaç gün sonra doğmuş olacak.

' Türkiye BM sistemi içinde artık yardım sağlayan bir ülke konumuna gelmiş bulunuyor. '

A.P.: Evet bir kaç gün sonra doğmuş olacak. Biz de heyecanla bekliyoruz. Ayrıca iklim değişikliği bir bilim kurgu filminin veya romanların bir parçasıyken bugün kimsenin inkâr edemeyeceği bir gerçek olarak dünyanın dört bir yanında, insanların günlük hayatını birebir etkilemeye başlamış durumda. Çok yağışlar oluyor. Pakistan'ın 1/5'inin seller altında kaldı. Ya da

aşırı kuraklık oluyor, Somali'ye dört yıl boyunca neredeyse bir bardak yağmur düşmemesi gibi. Ancak bütün bu sorunlara rağmen dünyamızda bu sorunları aşacak maddi imkânlar bulunuyor, insan gücü bulunuyor, teknik beceri ve bilgi bulunuyor, tecrübe bulunuyor. Burada önemli olan konu siyasi iradenin hangi yönde adım atacağı. Birleşmiş Milletler de işte burada çok önemli bir rol üstleniyor. BM kuruluşu, hükümetlerin hükümeti değil, 193 ülkenin bir araya gelip oluşturduğu uluslararası bir forum. Şu an bir benzeri olmayan bir forum. İşte bu forum çerçevesi altında tüm bu söylediğimiz sorunların çözümü için kaynak tespiti, insan kaynağı tespiti gibi tüm konularda siyasi iradeyi yönlendirecek bir göze sahip diye düşünüyoruz. Tabii uluslararası topluluğun da bu gücü mümkün olduğu kadar iyi kullanmasını umuyoruz.

UNDP Türkiye: Bunu duymak güzel aslında! İyimser bir mesaj için yeterince kaynak var, bilgi birikimi var. Sadece siyasi irade bunun üzerine eklendiği takdirde bu sorunların büyük bir kısmıyla mücadele etmek mümkün. Türkiye'ye dönelim. Siz Birleşmiş Milletler'in Türkiye sözcüsü olarak katılıyorsunuz programa. Türkiye son yıllarda uluslararası kuruluşlarla işbirliğine epeyce önem vermeye başladı, bu çerçevede Birleşmiş Milletler ile ilişkilerini güçlendirdi. Bu bağlamda mesela Türkiye'de düzenlenen konferanslar var. Türkiye'ye getirilen bazı BM kuruluşları var. Son bir kaç yılı Türkiye'de özetleyebilir miyiz BM açısından?

A.P.: BM kuruluşlarının Türkiye'de çalışmaya başlamaları 1950'li yıllara uzanıyor. Şu anda yaklaşık 10 BM kuruluşu aktif olarak Türkiye'de faaliyette bulunuyor. Son dönemde sizinde vurguladığınız gibi, Türkiye BM sistemi içinde artık yardım sağlayan bir ülke konumuna gelmiş bulunuyor. Kalkınmakta olan ülkelere Türkiye maddi olarak olsun, malzeme yardımı olarak olsun, tecrübe yardımı olarak olsun, ciddi miktarlarda yardımlarda bulunuyor. Bunun yaklaşık üç milyar dolar seviyesine çıktığı belirtiliyor. Bu çok önemli bir miktar. Ayrıca Türkiye giderek BM kuruluşlarının bölgesel ofislerini de bünyesinde toplamaya başladı.

UNDP Türkiye: Özellikle İstanbul galiba?

A.P.: Evet. İstanbul BM'nin belki de ilerde önemli bölgesel merkezlerinden biri haline gelecek. BM nüfus fonunun bölge merkezi oraya yerleşti. UNDP'nin özel sektör ve kalkınma merkezi orda açıldı. Ankara'da Tarım ve Gıda Örgütü'nün alt bölge ofisi var ki bu bölge Orta Asya ülkelerini de kapsıyor.

UNDP Türkiye: Bölgeden kastımız sadece Türkiye değil, Türkiye ve çevresi tüm ülkeleri kapsayan merkezler.

A.P.: Evet. Güneydoğu Avrupa olsun, Orta Asya olsun, Kafkaslar olsun, Balkanlar olsun, bölge dediğimizde bunları anlamamız gerekiyor.

UNDP Türkiye: Şimdi bu merkezlerden bahsediyoruz Türkiye’de açılan, özellikle bizi dinleyen gençler ben bu merkezlerde nasıl çalışacağım diye düşünüyor olabilir. BM’de çalışmak için ne yapmak gerekiyor?

A.P.: BM’de çalışmak için aslında bana sorarsanız gençlerin eğer hiçbir iş tecrübeleri yoksa, çok yeni başlıyorsa, BM gönüllüleri sistemini denemelerini tavsiye ediyorum. Bu sistem BM içindeki kuruluşların ihtiyacını karşılayacak personelin gönüllü olarak çalışmasını yönlendirmek için oluşturulmuş bir sistem. Türkiye’de de bunun bir temsilciliği var. BM Türkiye’nin internet sayfasından, un.org.tr sayfasından detaylı bilgiye ulaşmak mümkün. Birleşmiş Milletler her alanda çalışıyor, insani yardımdan tarım ve hayvancılığa, uluslararası barıştan, uzay çalışmalarına kadar insanların günlük hayatını etkileyen tüm alanlarda faaliyetlerde bulunuyor. Gençlerin de bunların hangisine daha fazla katkı yapabilecekleri ve hangilerinde daha başarılı olabileceklerini anlamının belki de ilk adımı bu gönüllüler sisteminin içine girmeye çalışmaktır.

UNDP Türkiye: Oradan başlayıp, ondan sonra kendilerine bir yol çizmeye başlayabilirler. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri adlı bir sistem var. Un.org.tr adresinde sizin sayfanızdan buna nasıl katılacaklarını öğrenebilirler, ayrıca Twitter linkinizde galiba orda mevcut.

A.P.: Evet.

UNDP Türkiye: Oradan da sizinle temasa geçmeleri mümkün.

A.P.: Doğrudur.

UNDP Türkiye: Hem dünyada hem de ülkemizde birçok kalkınma projesine destek olarak istikrarlı bir barışı hedefleyen Birleşmiş Milletler’in Kuruluş Günü kutlu olsun.

DOĞU ANADOLU TURİZMİ GELİŞTİRME PROJESİ

PODCAST 21

31 EKİM 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz Doğu Anadolu'da turizmi canlandırmayı hedefleyen bir proje. Bunu yaparken ev pansiyonculuğundan, yerel lezzetlere, doğa sporlarından, kuş gözlemciliğine pek çok konuya da el atmış vaziyettedir. Ayrıntıları konuklarımız DATUR'un yani Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi'nin Sorumlusu Pelin Kihitir Öztürk ve Doğa Araştırmaları Derneği Tür İzleme ve Koruma Sorumlusu Süleyman Ekşioğlu ile konuşacağız. Bu proje Doğu Anadolu'daki turizmi nasıl geliştirmeyi hedefliyor?

Pelin Kihitir Öztürk (P.K.Ö): Doğu Anadolu Turizmi Geliştirme Projesi 2007 yılından beri UNDP, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Efes Pilsen tarafından yürütülen bir proje. Bu proje kapsamında çeşitli envanter çalışmaları, hizmet sektörünün geliştirilmesi için çalışmalar, hediyelik eşya, yerel gıda ve tanıtıma yönelik çeşitli alt başlıklar halinde sürdürülen bir proje.

Konuk:

Pelin Kihitir Öztürk; Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi Sorumlusu,

Süleyman Ekşioğlu; Doğa Araştırmaları Derneği Tür İzleme ve Koruma Sorumlusu

UNDP Türkiye: Çok bilinmeyen şeyler var. Siz en başta oturdunuz bir envanter çıkardınız ve ondan sonra yol haritasıyla ilerlemeye devam ettiniz.

P.K.Ö: Evet. Alan olarak Çoruh vadisi seçildi. Öncelikle Çoruh Vadisinin tüm doğal güzellikleri tarihi ve sosyo-ekonomik envanterleri çıkarıldı. Bunlar, orta çağdan beri yörede kalan Gürcü kiliseleri, doğa sporlarına yönelik trekking, rafting, kuş gözlem rotaları.

UNDP Türkiye: Yani bir turistin aslında ilgisini çekebilecek neler var diye onların bir envanter haritası çıkarıldı.

P.K.Ö: Evet, evet.

UNDP Türkiye: Belki Doğu Anadolu denildiğinde ilk olarak akla gelmeyecek şeyler bunlar. Onları siz çıkartıp vitrine bir anlamda koymuş oluyorsunuz.

P.K.Ö: Evet.

UNDP Türkiye: Doğa sporları dendi aynı zamanda, doğa sporlarını biraz açalım neler var bunun içinde.

P.K.Ö: Öncelikle yürüyüş ve dağ bisikleti rotalarıyla başlandı. Kaçkarların güneyinde özellikle daha önce pek fazla çalışılmamış alanlarda hem akademisyenlerin hem de profesyonel uzmanlarımızın verdiği desteklerle yörenin potansiyeli çıkarıldı. Bu potansiyel çıkarılırken bölgenin flora ve faunası da aynı şekilde çalışıldı.

UNDP Türkiye: Bitki örtüsü ve hayvan çeşitliliği?

P.K.Ö.: Evet. Özellikle yenilebilir yabani meyve türleri, bunların gastronomiye olan etkileri, yerel gastronominin nasıl geliştiğini de biraz ortaya çıkarmaya çalıştık. Hayvan çeşitliliği açısından da özellikle kuş gözlem potansiyeli 207'ye yakın tür keşfi ve ondan sonra kuş gözlem noktalarının belirlenmesi gibi çeşitlendirdiğimiz aktiviteler mevcut.

UNDP Türkiye: Kuş gözlemi dediğimizde işin uzmanı yanı başımızda. Doğa Araştırmaları Derneğinden Süleyman Bey size sormak istiyorum. Sizi Doğu Anadolu'ya çeken ne oluyor bir kuş gözlemcisi olarak?

Süleyman Ekşioğlu (S.E.): Bir kere farklı bir coğrafya. Türkiye'nin diğer yerlerinde göremeyeceğiniz kuş türlerine sahip. Örnek vermek gerekirse mesela Kafkas Çıvgını veya Orman Horozunu bir kuş gözlemcisi görmek istiyorsa Doğu Anadolu'ya gitmek zorunda. Onun dışında da tabii ki kuş gözlemi amacıyla gidiyoruz ama farklı coğrafyaları görmek de bizim için hoş anılar oluyor.

' 2007'den itibaren yapılan tüm envanter çalışmalarının arkasına yerel rehberlerin eğitilmesi için eğitimler de eklendi. '

UNDP Türkiye: Yakın zamana kadar sizin derneğinizin ismi Kuş Araştırmaları Derneği idi. İsmizin Doğa Araştırmaları Derneği olarak değişti ve hemen vurgulayayım; dogarastirmalari.org websitesinden ulaşılabilir derneğimize. Sizin yollarınız bu projeye nasıl keşşti?

S.E.: Evet daha önce bu projeyi farklı şekillerde organize etmişler. Bu sene de bizden rica ettiler organizasyonda yer alır mısınız diye.

UNDP Türkiye: Kuş Gözlem Festivali'ni proje çerçevesinde siz mi organize ettiniz?

S.E.: Evet. Çünkü bizim derneğimiz 1998 yılında kuruldu ve özellikle hem Türkiye hem dünyadaki kuş gözlemcileriyle iletişimimiz çok iyidir. Bu anlamda bunu yaymamız onların isteklerine cevap vermemiz daha kolay oluyor. Bu anlamda birlikte bu yıl iş birliği yaptık.

UNDP Türkiye: Bir giriş yaptınız ama Türkiye'de kaç kuş gözlenebiliyor? Yerli kuşlar ve göçmen kuşların toplamı ne kadar ve ne kadarı Doğu Anadolu'da ve Çoruh Vadisi'nde?

S.E.: Türkiye'de şimdiye kadar görülmüş kuş türü sayısı 463. Bunun içerisinde düzenli olarak görünenler olmakla birlikte sadece bir kez kaydedilmiş olanlar da var ama toplam sayımız 463. Onun dışında bizim ülkemizde üreyen kuş sayısı 304. Çünkü çoğu zaman, aslında bir ülkenin kuş varlığı görünen kuş kadar üreyen kuş kadar da önemli.

UNDP Türkiye: Yerli kuşlar yani.

S.E.: Evet.

UNDP Türkiye: Türkiye'ye yerleşmiş olan kuşlar.

S.E.: Bazıları sadece yazın üremek için gelip sonra tekrar dönüyorlar başka coğrafyalara. Ama bazıları her zaman bizde olan kuşlar. Biraz önce Pelin Hanım'ın da belirttiği gibi daha önce yapılmış ayrıntılı bir kuş çalışması sonunda bu bölgede projenin kapsadığı alanda 207 farklı kuş türü gözükmüş ki bu bir bölge için çok iyi bir sayı. Şöyle düşünmek gerekir ki, çok büyük bir sulak alanımız yok mesela bu bölgede. Çünkü sulak alanlarda gerçekten çok fazla tür çeşitliliği bulunur. Buna rağmen böyle dağlık bir yerde bu sayıya ulaşmak çok iyi.

UNDP Türkiye: Yırtıcı kuş geçişini siz gözlemlediniz bu sene eylül ayında değil mi? O açıdan da zengin olan bir bölge.

S.E.: Yırtıcıların en yoğun olarak geçtiği bölgedir. Genel olarak karasal göç eden pelikan ve leylek gibi. Yırtıcı olmayan türlerin daha az geçtiği yerler. Onlar genelde İstanbul Boğazı'nı daha çok tercih ederler. Ama bu bölgemize çok yoğun bir şekilde yırtıcı göçü var. Bir sezonda 200 binden fazla kuş görünüyor, geçiyor buradan. Bir günde de on binden fazla yırtıcı kuşu buradan göç ederken görebilirsiniz.

UNDP Türkiye: Peki ben Doğu Anadolu'ya gitmek istiyorum ve bu saydığınız bölgedeki birçok güzelliği kuş gözlemeleme fırsatını ve doğa turizmine yönelik bir takım imkânları yaşamak istiyorum. Ama orda yeterli alt yapı var mı? Beni orda kim gezdirecek, bana orayı kim tanıtacak? Bu konudaki çalışmalarınızdan biraz bahseder misiniz?

P.K.Ö: Özellikle yerel rehberlerin eğitilmesi için 2007'den itibaren yapılan tüm envanter çalışmalarının arkasına eğitimler de eklendi. Bölgedeki gençler her konuda orada yetişmeye başladı. Mesela kuş gözlem için rahatlıkla bölgede bir rehberle iletişime geçip sizi isteğiniz noktaya götürmesini isteyebilirsiniz.

UNDP Türkiye: Erzurum Havaalanı'ndan sizi alıp koca bir hafta sonunu geçirebiliyorsunuz aslında onlarla birlikte. Yerel pansiyonlardan da biraz bahsedelim.

P.K.Ö: Evet. Konaklama imkânlarını bir yandan da proje kapsamında geliştirmeye çalıştık. Özellikle Uzundere ve çevresi projenin son yıllarının odak noktası oldu. Ev pansiyonları gelişti. Bu ev pansiyonlarında hem yerel tatlara ulaşma şansınız var hem de yerel yaşam şartlarını gözlemeleme şansınız var. Kesinlikle bizim için çok büyük çıktılar oldu.

UNDP Türkiye: Projeye ilgili her şeyi burada anlatmaya imkân yok. Proje ile ilgili tüm bilgilere datur.com'dan veya coruhvadisi.com'dan ulaşılabilir.

P.K.Ö: Evet tüm envanter çalışmalarımız [coruh vadisi.com](http://coruhvadisi.com) da mevcut. Yani konuyla ilgilenen herkese açık. [Datur.com](http://datur.com)'da da daha çok proje aktivitelerimize yönelik bilgiler bulunabilir.

UNDP Türkiye: Peki Süleyman Bey son soruyu da size yönelteyim. Bu sene Kuş Gözlem Festivali'nde sizi en çok heyecanlandıran şey neydi?

S.E.: Beni en çok heyecanlandıran kuş anlamında değil de katılımcı anlamında oldu. Her sene farklı insanların oluşu. Daha önceki katılımcıları az çok biliyorum. Çoğu arkadaşımdı ama bu sene yeni katılımcılar görmek beni çok mutlu etti.

UNDP Türkiye: Nasıl katılacaklar tekrar söyleyelim size ulaşmak isteyenler.

S.E.: dogaarastirmalari.org'dan bize ulaşabilirler, orda iletişim bilgilerimiz mevcut.

UNDP Türkiye: Doğu Anadolu'da turizmi canlandırmayı hedefleyen bir projeden söz ettik ve bu bağlamda kuş gözlemciliği konusuna değinmiş olduk. Dileriz bu proje, kapsamını genişleterek çok daha büyük başarılarla imza atar.

Konuk:

Halide Çaylan, BM Türkiye Koordinasyon Görevlisi

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz 23 Ekim 2011 Pazar günü, saat 13.41'de meydana gelen Van Depremi ve deprem sonrası Birleşmiş Milletler'in başlattığı yardım seferberliği. Ayrıntıları konuştuğumuz Birleşmiş Milletler Türkiye koordinasyon görevlisi Halide Çaylan ile konuşacağız. Van'da meydana gelen 7,2 büyüklüğünde son derece şiddetli bir depremdi. Saatler sonra Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-moon'dan bir açıklama geldi ve kendisi Birleşmiş Milletler Örgütü adına Türk hükümetine yardım teklifinde bulundu. Bundan sonra Birleşmiş Milletler'in Türkiye'deki koordinasyonu nasıl gelişti?

Halide Çaylan (H.Ç.): Genel Sekreterin bu teklifini takiben, Türkiye'deki Birleşmiş Milletler Mukim Koordinatörü Shahid Najam, Dışişleri Bakanlığı'ndan randevu talep etti ve teklifi ilettili. Dışişleri Bakanlığı şu etapta herhangi bir ihtiyaç talep etmediklerini açık bir dille belirtip, yardım gerektiği takdirde bize haber vereceklerini söylediler. Üzerinden iki ya da

üç gün geçtikten sonra ikinci bir toplantı talebinde bulunduk. Bunun sebebi, deprem bölgesindeki durumu izlediğimizden kaynaklandı. Böyle bir talebin gelebileceği ihtimali yükseliyordu. Bu sefer Dışişleri Bakanlığı bize uluslararası yardıma açık olduklarını ve bu yardım teklifini kabul edeceklerini ancak bu yardımın sadece çadır ve prefabrike evlerden müteşekkil olması gerektiğini, bunun haricinde başka yardıma ihtiyaç duymadıklarını dile getirdiler. Biz de büromuza geri dönerken Birleşmiş Milletler'in insanı yardım konusunda başat görevi yüklenen Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Kurumu'nu telefonla aradık. Bu kurumun Türkiye'nin de dâhil olduğu bölge merkezi Kahire'de. Onlar da 400 adet çadırı aynı gece yolladılar.

UNDP Türkiye: Depremin üzerinden henüz birkaç gün geçmesine rağmen, değil mi?

H.Ç.: Evet, bu çok kısa bir süre içinde oldu. Daha sonra Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği devreye girdi. Onlar daha önceden Suriye krizi ile ilgili 2000 adet çadırı Kızılay'a vermişlerdi. Ancak o zaman bir ihtiyaç hâsıl olmamıştı. Alınan çadırlar derhal Van bölgesine iletildi. Ona ilaveten 2000 çadır gönderildi. Bunun yanında battaniye de temin edildi. Dolayısıyla başlangıç bu şekilde oldu. Daha sonra Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ve Uluslararası Göç Örgütü gibi bütün kurumlar yavaş yavaş devreye girdi ve istenilen yardımı karşıladılar. Şu an için sanırım böyle bir ihtiyaç süregelmiyor. Ama bir sonraki talepte de biz istenilen yardımı karşılamaya gayret edeceğiz.

UNDP Türkiye: Toparlamak gerekirse, işin içinde Uluslararası Göç Örgütü, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve sizin de en başta belirttiğiniz üzere, belki de ilk harekete geçen kurum olan Birleşmiş Milletler Örgütü içinde İnsani Yardım Koordinasyon Kurumu var. Elbette bunların içindeki koordinasyon da Türkiye'deki Birleşmiş Milletler Temsilciliği tarafından yürütülüyor. Bu süreçten biraz bahsedebilir miyiz? Siz aslında hükümetle Birleşmiş Milletler'e bağlı kuruluşlar arasında koordinasyon görevi yürütüyorsunuz değil mi?

H.Ç.: Hem Birleşmiş Milletler kurumları arasındaki koordinasyonu ki bu bizim asıl görevimiz, hem de hükümete karşı Birleşmiş Milletler'in tek ses olarak birlikte hareket etmesini sağlıyoruz. Dediğiniz doğru. Bu koordinasyonu Mukim Koordinatör yürütüyor ve bunu en kısa süre içinde

yapmaya çalışıyoruz. Bundan sonra gelen talepler doğrultusunda da bir afete karşı topluca hareket etmek için şu anda kullandığımız bir fondan yararlanacağız. O fona da birlikte müracaat etmemiz lazım. Bunu da daha çok prefabrike ev ve okul yapılması konusunda kullanacağız. Dolayısıyla o yardım Birleşmiş Milletler'e ve tüm kurumlarına bir bütün olarak gelecek. Kurum ne yapacaksa, yapacakları kalemlere göre bütçe tespit edilecek.

'Türk Hükümeti, barınma konusunda talepler beklenenden fazla olduğunda bizi ve bütün uluslararası camiayı devreye soktu.'

UNDP Türkiye: Bu deprem olduktan sonra üç gün, beş gün ya da bir hafta içinde biten bir süreç değil. Geniş bir zamana yayılan süreçten bahsediyoruz ki sizin burada bir tecrübeniz de var. 1999 depremine verilen yanıtta Birleşmiş Milletler kuruluşları tarafından verilen o yardım seferberliği sırasında siz koordinasyondan sorumluydunuz. O tecrübenizden de yola çıkarak, Van'da yapılan bu yardım koordinasyonu nasıl bir süreçte ilerleyecek, biraz fikir verebilir misiniz?

H.Ç.: İki hadise aslında birbirinden çok farklı. Bir tanesinin ölçeği çok büyüktü ve biz çok zorlandık. Çünkü hakikaten o depremin ölçeği çok büyüktü ve tek başına kimsenin altından kalkabileceği bir şey değildi. Bir diğer husus ta BM kurumları bir sistem içerisinde çalışmayı çok özümseyememişti. Bu yüzden çok da başarılı olduğumuzu söyleyemem açıkçası. Maalesef o deprem çok üzücü bir hadisediydi ama bir yandan bize çok şey öğretti. Türk hükümeti de hakikaten bu konuda kendini çok geliştirdi. Dediğim gibi, ikisini kıyaslamak mümkün değil. Bu daha kontrollü gidiyor ve devletin resmi kurumları bölgeye çok kısa sürede intikal etti. Dolayısıyla hemen müdahalede bulundular ve bize de çok fazla görev düşmedi. Ama ne zaman baktılar ki barınma konusunda talepler beklenenden daha fazla, o zaman bizi ve bütün uluslararası camiayı devreye soktular. Sadece Birleşmiş Milletler değil birçok ülke, sayıları 30 kadar, hem yardım teklifinde bulundular hem de yardım ettiler. Şimdiye kadar 18 milyon dolarlık bir yardım yapılmış durumda. Bunlar resmi rakamlar, bizim rakamlarımız değil. Bunun yanında Suudi Arabistan nakit olarak 50 milyon dolar verdi. Biz ne yapıyoruz? Biz, koordinasyonu sağlıyoruz. İşin bütününe baktığınız zaman, bundan sonra bir kriz ya da bir afet esnasında sadece giyecek, yiyecek ya da yakacak göndermek yeterli olmuyor. Yapılacak daha çok şey var ve daha karmaşık alanların işleri var. Orada afetten etkilenen nüfusa psiko-sosyal yardım verilmesi buna bir örnek olarak verilebilir.

UNDP Türkiye: Toplum sağlığına kadar uzanan çok boyutlu etkileri var. Birleşmiş Milletler kuruluşları aslında her alanında Türkiye'ye yardıma hazır. Yeter ki bu konu da bir talep olsun. Siz Türkiye'deki koordinasyon görevlisi olarak koordinasyona ve onu yönlendirmeye hazırsınız. Az önce bahsettiğiniz rakamlar, Kasım ayı başı itibarıyla yardıma yönlendirilmeye hazır. Bekleyen ise yardım tutarlarıydı. Biz bu programı kaydettiğimiz sırada ölü sayısı 600'ü ve yaralanma sayısı 4000'i aşmış vaziyette. Hasarlı bina sayısı ise 2000'i aşmış vaziyettedir. Büyük bir boyuttaki bu yıkıcı deprem karşısında Birleşmiş Milletler'in kendisinden istenen yardım çağrısı doğrultusunda yaptıklarınızı bizimle paylaştınız. Dileriz Van, yardımların da sayesinde kısa sürede bu yıkıcı depremin yaralarını sarabilir.

2011 İNSANİ GELİŞME RAPORU

PODCAST 23

Konuk:

Yrd. Doç. Dr. Can Özen, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Görevlisi

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz Kasım ayının başlarında açıkladığımız Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın 2011 İnsani Gelişme Raporu. Bu yılki raporda Türkiye için hangi mesajlar yer alıyor, insani gelişme ne anlama geliyor? Bu konunun ayrıntılarını konuğumuz, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Can Özen ile konuşacağız. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde öğretim görevlisiniz ve kalkınma ekonomisi üzerine çalışıyorsunuz. Dolayısıyla tam da konuşacağımız konu için doğru bir isimsiniz. İsterseniz öncelikle insani gelişme ne demek onunla başlayalım. Size göre, kalkınmayı ölçmek için neden milli gelir yeterli değil?

Can Özen (C.Ö.): Eskiden milli gelir basitçe yeterli gibi gözüküyordu. Ülkeler çok net bir şekilde tek boyutta sıralanıyor ve başarılı/başarısız ülkeler buna göre belirleniyordu. Ancak 1980lerden sonra aslında kalkınma dediğimiz şeyin tek bir boyutta değil de çok boyutta incelenip anlaşılması gereken bir şey olduğu ortaya çıktı. Yani, kalkınmanın uzun ince bir yol değil de bunun yerine çok kulvarlı bir otoyol olduğu mantığı ön plana çıktı. Örneğin, bir çocuğun gelişimine bakıldığı zaman, eskiden

insanlar yalnızca çocuğun boyunu ve kilosunu sorarlardı. Şimdi ise çocuğun okuldaki durumu, sağlık durumu, arkadaşları gibi sorular yer almaya başladı. Aynı şekilde, insani gelişimde baktığımız kıstasların sayısı gibi ekonomik gelişimde baktığımız kıstaslar arttı.

UNDP Türkiye: Yani sadece cebinde para olan bir insanın mutlu olamayacağından yola çıkan bir anlayışla ülkelerin de parasıyla mutlu, sağlıklı, eğitim açısından ileride ve belki de cinsiyet eşitsizliği olmadığını düşünmek çok da mümkün değil. Bu yılki raporun mesajlarından bir ikisini isterseniz bir sonraki soruma geçmeden önce vurgulayayım. Bu seneki raporun ismi "Sürdürülebilirlik ve Eşitlik: Herkes İçin Daha İyi Bir Gelecek". Bu da aslında sizin bahsettiğiniz kavramlar arasına girebilir. Sadece para değil aynı zamanda çevresel sürdürülebilirliğin de sağlanması önemli. Sizi bulmuşken, İnsani Gelişme Endeksi'nden söz etmek istiyoruz. Örneğin, Norveç bu sene birinci çıktı ki geçen sene de İnsani Gelişme Endeksi'nde birinciydi. Listenin en sonunda ise Sahra Altı ülkelerini görüyoruz. Norveç, Avustralya ve Hollanda ilk üçü oluşturmaktadır. Demokratik Kongo, Nijer ve Brundi listenin sonundaki üç ülkeyi oluşturuyor. Türkiye ise bu sene 92. sırada. Size göre bu skoru oluşturan etkenlere baktığımız zaman, Türkiye'nin bu sıralamadan alması gereken mesajlar nelerdir?

C.Ö.: Şimdi, şöyle bir şey var: Sıralama ne kadar önemli? Mesela geçen sene 83. sıradaydık bu sene 92. sıraya geriledik. Bu sıralamanın kendisi belki çok fazla önemli değil. Dikkat edilmesi gereken şey, bir ülke ilk olarak kendini kendi tarihiyle karşılaştırmak durumunda. Yani, biz 30 senede ya da 50 senede nereden nereye geldik manasında bu endeksler kullanılmalı. İkincisi bu endeksi kullanarak, bir ülke komşularıyla ya da ekonomik olarak kendini yakın gördüğü ülkeler ile kendi performansını karşılaştırmalı. Bizde bu rakamları bu şekilde kullanmalıyız. Bir nokta daha eklemek istiyorum. Bence bu endeks Türkiye gibi ülkeler için önemli mesajlar veren bir endeks. Çünkü örneğin Norveç başarılı ve zaten bütün endekslerde başarılı olduğunu biliyor. Bu sebeple, buradan alacağı büyük bir geri bildirim de yok açıkçası. Aynı şekilde Demokratik Kongo Cumhuriyeti de

21 KASIM 2011

yoksulluğunun farkında ve dünyadaki gelişme trendinin gerisinde kalmış bir ülke. Biz ise şu anda bir gelişme dalgasının ortasındayız. Hangi yönde geliyeceğiz, ne tercihlerde bulunacağız sorusu bizi Norveçten ve Demokratik Kongo'dan daha kritik duruma sokmaktadır.

UNDP Türkiye: Türkiye'de kalkınma gündeminin, parasal niteliklerinin dışında yeterince konuşulduğunu düşünüyor musunuz?

C.Ö.: Ne yazık ki hayır. Şimdiye kadar sizin dediğiniz gibi parasal olarak düşünüyoruz gelişmeyi. Ne kadar paramız var, o kadar gelişmişiz şeklinde düşünüyoruz.

'Ne yazık ki hala cinsiyet eşitsizliği bakımından çok iyi bir yerde bulunmuyoruz.'

UNDP Türkiye: 1980'den 2011'e Türkiye'nin kendi içindeki ilerlemesine baktığımız zaman aslında umut verici bir gelişme trendi olduğu düşünülebilir. Doğum anından sonra umulan yaşam süresi bundan 30 sene önce 80'li yılların başında 56 iken şu anda 74'e kadar yükselmiş vaziyettedir. Demek ki artık

Türk vatandaşları 18 sene daha fazla yaşıyor. Beklenen okullaşma süresi 7 yıldan 11,8 yıla çıkmış. Kişi başına düşen gayri safi milli gelir 5.500 dolar seviyesinden 12.100 dolar seviyesine çıktı. Bütün bunlar satın alma kalitesine göre hesaplanmış olan değerler. Şimdi bunlar hesaplanan rakamlar ve aslında birçok kişi için bir şey ifade etmiyor olabilir. Türkiye'de karar alıcıların buradan çıkarması gereken mesaj nedir? Yani insani kalkınma benzeri endekslerde Türkiye'nin daha iyi noktalarda yer alabilmesi için politikalara bu endekslerden çıkan hangi mesajları dâhil edilmesi gerekiyor?

C.Ö.: Genel olarak gelişme trendimizin güçlü ve güçsüz olan yerlerini bu endeksi kullanarak çok rahat bir şekilde bulabiliyoruz ve görebiliyoruz. Örneğin siz birçok rakamdaki olumlu gelişmemizden bahsettiniz. Ekonomik büyüme tempomuz son 30 yılda yaklaşık olarak 4,3. Bu bizim o dediğimiz kaba üretim miktarındaki büyüme. Fakat bu gelişim endeksinin kendisine yani insani gelişimdeki büyüme rakamına bakıyoruz. Bu ise 1,3. Bunlar birebir olmuyor. Yani demek istediğim, ekonomik gelişme tek başına olduğu zaman hemen insani gelişimdeki olanakların artmasına birebir katkıda bulunmuyor.

UNDP Türkiye: Türkiye'nin insani ve ekonomik gelişmesini kıyasladığımız zaman, Türkiye'de ekonomik gelişme, insani gelişmeden 3 kat daha hızlı ilerliyor diyebiliriz.

C.Ö.: Çok doğru. Kendimizi dünya ile kıyaslayacak olursak, dünyada ekonomik gelişme olarak 65. en gelişmiş ülkeyiz, ancak insani gelişimde sıralamamız 92. Arada 27 sıralık bir fark var. Peki, bu neden oluyor? Dediğimiz gibi, bazı ülkeler insani gelişim bakımından daha iyi bir performans gösterirken, başka ülkeler ekonomik bakımdan daha iyi bir performans gösteriyor.

UNDP Türkiye: Ama bu sosyal göstergeler yıldan yıla hızlı ve kolay bir şekilde iyileştirilebilecek göstergeler değil. Bir ülkenin umulan eğitim süresini bir yılda ne kadar iyileştirebilirsiniz ya da sağlıkla ilgili olan göstergeleri, örneğin yaşam süresini, yıldan yıla ne kadar değiştirebilirsiniz? Nereden başlamak gerekir peki?

C.Ö.: Burada çok güzel bir soru sordunuz ancak öncelikle 30 senelik bir trende bakmak gerekiyor. İkinci olarak, 30 senelik trende baktığımızda, başarılı olduğumuz tek alan da ekonomi değil ki sağlık alanında da çok ciddi bir başarımız var. Şu anda dünyaya baktığımız zaman sağlık açısından 76. sıradaki en sağlıklı ülkeyiz.

UNDP Türkiye: 30 yılda yaşam süresinin 18 sene artması gerçekten çok önemli bir gösterge tabii ki.

C.Ö.: Yalnızca ekonomik gelişme bakımından değil, sağlık gelişmesi bakımından da şu ana kadar son 30 senede güçlü bir performans gösterdiğimiz pekâlâ söylenebilir. Ama ne yazık ki ekonomik ve eğitim eşitsizliğini giderme bakımından ülkemizin son 30 senede iyi bir performans gösterdiğini söylemek pek mümkün değil.

UNDP Türkiye: Dünya 2012 yılı Haziran ayında Rio de Janeiro'da gerçekleştirilecek olan Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'na hazırlanıyor. Bu raporların endekslerinin dışındaki kısmında özellikle üzerinde durulan nokta sürdürülebilirlik ve eşitlik. Eşitlikten bir ülkenin kendi içinde sağlıkta, eğitimde ve diğer sosyal göstergelerde eşitsizliklerinin giderilmesini anlayabilirsiniz. Raporun içerisinde bir ülkenin kendi içindeki eşitsizliklerin giderilmesi ve aynı zamanda cinsiyet eşitsizliklerinin giderilmesi anlamında da mesajlar var. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğindeki raporda bu sene Türkiye 77. sırada yer alıyor. Bununla ilgili olarak sizin tespitleriniz nelerdir?

C.Ö.: Sizin de belirttiğiniz gibi, bu noktada iyi bir sıralamada değiliz. Ekonomik ve insani gelişmede dünyada iyi performans gösteren ülkelerinden biriyken ne yazık ki hala cinsiyet eşitsizliği bakımından çok iyi bir yerde bulunmuyoruz. Dediğiniz gibi bunun birçok sebebi var. Özellikle, kadınlara iş hayatında açamadığımız olanaklar ve iş hayatına katılım oranlarının artmaması, bizi engelleyen ciddi şeylerin olduğunu gösteriyor. Eğitim oranlarında da kadın erkek arasındaki ciddi eşitsizlikler bu endekste bizim kötü durumumuzu açıklıyor.

UNDP Türkiye: Aslında bileşenlere baktığımız zaman, Türkiye'de meclisteki kadınların sandalye sayısına bakılıyor. Bu yıl arttı, ama bu endekste 2010 yılı rakamları kullanılmış. Bunu vurgulamak gerekiyor. Muhtemelen, önümüzdeki sene bir miktar yükselme görülebilir. Ancak bunun dışında, anne-çocuk sağlığı konusunda da göstergeler gösteriyor, fakat sizin tespitleriniz doğrultusunda Türkiye'nin bu alandaki ilerlemesi istenilen hızda değil. Pek çok konuyu değerlendirme fırsatı bulduk ama geriye konuşulması gereken birçok şey de var. Bunlar için undp.org.tr adresinden raporun tam metni indirilebilir ya da raporun Türkçe özeti undp.org.tr adresi üzerinden bulunabilir.

SOYU TÜKENMEKTE OLAN BİR TÜR: ANKARA KEÇİSİ

PODCAST 24

28 KASIM 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz Ankara keçisi ırkının devamlılığının sağlanması için yetiştiriciliğin desteklenmesi projesi. Bu projeyi Küresel Çevre Fonu (GEF), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Türkiye Tabiatını Koruma Derneği ile birlikte yürütüyor. Bu projenin ayrıntılarını, konuklarımız, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği'nden Zooteknik Uzmanı Yrd. Doç. Dr. Mehmet Salih Karaçaltı ve GEF Küçük Destek Programı Program Sorumlusu Özge Gökçe ile konuşacağız. Ankara keçisi ırkının devamlılığını sağlanması ile başlayan, ismi uzun olan bir projeden bahsediyoruz. Ankara keçisi soyu tükenmekte olan bir tür müdür?

Mehmet Salih Karaçaltı (S.K.): Ankara Keçisi, bize mahsus, Orta Anadolu'ya mahsus bir ırktır. Fazla değil, on yıl öncesine kadar, 2-3 milyon gibi sayılarla bahsedilen, hatta dünya çapında ün yapmış angora yününün kaynağını teşkil eden, tiftik üreten bir ırktır bu. İngilizler zamanında bizden almışlar, önce İngiltere'ye sonra Güney Afrika'ya göndermişler ve meşhur Angora yünü diye dünyaya tanıtmışlar. Bugün de bu yün ve tiftik, özel giysilerin yapımında kullanılan bir yündür. Ancak, maalesef on yıl öncesinde 2-3 milyonlarla, yirmi yıl öncesinde ise on milyonlarla bahsedilen hayvan sayısının bugünkü sayısı resmi rakamlara göre 56 bindir.

UNDP Türkiye: On milyondan önce iki milyona daha sonra sayısı 56 bine düşmüş, soyu tükenmekte olan bir türden bahsediyoruz. Angora, Ankara keçisinden elde edilen hepimizin bildiği bir üründür. Neyin tehdit altında olduğunu anlamamız açısından başta bahsettikleriniz çok iyi oldu. Özge Hanım size sormak istiyorum şimdi. Ankara keçisi evcil bir tür ama çevresel sürdürülebilirlik başlığı altına nasıl dâhil ediyoruz? Evcil bir türün soyunun tükenmesinin biyoçeşitlilikle ne ilgisi var?

Özge Gökçe (Ö.G.): Kurum ve kişiler, normal şartlar altında evcil türleri doğrudan biyolojik çeşitlilik kapsamında düşünmüyor. Aslına bakarsanız, evcil türler dikkat edilmesi gereken bir husus. Pek çok evcil türün kaynağı da aslında bir yabani türe dayanıyor. Dolayısıyla, kendilerini düşünmeden önce bu hayvanların genetik kaynaklarını düşünmek gerekir. Ankara keçisi ve Angora gerçekten önemli bir ürünü içeriyorlar. Türünün yok olması, bizim açımızdan tarımsal biyolojik çeşitlilik altında değerlendirdiğimiz bir şey. Bunu şu şekilde de düşünebilirsiniz. Küresel Çevre Fonu çeşitli buğday türlerini korumak için de destek veriyor. Bu, bunun kapsamında olan bir süreç olarak düşünülebilir.

UNDP Türkiye: Ben tekrar Salih Bey ile devam etmek istiyorum. Siz aynı zamanda zooteknik uzmanısınız ve bu alanda bir akademisyensiniz. Türkiye Tabiatını Koruma Derneği adına bu projeye ilgileniyorsunuz. Bu soyu kurtarmak için biraz da bu projeden bahsedelim. Türkiye'de şu anda neler yapılıyor?

Konuklar:

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Salih Karaçaltı, Zooteknik Uzmanı, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği

Özge Gökçe, GEF Küçük Destek Programı Program Sorumlusu

S.K.: Biraz önce bahsettiğim rakamlardan 56 bine nasıl indiği ile ilgili bir analiz yapıyor. Ankara ve Orta Anadolu'da çok, Siirt'te de biraz yaygınken, bu ırk Ankara'nın üç ilçesine nasıl sıkıştı? Neden bu kadar azaldı? Bu soruların cevabını bulmaya çalıştık. Öncelikle, vatandaş tiftikten para kazanamıyor. İkinci olarak, et eskisi gibi para etmiyor ve bu durum bu ırkın sayısını hızla yok olma noktasına getirdi. Genetik çeşitliliğin korunabilmesi için 15 bin rakamı çok büyük bir önem teşkil etmektedir. Biz hızla 15 bin rakamına doğru gidiyoruz. Bunun için ne yapabiliriz? Öncelikle vatandaşa bundan nasıl para kazanacağını öğretmemiz gerekiyor. Son zamanda, Güney Afrikalılar ve Çinliler bizden giden bu hayvandan çok para kazanırken biz neden para kazanamıyoruz? Neden onlarla rekabet edemiyoruz?

UNDP Türkiye: Bu dalgalanma tiftik ve et fiyatındaki düşmeden kaynaklandı diyorsunuz. Belki de yetiştiriciler daha çok başka türlere yöneldiler ve Ankara keçisinin sayısı milyonlardan binlere düştü. Peki, fiyatlar bu kadar düşükkken, üreticiler o işten nasıl para kazanacak?

' Bir türü korumak için çeşitli önlemler alabilirsiniz ama bunlar insanların hayatlarına doğrudan değmiyorsa, sonuçları uzun süre devam edemiyor. '

S.K.: Etin fiyatlarını bir kenarı koyarsak tiftik konusunda on yıl öncesine kadar para kazanılıyordu. Ancak Güney Afrika'nın çok fazla üretim yapması ve dünya piyasasına çok ucuz rakamlar ve kaliteyle girmesi bizi biraz sekteye uğrattı. Bu arada bizim onlarla rekabet etme şansımızın olup olmadığının analizi yapıldı. Hayvanlar iyi beslenirse ve Ankara keçisi entansif tarıma aktarılırsa, onlarla çok rahat rekabet edebileceğimiz görüldü. İkincisi ise bu hayvanlar iyi yetiştirilemiyor. Demek ki sorun bilgi

noksanlığında yatıyor. Oysa bir keçi iyi beslenirse keçi başına tiftik 2,5 kilogramdan 4,5 kilograama çıkıyor.

UNDP Türkiye: İyi beslenen bir keçiden iki katına yakın bir artış.

S.K.: Asıl önemlisi lüle boyu, tiftik kalitesi ve tiftik standardı. Bu kriterlerdeki açığı nasıl kapatırız sorusu bu projenin çıkış noktası oldu.

UNDP Türkiye: Aslında sizin burada iş modellerine yönelmeniz gerektiği anlaşılıyor ve siz de bunu vurguluyorsunuz zaten. Yetiştiricilikte bir problem yok ve et fiyatları bir kenara bırakıldığında tiftikten üreticiler nasıl para kazanabilir, işin biraz da ziraatten iş modellerinden, işletme yönetimine doğru evrilen bir tarafına eğilmeniz gerektiği anlaşılıyor. Bu arada not olarak şunu vurgulamakta yarar var. Güney Afrika ve Çin'de Ankara keçisi var ve Türkiye'deki Ankara keçisi ile buralardaki Ankara keçisinin sayısının ve üretiminin rekabet halinde olduğunu sizin anlattıklarınızdan anlamış durumdayız.

S.K.: Ankara keçisinin rekabet edebileceğini gördük ve vatandaşa da bunu göstermeye çalıştık. Vatandaş bu hayvana bakmayı, beslemeyi, bu hayvandan para kazanmayı öğrenirse sayısı hızla artar. Az bütçeli bir proje olmasına rağmen bu projenin olumlu sonuçları görüldü. Hatta çok büyük bütçelerle desteklenen projelerden daha iyi sonuçlar verdi. Bir yıl sonra örnek aldığımız çiftçiler keçi başına 1,2 oğlak alınırken, sırf beslemenin düzenlenmesiyle beraber oğlak sayısı 3 oldu. Örnek çiftçilerimizdeki sürü sayısının 2'ye 3'e çıkmasıyla bu işin olabileceğini gösterdi. Bu bizim göstergemiz oldu.

UNDP Türkiye: Ortaya çıkan sonuçların küçük bir bütçeyle olduğunu söylüyorsunuz ve tam bu noktada destek programının sorumlusu Özge Hanım'a soru sormak istiyorum. Küçük paralarla büyük işleri yapmış olduğunuz anlamına geliyor bu proje ve siz pek çok projeyi destekliyorsunuz. Bu anlamda bu proje nereye oturuyor?

Ö.G.: Bugün konuştuğumuz şey aslında sadece bir ırkın, sadece bir türün ya da sadece tarımsal bir çeşitliliğin korunması değil. Bunu yaparken insanı da unutmamakla ilişkili bir şey. Herhangi

bir türü korumak için çeşitli önlemler alabilirsiniz ama aldığınız önlemler insanların hayatlarına doğrudan değmiyorsa, maalesef sonuçları uzun süre devam edebilir olmuyor. Bizim burada yapmaya çalıştığımız şey de buydu. Biz bir türü koruduk ama bu türü korurken bu türün hem kendi ırkının varlığının devam etmesini sağlamaya çalıştık hem de bunu yaparken o türden faydalanan insanların da gelirlerini artırması ve belli bir hayat standardında yaşamlarını devam ettirmelerini sağlamaya çalıştık. Bunu yaparken tek başımıza değildik. SGP hiçbir zaman fonu tek başına sağlayan bir taraf değil. Bunun için proje sahibinden, proje ortaklarından ve diğer kaynaklardan çeşitli destek alıyoruz. SGP gerçekten çok küçük paralar veriyor. Sivil toplum örgütlerinin öncelik verdiği çalışmalarda maksimum 50 bin dolar verebiliyor ama projeler 50 bin dolar'ın çok üstünde etki yaratıyor. Ama bunu tek başımıza yapmıyoruz. Burada devletin verdiği kaynakları unutmamak lazım. Türk hükümetinin çok ciddi katkıları var. Özellikle tiftik konusunda hem ilçelerin ve müdürlüklerin bünyesinde verdikleri destekler hem de Tarım Bakanlığı'nın verdiği teşvikler var. Bu teşviklerle beraber olunca ancak bu işler yürüyor. Herhangi bir türü koruyacaksanız sadece SGP gibi küçük fonla yapmak mümkün değil ama SGP gibi küçük fonlar, ağacı diktiğinizde üzerine döktüğünüz can suyu gibi oluyor. O can suyu ile daha ilerisine gidebileceğini umuyorsunuz.

UNDP Türkiye: Siz de küçük bir müdahale ile bu ırkın sona ermemesinin sağlanabileceğini gösterdiniz.

S.K.: Ben SGP'nin buradaki pozisyonunu küçük bir demanstrasyon yaratmak olarak görüyorum.

UNDP Türkiye: Bir örnek yarattınız ve bu örneğin devam etmesini istiyorsunuz.

S.K.: Bu halk gözüyle gördüğüne inanan bir halk olduğu için, çalışmalarımız buna etki ediyor. Bakıyor ki Saim keçi sayısını arttırmış. Niye arttırdı, niye para kazandı? Ben de yapabilirim diyor. Buradaki soru, bunu cevaplama sorusudur.

UNDP Türkiye: Ankara keçisi projesine ulaşmak için undp.org.tr adresi üzerinden ilgili linklere tıklayabilir ve ayrıntılı bilgiye ulaşabilirsiniz.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÖNÜLLÜLERİ

PODCAST 25

05 ARALIK 2011

Konuk:

Aygen Aytaç, BM Gönüllüleri Programı, Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu proje yöneticisi

UNDP Türkiye: Bu bölümde, Birleşmiş Milletler Gönüllüler Programı ya da kısa adıyla UNV adlı bir kuruluşun söz edeceğiz. UNV, dünyada gönüllülüğün durumu hakkında bu hafta yeni ve kapsamlı bir rapor da hazırladı. Bu kuruluşu, New York'tan telefon aracılığı ile programımıza katılan, BM Gönüllüleri Programı Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu Proje Yöneticisi Aygen Aytaç ile konuşacağız. Size bu rapordan önce Birleşmiş Milletler Gönüllüler programıyla ilgili bir soru yöneltmek istiyorum. Hala birçok kişi bu programı pek fazla tanımıyor olabilir. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri nedir ve ne iş yapar?

Aygen Aytaç (A.A.): Birleşmiş Milletler Gönüllüleri ya da Birleşmiş Milletler Gönüllüler programı, UNDP ile birlikte dünyada kalkınma ve barış için çalışan Birleşmiş Milletler örgütlerinden biridir. Merkezi Bonn'da bulunuyor. UNV'nin kalkınma ve barış alanında benimsemiş olduğu temel ilke, kalkınma ve barışın, insanların katkısı olmadan başarılamayacağına inanıyor olmasıdır. Dolayısıyla, bu kuruluşun amacı, dünyanın dört bir yanından gönüllüleri seferber ederek, gönüllülüğün yaygınlaştırılmasıdır. Yaklaşık 50 yıldır, özellikle

son yıllarda, yılda 5 bin gönüllüyü dünyanın 132 ülkesine kalkınma projelerinde yer almaları için göndermekteyiz. Gönüllü olmak için her ülkeden herkes başvurabiliyor. Bazı ülkeler UNV ile birlikte ortak programlar yapıp, kendi gönüllülerinin uluslararası kalkınma projelerinde çalışması için anlaşmalar yapabiliyor, ama genelde bireysel olarak www.unv.org sitesine girip herkes başvurabilir. Yaş sınırı 25, 2-3 yıl tecrübesi olan kişiler istedikleri alanda ya da tecrübeli oldukları alandaki işleri, kalkınma projelerine başvurup dünyanın herhangi bir yerine gidebilirler. Özellikle şu son yıllarda kalkınmakta olan ülkelere kadar gönüllülük çok yaygın.

UNDP Türkiye: Bu, genç bireyler için son derece heyecan verici bir fırsat olsa gerek. Hem Birleşmiş Milletler dünyasına adım atmak için hem de dünyanın köklü sorunlarına katkıda bulunabilmek için UNV'nin önemli bir kuruluş olduğu anlaşılıyor. UNV, Türkiye'de teşkilatını oluşturmaya başlamış olan bir kuruluş. Birleşmiş Milletler Gönüllüler yılı 2001 yılındaydı ve bu yıl 10. yıl dönümü. Bu yıl boyunca Birleşmiş Milletler Gönüllüleri Programı, pek çok faaliyet gerçekleştirdi. Biraz bundan bahsedelim. Uluslararası Gönüllüler Yılı (IYV+10) nedir ve neyi hedeflemiştir?

A.A.: Bundan tam 10 yıl önce, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 2001 yılını gönüllülük yılı ilan etti. Aynı zamanda Genel Kurul bütün ülkelerin katkısıyla gönüllülüğün sivil toplum tarafından desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve tanınması amacıyla bir karar çıkardı. Böylece gönüllülerin kalkınma ile barışa katkısının tanınması için bir çağrıda bulunuldu. Bunun üzerinden 10 yıl geçti ve bu süreçte yapılan çok şey var dünyada. Uluslararası gönüllülük şu anda her zamankinden daha yaygın. Yine de istenilen kadar ya da gönüllülerin hak ettiği kadar tanınmadığını düşündüğü için bu yıl UNV, dünyada gönüllülüğün durumu raporunu yazmaya karar verdi. Bu Birleşmiş Milletler'in Gönüllülük üzerine yayınladığı ilk küresel rapor. Geçtiğimiz iki yıl boyunca bu raporu hazırlamaya çalıştık. Dünyanın dört bir yanında akademisyenlerle, sivil toplum kuruluşlarıyla, hükümet yetkilileriyle, gönüllülerin kendisiyle bir araya geldik. 5 Aralık'ta Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda ve tüm

dünyada, 80'den fazla ülkede bu rapor sunuldu. Dolayısıyla, Birleşmiş Milletler Gönüllüler Programı, 10. yılını dolduruyor. 2001'den sonra 10. yılını bu şekilde bir raporla kutlamak, gönüllüleri daha çok gündeme getirmek istedi. Ayrıca da Birleşmiş Milletler Gönüllüler programının öncülüğünde, dünyanın yine her yerinde sivil toplum kuruluşlarıyla, hükümetlerle toplantılar yapıldı. Bu yıl nasıl kutlanabilir, daha gönüllük nasıl geliştirilebilir gibi.

'Gönüllülük hiçbir zaman devlet hizmetlerinin yerini alacak bir şey değil ama ekonomiye çok büyük katkıları var.'

UNDP Türkiye: Son derece yoğun bir yıl anladığımız kadarıyla. Yılı yine yoğun bir programla kapatıyor Birleşmiş Milletler Gönüllüler Programı. Biraz raporun kendisinden söz edelim. Uzunca bir süredir bu raporun üzerinde çalıştığınızı biliyorum. Temel bulgularınız nedir? Bu rapor bize neyi anlatacak?

A.A.: Raporun en önemli bulgusu gönüllüğün evrensel olduğu. Bizim raporumuz sadece bunu gündeme getirmiş oldu, bu kavrama bir tanım getirmiş oldu. Dünyada köyde, şehirde, kadınlar, gençler, yaşlılar herkes bir şekilde gönüllülük yapıyor. Gönüllülükten de kastımız, insanın yakın çevresi, ailesi dışındaki kişilere düzenli olarak zamanını ayırması, yardım etmesi. Para yardımıdan bahsetmiyorum burada. Dediğim gibi yaklaşık 2 yıldır, dünyanın her yerinde araştırmalar yaptık, danışma toplantıları yaptık ve gördük ki gönüllüğün olmadığı bir küçük bir topluluk bile yok. Dolayısıyla, raporun en önemli bulgulardan biri gönüllülük kavramının evrensel olduğudur. John Hopkins Üniversitesi'nin gerçekleştirmiş olduğu araştırmaya göre sadece örgütler aracılığıyla gönüllük yapan kişilerin sayısı bile, eğer ki bir ülke olsaydı 9. ülke olurdu. Rusya'nın nüfusuna yakın bir ülke.

UNDP Türkiye: Aslında son derece ciddi bir potansiyel var, dünyada bütün gönüllüler bir araya gelse dev bir ülke olurdu diyorsunuz.

A.A.: Aynen.

UNDP Türkiye: Küresel Kalkınma hedeflerine ulaşmak için gönüllük gerçekten fark yaratabilir mi? Hatta bazıları şu soruyu da gündeme getiriyor: Gönüllük ekonomik krize çare olabilir mi? Bu kadar büyük problemler karşısında gönüllülük ne kadar fark yaratabilir?

A.A.: Ekonomiye bir çare olabilir mi demeyelim, ama ekonomiye çok büyük katkıları var. Gönüllülük hiçbir zaman devlet hizmetlerinin yerini alacak bir şey değil. Raporu zaten böyle bir şey önermiyor, ama tüm bu alanlarda, kalkınma ve barış alanında, gerçekten de raporda bin bir tane örnek verdik. Herkese tavsiye ederim. www.unv.org web sitesinden bulabilirler. Mesela 1998 yılından beri çocuk felci aşısına katkıda bulunan binlerce gönüllü 2 buçuk milyon çocuğun hayatını kurtarılmasına sebep oldu. Nepal'de 50 bin gönüllü kadın ki bunlar çok yoksul kadınlar, ayaklarında giyecek ayakkabıları bile yok, ama küçük bir eğitimden sonra, köy köy dolaşıp hamile kadınlara danışmanlık yapıyorlar ve bu sayede son 17 yılda, Nepal'de hamilelerin ölüm oranı, yani doğum yaparken ölüm oranı, yüzde 40 oranında azaldı ki en önemli bin yıl kalkınma hedeflerinden biri.

UNDP Türkiye: Buradan da anlaşılacağı üzere, dünyada gönüllülerin çok ciddi bir potansiyeli var. Belki üye devletlere, üye ülkelere, büyük kuruluşlara düşen bu gönüllü organizasyonunu, daha ciddi bir biçimde ele alıp, hedeflere doğru yönelmelerini sağlamak. www.unv.org adresinden bu programımızda konuştuğumuz raporu indirip okuyabilirsiniz.

KARS'TA YÜRÜTÜLEN BM ORTAK PROGRAMI

PODCAST 26

19 ARALIK 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde, Kars'ta birkaç yıldır devam eden ve artık sonuçları alınmaya başlanan Doğu Anadolu'da Kültür Turizmi için İttifaklar Birleşmiş Milletler Ortak Programı'ndan söz edeceğiz. İki konuğumuz var. Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşma Fonu Birleşmiş Milletler Ortak Program Yöneticisi Neşe Çakır ve Birleşmiş Milletler Eğitim Kültür Teşkilatı (UNESCO) Venedik ofisi Ulusal Görevlisi Serra Aytun. Bir yıl geçti aradan. Bundan bir sene önce konuştuğumuzda ilk programlarımızdan biriydi bu proje. Kültür, kış turizmi hakkında Kars epeyce yol aldı. Bunun yanında sizin yönettiğiniz pek çok proje de var. Bunlardan biraz bahsedelim. Son bir yılda Kars'ta ne gibi faaliyetler oldu ve ne gibi gelişmeler yaşandı?

Konuklar:

Neşe Çakır, Binyıl Kalkınma Hedeflerine Ulaşma Fonu BM Ortak Program Yöneticisi

Serra Aytun, BM Eğitim Bilim ve Kültür Teşkilatı UNESCO Venedik Ofisi Ulusal Görevlisi

Neşe Çakır (N.Ç.): Biz Kars'ta turizmi geliştirmek için 2009'da yola çıktık. Kars kültürel varlıklarıyla, turizm değerleriyle potansiyeli çok yüksek bir il. Biz program kapsamında son 3 yıldır, genel hatlarıyla çizmeme gerekirse eğitim ve kapasite geliştirme faaliyetleri, gelir getirici ve istihdam yaratıcı faaliyetler, tanıtım faaliyetleri ve somut olmayan kültürel miraslar, strateji ve planlarla ilgili çalışmalar ve çocuk bakış açısından kültürel mirasın korunması ve turizmin geliştirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirdik.

UNDP Türkiye: Aslında sıfırdan ele aldınız. El atmadığınız bir alan kalmamış. Tanıtımından tutun, kültür varlıklarının korunmasına, gelir getirici faaliyetler, istihdam ve sosyal uyum noktasına kadar aynı anda pek çok alanda yürütülen projeler dizisiydi bu değil mi?

N.Ç.: Aslında biz bir kapasite geliştirme programı başlattık. Belki hedeflediğimizin çok ötesine geçtik. Somut çıktılar da elde ettik. Bu programa turizm sektöründe çalışanlar ve yöneticiler için eğitimlerle başladık. Özellikle farklı ülkelerde Kars deneyimini paylaşmak ve uygulanmış diğer iyi örnekleri görmek için çalışma ziyaretlerinde bulunduk. Örneğin, İspanya'ya gittik. Burada önemli olan, farklı aktörlerin, farklı tarafların bir arada çalışma kültürünü geliştirmektir. Kapasite geliştirmeye yönelik turizm sektöründeki eğitimlerde, işbaşı eğitimler yapıldı. Ön büro, servis, mutfak ve ev pansiyonculuğuna ilişkin eğitimler oldu. Yine bir dizi temel İngilizce eğitimleri verildi. Bu hizmet sektöründeki kapasiteyi geliştirmek için yapıldı.

UNDP Türkiye: Kars'ın pek çok yerinde ve yöresinde sıfırdan kapasite oluşturmaya yönelik bir çalışmalar yapıldı. Hatta pek çoğu hala devam ediyor. Programın sonuna yaklaşıldı ama bu her şeyin bittiği anlamına gelmiyor. Süreç bir yandan devam ediyor. Serra Hanım, siz bu projenin UNESCO ayağını temsil ediyorsunuz. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) var. Ayrıca BM Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) de tüm bu projenin içinde yer alıyor. UNESCO olarak sizin ele aldığınız taraflardan söz edelim. Programa baktığımız zaman, geçen yıl neredeydik, bu sene nereye geldik?

Serra Aytun (S.A.): UNESCO bu program kapsamında daha çok kültürle ilgili faaliyetlerle meşgul. Yaptığımız bazı çalışmaların çıktılarını Birleşmiş Milletler'in diğer uzmanlaşmış alanlarıyla paylaşım birlikte faydalanabileceğimiz bir duruma da getirmeye çalışıyoruz. Geçen sene programınızda bir kültür evinin aşıklara tahsis edildiğinden bahsetmiştik. Bu sene çok mutlu ki, bu aşıklar evinde aşıkların buluştuklarına ve çeşitli faaliyetler düzenlediklerine şahit olduk. Bu hem onlar için, hem orada yaşayan halk için güzel bir şeydi. Aynı kapsamda gerçekleştirmiş olduğumuz saz ve tar yapım ve eğitim çalışmasında kadınlara da bir fırsat tanınmış oldu ve gençler bu konuda heveslenip eğitim aldılar. Nitekim bu atölye hala oradaki sanatçı hocamızın da eşliğinde çalışmalarına devam ediyorlar. Bunlar bizim açımızdan güzel gelişmeler.

UNDP Türkiye: Somut olmayan kültürel miras konusunda aşıklık geleneği UNESCO'nun kültürel miras listesinde yer alıyor.

'Saz ve tar yapım ve eğitim çalışmasında kadınlara da bir fırsat tanınmış oldu ve gençler bu konuda heveslenip eğitim aldılar.'

S.A.: Evet.

UNDP Türkiye: Siz bu geleneği koruma altına da almaya çalışıyorsunuz bir yandan tar üretiminden başlayıp geleneğin sürdürülmesine kadar uzanıyor. Koruma altına alınma demişken, geçen sene bir aşık CD'sinden söz ediyorduk. Ama ondan sonra da bu anlamda faaliyetleriniz devam etti değil mi?

S.A.: Evet. Hatırlatmak isterim, aşıklık geleneği 2009 yılında UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesine dâhil edildi. Kültür ve Turizm Bakanlığı bu alanda birtakım çalışmalar yapıyor. Projemiz de bunun desteklenmesinde bir fayda sağlamış oldu. Biz, bu çalışmaları aynı zamanda Doğu Anadolu bölgesindeki halk hikâyelerini derleyerek bir yayına dönüştürdük. Bu da tamamlayıcı bir faaliyet olmuş oldu. Hatta bu kitabın içinden bazı seçme hikâyeler CD'ye de kaydedildi. Ben yine somut olmayan kültürel miras ile ilgili Kafkas Üniversitesi ile yaptığımız araştırmadan bahsetmiştim. Bununla ilgili de güzel bir gelişme oldu. Çünkü araştırma çok kapsamlı bir araştırmaydı. Geçtiğimiz bazı unsurlardan bir yayın hazırladık. O da çok yakın zamanda hizmete sunulacak.

UNDP Türkiye: Hangi konulardan bahsetmişsek geçen sene, hepsinde birer ilerleme olduğu anlaşılıyor. Aslında bu kadarla da kalmadığını biliyorum ama bu noktada tekrar Neşe Hanım'a dönmek istiyorum. Az önce konuştuk, hem kış hem doğa hem de kültür turizminin canlandırılması için bir kapasite oluşturuldu. Bir yandan da gelir getirici faaliyetlerin desteklenmesi ve istihdam konusunda çalışmalarınız vardı. Belki bu da projenin önemli ve bahsedilmeye değer boyutlarından bir tanesi.

N.Ç.: Turizm potansiyelinin harekete geçirilmesi için, kış, kültür ve doğa turizminin geliştirilmesine olanak sağlayacak bir hibe programı başlattık. Hibe programı 2010 Haziran ayında başladı ve 15 tane başvuru geldi. Bu 15 başvurudan 8 tane program desteklendi. Kars'ta bir Boğatepe köyü var. Burada peynir üretimi ve tarihi ile ilgili bir müze geliştirildi. Kars bebekleriyle ilgili bir projemiz de var. Bunlar hep gelir getirici faaliyetlere yönelik projeler. Yine Kars Otelciler ve Restoranlar Derneği'nin kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi ayrıca kaz yetiştiriciliğinin geliştirilmesine yönelik projelerimiz oldu. Yine doğa rotalarına yönelik çalışmalarımız bu hibe programı kapsamında gerçekleştirildi. Biz burada kadın ve cinsiyet eşitliğini göz önünde bulundurarak bu programları geliştirdik. Bunun yanı sıra yine turizmin tanıtılması ve pazarlanmasına yönelik bir dizi tanıtım faaliyetlerimiz gerçekleştirildi. Kars Kültür ve Turizm Altyapı Hizmet Birliği ile hem tanıtım malzemelerinin kalitesinin artırılması hem de yaygınlaştırılması amacıyla bir dizi tanıtım malzemesi geliştirildi. Ulusal ve uluslararası fuarlara katılım sağladık. İstanbul'da EMITT'e katıldık. Moskova'da MITT fuarına katıldık. Yine Berlin'de turizm fuarına katıldık. Bunu hem projenin tanıtımı hem de Kars'ın tanıtımı için yaptık. Kars Valiliği'nin, belediyenin ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla bütün bu faaliyetler gerçekleşti.

UNDP Türkiye: Aslında bütün bunlar bir senede gerçekleştirildi. Kars'ı gezeyim göreyim diye oraya gidenler aslında her noktada, hediyelik eşyadan, tattıkları peynire, gittikleri rotaya kadar bu projeler dizisinin bir izini görecekler. Son olarak size dönmek istiyorum Serra Hanım. Sizinle sit alanlarının dijital ortama aktarılması ve Ani arkeolojik alanı ile ilgili konuşmamız yarım kalmıştı.

S.A.: Proje Kars ilinde tescil edilmiş ve taşınmaz kültür varlıklarının dijital ortama aktarılması idi. O dönemde de çalışması sürdürülüyordu. Tamamlandı. Dijital enformasyon işletme sistemi ile kültür varlıklarının idare edilmesi ve işletmesi bu çalışmayla çok daha kolay bir hale gelecek. Bunda da şöyle güzel bir gelişme oldu. Eş zamanlı olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı Kars Bölge Koruma Kurulu'nu kurdu ve bu sistem kurulmasıyla beraber onlara teslim edilmiş oldu. Böylece Kars'ta bir otomasyon sistemi hazır olarak bu çalışmaya başlamış oldular. Arzumuz, bu çalışmanın başka illere örnek olması ve benzer çalışmaların yapılması. Dileriz faydalı olur.

UNDP Türkiye: Umarım öyle olur. Bu program Nisan 2012'ye kadar devam edecek. Ondan sonra da etkileri ve bazı boyutları yereldeki ortaklar aracılığıyla sürmeye devam edecek.

BEYPAZARI'NDA EKOTURİZM

PODCAST 27

09 ARALIK 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde Ankara'nın Beypazarı ilçesinde bir süredir devam eden ve başarısıyla dikkat çeken bir ekoturizm projesinden konuşacağız. Konuklarımız Doğa Derneği Beypazarı sorumlusu Adem Akyol ve GEF Küçük Destek Programı Ulusal Koordinatörü Gökmen Argun. Adem Bey Beypazarı'nda doğa turizmini yürütüyor. Doğa turizmi ve ekoturizm çok karşılaştığımız kavramlar bu aralar. Beypazarı'nda neler yaptınız, neleri değiştirdiniz?

Adem Akyol (A.A.): Beypazarı çok önemli doğa alanına sahip bir yer. İnsanlar Beypazarı'nı tarihiyle, kültürüyle ve evleriyle bilir. Karşılına amacımızın hem yerel halkın tanıyabileceği hem de yerel halkın tanıtılabileceği bir projeyle çıktık. Öncelikle o bölgede yaşayan türümüz "küçük akbaba"yı dünyada çok nadir bir bölgede yaşan bir hayvan türü olarak yerel halka anlatmaya çalıştık. Tesislere panolar diktik ve orada çalışan insanlara eğitimler verdik. Ayrıca, bölgedeki o türü görmek isteyen herkesi bölgeye çekmeye çalıştık.

UNDP Türkiye: Beypazarı, Ankara ve İstanbul'un ortasında, Ankara'ya 1 saatlik mesafede bulunan, hafta sonunu geçirilebilecek bir yöre. Siz insanların oraya gitmeleri için nedenler oluşturduunuz, sebepler ve seçenekler sundunuz. Küçük akbaba türünden söz ediyorsunuz. Küçük akbaba o yöreye özgü bir kuş türü müdür?

A.A.: Küçük akbaba nesli tehlikede olan bir tür. Burası dünyadaki en büyük nüfusa sahip yerlerden bir tanesidir. Dünyada çok nadir alanlarda görülüyor. Türkiye'deki en kolay görebileceğiniz ve en rahat gözlem yapabileceğiniz yerlerden bir tanesi. Yuvaları İnözü Vadisi'nin içerisinde bulunmaktadır. Dolayısıyla siz bunları görebilir ve gözlemleyebilirsiniz. Bu proje olana kadar, daha doğrusu GEF'in desteği sağlanana kadar, orada yerelde bulunan insanlar bunları bilmiyorlardı. Örneğin küçük akbabaya kartal diyorlardı. Bizim de etkimizle hem bu türün korunmasına katkıda bulundular hem de bu insanların bilincinin artmasına sebep oldu. Projenin devamında Beypazarı Doğa Evi ortaya çıktı.

UNDP Türkiye: Doğa Evi nedir?

A.A.: Türkiye'deki ilk Doğa Evi bölge doğasını tanıtmak için belediyemizle açtığımız iki katlı, insanların geldiklerinde bilgi alabildikleri alt katı ziyaretçi merkezi olarak kullanılan bir konak. İnsanlar burada bölge doğası hakkında önemli bilgiler edinebiliyorlar. Üst katı ise pansiyon olarak kullanılıyor. İnsanlar gelip konağımızda kalabiliyorlar ve burada görmek istedikleri türler için gerçekleştirilen turlarımıza katılabiliyorlar.

UNDP Türkiye: Gökmen Hanım size dönecek olursak, GEF Küçük Destek programı olarak siz Beypazarı'ndaki bu projeyi neden desteklediniz? Projenin sizi en fazla cezbeden tarafı ne idi?

Konuklar:

Adem Akyol, Doğa Derneği Beypazarı Sorumlusu

Gökmen Argun, GEF Küçük Destek Programı Ulusal Koordinatörü

Gökmen Argun (G.A.): Öncelikle proje çok iyi yapılandırılmıştı. Bize, doğru bir ekoturizm yapma fırsatı verdi. Çünkü ekoturizm, doğaya gidip turist olmaktan ibaret değil ya da doğa içinde bir turizm yönetimi değil. Ekoturizm dediğimiz zaman, önemli bir alanın yarın da var olabilmesi için bir destekleyici mekanizma. Yani eğer siz yaptığınız işe ekoturizm diyorsanız o alanda, o bitkinin, o türün, o hattın ve o doğal zenginliğin yarına kalmaması için katkıda bulunuyorsunuz. Bu aynı zamanda doğa ile olan bir iletişim ve siz doğa ile bir bağ kurmuş hale geliyorsunuz. Burada yani Beypazarı'nda çok kritik noktalar var. İlk anahtar nokta, o alanda yaşayan insanların sahiplenmesinden geçiyor ve bunu çözmek gerçekten en önemli adım. Beypazarı'nda o bilincin artması sayesinde önce kişilerin bilinci artıyor ve bu da o bölgeye gelen turistlere geçiyor. Bunun anahtar noktaları var. Adem Bey'in de anlattığı gibi, tabelalar var, doğayı anlatıcı birtakım materyaller ve konaklama var. Bunların her birisi için kulağınıza bir şey fısıldıyor ki siz o akbaba için bir katkı sağlıyorsunuz ve yarın onu görme şansınız artıyor. Bizim için projenin anahtar noktası budur.

UNDP Türkiye: O zaman altını çizmek gerekirse, ekoturizm sadece gelir getirici bir faaliyet değil. Bu da aslında bölge açısından önemli. Ayrıca işin doğa koruma boyutu da var. Adem Bey'in içinde bulunduğu derneğin de yapmaya çalıştığı şey bu. Adem Bey siz Beypazarı'ndansınız değil mi?

A.A.: Evet, yerlisiyim.

UNDP Türkiye: Aynı zamanda bölgeyi de iyi tanıyorsunuz. Küçük akbaba ile başladınız ve bu hayvan, projenizin maskotu haline dönüştü. Bu küçük akbaba imajını nerelerde kullanıyorsunuz?

A.A.: Akbabayı ilk kullandığımız yerlerden birisi İnönü Vadisi'ndeki tesislerdir. Hem bu bölgede yaşayan yereldeki insanlara hem de tesislerde çalışan arkadaşlarımızı eğitimi verdik. Eğitimler sonunda insanların gözüne hitap eden bir şey olması gerektiğine karar verdik. Üzerinde küçük akbaba resimleri olan gömlekler bastırdık. Gelen insanlar panolarda görüyor. Bu şekilde garsonların üzerindeki armaları görünce merak etsinler ve sorsunlar istedik.

UNDP Türkiye: Bir garsonun yakasında akbaba görürsek o zaman şaşırılmayalım. "Hiç akbaba gördünüz mü?" şeklinde de bir sloganınız var.

A.A.: Bunun dışında, Ankara'daki bir alışveriş merkezinde küçük akbaba ile ilgili bir hafta, on gün boyunca bir stand açtık ve Ankara'daki ilköğretim okulları arasında yarışmalar düzenledik. Örneğin hikâye yarışması düzenledik ve çocuklara akbabayı anlattık. Küçük akbabanın gagasını kullanabilen tek akbaba olduğunu ve taş gagasını vurduğunda gagasını kırabileceğini söyledik. Onlar da akbabaya taş gaga ismini koymuşlar. Çok hoşumuza gitti.

UNDP Türkiye: Beypazarı'ndaki ekoturizmi simgeleyen taş gaga adında bir maskotunuz olmuş oldu. Gökmen Hanım, bu projenin ne kadar bütçesi vardı?

G.A.: Bu projeye 45 bin dolar civarında bir desteğimiz oldu. Ancak bizim verdiğimiz destek kadar Doğa Derneği'nin ve ortaklarının verdiği destekler de oldu. Ortaklarımız da belediyeydi. Yani toplamda projenin bedeli 100 bin dolara yakın bir miktardı. Ama buna şöyle bakmak lazım. Bazen kendi katkınız parasal katkı kadar olmayabilir. Koyduğunuz emeğin de bir değeri var. Projenin bu şekilde desteklendiğini düşünün. Şu küçük miktara anlatılan Beypazarı'nın sadece kültürü değil aynı zamanda doğası da. Beypazarı'na çok ciddi değer katan bir proje oldu. Biz SGP'nin ana misyonu, küçük katkıların kartopu gibi büyüyen, içine yeni ortaklar, fikirler ve mecralar alabilen bir proje olduğunu ispat etmektir.

UNDP Türkiye: SGP Küçük Destek Programı ile küçük desteklerle büyük işlerin başarılmasına çalışıyorsunuz.

G.A.: Anahtar zaten elimizde. Aslında bunlar çok küçük miktarlar. Çünkü 45 bin ya da 50 bin bir proje için çok büyük bir rakam değil ve normal şartlarda projeler için daha büyük miktarlar gerekiyor. Yani biz anahtarla açmak için bir teşvik mekanizmasını başlatmış oluyoruz. Mesela bu projenin ikinci etabı yapıldı ve üçüncü etabı için şu anda hazırlık yapılıyor. Bu sürdürülebilirliğini ispat etmiş olan bir proje haline geldi.

UNDP Türkiye: Umarız bundan sonra da aynı ivmeyle devam eder. Yerelde sahiplerinin olması bir projenin başarılı olmasının sebeplerinden bir tanesi. Adem Bey gönüllü olarak da ve gönülleri toplama da bu çalışmalara Beypazarı'nda devam ediyor. Nereye doğru gideceksiniz, hedefiniz nedir?

A.A.: Bizim amacımız, bölge doğasını en iyi şekilde tanıtabilmek ve insanlara en iyi şekilde anlatabilmek. Bu proje başlangıç aşamasında ve devam ediyor. Sizin de dediğiniz gibi sürdürülebilirliği devam eden bir proje. Doğa Evi'nin dışında, Akdeniz bitki coğrafyasının olduğu bir köyde bir konağımız daha olacak. Ekoturizm faaliyetlerini biraz daha ilerletip, insanlara biraz daha köye, yerele önem verip önemli doğa alanlarını tanıtmak için, insanları biraz olsun köy yaşamına ve yerele çekmek istiyoruz. Yani amacımız Beypazarı gibi bir yerin yemekleri, konakları, kültürü dışında doğasını tanıtmak.

UNDP Türkiye: Elde ettiğiniz sonuçlar sizi memnun etti mi? Beypazarı'ndaki yerel insanlardan ne gibi geri dönüşler alıyorsunuz?

A.A.: Biz oraya başladıktan sonra "Doğa Evi nedir?" şeklinde insanlar gelmeye başladı. Şu an en ufak bir tür gördüklerinde bize soruyorlar. Doğa Evi en önemli ziyaretçi merkezlerinden bir tanesi olduğu için herkes gelip görebiliyor. En önemlisi, örneğin yaralı bir tür bulduklarında bize getiriyorlar. Doğa Evi bilhassa yerelde çok sahiplenildi. Zaten Doğa Derneği olarak birçok çalıştığımız yerde amacımız Doğa Evi gibi merkezler kurabilmek.

UNDP Türkiye: O zaman Beypazarı'na yolu düşenlerin mutlaka Doğa Evi'ni ziyaret etmelerini öneriyoruz. Eğer Beypazarı'na gidemiyorsanız da "Hiç akbaba gördünüz mü?" şeklinde yazarak internette araştırabilir ve proje ile ilgili ayrıntılı bilgiye ulaşabilirsiniz.

HER DAMLA DEĞER KATAR

PODCAST 28

26 ARALIK 2011

UNDP Türkiye: Bu bölümde konumuz yaşam alanlarımızı destekleyen ve çevremize güç veren doğal bir yaşam kaynağı olan su. Bu programımızda “Her Damla Değer Katar” adındaki bir projeden bahsedeceğiz. Konuğumuz ise projenin bölgesel sorumlusu Ceyda Alpay. Türkiye’de uzun süredir yürüttüğünüz “Her Damla Değer Katar” projesi neyi hedefliyor?

Ceyda Alpay (C.A.): Projemiz 2007 yılında Coca-Cola ve UNDP ortaklığıyla başlamıştır ve şu anda bölgesel projemiz hala devam etmektedir. Projenin amacı insanlara temiz içme suyu sağlamak ve iklim adaptasyonu çerçevesinde suyun bilinçli bir şekilde kullanılmasını öğretmektir. Projemiz 2007 yılında başladı ve bu sene bölgesel fazın son senesine girdi. Güzel gelişmeler sonucunda geçen sene itibarıyla projemizin küresel fazı başlatıldı. Bu da şu an bölgesel fazın müdürü tarafından Stockholm’den yürütülüyor.

UNDP Türkiye: Yani özetlemek gerekirse bu Coca-Cola ve UNDP ortaklığıyla 2007’de başlatılmış olan bir projedir. Öncelikle bölgesel başladı ve ancak başarısı üzerine küresel bir projeye dönüşme yolunda ilerliyor.

Konuk:

Ceyda Alpay, Her Damla Değer Katar projesi bölgesel sorumlusu.

C.A.: Evet, aynen öyle.

UNDP Türkiye: Şimdi biraz ondan da bahsedelim. Nasıl başladığından söz ettik. Bu proje başka ülkelerde nasıl yürütülüyor? Daha sonra da Türkiye’ye bakalım.

C.A.: Projemizin bölgesel fazında yani birinci fazında bizim kapsadığımız ülkeler Rusya, Ukrayna, Kazakistan, Hırvatistan, Ermenistan ve Türkiye idi.

UNDP Türkiye: Sözü geçenlerin aslında Türkiye’nin yakınındaki bölgelerde bulunan ve Karadeniz’i çevreleyen ülkeler olduğunu bir not düşelim ve hemen Türkiye’ye geçelim. Türkiye’de neler yaptınız?

C.A.: Bölgesel faz olarak Türkiye’de üç projelik bir geçmişimiz var. Ankara’nın Saray beldesinde bir içme suyu projesi yaptık. Buradaki projeyi şöyle özetleyebilirim. Saray beldesinde içme suyu boru hattında birtakım problemler vardı ve çimentolu borular yüzünden çok sık patlamalar meydana geliyordu. Biz de bu boruları değiştirdik. Bu sayede, yılda 30 bin ton kadar su tasarrufu sağladık.

UNDP Türkiye: Hem su tasarrufu hem de içme suyunun sağlıklı olması boyutu var.

C.A.: Böylece, Saray beldesine sağlıklı içme suyu sağlamış olduk.

UNDP Türkiye: Saray beldesinden sonra Beypazarı var. İsterseniz biraz bundan bahsedelim. Siz Beypazarı’nda neler yapmıştınız?

C.A.: Beypazarı’nda Kuyumcutekke köyü adında bir köyümüz var. Coğrafi konumu nedeniyle içme suyuna erişimi son derece kısıtlı. Kısıtlı dediğim günde bir saat, hatta yaz aylarında suya erişimleri 15 dakikaya düşüyor. Biz de burası için bir çalışma yapmak istedik. İklim koşullarını

değerlendirdiğimizde, çatı-yağmur hasadının uygun olduğunu gördük. Bu sayede köydeki evlere su depolarının yerleştirilerek, köy halkının 12 ay boyunca kesintisiz ve sürdürülebilir bir kaynak olarak içme suyuna erişimini sağlamış olduk.

' Bu projenin, Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerde de 2013 yılının sonuna kadar başlamış olmasını hedefliyoruz. '

UNDP Türkiye: Yağmur suyu hasadı dediniz. Onu biraz açabilir misiniz? Örneğin, benim köyde bir evim var ve tepesine depo mu koyuyorum? Nasıl işliyor bu sistem?

C.A.: Bu sistem için çok basit şeyler gerekli. Öncelikle 300 metre üstü yağış miktarı ve bir çatı alanı gerekli. Çatıların oluklarından topladığımız yağmur suyunu borularla deponun tepesine

ulaştırıyoruz. Deponun tepesine yabancı maddelerin erişimini engellemek için çok basit bir eleğimiz oluyor. Buradan elenen su çatının içine geçiyor ve aşağıda bulunan kum-çakıl filtresiyle arıtılıyor. Yağmur suyu zaten çok saf bir su olduğu için basit bir arıtım yeterli oluyor. Daha sonra ufak bir pompa ile bunu evin içerisine musluktan akacak şekilde ulaştırıyoruz.

UNDP Türkiye: En başta söylemiştiniz aslında. Her şey iklim değişikliğinin etkileriyle başladı. Diğer bir deyişle, iklim değişikliği bu projenin ortaya çıkmasına sebep olan şeylerden biriydi. Türkiye'de de iklim değişikliğinin etkileri hissediliyor. Sizin bahsettiğiniz bölge de bunlardan bir tanesi. Yağışların azalması, kuraklık ya da sellerin ortaya çıkması gibi etkilerden söz ediyoruz. Bu etkilerden yola çıkarak siz bu projeyi geliştirdiniz. Temiz içme suyuna erişim boyutunu ön plana çıkardınız. O kadar başarılı oldu ki, 2010 yılından itibaren artık küresel bir projeye dönüşmüş vaziyette. Son olarak da Türkiye'deki faaliyetlerinize bir boyut daha ekliyorsunuz. Tüm Karadeniz Bölgesini ve Karadeniz'i çevreleyen ülkeleri ilgilendiren yeni bir faza daha geçtiniz. Nasıl başladınız? Biraz da bundan bahsedelim.

C.A.: Bu projemiz sizin de dediğiniz gibi Karadeniz'i ilgilendiren bir proje olarak başladı aslında. Projemizin adı Karadeniz Eğitim Kutusu. Bizim baştan beri amacımız, bu eğitim kutusunun Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerde kullanılabilir hale gelmesiydi. Öncelikle, bu projenin Türkiye ayağını başlattık. Ama şu anda Rusya ve Ukrayna'da da başlamış durumda. İlerleyen senelerde Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerde de 2013 yılının sonuna kadar başlamış olacak diye hedefliyoruz. İsterseniz biraz da Karadeniz Eğitim Kutusu'ndan bahsedeyim. Bunu aslında çocuklara değil de öğretmenlere dağıtıyoruz. Bu kutu ilköğretim seviyesi için hazırlandı. Yalnız içeriğini düşünürsek, öğretmenleri hedefledik ki daha sonra çocuklara onlar yoluyla ulaşalım diye. Bunun içinde eğitimcilerin eğitimi şeklinde bir method izledik. Kutumuzda 5 ünitenin yer aldığı bir adet rehber kitap koyduk.

UNDP Türkiye: Bu kitaplarda verdiğiniz temel mesaj nedir?

C.A.: Bu üniteler sırasıyla Karadeniz'in coğrafi ve hidrolojik özellikleri ile başlıyor, Karadeniz Bölgesi'nde şu anda yaşadığımız problemler ve bunlarla nasıl baş edebiliriz şeklinde devam ediyor. Üniteler başta konu anlatımıyla başlıyor ki bu kısım biraz profesyonel yazıldığı için öğretmenlere hitap ediyor ve onların da bu bilgileri sadeleştirerek öğrencilere anlatılması bekleniyor. Her ünitenin sonunda da çocukların oynayabileceği toplam 56 tane aktivite var. Bunun dışında kutumuzun içinde oyun kartlarımız var. Hazırladığımız kutuda ayrıca 2 tane posterimiz, 1 adet eğitim DVD'imiz var. Şu anda, Milli Eğitim Bakanlığı'nın da desteği ile Karadeniz'deki devlete bağlı ilköğretim okullarına ulaşmış vaziyetteyiz. Eğitimlerimize her okuldan görevli arkadaşlar gelip katıldılar, onlara kutularımızı dağıttık ve onlar da bu kutuları okullarına götürdüler.

UNDP Türkiye: Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla, neredeyse Karadeniz Bölgesi'ndeki tüm okullara ulaştınız. Zannediyorum burada temel mesajın altını bir kez daha çizmek gerekir. Bu proje iklim değişikliklerinin etkilerine uyumu hedefliyor ve suyun ne kadar değerli olduğunu bizlere bir kez daha hatırlatıyor. Peki, çocuklar bu eğitim kutusunun dağıtılmasıyla birlikte ne öğrenecekler? Sizin beklentiniz nedir?

C.A.: Bu kutu ile birlikte Karadeniz’de yaşadığımız problemleri çok basite indirgeyerek anlayabiliyoruz. Örneğin, çocuklara ötrofikasyon dediğimiz şeyi ve bunu nasıl engelleyebileceklerini çok basit bir dille anlatabiliyoruz.

UNDP Türkiye: Ötrofikasyon dediğimiz şey nedir peki?

C.A.: Denizin içindeki bitkilere fazla besin sağlandığında, ki bu genelde çöplerle oluyor, oradaki bitki sayısı artıyor. Denizdeki bitki sayısı artıyor ama denizdeki oksijen miktarı azalıyor ve bu da canlıları etkiliyor.

UNDP Türkiye: Bu proje ile çocukların pek çok şey öğrenmesine fırsat sunulacak. Aslında bu sayede bizim de ihtiyacımız olduğu ortaya çıkıyor. Bu kutudan faydalanmak isteyen diğer bölgelerdeki okullar varsa nasıl ulaşabilecekler?

C.A.: everydropmatters.org adresinden bize ulaşırlarsa bu kutuları kendilerine en kısa sürede ulaştırabiliriz.

VERİMLİ CİHAZLAR DÜNYAYI KURTARABİLİR Mİ?

PODCAST 29

02 OCAK 20102

UNDP Türkiye: Bu bölümde, evimizde kullandığımız elektrikli cihazlar yoluyla dünyamızı nasıl kirlettiğimizi ve bu konuda neler yapabileceğimizi konuşacağız. Konuğumuz, Türkiye’de Enerji Verimli Cihazların Piyasa Dönüşümü Projesi Proje Yöneticisi Necmettin Tokur. UNDP de dâhil olmak üzere birçok ortağın katkıda bulunduğu “Enerji Verimli Cihazların Piyasa Dönüşümü” projesinin amaçları nelerdir?

Necmettin Tokur (N.T.): Bilindiği gibi enerji denilen kavram, sadece Türkiye’nin değil, bütün dünyanın en önemli gündem maddelerinden birisidir. Bu durumdan yaşam için çok önemli bir yere sahip olduğu anlaşılan enerjinin, verimli ve akılcı kullanımı bir zorunluluktur. Evlerimizde hayatımızı kolaylaştırmak için kullanmakta olduğumuz buzdolabı, derin dondurucu, bulaşık makinesi ve benzeri ev aletleri de enerji aracılığıyla işlevsellik kazanmaktadır. Buzdolabı, derin dondurucu, bulaşık makinesi, çamaşır makinesi, elektrikli fırın ve klima, en çok enerji tüketen ev aletlerinden bazılarıdır. Bu nedenden ötürü, projenin adından da anlaşılacağı üzere, projemiz temelinde elektrikli ev aletlerinin akılcı ve verimli kullanımının teşvikini hedef almış bulunuyor. Bu kapsamda, proje bazında yer alan ortaklarımız, çok geniş bir yelpaze oluşturuyor. Proje ortaklarımız arasında hem kamudan, hem de özel sektörden temsilciler bulunmaktadır. Proje şu anda yürütücü konumunda olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile birlikte yürütülmektedir. Ayrıca, ev aletlerinin enerji verimliliği konusundaki mevzuatları üzerinde yoğunlaşan Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, bu projenin diğer kamusal ortaklarından biridir. Özel sektörden olan ortaklarımızın başında ise, beyaz eşya sektörünü temsilen, Türkiye Beyaz Eşya Sanayicileri Derneği (TÜRKBEŞD) gelmektedir. Bir diğer beyaz eşya devi Arçelik de bu projenin ortakları arasındadır. Proje bütçesinin büyük bir çoğunluğu Küresel Çevre Fonu (GEF) tarafından karşılanmaktadır. UNDP de projenin uygulayıcı ortakları arasında yer almaktadır.

UNDP Türkiye: Anlaşılacağı üzere proje çok ortaklı bir tasarı olarak karşımıza çıkmakta ve Türkiye genelinde ev aletlerinin kullanımıyla ilgili tam olarak bir dönüşümü hedeflemektedir. Bilinçlendirme başta olmak üzere pek çok çalışmayı da bünyesinde barındıran bir tasarıdan söz ediyoruz. Özellikle bilinçlendirme kapsamında bu proje dâhilinde neler yapılacaktır?

N.T.: Esas itibarıyla bu projenin üç temel hedefi vardır. Birincisi, ürünlerin tabii olduğu enerji etiketleme ve eko tasarım mevzuatının geliştirilmesi ve kurumların bu mevzuatı uygulayabilecek altyapıya sahip olması. Bir yıl önce başlatılmış olan proje kapsamında özellikle mevzuat ve kapasite geliştirme boyutuna ağırlık verilmiştir.

Konuk:

Necmettin Tokur, Enerji Verimli Cihazları Piyasa Dönüşümü Projesi yöneticisi

UNDP Türkiye: Sektörlerin kendisini geliştirebilmesinden önce kamusal boyutta da pek çok atılımın gerçekleştirilmiş olması gerekir. Bu kapsamlı ve etkin proje de bu yönde bir başlangıç gerçekleştirmiş oldu.

N.T.: Evet. Özellikle kamu tarafında denetimlerin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için kapasitenin geliştirilmesi gerekiyor. Ürün üzerindeki enerji etiketinde belirtilen enerji sınıfının doğru olup olmadığı bir denetim yolu ile tespit edilebilir. Üreticilerin ürünlerin enerji verimliliğini ön plana çıkaracak satış teknikleri konusunda eğitilmesi planlanıyor ve tüketici tarafında ise enerji verimliliği olan ürünlerin daha tercih edilir hale gelmesi için bilinçlendirme, farkındalığı artırma ve pazarlama kampanyaları düzenleniyor.

' Projemiz temelinde elektrikli ev aletlerinin akılcı ve verimli kullanımının teşviki hedef alındı. '

UNDP Türkiye: Aslında bu yönde, hepimizin en ucuz ürünü değil en tasarruflu ürünü almaya yönelik bir eğilimimiz olduğu söylenebilir. Bu anlamda sizin gözlemlerinizi nedir?

N.T.: Fiyat unsuru tüketici için en önemli faktördür ama fiyatın yanı sıra verimlilik boyutunu dikkate almak da gerekmektedir. Çünkü sizin o ürünü kullandığınız dönem içinde harcayacağınız enerji için ödeyeceğiniz elektrik faturaları da var.

UNDP Türkiye: UNDP bu projeyi aynı zamanda çok büyük küresel hedeflere katkı sağlamak için de destekliyor.

N.T.: Bu konuda özellikle tüketici tarafının bilinçlendirilmesi için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın uzun yıllardır çabaları var. UNDP bu proje ile Bakanlığın bu çabalarını destekliyor ve hızlandırıyor. Uluslar arası anlamda düşündüğünüzde Türkiye'de sağlanacak enerji tasarrufu ve bu ölçüde sera gazı emisyonlarındaki düşüş dünyadaki emisyonların azaltılmasına da katkı sağlayacak.

UNDP Türkiye: Türkiye karbon salınımlarının azaltılmasını hedefleyen ülkeler arasında yer alıyor ve eylem planında Türkiye'de tüketicilerin kullandığı beyaz eşyalarda tasarrufun sağlanması ve teşvik edilmesi gerekiyor. Projenizde şu an bulunduğunuz aşamadan bahsedebilir misiniz?

N.T.: Önce kamu kurumlarına yönelik kapasite geliştirme faaliyetlerine odaklandık. Özel sektörle birlikte hem ürünlerin enerji verimliliği konusunda farkındalığın artırılmasına yönelik, tüketici tarafında her türlü iletişim kanalıyla bilinçlendirmeye yönelik faaliyetler düzenledik. Ayrıca şu anda kullanılan, eski ve verimliliği düşük ürünlerin verimliliği yüksek olan ürünler ile değiştirilmesini hızlandırmak amacıyla satış kampanyaları, değiştirme kampanyaları düzenleyeceğiz.

UNDP Türkiye: Böylece yakında çok daha görünür bir proje olacak.

SİVAS VE ERZİNCAN'DA SÜREN ÖRNEK PROJE

PODCAST 30

UNDP Türkiye: Bu bölümde bir kırsal kalkınma projesi olan Sivas Erzincan Kalkınma Projesi'nden söz edeceğiz. Konuğumuz ise proje yöneticisi Özgür Tacer. Projenin amacı ile ilgili, internet sitesinde şöyle bir ifade geçiyor: "Kırsal kesimde yaşayan halkın gelir düzeyleri ve yaşam standartlarında iyileşme sağlayarak kırsal göçün önlenmesini sağlamak, tarım alanları ve doğal kaynakların korunmasını yoluyla kırsal yoksulluğu ortadan kaldırmak." Dolayısıyla, birden fazla boyuta sahip bir projeden söz ediyoruz. Peki, siz nasıl tanımlıyorsunuz bu projeyi?

Özgür Tacer (Ö.T.): Bu proje iki temel bileşenden oluşmaktadır. Hedef, kırsal bölgedeki genel yaşam standardının yükseltilmesi ve tarımsal ekonominin gelişimine katkıda bulunmak koşuluyla, kırsal alanlardaki çalışan kesimin gelir düzeylerinde sürdürülebilir bir yükseliş sağlamak. Diğer bir deyişle, bu projenin hem sosyal, hem de ekonomik ayağı var diyebiliriz.

Konuk:

Özgür Tacer, Sivas-Erzincan Kalkınma Projesi Yöneticisi

UNDP Türkiye: Yaşam standartlarını yükseltmek, kırsal bölgede yaşayan halkın tarımsal ekonomi aracılığıyla gelir seviyelerinde iyileştirmesi ve bu şekilde yaşam standartlarının artırılmasının, bu projenin amacı olduğunu söylediniz. Detaylara inildiği zaman ise pek çok boyutu olan bir tasarı olarak karşımıza çıkıyor. Peki, bu proje, kırsal kesimde yaşayan halkın yaşam standartlarını nasıl yükseltebilir?

Ö.T.: Proje bazında öncelikle göz önünde bulundurulmuş olgu, bir bölgede sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için, başta genç nüfus olmak üzere, bölgedeki insanların o bölgede tutunabilecek koşullara sahip olmaları gerektirir. Bu nedenden ötürü, tasarı çerçevesinde belirlenmiş olan ilk aşama, kırsal bölge nüfusunun, buldukları bölgede kalmalarını, yani göçün önlenmesini sağlamaktır. Çünkü demografik kaynak, projenin iktisadi bileşenlerinin gerçekleştirilebilmesi yönünde bir zorunluluktur. Özellikle genç nüfus açısından göç veren kırsal bölgelerde ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi, proje sürecini şüphesiz zorlaştıracaktır. Bunun önüne geçebilmenin en etkili yolu, bölge halkı için tatminkâr bir yaşam standardının sağlanmasıdır. Bu kapsamda, başlangıç olarak, altyapı başta olmak üzere, bir takım inşaat faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi uygun görüldü. Bilindiği üzere, kırsal kesimde çok önemli bir yere sahip olan ve yokluğu halinde bebek ölümleri ve sağlıksız tarımsal faaliyetlerin devam etmesi gibi sorunların varlığına neden olan hijyenin sağlanması bir ön koşul olarak karşımıza çıkmıştır. Bunun sağlanabilmesi için, verimli bir altyapı sisteminin kurulması gereklidir. Proje çerçevesinde bu altyapı faaliyetlerine başlanmış olup, rakamla ifade etmek gerekirse, Erzincan bölgesinde 14, Sivas bölgesinde 16, toplamda 30 adet olmak üzere doğal arıtmalı altyapı sistemi kurulmuştur.

UNDP Türkiye: Yani altyapı sisteminin de en altından başlamak suretiyle yaşam, sağlık ve benzeri standartların yükseltilmesi amaçlandı.

Ö.T.: Evet. Bunun yanı sıra, arazi yollarının düzenlenmesi ve nemfez ve köprü gibi kırsal inşaat yapılarının inşaat, restorasyon ve bakımı, projemiz çerçevesinde gerçekleştirildi.

09 OCAK 2012

UNDP Türkiye: UNDP'nin de dâhil olduğu üç kırsal kalkınma projesi şu anda yürürlükte. Sizin projeniz de bunlardan biri ve en eskisi. Diğer projeler arasında Diyarbakır – Batman – Siirt ve Kars – Ardahan – Artvin kalkınma projeleri bulunuyor. Kars – Ardahan – Artvin Kalkınma Projesi, aralarında en yeni olanı. Sizin projeniz ise 2005'te başlatılmış, 2008 yılında ise ikinci safhasına geçilmiş olan bir tasarı. Bu proje ne zaman tamamlanacak?

Ö.T.: Proje, bir yıllık uzatmayı da dâhil etmek suretiyle, 2013 yılının Eylül ayında bitecek şekilde tasarlandı.

UNDP Türkiye: Bu projenin ortaklarından biri de Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak karşımıza çıkıyor.

Ö.T.: Doğrusunu isterseniz, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, bu projenin sahibi ve yürütücüsü konumundadır.

UNDP Türkiye: Biraz da projenin finansmanı ile ilgili bir takım sorularımız olacak. Bilindiği üzere bu projenin kapsam ve yaptırımları gayet geniş. Bu proje ne kadarlık bir bütçeye sahip?

Ö.T.: Bu proje yaklaşık olarak 30 milyon dolarlık bir bütçeye sahip. Bu bütçenin yaklaşık üçte ikilik kısmı, Birleşmiş Milletler'e bağlı kuruluşlardan biri olan IFRAD (International Fund for Agricultural Development / Uluslararası Tarımı Destekleme Kuruluşu / Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu) adlı kredi kuruluşu tarafından sağlanmıştır. Bu kuruluşun amacı, konuyla ilgili çalışmalar gerçekleştiren üye ülkelere fon sağlamaktır. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na ait bu projede UNDP'nin görevi, uygulama desteği sağlamaktır. Bütçenin üçte birlik kısmı da OPEC tarafından Uluslararası Kalkınmayı Destekleme Fonu adı altında sağlanmıştır. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca sağlanan cüzi bir miktar da idari ve benzeri giderlerin karşılanmasında kullanılmaktadır.

UNDP Türkiye: Sonuç olarak, toplamda sekiz yılı kapsayan bir çalışmadan söz ediyoruz. Tasarı çerçevesinde Sivas ve Erzincan'da neler yapılıyor, 2013 yılına kadar nelerin yapılması planlanıyor?

Ö.T.: Bölgesel çerçevede, 2011 yılında aktif hale gelmiş olan hibe çalışmalarımız var. Sivas bölgesinde, stratejik yatırım planları kapsamında iki tane tarımsal sektör seçildi ve bu sektörlerle yönelik olarak hibe programları açıldı. Seçilen sektörlerden ilki mandıracılık ve süt sığırcılığıdır. İzlenen metodolojinin ilk aşamasında stratejik yatırım planı hazırlanır, alansal eksiklikler ve geleceğe dönük iktisadi potansiyeller üzerinde değerlendirme çalışmaları yapılır. Yapılan çalışmalar sonucunda, belirli alanlarda ekipman, eğitim ve benzeri giderler karşılanarak, bir hibe programı oluşturulur. Bu programlara özel ve tüzel girişimciler başvurularda bulunur. Stratejik yatırım planına bağlı kalmak koşuluyla girişimcilere ekipman, eğitim, yapı ve benzeri alanlarda proje kaynaklı destek sunulur. Yatırım giderlerinin %85'lik kısmı proje, %15'lik kısmı da faydalanıcı tarafından karşılanır. Ayrıca, en başta bahsettiğim konuya dönecek olursak, son olarak, Sivas'ın Yolkaya ve İşvebaşı köylerinde doğal arıtmalı altyapı çalışmaları tamamlanmış bulunuyor. Bunun yanı sıra, birkaç köyde de arazi yolları düzenlenmesi tamamlandı.

UNDP Türkiye: Böylesine büyük çaplı bir çalışmayı da on dakikaya sığdırmanın hiç kolay olmadığı anlaşılıyor. Eğer dinleyicilerimiz arasında www.undp.org.tr sayfasını takip edenler varsa, sayfanın duyurular kısmında yer alan hibe, ihale ve inşaat duyurularına da dikkat etmişlerdir. Bu duyuruların büyük bir kısmı da bölgesel açıdan kırsal kesimlerde gerçekleştirilen çalışmalardır. Gündemimizde yer alan bu projenin de www.sekp.org isimli bir web sayfası mevcut.

' Sivas'ta yapılan çalışmalar sonucunda, belirli alanlarda ekipman, eğitim ve benzeri giderler karşılanarak, bir hibe programı oluşturuldu. '

KADIN DOSTU KENTLER

PODCAST 31

16 OCAK 2012

UNDP Türkiye: Bu bölümde kadın dostu kentlerden söz edeceğiz. Kadın dostu kent ne demek, Türkiye’de hangi kentler kadın dostudur? Bunları konuşacağız, Kadın Dostu Kentler Proje Koordinatörü, Zeynep Başarankut ile konuşacağız. Öncelikle, projenin de temelini oluşturan bir tanım ile başlamak isterim. Kadın dostu kent ne demektir?

Zeynep Başarankut (Z.B.): Kadın dostu kent dediğimizde, bir kentte verilen tüm hizmetlerde, ulaşım, güvenlik gibi belediyenin de sağladığı ve karar alma mekanizmalarına katılım gibi hizmetlerden kadının katılımını kastediyoruz. Tüm bu sağlanan imkânlardan kadınların da erkeklerle aynı seviyede faydalanmasını hedefleyen kentler, “kadın dostu” kentlerdir.

UNDP Türkiye: Aslında kavramsal olarak havada uçuşan pek çok şeyin yerelde günlük hayatı etkileyen boyuta uyarlanması ve kişilerin kadın, erkek olarak eşit derecede yararlanmasını hedefleyen bir projedir.

Z.B.: Evet.

UNDP Türkiye: Proje 2006’da başlatıldı ve 2010 senesine kadar sürdü. Bu projenin birinci aşaması idi ve siz şimdi ikinci aşamasına başlıyorsunuz. 2011 Nisan ayından itibaren 8-9 ay geçti ve artık 2012’nin başındayız. Sizin projeniz 2013’e kadar devam edecek. Projenize şimdiye kadar hangi kentler dâhil oldu?

Z.B.: 2006-2010 yılları arasında öncelikle İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Van’da bu projeyi yürüttük. 2010’a geldiğimizde, Kadın Dostu Kentler listesine girmek isteyen birçok yeni kent vardı sırada.

UNDP Türkiye: Nasıl bu isteklerini dile getirdiler, projeden ve sonuçlarından haberdar olarak mı?

Z.B.: Projemiz, biraz önce bahsettiğimiz hizmetlerin erkekler ve kadınlar tarafından aynı düzeyde yararlanmasını sağlamakla beraber aslında ulusal çapta yürütülen birçok projenin yerelde uygulanmasını sağlayan ilk proje. Proje ortağımızın İçişleri Bakanlığı olması ve projenin başarılı olmasının neticesinde birçok valilik ve belediye bu başarının kendi illerine de yansımaları istedi. Dolayısıyla, 6 ildeki projeyi tamamladığımızda elimizde yaklaşık olarak 15-20 ili kapsayan bir liste vardı. 2011 yılında İçişleri Bakanlığı ile projeyi tekrar başlatma kararı aldık. Projeyi iki tane ihtisaslaşmış Birleşmiş Milletler Kuruluşu ile yürütüyoruz. Projenin mali katkısını İsveç Hükümeti İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı sağlıyor.

Konuk:

Zeynep Başarankut, Kadın Dostu Kentler Projesi Koordinatörü

UNDP Türkiye: Toparlamak gerekirse, projenin içinde İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve finansman tarafında da İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı var. Projenin birinci aşamasından itibaren, belirttiğim ortaklar bu projeyi yürütüyorlar. Peki, bu proje ile arınıza katılan yeni iller hangileri?

Z.B.: İlk 6 ilin ardından Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin ve Samsun illeri projeye katıldı. İlleri nasıl seçtiğimizi açıklamak gerekirse, özellikle bu illerdeki yerel kurumların, valiliklerin ve belediyelerin istekliliği çok önemli. Fakat kadın örgütlerinin de bu konuda istekli olması ve kapasitelerinin olması çok önem arz etmektedir. Projenin içinde yerel kadınların ihtiyaçlarını temsilen, kadın örgütlerinin çok önemli bir rolü var.

'Sağlanan imkânlardan kadınların da erkekler kadar faydalanmasını hedefleyen kentler, "kadın dostu" kentlerdir.'

UNDP Türkiye: Bu ilk başta saydığımız 4 ortağın dışında işin içine yerel yönetimleri de katmak gerekiyor. Yereldeki sivil toplum kuruluşlarının da katılımıyla bu çok boyutlu ve çok ortaklı bir proje oldu. Proje, kentin sunduğu ekonomik, siyasi fırsatlardan kentte yaşayan herkesin eşit bir biçimde yaşayabileceği kadın dostu bir kent yaratmayı hedefliyor. İsterseniz bunu biraz açalım. Kadın dostu kent nasıl yaratılıyor? Bu işin ilk ayağı nasıl başlatılıyor ve nasıl sonuçlanıyor?

Z.B.: Kadın dostu kentler için ilk aşamada denenen, geliştirilen ve başarılı olan model aslında 3 tane ayağa sahip. Bunlardan bir tanesi Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu. Bu kurul, ildeki bütün karar vericileri ve de hizmeti talep eden grubu, yani kadınları, kadın örgütleri üzerinden bir araya getirerek önce ildeki ihtiyacı tespit ediyor. Ardından, bir ildeki kaynaklar kullanılarak bir yerel eşit eylem planı oluşturuyor.

UNDP Türkiye: Bir anlamda sorunları baştan tespit edip, öncelik vererek bir eylem planı oluşturmaktan bahsediyoruz.

Z.B.: Tabii bu eylem planının bir özelliği de Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün ve CEDAW yani kadına karşı her türlü cinsiyet ayrımcılığı ile mücadele ulusal eylem planının yereldeki yansıması. Dolayısıyla o eylem planında bulunan 7 ana hedef ve bunun içinde de güvenlik, şiddetle mücadele gibi başlıklar var. Bunun yereldeki uygulaması tabii yereldeki ihtiyaçlara göre oluyor.

UNDP Türkiye: Peki ismini duyduğumuz Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü oluşumunun ve CEDAW gibi Birleşmiş Milletler sözleşmelerinin yereldeki uygulaması bizim hayatımızı nasıl etkileyecek? Kadınlar Trabzon'da, Kars'ta, İzmir'de, Gaziantep'te ne gibi sorunlarla karşı karşıyalar? Tabii ki bunlar tespit edilerek hayata geçirilecek. İkinci aşamaya 2011'in ilk yarısında başladınız. İlk aşaması, tespit edilmiş bir eylem planı oluşturulması. 2012 yılında neler olacak ve öngörülen hangi çözüm önerileri hayata geçecek?

Z.B.: 2011'den çok kısaca bahsedeyim. Bu iller aramıza katıldıktan sonra, biraz önce bahsettiğim kurullar oluşturuldu. Bu kurullara destek verecek bütün üyeler, kurum ve kuruluşlarda eşitlik sorumluları görevlendirildi. Bunun dışında yerelde iki il genel meclisimiz var. İl meclisi ve belediye meclisi gibi. Bunların içinde de eşitlik komisyonları oluşturuldu. Bu yapı, daha önce de belirttiğim gibi hem ihtiyacı tespit ediyor hem de eylem planını ortaya koyuyor. Fakat kendi içinde her kurum, konuyu oluşturmak ve bütçe ayırmak için görevlendiriyor. Dolayısıyla siz yerelde görev sağlayan bütün resmi kurumları bir taahhüt altına aldığınızda, kadın örgütlerinin de desteği ile gelişme sağlayacaksınız. Onlar ulaşım ile ilgili program yaptıklarında, bunun kadınlara ulaşım ulaşımadığını yerel eylem planından önce bildikleri için onunla ilgili iyileştirmeler yapacaklar. Ayrıca istihdam ile ilgili sıkıntılar varsa bunun önüne geçen problemlerin ne olduğu belirlenebilir, mesleki eğitim çalışmaları yapılabilir, işyeri açılması gibi hizmetler açılabilir. Güvenlikle ve şiddetle ilgili bir yükselme varsa sığınma evinin açılması ve acil yardımların oluşturulması bunlara verilebilecek diğer örnekler.

UNDP Türkiye: Yani o ilde kadına yönelik şiddetin artması gibi bir eğilim ya da güvenlik problemi varsa o konuya yoğunlaşmaktan bahsediyoruz. Çocuklar meselesi, ulaşım gibi önemli konu başlıkların yanında, yönetimlerdeki her türlü temsil, istihdam ve diğer konular da aslında sizin alanınıza giriyor. Çok boyutlu ama yerele uygulanmış bir proje. Şimdi biraz da Birleşmiş Milletler'in bu iş içindeki rolünden söz edelim. Çünkü siz projenin o tarafını temsil ediyorsunuz;

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ve BM Kalkınma Programı bu işin içinde. Bu açıdan baktığımız zaman Birleşmiş Milletler'in bu konuya bakış açısı ve bu işin içinde yer almasının nedenini açıklar mısınız?

Z.B.: Bildiğiniz gibi Birleşmiş Milletler toplumsal cinsiyet ayrımcılığının çözülmesi konusunda çok uzun senelerdir Türkiye'de çalışıyor. Hem merkezdeki kurumlarla ve ulusal kadın örgütleriyle çalışıyor hem de yerelde çalışmalar yapıyor. Bugüne kadar biriktirdiğimiz tecrübeyi Birleşmiş Milletler Kurumu ve iki uzman ile yerele kaydırmayı istedik. Zaten temel Binyıl Kalkınma Hedefleri içinde de toplumsal ve kadın-erkek eşitliğini sağlamak yer almaktadır.

UNDP Türkiye: Bu altı yeni il ne zaman kadın dostu kent olacak?

Z.B.: Umuyorum ki, 2013'ün ortasına geldiğimizde 12 yeni ili bu gruba dâhil etmiş olacağız.

UNDP Türkiye: İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Van'dan sonra sizin bu projeniz sayesinde şimdi de Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin ve Samsun da kadın dostu kentler oluyor.

KORUNAN ALAN NE DEMEK?

UNDP Türkiye: Bu bölümde korunan alanlar üzerine konuşacağız. Korunan alan ne demek, bu koruma nasıl yapılıyor ve örnek uygulamalar hangileridir? Bu soruları konuklarımız Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF-Türkiye) Doğa Koruma Yönetmeni Başak Avcıoğlu ve Orman Koruma Alanları Yönetiminin Güçlendirilmesi Projesi'nin Yönetici Yardımcısı Uzman Biyolog Yıldray Lise ile konuşacağız. Öncelikle Yıldray Lise'ye sormak istiyorum. Korunan alan ne demek?

Konuklar:

Yıldray Lise, Uzman Biyolog, Orman Koruma Alanları Yönetiminin Güçlendirilmesi Projesi'nin Yönetici Yardımcısı

Başak Avcıoğlu, Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF-Türkiye) Doğa Koruma Yönetmeni

Yıldray Lise (Y.L.): "Korunan alan"ın dünyada birçok farklı tanımı var. Ama asıl önemlisi bir şemsiye kuruluş olan Dünya Doğayı Koruma Birliği'nin (IUCN) yaptığı tanım. O da şu: Biyolojik çeşitliliğin ve özellikle bununla ilgili kaynakların devamlılığının ve korunmasının sağlanmasına hizmet eden, resmi olarak tanınan, yasal veya başka bir yolla yönetimi gerçekleştirilen karasal veya denizel alan. Burada iki önemli nokta var: Biri devamlılığı sağlamaya ve korumaya hizmet etmek, ikincisi de bu alanın yönetiminin yapılması.

UNDP Türkiye: Aynı zamanda biyolojik çeşitlilikle ilişkili kültürel kaynakların da kullanılmasına hizmet ediyor. Dolayısıyla sadece doğanın korunması olarak bakmamak lazım. Doğayla ilgili her şeyin korunması olarak düşünülmesi gerekiyor.

Y.L.: Türkiye'de ise aklımıza ilk olarak milli parklar geliyor. Türkiye'de birçok farklı statüde, farklı korunan alanlar var. Ancak genelde insanlara sorduğumuz zaman en çok akıllara gelenler milli parklar oluyor. Türkiye'nin yaklaşık olarak %5'ten fazlası farklı statülerde koruma altında.

UNDP Türkiye: Bunların hepsi milli park değil.

Y.L.: Evet, farklı farklı kategoriler var.

UNDP Türkiye: Türkiye'de kaç tane milli park var?

Y.L.: 40 tane milli parkımız var.

UNDP Türkiye: Örnek olarak hangilerini verebiliriz?

Y.L.: Tabi bizim çalıştığımız Küre Dağları'nı ya da ilk aklımıza gelecek yerlerden biri olan Aladağlar'ı örnek olarak gösterebiliriz. Ağrı Dağı, Kaçkar Dağı, Antalya'da Olimpos Beydağları ve Dilek Yarımadası var.

UNDP Türkiye: Türkiye'nin her noktasında milli parklar olduğunun altını çizelim. Bu konuya geri döneceğiz ama şimdi Başak Hanım'a dönmek istiyorum. Sizin bulunduğunuz bu proje içinde Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF-Türkiye) ve UNDP'nin yaptığı bir ortaklıktan söz ediyoruz. Sizin perspektifiniz ve bu proje içinde yer alma sebebiniz nedir?

Başak Avcioğlu (B.A.): Aslında bu projenin 10 yıllık bir geçmişı var diyebilirim. Projenin en başında bizim işbirliği çalışmalarımız başladı ama günümüze geldiğimizde işbirliği faaliyetleri arttı. Küre Dağları'nın özellikle yönetiminin iyileştirilmesi, oradaki sivil-toplum kuruluşlarının desteklenmesi, kapasite geliştirme ve bilinçlendirme faaliyetleri olsun bu tarz etkinliklerin yapılması gibi projenin her aşamasında birçok kurum kuruluş ile işbirliği içerisinde çalışıyoruz. Tabi burada sadece UNDP değil aynı zamanda Orman ve Su İşleri Bakanlığı'ndan da söz etmek lazım. Üçlü kuruluş olarak bir araya geldik ki Türkiye'de sivil-toplum kuruluşlarının Orman ve Su İşleri Bakanlığı ya da Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı olsun ilgili kuruluşların bir araya geldiği en önemli projelerden bir tanesi olduğunun altını çizmek lazım. Kurum olarak bu doğrultuda doğa korumaya olabildiğince katkı vermeye çalışıyoruz.

UNDP Türkiye: Doğal Hayatı Koruma Vakfı güçlü bir doğa koruma örgütü.

B.A.: Evet, eski kuruluşlardan bir tanesidir.

UNDP Türkiye: Bu projeyi Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve daha önce bahsettiğiniz gibi Orman ve Su İşleri Bakanlığı ortaklığında yürütüyorsunuz. Mali desteği, Küresel Çevre Fonu'ndan alıyorsunuz ve sayamayacağımız kadar çok yerel ortaklarınız var. Şimdi isterseniz Küre Dağları ile devam edelim. Bahsettiğimiz proje orman alanlarının korumasına yönelik GEF destekli bir projedir. Siz yerelde neler yapıyorsunuz?

' Korunan alanlar, iklim değişikliklerinin etkilerini azaltmada önemli bir role sahip. '

Y.L.: Ana amacımız Küre Dağları'nda bir model oluşturmak. Yani Türkiye'de kalan 40 milli parka örnek olacak bir model oluşturmayı amaçlıyoruz. Buranın yönetim altyapısını güçlendirmeyi planlıyoruz, zira ziyaretçi yönetiminden tutun sürdürülebilir turizm gelişim stratejisi ve yönetim planı boyutumuz var. İkincisi, ziyaretçilere daha iyi hizmet vermek için oradaki yolların, patikaların işaretlendirilmesi gibi amaçlarımız var. Üçüncüsü bu alanın çevresinde bir

tampon bölge var. Milli Park'ın içerisinde bulunan tek tampon bölge burasıdır. Tampon bölgede sürdürülebilir orman yönetimi için Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın Orman Genel Müdürlüğü ile birlikte çalışıyoruz.

UNDP Türkiye: Türkiye'de başka yerde, milli parkın dışında bir tampon bölge yok mu?

Y.L.: Yok, hayır. Milli Park içinde var ama dışında böyle bir örnek yok.

UNDP Türkiye: Dünyadaki örnekler dolayısıyla, model almışsınız anlaşılır.

Y.L.: Evet, 2000 yılında milli park ilan edilirken bu model üzerine geliştirilmiş ve sivil toplum projeleri üstüne geliştirdiğimiz bir örnek uygulama programımız var. Onun içinde de yerelde farklı farklı koruma ve sürdürülebilir kaynak uygulamalarımız var. Bir de üçüncü aşamamızda Türkiye'de genel olarak korunanlar sistemine ne tür katkılar verebiliriz diye düşünüyörüz. Özellikle proje başladıktan sonra hem finansal hem de teknik açısından bu sisteme gün geçtikçe artan bir katkısı oldu. Burada korunan alanlar sistemini nasıl daha iyi geliştirebiliriz, nasıl bir izleme değerlendirme sistemi oluşturabiliriz ve belli stratejileri nasıl geliştirebiliriz, ona bakıyoruz.

B.A.: Burada belki PAN Parks konusunu da eklemek gerekebilir. PAN Parks dediğimiz Avrupa'nın en zengin biyolojik çeşitliliğini barındıran ve etkin yönetilen korunan alanların bulunduğu bir ağ.

UNDP Türkiye: Geçen sene konuştüğümüzde çok mesafe vardı ama bu sene baktığımızda o mesafe katedilmiş. Korunan alanlar ağına Küre Dağları Milli Parkı bir adım daha yaklaştı.

B.A.: Evet, şu anda çok yaklaştı ve inşallah bu sene içinde kabul edildiğini göreceğiz ve sertifikamızı da alacağız.

UNDP Türkiye: Sizin tahmininize göre Küre Dağları Pan Park ağına ne zaman dâhil olacak? Var mı böyle bir beklentiniz?

Y.L.: Bugünkü yazışmalarımıza göre Nisan ayı başında uluslararası bir denetim geçireceğiz. Bundan sonra, Haziran'a kadar süreç tamamlanmış olur.

UNDP Türkiye: Böyle prestijli bir ağın içerisinde yer almak yurtiçi ve yurtdışından ziyaretçi sayısını etkileyebilir. Size tekrar dönmek istiyorum, Başak Hanım. Dünyada bu iş nasıl yapılıyor sorusuna yanıt vermeniz belki de daha doğru olacaktır. Son dönemde bu alanda korunan alanların iklim değişikliğiyle mücadele konusundaki bu kavramın önemi tüm dünyada giderek artıyor. Neden böyle bir şey var ve siz hangi örnekleri Türkiye'ye taşıyorsunuz?

B.A.: Dünyada korunan alan sistemlerinin geliştirilmesi ve daha iyi hale gelmesi çok önemlidir. Bu alanda en önemli sözleşmelerden bir tanesi Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'dir. Bu sözleşmenin korunan alanlarla ilgili bir İş programı var. Dünyadaki bütün üye ülkeler bu programa uygun olarak korunan alan sistemlerini geliştirmek durumundalar. Biz de vakıf olarak özellikle bu sistemin Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ile uyumlu hale getirilmesi üzerine çeşitli etkinlikler yapıyoruz. Bunların en önemli bileşenlerinden bir tanesi iklim değişikliği olarak ortaya çıktı. Korunan alanlar içinde iklim değişikliği sonucu görülen etkileri dünyada son dönemde hissetmeye başladık. Örneğin, Doğu Karadeniz ve Asya'da olan sellerin yıkıcı etkilerini gördük. Yağışlar artıyor ve Karadeniz'de toprak kaymaları meydana geliyor. Amerika ya da Avrupa olsun, iklimin değişimi sonucu pek çok etkiler görülüyor. Korunan alanlar, iklim değişikliklerinin etkilerini azaltmada önemli bir role sahip.

UNDP Türkiye: Çünkü çok boyutlu bir yaklaşım ele alınıyor. Kültürel tarafı ve bahsettiğiniz diğer tarafları da var. Doğal Çözümler adlı bir kitabı Türkçe'ye çevirmişsiniz ve bu da aslında güzel bir yayın. undp.org adresi üzerinden indirilebilir. Aslında biraz sözünü ettiniz ve değindik. Korunan alanlar ve iklim değişikliği Türkiye ulusal stratejisi sizin de uzmanlığınızın katkısıyla Türkiye'de belki de dünyanın ilk stratejilerinden biri olarak hazırlandı ve daha sonrasında yayınlandı. Son bir soru sormak istiyorum çünkü dinleyicilerimiz arasından katkı vermek isteyenler olabilir. Sizlere nasıl ulaşacaklar?

Y.L.: Sizin de belirttiğiniz gibi, bizlere undp.org adresinden kolayca ulaşılabilir. Aynı zamanda Küre Dağları Milli Parkı kendisine ait websitesi bulunan tek milli park. www.kdmp.gov.tr adresi üzerinden bütün bilgilere ve az önce söylediğimiz dokümanların dijital hallerine ulaşabilirler.

B.A.: Doğal Hayatı Koruma Vakfı'nın da bir internet sitesi var. Korunan alanlarla ilgili yaptığımız bütün çalışmalar ve iklim değişikliğiyle ilgili bilgiler www.wwf.org.tr adresinde mevcut. Kurum olarak ayrıca gönüllüler ile gerek korunan alanlarda gerekse alan koruma çalışmalarında yoğun olarak çalışıyoruz. Arzu eden herkes bize gelerek, gönüllü olarak destek verebilir.

UNDP Türkiye: Görüyorum ki projeniz hem kuruluşlarla hem de sosyal medya ile içli dışlı. Dolayısıyla Facebook'tan ve Twitter'dan da takip edip, bilgi almak ve katkı vermek mümkün.

CİNSİYET EŞİTLİĞİNDE GERİ SAYIM

PODCAST 33

30 OCAK 2012

UNDP Türkiye: Bu bölümde “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı” adı verilen bir kampanya hakkında konuşacağız. Kasım 2011’de başlatılan bu kampanya çerçevesinde, şu ana kadar neler yapıldı, bundan sonra neler yapılacak ve kampanyanın amacı nedir gibi soruları konuşumuzla konuşacağız. Bugünkü konuşumuz Kocaeli milletvekili ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Azize Sibel Gönül. Siz Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı kampanyasını Kasım 2011’de mecliste başlattınız. Aslında konuşmamıza bu kampanyadan söz ederek başlamamız iyi olabilir. Kampanyanın ismi ne anlama geliyor?

Azize Sibel Gönül (S.G.): Biliyorsunuz Binyıl Kalkınma Hedefleri 2015 yılını hedefliyor. Bu da Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı kampanyası. Bu UNDP ile Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun ortaklaşa yürüttüğü bir kampanyadır. Bir yıl süresince devam edecek ve 1 milyon dolarlık ödeneği ve bütçesi olan bir kampanya. Bu kampanyamızın TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu koordinatörlüğünde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Birleşmiş Milletler Kadın Örgütü, İçişleri Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Belediyeler Birliği ve son olarak da özellikle bu kampanyayla ilgili olan kalkınma ajansları bu proje ile ilgili bizlere katkı sağlayan ortaklarımız. Ayrıca UNDP de bize teknik desteği sağlayan çok önemli bir çalışma ortağımız.

UNDP Türkiye: Genel bir çerçeveyi aslında bu şekilde çizmiş oluyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliğinde geri sayım başladı. Geri sayımdan kastettiğiniz de 2015 galiba.

S.G.: Evet 2015’i hedefledik ve bu projeye birlikte cinsiyet eşitliğinde elverişli ortamların hazırlanmasını arzuluyoruz. Bu kampanya için bir slogan belirledik: “Daha adil bir dünya için yanımda ol”. Bu sloganla yola çıktık ve 25 Kasım 2011 tarihinde, UNDP’nin katkıları ile kampanyamızın bütün afişlerini, broşürlerini, CD’lerini ve websitesini hazırlayarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyon üyelerinin ve sayın meclis başkanımızın katıldığı bir programla basına kampanyamızı duyurduk. “Daha adil bir dünya için yanımda ol” dedik. Bu sloganla yola çıktık ve tanıtımını yaptıktan sonra çok güzel geri dönüşler almaya başladık. Çok kısa sürede kampanyamıza destek verecek kurumlar ortaya çıktı. Özellikle bunlardan bir tanesinden size bahsetmek isterim. Bu yıl PTT, projemizin sloganını bütün posta pullarında kullanacak. Türkiye 2012 yılında “Daha adil bir dünya için yanımda ol” sloganını bütün posta hizmetlerinde görecek. Ayrıca, zarfların üzerindeki flamlar bu şekilde basılacak, PTT’nin tüm işyerlerinde bu kampanyanın afiş ve broşürleri yayınlanacak ve bu yıl içerisinde PTT, evlere kampanya hakkında bilgi verecek

Konuk:

Azize Sibel Gönül, Kocaeli milletvekili ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı

ücretsiz el broşürlerini dağıtacak. Çalışmalarımız 25 Kasım'da kampanyaya başladığımızdan beri devam ediyor. Onun akabinde, kampanyamıza bir destek de kalkınma ajanslarından gelebilir şeklinde düşünmekteyiz. Çünkü kalkınma ajansları o bölgelerde kilit role sahip.

UNDP Türkiye: 26 ayrı bölgede faaliyet gösteriyor.

S.G.: 26 ayrı bölgede faaliyet gösteriyor. Tabii istatistiksel bölge sınıflaması deniliyor. Ulusal kalkınma planı gereği hazırlanmış olan bu sınıflama ve bölgeleme aslında 12 alt bölge şeklinde planlanmış. Fakat bir bölgede 2 ajans da olabildiği için bazı bölgeler de 2 farklı ajansa da gitmek durumunda olabileceğiz. Dolayısıyla, 26 kalkınma ajans genel sekreterinin katılımı ile mecliste gerçekleştiğimiz bu toplantı çok verimli oldu. Yaptığımız bu toplantıların sonrasında komisyon üyeleri ve milletvekilleri olarak Türkiye'deki 12 alt bölge, alan, saha çalışması için sahaya inmeye karar verdik. Örneğin, İstanbul il olarak tek bir bölge oluşturmakta.

UNDP Türkiye: Yani İstanbul tek başına bir kalkınma bölgesi.

S.G.: Ama benim ilim Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu ve Yalova yani 5 ili kapsayan bir bölge, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA) olarak geçiyor. Örneğin, Doğu Marmara'daki yapacağımız toplantıyı bu belirttiğim 5 ilin birinde yapacağız ve o kalkınma bölgesini kapsayan bütün illeri bu toplantıya davet edeceğiz. O bölgenin milletvekillerinden, seçilmişlerinden, atanmışlarından, akademisyenlerinden, sivil toplum kuruluşlarından ve kalkınma ajanslarından insanları bir araya getireceğiz. Tüm kurumlar burada, karar vericiler ve kararı uygulayanlar eşliğinde konu ile ilgili koordinasyonu, konu hakkında nelerin yapıldığı ve daha nelerin yapılması gerektiğini konuşacak. Dolayısıyla, bu toplantılar hem kampanyanın tanıtımının yapılması ve toplumsal farkındalığın ortaya çıkması, hem de yapılan çalışmaların sorgulanması adına çok önem arz etmektedir.

UNDP Türkiye: Aslında siz göreve biraz hızlı başladınız. 2011'in ikinci yarısı itibariyle Sayın Güldal Akşit'ten Meclis Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanlığı görevini devraldınız. Bu kampanya ile çalışmalarınıza hızlı bir şekilde başladınız. Programımızın başında, işin operasyon tarafından söz ettik. İşin biraz da arka planından bahsetmek iyi olabilir. Hangi sorunlar ön plana çıkıyor ve bu sorunlar nasıl tespit ediliyor? Sonuç olarak, size göre bu süreç bizi nereye götürecektir?

S.G.: Sürece baktığımız zaman, kadın erkek eşitliği sadece ülkemizde değil tüm dünyada uzun, erimli bir çaba ve gayret gerektiren bir süreç. Dolayısıyla, bu alan sürekli çalışma gerektiren bir alan. Toplumsal yapı içerisindeki cinsiyetçi değer ve yargıların kadınların sosyal yaşamında ve gündelik yaşam pratiklerinin içerisinde, mevcut yasalardan yararlanmalarında birtakım engeller

' Toplumsal yapıdaki cinsiyetçi yargılar, kadınların sosyal yaşamda mevcut yasalardan yararlanmalarına engel oluyor. '

oluşturabiliyor. Dolayısıyla, bu pratikleri de araziye gittiğimizde görme şansı buluyoruz. Öbür tarafta, hukuki zemini ne kadar güçlendirirsek güçlendirelim, bu hakların hayata geçmeme durumunda yani uygulamada sorunlar olduğunda yaygınlaştırmak pek mümkün olmuyor. Bu sebepten ötürü, arazide, zeminde ne tür sorunlar var, bunları görmemiz gerekiyor ki çözüm üretebilesiniz. Bu noktada, bu kampanya sayesinde belirttiğimiz alanda yapılan saha çalışmasının yine hem yerel hem bölgesel hem de ulusal düzeyde yürütülen bir farkındalığın ve bilincin oluşmasına katkı sağlayacağımıza inanıyoruz. Bu noktada, hem komisyon üyesi arkadaşlarımız hem de UNDP'deki arkadaşlarımız gerçekten çok özverili ve gayretli bir şekilde çalışıyorlar. Ben, özellikle İstanbul'da yapılan ilk toplantıda aldığımız verilerin çok önemli olduğunu düşünüyorum. İleride toplantıları hangi formatta yapacağımız ve orada neleri göreceğimiz çok önemli. Yukarıdan ana politikalar olacak ama o ana politikaların tabana yayılması konusunda, tabandan bir şeylerin harekete geçirilerek yukarı doğru çıkmasının çok daha kalıcı ve iz bırakıcı olduğunu düşünüyoruz.

UNDP Türkiye: Sonuçların hem yerel hem bölgesel hem de ulusal düzeyde politikalara dâhil edilmesinden bahsettiniz. Biz de hemen bu programı 27 Ocak'ta kaydettiğimizi vurgulayalım. İstanbul bölgesi ile başlıyorsunuz. 12 bölge esasına göre birçok il ve bölge dolaşılacak. Şubat ve Martta Mardin ve Malatya illeri ile devam ediyorsunuz. Buradan çıkacak olan sonuçlar da Ankara'ya götürülecek ve Ankara'dan da çıkacak bir sonuç olması gerekiyor.

S.G.: Buradan çıkacak sonuçları, bakanlıklara ve kurumlara iletacağız. Bir yıl sürecek bu kampanya süresince en az 12 ili muhakkak gezmek istiyoruz. 2013'ün başına kadar bu tur devam edecek. Sizin de az önce saydığınız gibi Şubat ayında Mardin, Mart ayında Malatya sonra Tokat ve ardından batı illeri ile devam edeceğiz. En az 12 ili daha sonrasında belki İstanbul'un Anadolu yakasında bir toplantı organize edilebilir. Başlangıç toplantısını burada yaptığımız gibi belki kapanış ve final toplantısını da yine burada Anadolu yakasında yapabiliriz. Dolayısıyla süreç bu şekilde devam edecek.

UNDP Türkiye: Sayın Gönül ile "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı" projesinin nasıl başladığı ve bu kapsamda neler yapıldığı hakkında konuştuk.

VODAFONE VAKFI VE UNDP'NİN ÇALIŞMALARI

Konuk:

Dr. Hasan Süel, Türkiye Vodafone Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı

ulaşmak oldu. Toplumda fırsatlardan yararlanamayan, fırsatların dışında kalan insanları fırsatlara yakınlaştırmak anlamında projelere önem verdik. Türkiye Vodafone grubunun şöyle bir özelliği var. Yatırım yaptığı grubun sosyal yardım faaliyetlerini vakıf olarak, tüzel statüsü altında yürütülüyor.

UNDP Türkiye: 20'yi aşkın ülkede yürütülüyor.

H.S.: 27 Vodafone Vakfı'ndan bir tanesiyiz. Dolayısıyla, ayrı bir tüzel kişiliğimiz ve ayrı bir yönetim yapımız var. Dolayısıyla, sosyal sorumluluk projelerini farklı bir vizyonla ve farklı bir şekilde ele almamızı sağlıyor. Biliyorsunuz doğru konuyu ve alanı belirlediğiniz kadar, doğru bir iş ortağını belirlemek ve bunu en uygun şekilde, profesyonelce uygulamak çok önemli. Biz yaptığımız projelerde sürdürülebilirliğin uzun vadede etki yaratmasını ve öncesi ile sonrasının etkisini ölçülmesini hedefleyen bir kuruluşuz.

UNDP Türkiye: Bir amaç birliği ve ortaklığından söz etmek mümkün. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı da kalkınma programlarının özel sektörle işbirliği içerisinde olmasına inanan bir uluslararası örgüt. Zaten, sürdürülebilirlik, UNDP'nin önem verdiği başlıca kavramlardan bir tanesi. Şimdi isterseniz az önce sözünü ettiğiniz bu amaçları hayata nasıl geçirdiğinizden biraz bahsedelim. Düşler Akademisi'nin ismini duymayan vardır muhakkak. Düşler Akademisi nedir ve siz nasıl dâhil oldunuz?

H.S.: Türkiye'de 8,5 milyonun üzerinde kayıtlı engelli vatandaşımız mevcut. Bu nüfusun yüzde 10'unun üzerinde olan bir rakam. Bugün sokağa çıktığımızda bunların çoğunu göremiyoruz. Çünkü bu insanlar evlerinden çıkamıyor. Biz o noktada devreye girdik ve onları hayata bağlayacak, sosyal hayatla bütünleştirecek ve onları sosyal hayata bağlı kılacak bir proje geliştirmek istedik. Bugüne

UNDP Türkiye: Bu bölümde Türkiye Vodafone Vakfı'nın UNDP ile ortaklaşa sürdürdüğü iki önemli sosyal sorumluluk projesinden söz edeceğiz. Biri, bilgi toplumu hedefinde bir milyon gence ulaşmayı başaran bir proje, diğeri ise engel tanımayan bir sanat ve sanatçı atölyesi "Düşler Akademisi". Konuğumuz ise Türkiye Vodafone Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Hasan Süel. Öncelikle Türkiye Vodafone Vakfı'nın kalkınma projelerine dâhil olma sürecinden biraz bahsedelim. Sizin konuya bakışınız ve bu konuya dair perspektifiniz nedir?

Hasan Süel (H.S.): Bildiğiniz gibi içinde bulunduğumuz coğrafyanın sosyal sorumlulukları ve ihtiyaçları var. Bizim bulunduğumuz durum, bu sosyal sorumluluklara sadece devletin değil aynı zamanda özel sektörün de cevap vermesi noktasıydı. Dolayısıyla, 2007 yılında Vodafone'un henüz birinci faaliyet yılında, Vodafone Vakfı'nı kurarak, öncelikle Türkiye'nin bir sosyal ihtiyaç haritasını çizmeye çalıştık. Özel sektör olarak, Vodafone olarak ve Vodafone Vakfı olarak burada hangi alanlarda ve temalarda destek verebiliriz diye düşündük. İşte bu noktada, bizim felsefemiz dışarıda bırakılanlara

kadar baktık hangi projeler geliştirilmiş. Bunlar genelde hayırseverlik üzerine belirli meblağların bağışlanarak o insanlara destek olunması çerçevesinde olan özel sektörün farklı projelerdi. Ancak biz sürdürülebilir ve eğitimle ilgili bir proje yapmak istedik. Bu noktada da AYDER ve UNDP ile bir araya geldik.

'Türkiye'de 8,5 milyon üzerinde kayıtlı engelli vatandaşımız mevcut ki bu, nüfusun yüzde 10'unun üzerinde.'

UNDP Türkiye: Bu iş öncelikle İstanbul olmak üzere çeşitli belediyelerle başladı ve belediyelerin tahsis ettiği mekânlarda farklı kuruluşlar olarak bir araya gelip sözünü ettiğiniz projenin uygulanmasına yöneldiniz. Düşler Akademisi'nin içerisinde neler var ve nasıl tasarladınız?

H.S.: Adı üzerinde bu bir akademi. Bunun eğitim takvimi ve eğitmenleri var. Türkiye Vodafone Vakfı da zaten

en büyük desteğini eğitim ihtiyaçlarını karşılayarak veriyor. Sene içinde değişik alanlarda eğitim programları, atölye programları veriyor.

UNDP Türkiye: Sanat eğitim programlarının da olduğunun altını çizmek lazım.

H.S.: Evet. Burada temel olarak müzik, tiyatro ve dans ayrıca spor gibi yan aktiviteler de var ve oradaki insanımızın ihtiyacına yönelik çok yönlü alanlar belirlendi. Gönüllü ve profesyonel eğitmenlerimizin de sayesinde bugüne kadar 620'nin üzerinde mezun verdik ve bu sayı giderek artıyor.

UNDP Türkiye: Bu akademinin çatısı altında pek çok marka da oluşmaya başladı. Bunlardan bir tanesi Sosyal Kapsayıcılık Orkestrası ya da diğer adıyla Social Inclusion Band (SİB) ortaya çıktı. Bu, dezavantajlı gençlerin oluşturduğu bir orkestra. Ne isterseniz çalışıyorlar ve muhteşemler. Oradaki tecrübeden bir kaç cümle ile bahsedelim.

H.S.: Social Inclusion Band, Düşler Akademisi'nin tek kelimeyle gurur duyduğumuz bir meyvesi. Bu grup büyük festivallerde ve mekânlarda yer alıp kaşe ücreti alıyor. Bu grup kendi yaptığı faaliyetleri gelire çevirip bir sürdürülebilirlik sağlıyor. Böyle bir noktada dokunmuşluğumuzun gururunu yaşıyoruz. Zaten onlar da biz olmasak da devam edebilecek kapasitedeler.

UNDP Türkiye: Ayrıca alt gruptan bahsedecek olursak Düşler Kumpanyası da bunlardan bir tanesi. Düşler Kumpanyası ne yapıyor?

H.S.: Düşler Kumpanyası bir tiyatro grubu ve dediğim gibi, alt aktivitelerimizden bir tanesi de tiyatro idi. Burada özellikle Düşler Akademisi'ne gelen öğrencilerimizin tiyatroya olan hevesi ve potansiyellerini gördük ve bunu atölyeleştirerek eğitim programı haline dönüştürmeye başladık. Kısa sürede meyvelerini verdi. Bu zamana kadar birçok oyunlar sergilediler ve bütün bunlar beğeni topladı. Önümüzdeki zamanlar için de sürprizlerimiz olacak.

UNDP Türkiye: Bu sürprizlerin altını çizelim, bilsek de söyleyemiyoruz çünkü müthiş bir sürprizle geliyorlar. Düşler Akademisi yazdığınızla Twitter üzerinden ulaşabiliyorsunuz. Çok az bir vaktimiz kaldı. UNDP ile sürdürdüğünüz bir proje var ki bu yüz binlerce kişiye ulaşmış ancak hala birçok kişinin de duymadığı bir proje. 'Bilgisayar Bilmeyen Kalmayacak'. Nasıl bir proje bu?

H.S.: Başta söylediğimi tekrar söylemek istiyorum. Başarılı bir proje yapmak için, doğru bir iş ortağı, doğru bir konu ve doğru zamanlama seçmek zorundasınız. 'Bilgisayar Bilmeyen Kalmayacak' da bunun bir ürünü. Burada bizim sorun olarak tespit ettiğimiz konu Türkiye'deki bilgisayar okur-yazarlığının düşük olması idi. Mümkün olduğu kadar çok insana dokunarak bu uçurumu ortadan kaldırmak için neler yapabileceğimizi düşündük. İnsanları buluşturucu özelliği olan interneti kullanarak web tabanlı bir eğitim programı düzenledik. Avrupa Birliği tarafından da tanınan bu program, modüllerden oluşuyor. Dolayısıyla, insanlar özgeçmişlerine aldığı bu sertifikayı yazıyor.

Öyle bir beğeni topladı ki, bugüne kadar 1 milyonu aşkın insana dokunduk. Burada özellikle kadınların ve çocukların oluşturduğu bir çoğunluktan bahsetmek lazım. Bu da Türkiye'nin önemli sorunlarından olan dijital uçurumun kapanmasından olan internetteki fırsat eşitliğine yönelik önemli bir adım oldu. Biz bunu da çok önemli bir sürdürülebilirlik faaliyeti olarak görüyoruz.

UNDP Türkiye: 81 ilde bir milyonu aşkın gence dokunan bir proje. Web sitesine kaydolup, eğitimlerini almak hala mümkün. Bilgitoplumu.net adresi üzerinden ulaşılabilir. Tekrar vurgulamak gerekirse Düşler Akademisi'ne duslerakademisi.org adresi üzerinden ulaşılabilir. Son olarak size tekrar sormak istiyorum. Birleşmiş Millet Kalkınma Programı ile olan ortaklığınız bundan sonra nasıl devam edecek?

H.S.: Doğru temaları belirleyerek sürdürülebilir projeler yapmaya devam edeceğiz. Önemli olan ülkemizin sorunlarını iyi okuyabilmek. Bugüne kadar birlikteliğimizde elde ettiğimiz başarı, bundan sonra yapacaklarımızın da bir teminatı. Dolayısıyla bizi izlemeye devam edin.

UNDP Türkiye: Bunun gibi başarılı ve kapsamlı projelerin devamı diliyoruz.

PARAMI YÖNETEBİLİYORUM

PODCAST 35

13 ŞUBAT 2012

UNDP Türkiye: Lise veya üniversite yıllarında ya da hayata atıldığımız ilk yıllarda pek çoğumuzun karşılaştığı en büyük güçlük, harçlığımızı ya da kazandığımız parayı yönetmek. Bu dönemde kazandığımız alışkanlıklar ömür boyu devam edebiliyor. Bu bölümde, bu konuya eğilen 'Paramı Yönetebiliyorum' adlı bir proje hakkında konuşacağız. Konuklarımız, Visa Avrupa Bölge Genel Müdürü Berna Ülman ve UNDP İstanbul Uluslararası Özel Sektör ve Kalkınma Merkezi Direktör Yardımcı Vekili Hansın Doğan. Berna Hanım, sizinle başlamak istiyorum. Az önce projeden biraz bahsettim. Dediğim gibi, harçlıklarımızı ve bütçemizi yönetmek hayatın ilk yıllarında gerçekten kazanılması güç bir alışkanlık. Sizin böyle bir projeyi geliştirmek nereden aklınıza geldi? Biraz arka planı anlatarak başlayalım istiyorum.

Berna Ülman (B.Ü.): Biz VISA olarak, iş yapma kültürümüzün içerisinde yer alan sosyal sorumluluğu çok önemseyen bir kuruluşuz. Bu anlamda da içinde yaşadığımız toplumun ihtiyaçlarını iyi bir şekilde analiz ederek o yönde projeler geliştirmeye çalışıyoruz. Geliştirdiğimiz o projeleri de değişik paydaşlarla bir araya gelerek hayata geçiriyoruz. Finansal bilinç konusu özellikle uzun yıllardır gündemimizde olan bir konuydu. Bu konuda çeşitli akademik çalışmaları, konferansları ve tüketici dernekleri ile ilgili olan işbirliklerini yürütüyorduk fakat bununla beraber özellikle gençlerde bir eğitim ihtiyacı olduğunu saptadık ki bunu zaten araştırma sonuçlarımızda görmüş olduk. Zaten tüketicilerden ve bankalardan aldığımız geri bildirimler de o yöneydi. Bu konuya daha yakından eğilebilmek için, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile beraber işbirliğine girdik.

UNDP Türkiye: Türkiye'de kredi kullanım alışkanlıklarında bilinçsiz tüketici alışkanlıklarını tespit ettiniz ve ondan sonra mı böyle bir eğitim programını dâhil ettiniz?

B.Ü.: Biliyorsunuz, ağaç yaşken eğilir. Özellikle genç yaşlarda kişilerin hayat becerilerini edinmelerini çok önemsiyoruz. Bu anlamda bütçe yönetimi ve finansal bilinç bu konuda ön plana çıkan konular. Bir kişinin ilerideki mutluluğu ve refahının, hem toplumun ilerlemesi ve büyümenin sürdürülebilir kılınması, hem de fonların doğru yere yönelmesi açısından önemli olduğunu gördük. Örneğin, araştırmalarda şu sonuçlarla karşılaştık: Gençlerin %87'si hiçbir şekilde cüzi miktarlarda bile olsa para biriktirmiyor fakat aynı zamanda büyük satın almaları hayal ediyor.

UNDP Türkiye: Parası olmadığı için para biriktirmiyor olabilir mi?

B.Ü.: Şimdi, bütçe yönetimi parası kısıtlı olanlar için daha da önemli. Burada da önemli olan zorunlu olan ihtiyaçlarla zorunlu olmayan ihtiyaçları ayırtırmak. Zorunlu ihtiyaçlarla olmayan ihtiyaçların ayırtırılması konusunda sorunları olduğunu saptadık.

Konuklar:

Berna Ülman, Visa Avrupa Bölge Genel Müdürü

Hansın Doğan, UNDP İstanbul Uluslararası Özel Sektör ve Kalkınma Merkezi Direktör Yardımcı Vekili

UNDP Türkiye: Küçük şeylerle de tasarruf yapılabilir diyelim. Şimdi, Hansın Bey'e dönmek istiyorum. Aslında projenin ayrıntısına gireceğiz ama öncelikle biraz da projenin diğer ortaklarından da söz edelim istiyorum. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı bu işi tek başına yürütmüyor. VISA Avrupa'nın dışında da ortakları var. Bunun altını çizelim isterseniz.

'Gençlerin %87'si hiçbir şekilde para biriktirmiyor fakat büyük satın almaları hayal ediyor.'

Hansın Doğan (H.D.): Bu, kamu-özel sektör işbirliği ile yürütülen bir proje. Zaten VISA Europe ile UNDP'yi buluşturan grup bir kamu kurumudur. Başbakanlık'ın bilişimden sorumlu danışmanının bizi bir vesileyle buluşturması neticesinde ortak bir payda geliştirip, projeyi hayata geçirdik ve Kalkınma Bakanlığı'nı da projeye dâhil ettik. Niyetimiz, dünyada çok örneği bulunmayan, finansal okur-yazarlık konusundaki eğitimin uzun vadede bir kamu politikasına dönüştürülmesidir. Özellikle kamu tarafından, kamu ortaklığında bu yönde bir beklenti içerisindeyiz. Dördüncü ortak da uygulamadan sorumlu, saha organizasyonlarını yürüten ve eğitimi koordine eden grup; Habitat Gençlik Derneği. Bu dernek ile çok uzun süredir, 1996 yılından beri Türkiye'de bir gençlik ağı oluşturmak için çabalıyoruz. Kendileriyle stratejik bir ortaklığımız var. Gençlik ağlarının enerjisinden, dinamik yapısından ve özelliklerinden fazlasıyla yararlanıyoruz. Hem eğitim organizasyonları olsun hem de gönüllü eğitmenlere ulaşmak ve onları eğitmek olsun, onların yetiştirilmesinde ve eğitim yapılacak mekânlarının sağlanması gibi bütün saha uygulamalarında onlardan yararlanıyoruz.

UNDP Türkiye: Birleşmiş Milletler, Kalkınma Bakanlığı, VISA Avrupa ve Habitat Gençlik Derneği'nin ortakları olduğu ve aslında gençlerin gençlere nasıl bütçe yapılı sorusunun cevabını öğrettiği bir proje bu. Peki, nasıl başlıyor? 15-30 yaşları arasındaki gençler size bir şekilde müracaat ediyorlar ve www.paramiyonetebiliyorum.com sitesi üzerinden size ulaşabiliyorlar. Berna Hanım, ondan sonra süreç nasıl gelişiyor?

B.Ü.: Öncelikle eğitmen gençler eğitiliyor. Bizim akademisyenlerle hazırladığımız bir müfredat söz konusu. Akademisyen Sayın Ahmet Buldan'ın büyük, özverili çalışmalarıyla gerçekten sıfırdan oluşturulan çok detaylı, büyük bir müfredat oluşturuldu. Bu müfredat, önce gençlere aktarılıyor ve bu gençler gittikleri ya da yaşadıkları illerde diğer gençlere akran yöntemiyle bu müfredatı aktarıyorlar. Bu çalışma iki gün sürüyor.

UNDP Türkiye: 2 tam gün değil mi?

B.Ü.: Evet.

UNDP Türkiye: Başında bir değerlendirme ve tabii ki sonunda bir değerlendirme yapılıyor. Nasıl oluyor bu eğitimler? Hansın Bey, siz bu eğitimleri izlediniz, bize biraz bahsedebilir misiniz? İki gün içinde gerçekten bir gençte değişim meydana geliyor mu?

H.D.: Yapılan ilk testlere ve son testlere göre önemli bir oranda bilinçlenmenin sağlandığını görüyoruz. Bunun davranış değişikliğine ulaşması için tabii daha uzun bir zaman gerekiyor. Bizim amacımız 2 gün ile sınırlı kalmamak ve gençleri de bu programa dâhil edip sosyal sorumlulukları olduğu bilinci ile hareket etmeleri ve elde ettiği tüm bu bilgileri de yine akranları, aile ve arkadaşları ile paylaşım toplumunda olumlu bir davranış değişikliğine gitmeleri.

UNDP Türkiye: Berna Hanım size geri dönüş yapıp bu eğitimle daha önce karşılaşmadıkları bir şey ile karşılaştıklarını ve yeni şeyler öğrendiklerini söyleyenler oldu mu? Ya da buna benzer hikâyelerle karşılaştınız mı? Nasıl bir tecrübe oldu? Çünkü bu çok uzun zamandır devam eden bir proje.

B.Ü.: Tabii gençlerden çok farklı anekdotlar alıyorsunuz. Fakat bundan daha önemlisi rakamsal olarak toplu etkiye bakacak olursak, Paramı Yönetebiliyorum eğitimini alan gençlerde kendini finansal konularda yeterli bulma oranı %72'ye yükseliyor. Bu gerçekten çok önemli.

UNDP Türkiye: Başlangıçta çok azken...

B.Ü.: Başlangıçta bu yüzde ellilerin altında bir oranken, aylık harcamalarımı artık takip ediyorum diyenlerin oranı %84'e yükseliyor. Bütçe yapmaları önemli ancak bunun yanında özellikle yaptıkları bütçeye sadık kalmaları oranlarının da yükseldiğini görüyoruz.

UNDP Türkiye: Bence, bütçe yapmak bile o yaşta başlı başına büyük bir şey. Özellikle 15 yaşında bir gencin bile o yaşta bütçe yapıyor olmasını çok önemli bir gelişme olarak nitelendirmek gerekir. Ayın başında ne kadar geliriniz olduğunu ortaya koyup, nereye harcayacağınızı da oransal olarak ortaya koymak da bu 2 günlük eğitimlerin hedeflerinden biri olsa gerek.

B.Ü.: Kesinlikle öyle. Aslında bu proje ile hedeflenen, ulaştığımız gençlerdeki bilinç artışını geliştirmek tabii bunun da yanı sıra, buradaki bulgularımızı daha da ileriye taşıyarak aslında bir kamu politikası haline getirmek. Bir müfredata entegre ederek, biz aslında daha çok gencimize örnek oluşturmayı hedefliyoruz.

UNDP Türkiye: Bir örnek oluşturmayı hedefliyorsunuz esasen. Bugüne kadar, bu eğitim genel müfredata entegre edilerek, binlerce gence yüz yüze ulaştırıldı. On binlerce kişi de dolaylı olarak bu projeden yararlandı. 50'ye yakın ilde akran eğitim modeliyle eğitim verildi ve bir örnek eğitim oluşturulması buradaki başlıca hedefti. Hansın Bey, size sormak istiyorum. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın bu işe dâhil olmasının sebebi ne idi?

H.D.: Biliyorsunuz yoksullukla mücadele bizim en temel çalışma konularımızdan bir tanesi. Bu programı geliştirdiğimiz dönemde dünyayı ciddi bir finansal kriz sarmıştı ki bu insanları daha da yoksullaştırmıştı. VISA Europe ile birlikte sorunu tespit ederken kişilerin kendi bütçesinin yönetiminde çok bilgi sahibi olmadıklarını ve bunun kişileri daha da yoksullaştırdığı vizyonu ile yola çıktık. Biz bunu yoksullukla mücadele olarak görüyoruz ve bu yüzden Türkiye gibi bir ülkede model geliştirmek istiyoruz. O açıdan baktığımızda, bu aslında dünyada eşi benzeri olmayan bir program. Bir kamu-özel sektör işbirliği olması ve kurumsal sosyal proje çalışması olması ve bir yoksullukla mücadelenin parçası olması dolayısıyla bir örnek program oluşturduk.

UNDP Türkiye: Bu noktada, son soruyu Berna Hanım'a sormak istiyorum. Aslında bu oluşturduğunuz bu örnek de işe yararıya benziyor. Yakında başka bir ülkede daha, sizin sorumlu olduğunuz bölge içinde uygulama devam edecek. Ondan bahsedip kapatalım isterseniz.

B.Ü.: Buradaki olumlu sonuçları gördükten sonra dünyada en iyi uygulamalar olarak hem biz hem de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı olarak çeşitli forumlarda paylaşıyoruz. Romanya'da bu konu ile ilgili bir ilgi uyandı. VISA Europe bankaları ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı koordinasyonu içinde bir araya geldik ve bu projeyi de Romanya'ya ihraç ettik. Biz, Türkiye ekibi olarak bununla gurur duyuyoruz.

UNDP Türkiye: VISA Avrupa ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye'deki bu başarıyı Romanya'ya taşıyacak.

İŞ DÜNYASINDA ETİK VE TOPLUMSAL KALKINMA

PODCAST 36

20 ŞUBAT 2012

Konuk:

Tayfun Zaman, TEİD - Etik ve İtibar Derneği Koordinatörü

UNDP Türkiye: Bu bölümde iş dünyasında etik ve itibar yönetimi, ayrıca yolsuzlukla kararlı mücadelenin toplumsal kalkınma ile bağlantısı hakkında konuşacağız. Konuğumuz TEİD yani Etik ve İtibar Derneği'nin koordinatörü Tayfun Zaman. Yolsuzluk ve suiistimal farklı kavramlar. İş dünyasının içinde bulunduğu durumlarda bahşış, rüşvet, haraç ve hediyeler bazen suiistimale girebilir, bazen de yolsuzluk olarak adlandırılabilir. Öncelikle sizin derneğinizden biraz bahsetmek istiyoruz. Her ne kadar Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile henüz başlatmış olduğunuz bir projeniz olmasa da iş dünyasının karşı karşıya olduğu pek çok sorunu kapsayan bir meseleyi ele alıyorsunuz. Nasıl bir sorun vardı ki siz böyle bir dernek kurdunuz?

Tayfun Zaman (T.Z.): UNDP ile henüz başladığımız bir proje olmamasına rağmen çalışma esaslarımız ve ilkelerimiz birbirine çok paralel. Dolayısıyla UNDP ile aynı iklimi paylaşıyoruz diyebiliriz. Nasıl bir ihtiyaç vardı da biz ortaya çıktık? Son yaşanan krizlerin ortaya koyduğu üzere iş dünyası etik yönetimi sıkıntısı içindeydi diye

gördük. Bunu etik sıkıntısı içerisinde idi şeklinde algılamamak lazım. Ülke ekonomisinin %98'inin aile şirketleriyle domine edildiğini ve bir ailenin etik değerlerini şirketine ismiyle yansıttığını düşünürseniz, ülkemizde bir etik problemi var demek aslında doğru değil, ama bu etiğin doğru yönetilmesi ve disipline edilmesi, raporlanması ve gelişimin gözlenmesi alanlarında bir sistem eksikliği gözümüze çarptığı için biz bu derneğin çatısı altında birleştik ve çalışmalarımızı bu yönde sürdürüyoruz.

UNDP Türkiye: Etikten ziyade etik yönetimi ve iş dünyasını kapsıyorsunuz. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın yani Birleşmiş Milletler'in Küresel İlkeler Sözleşmesi var, Global Compact. Siz, dernek olarak bunun imzacılarından birisiniz. Bu sözleşmenin 10 ana ilkesi var ki bunların altında toplanan ana başlıklar; insan hakları, çalışma standartları, çevre ve son olarak yolsuzlukla mücadele. Siz, bu son noktaya yoğunlaşıyorsunuz. İş dünyasında rüşvet ve haraç dâhil, her türlü yolsuzlukla savaşıma ilkesi Küresel İlkeler Sözleşmesi'nde 10. ilke olarak geçiyor. İsterseniz bunun biraz altını açalım. İş dünyasında yolsuzlukla savaşıma nasıl oluyor ve yolsuzluğun türleri nelerdir?

T.Z.: Yolsuzluk dediğimiz zaman, açtığımız başlığın altına genelde kamu ile ilgili ilişkiler giriyor. Yolsuzluk ve rüşvet, bir kamu görevlisinin makamını ve elindeki bilgiyi kötüye kullanarak kendisine ya da bulunduğu büyük yapıya çıkar sağlaması anlamına geliyor. Fakat bizim konumuz sadece yolsuzlukla sınırlı değil.

UNDP Türkiye: Yani iş dünyası kamu ile ilgili yolsuzlukla sınırlı değil. Zaten diğerini suiistimal olarak adlandırıyoruz.

T.Z.: Doğru. İş dünyasının birbiriyle olan ilişkisi, iş dünyasının çalışanı ile ilişkisi ya da çalışanın çalıştığı şirketle olan ilişkisine de suiistimal penceresinden bakıyoruz. Ama bu iki başlıkta da ortak

bir payda var: Gücün kötüye kullanılması; kimi zaman şirket çıkarına, kimi zaman şahıs çıkarına ya da kimi zaman topluluk çıkarına yapılması. Bu alandaki savaş neden çok önemli? Size şöyle bir örnek vereyim: Yolsuzluk ekonomisi, dünyanın en büyük 5. ekonomisi. Fransa ekonomisinden büyük, Almanya ekonomisinden küçük bir yere oturuyor.

'Dünyanın en büyük ekonomilerinden birisi yolsuzluk.'

UNDP Türkiye: Ciddi bir ekonomi. Ülke ekonomisinden bahsediyoruz neredeyse.

T.Z.: Evet. Gelişen ülkelerde, her şirket gelirinin aşağı yukarı %7-8'lik kısmını, gelişmiş olan ülkelerde %5'ini ve daha geri kalmış ülkelerde %25-27'lik kısmını yolsuzluğa kurban veriyor.

UNDP Türkiye: Aslında bu rakamları verdiğinizde neden burada bulduğumuz da anlaşılıyor. Toplumsal kalkınma gerekliliklerinin ön şartlarından biri de yolsuzlukla mücadele ve yolsuzluktan arınma. Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne imza atmış bir dernek olarak sizin bu yöndeki çalışmalarınız neler ve yolsuzluk ve toplumsal kalkınma konusundaki bakış açınız nedir?

T.Z.: Biraz da toplumsal bir fotoğraf çekelim. Milyar seviyesinde çocuğun öldüğü, aşından mahrum kaldığı ya da sağlıklı ortamda yaşayamadığı; dünya nüfusunun çok büyük bir bölümünün açlık çektiği, daha az ama ciddi bir bölümünün fakirlik sınırında yer aldığı, sağlıklı su kaynaklarından uzaklaşmış bir dünyada yaşıyoruz. İşte bununla beraber, dünyanın en büyük ekonomilerinden birisinin yolsuzluk olduğunu söylüyoruz. Biz etik yönetimine, sadece ahlaklı bireyin iş yapma biçimi olarak bakmıyoruz. Etik yönetimi bir iş yönetimi disiplini. Bir yazılı kültürdür. Bu yazılı kültür şirkette oluştuğunda ancak ölçülebilir, nesnel değerler üzerine oturtulmuş bir idare mekanizması oluşur. UNDP'nin özellikle ilkelerinin 10.su ile birlikte, bizim de ülkelerle paylaştığımız ülkeler sözleşmesidir. Ülkelerle paylaştığımız fikriyat bu yöndedir. Etik yönetiminin aslında iş yapma çabası olduğunu anlatmaktır.

UNDP Türkiye: Ve iyi iş yapma biçimi de ülkelerin kalkınmasına, rüşvetin temizlenmesine ve yok olmasına katkıda bulunan en önemli unsurlardan bir tanesidir. Bunun da altını çizmek gerekiyor. Derneğin hedeflerinden söz ettiniz. Biraz da Türkiye'deki vaziyetten bahsedelim. Böyle bir oluşumun ortaya çıkmasının arkasında kimler vardı ve hangi firmalar sizi destekledi?

T.Z.: Öncelikli hedefimiz Türkiye'deki köklü şirketleri, yabancı ortaklıklar yaparak bu kültürü elde etmiş şirketleri ve yabancı şirketlerin Türkiye ayaklarını bir araya getirerek bu oluşmuş kültürden öğrenebilmek ve tüm Türkiye'deki şirketlere bu kültürü yayabilmektir. Bu amaca uygun olarak davet ettiğimiz bütün güzide şirketlerimiz bu çağrıya cevap verdi. Borusan Holding, Anadolu Endüstri Holding, Sabancı Holding gibi büyük kurumlar, Tüpraş gibi kendi sektöründe lider kurumlar, yurt dışından Siemens, Bosch, Microsoft, HP gibi kurumlar Türkiye'de bu kültürün oluşması ve yaygınlaşması ile ilgili bize tüm kaynaklarını açtılar ve bu kültürü bizimle paylaştılar. Sıra bu kültürü yansıtmakta.

UNDP Türkiye: TEİD bütün bu firmaları etik çatısı altında bir arada toplamayı başaran bir dernek. teid.org.tr adresi üzerinden ulaşılabilir. Bunu da vurgulayalım. Ayrıca, etikblog.com adresi var ki burada pek çok tartışma konusu var. Siz aynı zamanda sosyal medya üzerinde aktif olan bir derneksiniz. İş dünyasının en çok bulunduğu sitelerden biri olan LinkedIn sitesinde dahi etik üzerine tartışmalar var. Ben bunları çok ufuk açıcı olarak görüyorum. Peki, tartışmalar nerede yoğunlaşıyor? Türkiye'deki sorunlara baktığımız zaman, örnek vermek çok doğru değil belki ama hangi kategori daha fazladır? İş dünyasının kendi içindeki bireyler ile firmalar arasındaki suiistimal türleri mi yoksa iş dünyasının ihalelerde olan problemi mi sizin önceliğinizdir? Yoksa böyle bir öncelendirme yapmadınız mı?

T.Z.: Aslında öncelik, bu sorunların tanımlanması ve tanınmasında. Kimi sektörler kamu ihaleleri dolayısıyla kamu ile daha yakın ilişki içerisindedir. Buradaki risk, yolsuzluk riskine doğru kayar. Kimi sektörler, kamudan uzak iş yapar, özel sektörle ve tüketici ile doğrudan ilişki içerisindedir.

Burada ise rekabet işin içerisine girer. Şirketin birtakım güçlerini kötüye kullanarak müşterisini ya da içerisinde bulunduğu ortamı suiistimal etmesi ya da bir çalışanın şirket kaynaklarını kötüye kullanarak, şirketi suiistimal etmesine doğru gidebilir. Ama biz konuya gelin şöyle bakalım: Bazı coğrafyalarda bazı riskler günlük hayatın o kadar parçası haline gelir ki bunlar normalleşir. Bizim savaştığımız yer orası. Cephe yolsuzluk da olabilir, cephe suiistimal de olabilir. Bu 'normal' tanımına zaman içinde soktuğumuz ama normal olmayan küçük hediyelerin büyük yansımaları olabilir.

UNDP Türkiye: Peki burada sonuç ve çıktı ne olacak? Ele aldığınız şirketlerin birer ilkeler kılavuzu olup neyin suiistimale girdiğinin saptanması ya da somut ölçüler konması mı olacak?

T.Z.: Türkiye'deki bütün şirketlerin bir etik duruşu, buna bağlı olan bir etik politikası, bu etik politika üzerine kurgulanmış bir etik kodu ve bu etik kodun bütün idari fonksiyonlarına yansıdığı etikleri üzerine kurgulanmış bir insan kaynakları politikası ve tedarik zinciri yönetim politikası kurgulanması, oluşturulması ve uygulanması olacak. Ayrıca bu etik değerlerin içinde buldukları bütün bu sisteme de etkin bir şekilde yaygınlaştırılması ve bunun herkesin ortak kültürü haline gelmesini hedefliyoruz. Bu amaç doğrultusunda da hedefimiz, üyemiz olan ve olmayan bütün şirketlerle iletişim kurmak.

UNDP Türkiye: Üyeniz olmayan şirketlere ve kuruluşlara hala kapınız açık mı?

T.Z.: Her zaman herkese açık.

UNDP Türkiye: Buradan anlıyoruz ki, ticaret ve sanayi odaları, kalkınma ajansları gibi kuruluşlarla işbirliğine hazırsınız. Kalkınmanın bir yolunun da yolsuzlukla mücadele olduğunun altını çiziyorsunuz. Küresel İlkeler Sözleşmesi, 10. ilkesinin iş dünyasında rüşvet ve haraç dâhil her türlü yolsuzlukla savaşma olduğunun da belirtelim.

UNDP Türkiye: Bu bölümde, yüksek öğretimde Küresel İlkeler Sözleşmesi'nden ve Sosyal Girişimcilik adlı bir kavramdan söz edeceğiz. Konuğumuz İstanbul Bilgi Üniversitesi Çevre, Enerji ve Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi müdürü Yrd. Doç. Dr. Gresi Sanje Dahan. Kendisi aynı zamanda Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın İstanbul Bilgi Üniversitesi'ndeki temsilcisi. Özellikle ilk konu başlığımız ile başlayalım. Küresel İlkeler Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler'in iş dünyası için geliştirdiği, insan hakları, çalışma standartları ve yolsuzlukla mücadeleyi kapsayan 10 tane ilkeyi barındıran bir sözleşme. Birleşmiş Milletler'in Küresel İlkeler Sözleşmesini imzalayan her özel sektör kuruluşunun uyması gereken standartları kapsıyor. Bu sözleşmenin yüksek öğretimde uygulanması ve uyarlanması ne zaman ve nasıl başladı?

Konuk:

Dr. Gresi Sanje Dahan, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Gresi Sanje Dahan (G.D.): Dünyada Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni imzalayan 400 tane üniversite var. Fakat çok işletme odaklı bir çalışma olduğu için içindeki on maddeyi uyarlamak çok zor.

UNDP Türkiye: O nedenle şu ana kadar bahsettiğiniz üniversiteler bu sözleşmeyi işletme boyutuyla imzaladılar.

G.D.: Bunların içerisinde sivil toplum kuruluşları da var. Küresel İlkeler Sözleşmesi şöyle bir açık kapı bırakıyor: Eğer siz kar amacı gütmeyen bir işletme iseniz yine de buraya imza atabiliyorsunuz. Fakat şunu da belirtmekte yarar var. Her sene diğer işletmelerin mecbur olduğu COP adı verilen uygulamayı yapmak zorunda değilsiniz. Biz de elimizden geldiğince üniversite olarak işletme adına en iyisini yapacağız diyorsunuz.

UNDP Türkiye: Bu raporlama elde edilen sonuçların belgelerin raporlanması oluyor.

G.D.: Evet. Her sene işletmeler bu dört ana başlıkta yaptıkları artı şeyleri ya da yapamadıklarını bir rapor haline getiriyorlar.

UNDP Türkiye: İnsan Hakları İlkesi'nin altında iki tane ana ilke var. Örneğin, iş dünyası insan hakları ihlallerinin suç ortağı olmamalı diyor. Çalışma standartları ilkesinin altında işe alım ve yerleştirmede ayrımcılığa son verilmeli. Sendikalaşmaya, toplu müzakereye destek verilmeli ve bunun yanında çocuk işçi çalıştırmamalı. Çevre başlığının altında çevre sorunlarında ihtiyati yaklaşımları desteklemeli ve çevre dostu teknolojileri desteklemeli. Son olarak, iş dünyası yolsuzluk konusunda rüşvet ve haraç dâhil her türlü yolsuzlukla savaşmalı. Sizler buradan iş dünyası ifadesini kaldırıp üniversite ismini getiriyorsunuz ve akademiye uyarlıyorsunuz değil mi?

G.D.: Evet, temel mantık olarak bu şekilde. Fakat bir takım ince detaylar da var. Örneğin yolsuzlukla mücadelede bizler fikir hırsızlığını da bu kapsama aldık. Ayrıca intihal denen olayları da bunun içerisine aldık. Mesela çocuk ve kadın hakları ile ilgili terfilerin yanı sıra ilgili halk eğitimlerini de içerisine koyuyoruz. Üniversiteler birer işletme ancak bunun yanında birer eğitim kurumu o yüzden bu ikisinin bir araya getirildiği yeni bir inisiyatif. Bu inisiyatfin hikâyesi de 2010 yılının

Kasım ayında New York merkezden Küresel İlkeler Sözleşmesi yöneticisi George Kell adına bütün dünyaya bir çağrı yapılıyor. Biz de bu davet edilen üniversiteler arasındayız. Günün sonunda New York Merkez 10-11 ülkeden 14-15 akademisyeni bir araya getiriyor. Biz de 2011 Ocak ayından itibaren her ay bir telekonferansla iki kere de yüz yüze gelerek Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin yüksek öğrenime uyarlaması üzerine çalıştık.

UNDP Türkiye: Örnek vermek iyi olabilir. İstanbul Bilgi Üniversitesi bu dört ana ve on ilke için neler yaptı? Daha önce olmayan mekanizmalar da devreye sokuldu mu?

G.D.: Çevre ayağı ile ilgili birkaç örnek verebilirim. Biz zaten yeşil elektrik kullanan bir üniversiteyiz. Bunun üzerine geri dönüşümle ve okulda kâğıdın daha az kullanılması ile ilgili teşviklerimiz var. Ben aynı zamanda reklamcılık bölümünde de öğretim üyesiyim. Son sınıf öğrencilerimizle daha az kâğıt çıktısı almak ve çıktıları daha sonra geri dönüşüm kutularına koymak ile ilgili bir proje yaptık.

UNDP Türkiye: Aslında sizin isminizi Youtube'a yazdığımız zaman yaptığınız projelerle ilgili olan açıklamalarınızı da görebiliyoruz.

G.D.: Onun devamı da var. Bu kampanyada topladığımız kâğıtları da Lokman Hekim Vakfı'na bağışlıyoruz ve böylelikle sağlık hizmeti için Ayhan Beylerin yaptığı çalışmalara destek vermeye çalışıyoruz. Bunun yanında okulda etik kurulumuz var. İnsanların içinde olduğu çeşitli akademik çalışmalar yapılacağı zaman üniversitemizin etik kurulundan izin alınması gerekiyor.

UNDP Türkiye: Bu da çalışma standartları başlığı altına girebilir.

G.D.: Merkezlerin içerisinde çok ilginç ve farklı projelerin olduğunu belirtmem gerekir. Bir tanesi bizim Gençlik Birimi tarafından organize edilen 'Yürüyen Kütüphane' adındaki bir çalışma. Mahalle mahalle, farklı sosyal geçmişlerden gelen insanlar ile sohbet ederek özellikle önyargı üzerine çalışmalar yapıyor. Zaten elimizde malzeme vardı ve bu yüzden yeni bir şey ortaya çıkardık demek çok da doğru olmaz. Biz bunları başlık altında topladık.

UNDP Türkiye: Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne uyum başlığı altında topladınız. Bunun yüksek öğrenime nasıl uygulandığını da sizin sayenizde öğrenmiş olduk.

G.D.: Şu anda bu inisiyatif henüz lanse edilmedi. Rio'daki konferansta duyurusu yapılacak. Biz sadece pilot çalışmaları yapıyoruz. Bunun uygulama inisiyatifinin rehber kitapçığı çıktı. Birleşmiş Milletler'de son tasarımı yapılıyor. Katılan 10 okuldan 5 tanesi pilot çalışmalar yapıyor ve bunlardan bir tanesi de bizleriz. Aslında konferansta bu inisiyatif lanse edilecek.

'Sosyal girişimcilik, sivil toplum kuruluşları faaliyetlerine girişimcilik ruhuyla kaynak yaratır.'

UNDP Türkiye: Haziran'da ise yüksek öğretimde Küresel İlkeler nasıl uygulanır sorusunun cevabı da orada verilecek. Şimdi isterseniz ikinci konuya geçelim. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile birlikte yürüttüğünüz başka çalışma var ki bunu da hemen birkaç dakika içerisinde özetleyelim. Sizler Sosyal Girişimcilik başlığı altında çalışmalar yürütüyorsunuz. İsterseniz öncelikle sosyal girişimcilik nedir, bununla başlayalım.

G.D.: Sosyal girişimcilik günümüzde gelişmeye başlayan bir kavram. Örneğin, toplumda sivil toplum kuruluşları faaliyetlerine girişimcilik ruhuyla kaynak yaratmak yani bağış şeklinde değil de kendi kişisel imkânlarınızla para kaynağı yaratmanız ve toplumdaki şanssız azınlıklara kaynak oluşturmanız burada bahsedilen şey. Buna bir takım yarar sağlamak için ortaya sunulan bir girişimcilik modeli de diyebiliriz. Normal girişimden farkı ise sosyal içerikli olmasıdır. Ancak girişimde geçerli olan bütün kurallar burada da mevcut bulunmaktadır. Hedef başka projelerdeki gibi kapı kapı dolaşip kaynak aramak yerine kaynağını kendin yaratmak. Böylece hem sürdürülebilir olacak hem de kaynak yaratabileceğiniz projeler yaratmak.

UNDP Türkiye: Kaynağını kendi üreten ve toplum yararına olan girişimcilik olması bunun püf noktası sanırım.

G.D.: Aynen öyle.

UNDP Türkiye: Elbette az sayıda olmakla birlikte bunun örnekleri de yavaş yavaş görülmeye başlanıyor. Çok başarılı örnekler de var. Siz bundan yola çıkarak bütün bu başarı hikâyelerini de kaleme alıp ileride başka nerelerde örnek olarak kullanılabileceğini de araştırıyorsunuz ve yayınlara dönüştürüyorsunuz. Bu konudaki çalışmalarınızda söz edebilir misiniz?

G.D.: Birleşmiş Milletler ile yaptığımız çalışmanın sonucunda İstanbul Bilgi Üniversitesi yayınlarından bir kitap çıkaracağız.

UNDP Türkiye: Ne zaman çıkacak bu kitap?

G.D.: Herhalde birkaç ay içerisinde elimizde olur. Burada beş tane vakayı inceledik. Sizlere Çöp Madam'ı anlatmak istiyorum. Çöp Madam bu güne kadar hiç çalışmayan kadınları alıp eğitiyor, atık çöplerden bir takım çantalar, kutular, çerçeveler yapıp satıyor. Bu projeyi de şu an Unilever sahiplenmiş durumda. Unilever kendisinin bütün bu sanayi atıklarını, yanlış basılmış atıklarını Ayvalıkta bulunan atölyeye, Çöp Madam'a yolluyor. Bir de bugüne kadar çalışmamış ev hanımları çalışarak çanta ya da bu tip çerçeveler yaparak bunların karşılığında para kazanıyorlar.

UNDP Türkiye: Bu hususta tam bir sosyal girişimcilik öyküsü olmuş oluyor. Proje ile ilgili detaylara internete Çöp Madam yazdığınız zaman ulaşabilirsiniz. Biz bu çalışmayı "Sosyal Girişimcilik" adı altında başlayan yeni bir atölye çalışması olarak nitelendiriyoruz.

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK

PODCAST 38

5 MART 2012

UNDP Türkiye: Bu bölümde kurumsal sosyal sorumluluk konusunu, bu konunun uzmanlarından biriyle konuşacağız. BM'nin Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni imzalamak bir özel sektör kuruluşu için ne anlama geliyor? Bu sözleşme hayata geçtiğinde ortaya çıkan somut sonuçlar nedir? Bu ve daha birçok soruyu konuşmuşuz, Koç Holding Dış İlişkiler ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Koordinatörü Aylin Gezgüç'e soracağız. Birleşmiş Milletler'in Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni imzalamak bir özel sektör firmasında neleri değiştiriyor?

Konuk:

Aylin Gezgüç, Koç Holding Dış İlişkiler ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Koordinatörü

Aylin Gezgüç (A.G.): Küresel İlkeler Sözleşmesi 2000 yılında Birleşmiş Milletler'in kendi görev sahasına bir genişleme olarak bakabileceğimiz bir çalışma. Sizin de bildiğiniz gibi Birleşmiş Milletler küresel anlamda pek fazla örneğini görmediğimiz birlikte hareket etme olgusunu politik, ekonomik, fakirliğin önlenmesi, savaşların azalması ya da bu gibi durumlarda ortaya çıkan sıkıntıların giderilmesi olarak tanıyoruz genel olarak. Küresel İlkeler Sözleşmesi dediğimizde özel sektörü ve sivil toplum örgütlerini içerisine alan kavrayıcı ve kapsayıcı bir yaklaşım göstermesi ve Birleşmiş Milletler'in de küresel gelişmeleri aslında ne kadar yakından takip ettiğinin bir göstergesi. Küresel İlkeler Sözleşmesinin de içinde yer alan 10 madde var. Bu maddeleri insan hakları, çalışma standartları, çevre ve yolsuzlukla mücadele diye 4 ayrı başlık altında incelemek mümkün.

UNDP Türkiye: Bu sözleşmeyi imzalayan her firma, her kuruluş bu maddelere uyma taahhüdü veriyor.

A.G.: Evet, sizin de dediğiniz gibi uyma taahhüdü veriyor. Olduğu yerden daha iyi bir noktaya doğru gitme gayretini samimi bir şekilde göstermeyi taahhüt ediyor. Bunu da gösterdiğini nasıl anlayabileceğiz? Raporlama yapması gerekiyor. Dolayısıyla ben Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne uyuyorum, elimden geldiğince değer zincirdeki tüm paydaşlarımla birlikte bu süreçte daha iyi bir vatandaş olmak içi gayret ediyorum dediği noktada bu noktadan şu noktaya geldim şeklinde raporlama yapması gerekiyor.

UNDP Türkiye: Belki hatırlatmak iyi olabilir, çalışma başlığı altında zorla işçi çalıştırılmasın ya da her türlü çocuk işçi çalıştırılmasın, işe alımlarda ayrımcılık olmasın, sendikalaşma ve toplu müzakere özgürlüğü desteklensin ilkeleri var. Şimdi isterseniz UNDP konusunu açalım. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile sosyal sorumluluk bağlamında uzun zamandır birlikte çalıştığınızı vurgulamak gerekiyor. Bu süreçte ne gibi işbirliklerinde bulundunuz, ondan bahsedelim.

A.G.: Bizim ilk işbirliği alanımız Küresel İlkeler Sözleşmesi kapsamında oldu. İmza sürecinden, geldiğimiz bu noktada raporlama süreçleri olsun Türkiye'de başka paydaşlara Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin önemini anlatmak, yeni imza ve taahhütçüler bulmak olsun kurumsal bir yapı halinde Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne Türkiye'de bir ağ bulma adına biz çeşitli alanlarda işbirliği yaptık. Örnek vermek gerekirse, yakın zamanda Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin 10. yaş gününde birlikte bir konferans düzenledik.

UNDP Türkiye: Global Compact +10 konferansı.

' Ülkem İçin projesi ile 7 bölgede 7 orman diye yola çıktık ve 700 bin fidan dikmek üzere TEMA ile anlaştık. '

A.G.: Ayrıca her sene en az bir etkinlikle Türkiye'deki yerel ağın işlevselliğine destek vermek üzere işbirliğimiz de devam ediyor. Gerek UNDP Mukim Temsilcisi olsun, Özel Program Yöneticisi Hansin Doğan olsun, gerek de Global Compact

New York ofisinden Deniz Öztürk olsun birlikte çok yakın iletişim ve karşılıklı anlayış içerisinde işbirliğimizi sürdürüyoruz.

UNDP Türkiye: Peki bizi dinleyenler şunları söyleyebilir: Bu kadar kavramlardan bahsedildi ancak bunlar benim hayatıma nasıl dokunacak? Bu işbirliği kapsamında ortaya çıkmış olan projeler var. Bunlardan bahsetmeniz mümkün mü?

A.G.: Elbette. Bizzat ekip olarak yürüttüğümüz bu projelerin en büyük amacı aslında aldığımız bu yönetsel mirası bireysel noktalara ulaştırmaya çabalıyoruz. Kamuoyu tarafından tanınan iki tane projemiz var: Meslek Lisesi Memleket Meselesi ve Ülkem İçin Projesi.

UNDP Türkiye: Meslek Lisesi Memleket Meselesi ilk çıktığında aslında tekerleme gibiydi. En azından benim çevremde birçok insan bu projeden haberdardı. İsterseniz biraz ondan bahsedelim. Meslek lisesi memleket meselesi ne idi ve Birleşmiş Milletler ile nasıl bir işbirliği yapıldı?

A.G.: Meslek Lisesi Memleket Meselesi şu an beşinci yılında olan bir proje. 81 ilde yüzlerce okulda 8000 öğrenciye burs ve staj desteği ayrıca istihdamda öncelik içeriğiyle başladı. Ancak asıl amaç, meslek liselerinin görünür kılmak, meslek edinmenin önemini kavramak ve mesleki değer hak ettiği değeri görmesi için kamuoyunda bütün ilgili paydaşlar olsun veliler olsun, müdürler olsun, yöneticiler olsun ve de işletmeler olsun tüm paydaşların dahası mesleki eğitimle kıydan köşeden ilgilenen herkesin dikkatini bu konuya çekmekti.

UNDP Türkiye: Mesleki eğitimin bireyler, kuruluşlar ve toplumsal kalkınma için ne kadar önemli olduğunun altını çizelim. Ben de şunu eklemek istiyorum ki <http://www.bilenlerbilmeyenlerebilg.isayarogretiyor.net> diye bir sitesi var. Bu, UNDP'nin projelerinden bir tanesi. Siz Meslek Lisesi Memleket Meselesi Projesi'nde bilgisayar konusunda da bu proje ile işbirliği yaptınız. Böylece bir ortaklık da doğmuş oldu. Ülkem İçin projesi nedir peki? O belki de daha yakın zamanda ortaya çıktığı için çok fazla bilinmiyor olabilir.

A.G.: Olabilir. Bir de Ülkem İçin'in şöyle bir farkı var: Biz her iki senede bir tema değiştirerek bu proje ile yürüyoruz. Peki, bu ne demek? Her iki senede bir ihtiyaç analizi yapıyoruz. Biz Koç Topluluğu olarak bayilerimiz, çalışanlarımız ve şirketlerimiz ile bir araya gelip toplumun hangi sorununa nasıl çözüm olabiliriz diye bakıyoruz. O sebepten ötürü Meslek Lisesi Memleket Meselesi Projesi dediğinizde aklınıza konu ile ilgili görüntüler gelebilir ama Ülkem İçin Projesinde farklı farklı uygulamalarımız var. Örneğin en son uygulamamız Kızılay ile düzenli güvenilir kan bağışçılığı konusunda bir kampanya yaptık. Çok yakın rakam vermek gerekirse 80 bin kişinin bizzat farkındalığını sağladık. Bu ne demek? Gerekli eğitimler verilerek ve kendilerinin de bağışçı olarak Kızılay'a kazandırılmasını sağlamak.

UNDP Türkiye: Bu sadece kuruluş çalışanlarını ilgilendiren değil aynı zamanda bir bilinç arttırma çabası olarak da nitelendirilebilir.

A.G.: Aynı zamanda bayiler üzerinden onların yakın çevreleri ve toplumda ulaşabildikleri herkes, aslında Ülkem İçin projesinin özü bu. Biz kendi üzerimizden topluma sorumlu vatandaşlık kültürünü çarpan etkisiyle bir bireyin ulaşamayacağı sayıda kişiye ulaşmak.

UNDP Türkiye: Ondan önce de TEMA ile birlikte yürüttüğünüz bir ağaç dikme projesi var.

A.G.: Aslında orman oluşturma dememiz lazım. Çünkü 7 bölgede 7 orman diye yola çıktık. 700 bin fidan dikmek üzere TEMA ile anlaştık. Ancak fidan dikmek orman olması için yeterli değil. Sürekli takibini yapmanız ve orman statüsüne ulaşana kadar elinizi üzerinden çekmemeniz gerekiyor. 700 bin fidan diye yola çıktık. 1 milyon fidandan fazla diktik. 7 bölgeye 7 orman kazandırdık ve bununla çok gurur duyuyoruz. Bu seneki Ülkem için uygulaması UNDP ile ortak yürütülecek.

UNDP Türkiye: Gündeme getirdiğimiz 'Küresel İlkeler Sözleşmesi insanların hayatına nasıl dokunuyor?' sorusuna, konuğumuz ile olabildiğince kapsamlı bir açıklama getirmeye çalıştık.

ÖZEL SEKTÖR VE KALKINMA

PODCAST 39

12 MART 2012

UNDP Türkiye: Bu bölümde bundan bir sene önce faaliyete geçen UNDP'nin İstanbul'daki Uluslararası Özel Sektör ve Kalkınma Merkezi'nden bahsedeceğiz. Bu merkez neden İstanbul'da kuruldu, neyi hedefliyor ve çalışmaları ne aşamada? Bu soruları konuğumuz, UNDP İstanbul Uluslararası Özel Sektör ve Kalkınma Merkezi Direktör Yardımcı Vekili ve ayrıca Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın Özel Sektör Program Yöneticisi Hansın Doğan'a soracağız. Bu merkez, belli bir sürecin sonunda ortaya çıkan bir merkez. Küresel İlkeler Sözleşmesi ile başlayıp İstanbul'da noktalanmış bir hikâyeden söz ediyoruz. Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin kendi hikâyesini ve onun Türkiye'ye yansımalarını anlatarak başlayabilir miyiz?

Hansın Doğan (H.D.): Küresel İlkeler Sözleşmesi bir yandan özel sektör çalışmalarını toparlayan stratejik bir yaklaşım. Bütün Birleşmiş Milletler'i ve kuruluşlarını bağlayan bir yapı var. İlk tohumları 1999 yılında atılmış ki bu Kofi Annan'ın bireysel girişimi olarak da kabul edilir. Kendisi Davos zirvesinde ilk duyuruyu yapıyor ve Birleşmiş Milletler ile özel sektörün daha çok işbirliği yapması gerektiğini vurguluyor. Bununla ilgili gerekli hazırlık çalışmaları yapılıyor ve 2000 yılında da duyurusu yapılıyor.

UNDP Türkiye: Bu işbirliğinin aslında zeminini ve arka planını belirleyen bir ilkeler sözleşmesinden bahsediyoruz. Eğer bu ilkelere uyan, Birleşmiş Milletler ile uyumlu ilkelere sahip bir firma ya da kuruluş varsa onlarla beraber çalışma yapmak daha uygun hale geliyor.

H.D.: Aslında Birleşmiş Milletler'in misyonu gereği yapılması gereken bir takım işler var. 2000 yılında duyurusu yapılan 8 hedeften oluşan Binyıl Kalkınma Hedefleri vardır. O ilkeler doğrultusunda, özellikle 8. hedef olan Küresel İşbirliği Hedefi ile de doğrudan bağlantılı Küresel İlkeler Sözleşmesi. Amaç, orada yeryüzünde yaşanan kalkınma konularıyla ilgili herkesin topyekûn çözüm arayışına girmesi ve eyleme geçmesi.

UNDP Türkiye: Hem özel sektörle uluslararası kuruluşların ve hükümetlerin hem de devletlerin kendi aralarında işbirliğini belirleyen Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin 8. Hedefi'nden söz ediyoruz. Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin bunun altına oturduğunun da altını çizmekte yarar var. İnsan hakları var, çalışma standartlarına yönelik ilkeler var, çevre var ve de yolsuzlukla mücadele ilkesi var. 1999'dan sonra Türkiye'ye yansımaları nasıl oldu?

H.D.: Türkiye'de hazırlık çalışmaları yayınlandıktan sonra 2002 yılında Türk İşveren Sendikaları konfederasyonu ile ortak bir lansman yapıldı ve o lansman kapsamında Küresel İlkeler Sözleşmesi Türk iş dünyası ile paylaşılmış oldu. 2002 yılında TİSK işbirliği ile Türkiye'de lansman yapıldıktan sonra 50 tane işletme taahhütte imzayı koydu. Hızlı bir başlangıç oldu. 50 şirketin taahhüdü ile birlikte Türkiye'de Küresel İlkeler Sözleşmesi anlayışının gelişmesi için birtakım çalışmalar başladı. Bunun neticesinde 2005 yılında UNDP Türkiye Ofisi bir karar aldı. Operasyonları hızlandırmak ve zenginleştirmek için İstanbul'a bir ofis açmaya karar verdi. Sadece özel sektörle ilgili işleri

Konuklar:

Hansın Doğan, UNDP İstanbul Uluslararası Özel Sektör ve Kalkınma Merkezi Direktör Yardımcı Vekili

yönetmek amacıyla bu ofisi 2005 yılında açtık. 2005 yılından itibaren ofisimiz Ulus'ta faaliyetine devam ediyor.

UNDP Türkiye: Küresel İlkeler Sözleşmesi Türkiye'de nereden nereye kadar geldi? Ne kadar firma buna imza atmışken 2012'nin başında hangi noktadayız?

H.D.: Küresel İlkeler Sözleşmesi her şeyden önce bir platform. Hem özel sektörü birbiriyle buluşturan yani firmaları ve değişik sektörleri birbiriyle kaynaştıran hem de özel sektörü kamu ve sivil toplum ve üniversitelerle buluşturan bir platform. O açıdan baktığımız zaman her yıl düzenli olarak yapılan ulusal toplantılar ve sektör içi yapılan çalıştaylarla güzel etkileşimlerinin olduğunu görüyoruz. Özellikle ilaç ve otomotiv sektörüyle yapılmış ve bir takım sonuçlar doğurmuş çalışmalar vardı. Tekstil sektörüyle keza çalışmalar oldu. Tabii bunların da projelere dönüştüğünü söylemek gerekiyor. Kamu-özel sektör işbirliği, sivil toplum uygulamacılığı ve sahada yürüyen bu güzel çalışmalar bizim portföyümüzü doldurmaya başladı. Şu an itibariyle yaklaşık olarak 30 tane aktif olarak yürütülen proje var. Burada kamu sektörünü buluşturan ve kalkınma sorunlarına çözüm getiren 30 tane projeden bahsedebiliriz. O platformların bir ürünü olarak bu projeler için uygulama yönünü oluşturmakta.

UNDP Türkiye: Onlarca firma bu sözleşmeyi imzaladı ve saydığınız miktarda firma da Birleşmiş Milletler ile iş birliği yaparak kalkınma projelerine dâhil oluyor ki artık özel sektörün kalkınmadaki rolü inkâr edilemez bir noktaya gelmiş vaziyette. Hatta uluslararası kuruluşlar da kendilerini buna göre uyarlamaya başladılar. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın özel sektörle işbirliğinden bahsettik. Herhalde bu süreç de sizi 2011 yılının Mart ayına getirdi. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye'de uluslararası bir merkez açtı. Bu uluslararası merkezin hedefi nedir ve bu merkez neyi amaçlıyor?

H.D.: Bu merkezi geçtiğimiz yılın Mart ayından Eminönü'nde açtık. Burada amaç, Türkiye'nin geçtiğimiz on yıl içerisinde kazandığı deneyimi paylaşmak, uzmanlar havuzu oluşturmak ve UNDP'nin özel sektördeki çalışmalarında New York'tan bağımsız hale getirip sahaya indirip, daha hızlı bir momentum ile uygulamaya dönüştürebilmek. Merkez için tespit ve tayin edilmiş belli başlı çalışma konuları var. Bunlar UNDP'nin 2007 yılı özel sektör stratejilerini takip eden uygulamalar. Bir tanesi kapsayıcı pazarlar ile ilgili. Burada işletmelerin müşterilerine karşı yaklaşımını ele alan, müşterisi ile olan ilişkilerini geliştiren ve zenginleştiren bir takım politikalar söz konusu. Örnek vermem gerekirse dezavantajlı kesimden yoksulların, engellilerin şirketlerin sağladığı ürünlerden eşit şekilde yararlanmasını sağlayacak ortamları iyileştirmek. Aynı şekilde amaç, bu kişilerin üretime dâhil olmasını ve istihdamını sağlamaktır.

'Şimdiye kadar gelişmiş olan ülkeler sahip oldukları deneyimi geliştirmekte olan ülkelerle paylaşıyorlardı; Türkiye de artık o noktada.'

UNDP Türkiye: Ana başlıklar altında faaliyetlerini sürdürüyor ancak üst başlık özel sektör ve kalkınma arasındaki İstanbul'daki uluslararası merkezin de katkısıyla o köprüyü oluşturmak. Başta sorduğum bir soru vardı; 'Bu merkez neden İstanbul'da kuruldu?' Bir kısmı belli bir ölçüde tahmin edilebilir. Türkiye'nin daha çok uluslararası organizasyona ev sahipliği yapma isteği ve bu konuda çeşitli fonların sağlanması. Elbette bunlar sebeplerinden birkaçı.

Ancak Birleşmiş Milletler açısından da İstanbul'da bir merkez açmak için belirli sebepler vardı. Nedir bu sebepler?

H.D.: İstanbul'da bir merkez kurulmasının birkaç sebebi var. Birinci sebebini söylemiştim zaten, burada ciddi bir deneyim birikti ve bu deneyimin paylaşılması isteniyor. Daha önce bunu farklı kanallardan yapıyorduk. Ancak şimdi adı konmuş oldu ki burada stratejik bir yaklaşım söz konusu. Ayrıca bunu da geçtiğimiz yıllar içerisinde birçok ülkeyle yaptık ve uyguladık. Tabii bunun dışında İstanbul'un İstanbul olmaktan kaynaklanan kendine özgü özellikleri var. Kültürler arasında bir köprü ortamı, çok hızla gelişen bir dinamik ekonomi var ve birçok ülkenin örnek alıp takip etmeye

çalıştığı uygulamaları var. Şimdiye kadar gelişmiş olan ülkeler sahip oldukları deneyimi gelişme olan ülkelerle paylaşıyorlardı. Türkiye'yi artık o noktada görüyoruz. Bunu bu şekilde kabul eden de birçok ülke var. Biz bu ortamdan yararlanarak, İstanbul'a böyle bir merkezin açılmasını sağladık ve o talebe de güzel bir şekilde hizmet sağlanıyor.

UNDP Türkiye: Tekrar 'köprü' konseptine geri döndük. Bu anlamda özel sektör ile kalkınma arasında bir köprü oluşuyor ve de İstanbul'un o doğu-batı kültürü arasındaki vazifesi köprü olarak görülüyor. Hatta sizin merkezin logosunda da köprü imajını görüyoruz; iicpsd.org adresinden merkezin amaçlarına ve hedeflerine ulaşabilirsiniz. Aradan bir sene geçti. Elbette bu çok kısa bir zaman özellikle isminin duyulması için. Ancak başlayan bazı projeler var. İsterseniz biraz da bu projelerden bahsedelim.

H.D.: Bizim merkezi kurmamızla beraber önümüzde çok önemli olan bir gündem maddesi vardı. En Az Gelişmiş Ülkeler Zirvesi ve bununla bağlantılı olan özel sektör bacağı vardı. O kapsamda birçok faaliyet yürüttük ve merkezde yan etkinlikler düzenledik. Koşullu para transferleri üzerine bir uluslararası toplantı söz konusu oldu. Bir donör koordinasyon toplantısı gerçekleştirdik. Bunun çıktılarını takip ediyoruz. Rotary ile güzel bir proje başlattık. İlk etapta Rotary International ile uygulamalarını hayata geçirdik. Türkiye'deki tüm Rotary kulüpleri Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne imza attı. Hem 10 ilkeye sadık olacakları konusunda taahhütte bulundular hem de kendi iletişim ağları üzerinden bu bilgiyi aktarmak istediklerini söylediler. Biz de bir eğitim programı başlattık. Rotary'den seçilmiş deneyimli yaklaşık 30 tane gönüllü eğitmene merkezimizde eğitmenler için olan eğitimi verip daha sonra bu kişilere aldıkları eğitimleri şehirlerde aktarmalarını sağlayan bir sistem oluşturduk.

UNDP Türkiye: Bu bahsettiğiniz de önemli bir projeydi. Girişim Akademisi adı altında yine teknik desteğe, araştırmaya ve eğitime odaklanan yeni bir projeniz olduğunu da belirtelim

KAPSAYICI PİYASALAR NE DEMEK?

UNDP Türkiye: Bu bölümde “Kapsayıcı Piyasalar” adı verilen bir kavramdan söz edeceğiz. Bu, Güneydoğu Avrupa’da ve Bağımsız Devletler Topluluğu bölgesinde Türkiye dâhil olmak üzere altı ülkenin içerisinde yer aldığı bir tanımlamadır. Bunun dışında başka bölgeler de var ancak bunun ne anlama geldiğini ve kapsayıcı piyasaların ne olduğunu konuşumuz Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Kapsayıcı Pazarlar Bölge Koordinatörü Gökhan Dikmener’e soracağız. Kapsayıcı piyasalar ne demek?

Gökhan Dikmener (G.D.): Kapsayıcı piyasaların tanımı ile başlamak istiyorum. Daha sonra tanımı genişleterek devam edebiliriz. Dezavantajlı grupları talep tarafında müşteri olarak, arz tarafında ise çalışan, girişimci ve değer zincirinin çeşitli noktalarında yer alan insanlar olarak bir araya getiriyor. Bunun iki yönü var. Belki de daha basit bir tanım vermek gerekirse yoksullarla birlikte yoksullar için üretmek diyebiliriz.

Konuk:

Gökhan Dikmener, UNDP Kapsayıcı Pazarlar Bölge Koordinatörü

UNDP Türkiye: Bu program bazında dezavantajlı dediğimiz kavram yoksul kesimi içermektedir.

G.D.: Birinci grup olarak yoksullar. Daha sonra belki bu tarzda hizmet ve servisler.

UNDP Türkiye: Gençler, kadınlar hatta engellilerin de dâhil olduğu.

G.D.: Evet, engellileri de dâhil etmekte fayda var. Ürün ve hizmetlerin ulaşamadığı ve ulaştıramadığı kişiler olarak tanımlayabiliriz.

UNDP Türkiye: Bu kesimleri hem üreten haline getirmek hem de talep olarak bakıldığı zaman, birer müşteri ya da alıcı haline getirebilmek için hem onların yaşam standartlarını yükseltmeyi hem de alım güçlerini yükseltmeyi hedefleyen bir iş modeli. Bunun desteklenmesi üzerine kurulan bir programdan bahsediyoruz. Peki, bu dünyanın hangi bölgelerinde yoğunlaşıyor? Az önce saydığım bölge Türkiye’nin de içinde bulunduğu bölge ama özellikle hangi bölgelerde var?

G.D.: Bu UNDP’nin küresel bir inisiyatifi. UNDP’nin özel sektör alanında 3 tane küresel inisiyatifi var. Bir tanesi Kapsayıcı Piyasalar Programı. Bu zaten az önce bahsettiğimiz program. İkincisi Büyüyen Kapsayıcı Piyasalar Programı ki bu bizim araştırma ve savunucu hareketimiz. Biz burada yoksullarla birlikte iş geliştirmenin ve onlara dönük olarak hizmet üretmenin karlı olduğunu ve onlarla birlikte başaran şirketlerden örnekler vererek bu alanda daha çok şirketin ve girişimcinin faaliyet göstermesini hedefliyoruz. Diğer taraftan, ‘business called action’ dediğimiz, özellikle çok uluslu şirketleri hedef alan, onların bu alanda geliştirdiği ürünleri duyuran takip eden, raporlayan ve bunu daha geniş bir kitleyle paylaşan bir programımız var.

UNDP Türkiye: Aslında hala geliştirilmekte ve olgunlaştırılmakta olan bir iş modelinden söz ediliyor burada değil mi? Aynı zamanda bu alanda yaşanan başarı öykülerinin de paylaşılması çok önemli. Tanımlama bu şekilde yapılırken, bunun hayata geçirilmesi nasıl olacak, bir iki örnek verebilir miyiz? Kapsayıcı piyasa oluşturmak için nasıl bir iş modeli oluşturulabilir?

G.D.: Öncelikle biz kapsayıcı piyasalar ya da kapsayıcı iş modeli dediğimiz zaman ürün, sektör ya da servis sınırlandırılmasına gitmiyoruz. Bu alanda dezavantajlı grupların ürün ve servislere ulaşabilmesini kolaylaştırmaya çalışıyoruz. Aynı zamanda onların ürettikleri ürünleri de pazara ulaştırmada yardımcı olmaya çalışıyoruz. Bu sayede onların kullandıkları ürün ve hizmetlerin maliyetlerini düşürmeyi, kalitesinin artırılmasını ve bu yolla hayatlarında iyileştirilme sağlanmasını diğer yandan da onların tükettiği ürünlerin daha iyi şekilde pazara ulaşmasını, bu sayede çok kazanmalarını ve hayatlarına olumlu bir şekilde yansımaları sağlıyoruz. Şimdi bu iki gruba da

'Toplumsal piramidin tabanında bütün ekonomik faaliyetlerde ihmal edilen 4 milyar insan yaşıyor.'

örnek vereceğim. Bu konseptin temelinde, piramidin tabanı diye tanımladığımız bir iş modeli diye tanımladığımız bir konsept ve kavram var. Bunu ortaya atan bir strateji profesörü, Prahalad. Bu alandaki çalışmalar Prahalad'ın 1994 yılında Stuart L. Hart ile birlikte yazdığı makale ile başlıyor.

UNDP Türkiye: Bu ne anlama geliyor?

G.D.: Piramidin tabanını açıklamak gerekirse ki piramidin en altında yer alan grup günlük 2 doların altında geliri olan en kalabalık grubu ifade ediyor. Çeşitli gruplandırma yolları var ama yapılan en geniş gruplandırmaya göre buna göre piramidin tabanında 4 milyar insan yaşıyor. Bizim şu an gözlemlediğimiz ekonomik aktivitelerin çoğu piramidin üstünde yer alan 2 milyar insanı hedefliyor. Ve geriye kalan bu 4 milyarlık grup bütün bu ekonomik faaliyetlerde ihmal ediliyor ve görmezden geliniyor. Bunların ürettiği ürünler de pazara uygun koşullarda ulaşamıyor. Dolayısıyla, ekonomik anlamda iki farklı dünya var. Bunlardan bir tanesi tamamen ihmal edilmiş, diğeri için ise ürün ve hizmetler geliştiriliyor. Ancak diğeri grubun da bu servislerden faydalanılması hedefleniyor. Yoksulların ilk başta tüketen kesim olarak bizim çok uluslu diye tabir ettiğimiz şirketlerin ürettiği ürün ve hizmetlerin ulaştırılması gerektiği olarak başladı. Daha sonra alınan birkaç eleştiriden sonra kavram tekrar düzenlendi ve neticesinde onların da ürettikleri ürünün pazara ulaştırılması hedeflenirken piramidin tabanına yönelik iş modelleri ortaya çıktı. İşte bu da piramidin tabanından gelen iş modelleri.

UNDP Türkiye: İş modellerinden soyut olarak bahsettik. Biraz da somut örnekler vermemiz mümkün mü?

G.D.: Bu alanda en yaygın örneklerden bir tanesi mobil telefonların kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan mobil para kavramı. Afrika'nın çoğu bölgesinde yerleşim oldukça dağınık düzeyde. Bu sebepten ötürü orada herhangi bir finans kuruluşunun faaliyet göstermesi mümkün değil. Yapacağınız en ufak bir para transferi için kilometrelerce yol yürümeniz gerekebiliyor. Ailenizden biri size para gönderdiği zaman, bu para miktarını alabilmek için belki de 20 kilometre yürüyeceksiniz ve geri dönüşte de bu aldığınız para sizin için çok ciddi bir güvenlik riski oluşturacak. Sağ salım ulaştığınızda bunu harcayacak ya da saklayacağınız bir yeriniz olmayacak. Yaygınlaşan cep telefonları neyi getirdi? Bu bizlerin Türkiye'de kullandığı kontör transferi gibi bireyler arasındaki para transferini kolaylaştırdı. Bu sayede Afrika'nın herhangi bir köyündeki bir birey farklı bir yere gitmeden oturduğu yerden parasını alabiliyor ve bulunduğu yerdeki market ya da bakkallardan ihtiyaçlarını karşılayabiliyor.

UNDP Türkiye: Burada pratik bir şekilde hayatlarına dokunan insanların getirdiği çözümlerden söz ediliyor. Aynı zamanda işin felsefi planında da kalkınmada özel sektörün oynadığı rolün vazgeçilemez bir noktaya geldiğinden söz etmek mümkün. Sözü ettiğiniz uzmanlar bu modeli geliştirdiler ve üzerine yeni yeni örnekler inşa ediliyor. Özel sektör vazgeçilemez ve dünyanın bir gerçeği ise bunu kalkınmaya nasıl entegre edebiliriz? İşte, üzerine kafan yoran uzmanların modelleri bunlar. Türkiye'ye baktığımız zaman Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın bir ortağı var: Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA). Bu ortaklıktan biraz bahsetmekte fayda var.

G.D.: Bu bahsettiğimiz bölgesel proje 2009 yılında başladı. Bölgeselden kastımız; güneydoğu

Avrupa ve BDT ülkeleri . Bu bölgede bahsettiğimiz iş modellerini yaygınlaştırmak, bunların tanınırlığını arttırmak ve yeni uygulanan modelleri koymak için bir projeye başlandı. Projenin 2 çıktısı olacaktı. Bir tanesi, bölgeden bu tarzda derlenen iş modellerinin paylaşılması. Bu bizim daha önce de bahsettiğimiz büyüyen kapsayıcı piyasaların içerisinde yer almakta. Bahsettiğimiz bölgeden yani güneydoğu Avrupa ve BDT ülkelerinden 20 vaka toplandı. Bu alanda yapılan güzel örnekler paylaşıldı. Ülkemizden de bir örnek var: Hey Tekstil. Websitemize ulaştığınız zaman, Hey Tekstil ile ilgili hazırlanmış vaka örneğini inceleyebilirsiniz.

UNDP Türkiye: Ben hemen websitenizi söyleyeyim. [iicpsd.org](http://www.iicpsd.org) veya <http://www.growinginclusivemarkets.org/> yazdığınız zaman sözünü ettiğimiz iş modellerine -Türkiye'den Hey Tekstil'in de örnek olarak yer alıyor- ulaşabilirsiniz . Siz bununla da kalmadınız ve aslında sosyal girişimcilikle ilgili bir yayın hazırladınız ve bu da kısa bir süre içerisinde Bilgi Üniversitesi ile birlikte yayına çıkacak. Bunun içerisinde de Türkiye'den Büyüyen Kapsayıcı Piyasalar ile ilgili sosyal girişimcilik örnekleri de yer alıyor değil mi?

G.D.: Kapsayıcı iş modellerinin bir alt kümesi olarak sosyal girişimciliği ele aldık. Sizlerin de bildiği gibi sosyal girişimciler de dezavantajlı gruplara ürün ve hizmetlerin kolaylaşmasını sağlıyorlar. Bu tanıma uyan 5 tane sosyal girişimci seçtik. Bu sosyal girişimcileri, Türkiye'de yaptığı faaliyetlerin daha tanınır olması, sosyal girişimcilik kavramı Türkiye'de yeni tanınan bir kavram olduğundan dolayı bunun doğru tanınması ve yeni başlayacaklara ilham kaynağı olması açısından güzel örneklerin yer alması sebepleriyle bu örnekleri derlemeye karar verdik. Hepsi kendi alanlarında oldukça tanınan büyük organizasyonlar. Ayrıca biz bu süreç içerisinde bir de metodoloji geliştirdik. Vaka örneği toplamak ve analizini yapmak normalde çok uzun süren ve çok uğraş gerektiren bir iştir.

UNDP Türkiye: Başarı öyküsünü nasıl kaleme alacaksınız değil mi? Başarı ama nasıl tekrarlanabilir, nasıl öyküye dönüştürülebilir siz de herhalde bunu anlatıyorsunuz.

G.D.: Evet, aynen öyle. Eğer bunu yemek tarifi gibi düşünürseniz, bazı noktalarda sizin kritik müdahale etmeniz gerekebiliyor. Onların tespit edilebilmesi gerekiyor. Yani, bir hikaye dinlediğiniz zaman bunun içerisinde bazılarını duyarsınız ancak her zaman duyamayabilirsiniz. Bu vaka analizinin önemli olan tarafı da öğrenilmesi gereken derslerin oradan en uygun şekilde toplanması ve bunun da bir metodoloji ile yapılması.

UNDP Türkiye: Bu girişimin amacı, olmazsa olmazların altına çizerek vaka analizlerinin yapılması ve başarı hikâyelerinin kaleme alınması. Bu programımızda, sosyal girişimciliği tarif etmeye ve 'Büyüyen Kapsayıcı Piyasalar nedir?' sorusuna cevap vermeye çalıştık.

DOĞU ANADOLU'DA EKOTURİZM

PODCAST 41

26 MART 2012

UNDP Türkiye: Bu bölümde, Doğu Anadolu'daki ekoturizm olanaklarından bahsedecek ve Erzurum Çoruh Vadisi'nden bir başarı hikâyesine tanık olacağız. Konuklarımız Atatürk Üniversitesi'nden İktisat Bölümü Öğretim Üyesi ve DATUR Projesi'nin danışmanı Prof. Erol ve DATUR Projesi Saha Yöneticisi Egemen Çakır. Projenin tabii ki uzun yıllara dayanan bir arka planı ve hikâyesi var ancak ben öncelikle sondan başlamak istiyorum. Projeniz sayesinde geldiğiniz nokta nedir? Sizin proje bölgeniz olan Çoruh Vadisi'nde bir ekoturizm oluşmuş vaziyette mi?

Egemen Çakır (Eg.Ç.): Evet, Çoruh Vadisi'nde ekoturizm olanaklarını oluşturduk. Şu anda hiçbir konaklama tesisi bulunmayan yerde yılda, gecelik 1000 kişi konaklamamız oldu. Bu konuda da, gelen ziyaretçilerimiz de %100'e yakın memnuniyetle döndüler.

UNDP Türkiye: Çoğunlukla pansiyonlar değil mi?

Eg.Ç.: Aynen, ev pansiyonlarında kalıyorlar. İşte 2 oda, 3 oda, 5 oda, imkâna göre, evin durumuna göre insanlar evlerinde misafir ağırlıyorlar ve yerel kalkınmada bunu çok önemsiyoruz. Bunun yanında, günübirlik ziyaretçiler konusunda 30.000'lere varan günübirlik ziyaretçiler var Tortum Şelalesi'ne, Tortum Gölü'ne. Bu günübirlik ziyaretçiler için de yerel işletmelerde kapasite geliştirme konusunda eğitimler düzenlendi ve yerel işletmelerin imkânlarını genişletme konusunda çalışmalar yapıldı.

UNDP Türkiye: Hem kültürel değerler hem de doğal değerler ziyaretçileri çeken unsurlar burada değil mi? Siz, tabii Tortum Vadisi'nden, şelaleden söz ettiniz ama aynı zamanda kültürel değerler de var ki bunun da haritası çıkarılmış vaziyette.

Eg.Ç.: Evet, envanterlerimizde Öşvank Manastırı tarihi eserlerden, bunun yanında Haho Kilisesi, daha sonra tarihi camilerimiz var, onların restorasyonuna kadar yan çıktılarımız var. Bu konuda da çalışmalar hâlen daha devam ediyor. Broşürlerimizle, envanterlerimizle en son aşamada, şu an fuarlarda, yurtdışında tanıtma imkânları buluyoruz ve bu imkânları değerlendiriyoruz.

NDP Türkiye: Bu durumda, şu anda oluşmuş olan bir sektörden, bir ekoturizm sektöründen söz etmek mümkün Çoruh Vadisi'nde. Hocam, size sormak istiyorum bu noktada, Sayın Erol Çakmak. Bu oluşan şeyin arka planından biraz bahsedelim. Nasıl ortaya çıktı? Bir harita çıkardınız, kaynaklarını ve ihtiyaçlarınızı tespit ettiniz herhâlde. Biraz ondan bahseder misiniz?

Erol Çakmak (Er.Ç.): Bütün bu anlatılanlar Doğu Anadolu Turizmini Geliştirme Projesi'nin çıktıkları. Doğu Anadolu Turizmini Geliştirme Projesi kısa adıyla DATUR, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Efes Pilsen'in desteğiyle yürütülen bir insani gelişme projesi. Bu proje kapsamında, bir kere her şeyden önce alternatif turizmi geliştirmek, Çoruh Vadisi'ni alternatif turizm için bir varış alanı hâline getirerek bu yörede yaşayan insanların yaşam düzeylerini, yaşam kalitelerini yükseltmek hedefi var. Bu hedefe ulaşabilmek için, üç temel amaç edindik kendimize ve bu amaçlar doğrultusunda faaliyetlerde bulunduk. Bu amaçlardan ilki, bölgenin turizm zenginliklerini belirlemek, bunların envanterlerini çıkarmak. İkincisi, bu envanterlere dayalı olarak turizm ürünleri geliştirmek. Şöyle ifade edeyim, turizm bir hizmet sektörü olduğu için

Konuk:

Prof. Erol Çakmak, Atatürk Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi ve Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi (DATUR) Danışmanı

Egemen Çakır, DATUR Projesi Saha Yöneticisi

çok geniş bir hizmet ürünü skalası var. Bunların oluşturulabilmesi, yerelde kapasite geliştirmeyi, işgücü, bilgi ve beceri geliştirmeyi gerektiriyor. Yani insan sermayesini geliştirmek gerekiyor.

UNDP Türkiye: Buradan da aslında, böyle bir turizm projesine neden bir iktisatçının danışmak olarak seçildiğini anlamak mümkün. Aslında, bakış açısı turizm yoluyla kalkınmanın desteklenmesi.

Er.Ç.: Yerel ekonomik kalkınmaya yönelik bir proje bu. Tabii, bu proje hedefini gerçekleştirebilmek için aynı zamanda bölgenin tanıtılması gerekiyor idi. Bunun için, bilimsel olarak elde edilmiş bu envanterlere dayalı tanıtım materyalleri üretildi ve bölge, hedef kitlelere, hedef pazarlara tanıtıldı. Pek tabii, bunlar yetmezdi. Bu projenin sürdürülebilir olması için, her şeyden önce yerelde kapasite geliştirme, yerelde sahiplenme oluşturma ve daha sonra da bu projeleri sürdürebilecek yerel aktörleri hazırlamak gerekiyordu.

UNDP Türkiye: Bu proje bittiği zaman sürdürülebilir olması için yereldeki kaynakların ve kişilerin harekete geçirilmesi, sahiplenmesi sizler için çok önemli. Egemen Bey, size bu noktada dönmek istiyorum. Tabii ki bu proje, Doğu Anadolu Kalkınma Projesi'nin (DAKAP) bir devamı niteliğinde olarak da görülebilir. Çünkü onun 3 bileşeni vardı; kırsal kalkınma, turizm ve diğer bileşen vardı ve turizm konusunda böyle bir sonuç aslında, aynı zamanda bu projenin geri planına baktığımız zaman. Hoca biraz bahsetti; değerlerin tespiti, haritanın tespiti, kaynakların ve ihtiyaçların tespiti, daha sonra yerelde neler oldu? Uzundere İlçesi'nden bahsediyoruz burada özel olarak, Çoruh Vadisi dediğimiz zaman. Uzundere İlçesi'nde nasıl bir hareketlenme oldu? O eğitimlerden, o süreçten bahseder misiniz?

Eg.Ç.: Eğitimlerden en son gastronomi ve yerel gıdaları kapasite geliştirerek daha katma değeri yüksek bir şekilde değerlendirme söz konusuydu.

UNDP Türkiye: Oraya gidenlerin yerel lezzetleri tatması için oraya bir eğitim verilmesi gerekiyor tabii, değil mi?

Eg.Ç.: Aynen. Doğu Anadolu'da bir Akdeniz iklimi ve geçiş noktası olmasıyla yüksek kapasitede ürünlerin olması, bu bir kısım. Ondan sonra ev pansiyonculuğu çalışmalarında ve lokantalarda hijyen, ev pansiyonlarında temizlik ve bunun yanındaki işlerin nasıl yürüyeceğine dair eğitimler yapıldı. Kuş gözleminin önemiyle ilgili ve oradaki potansiyeli değerlendirmeyle ilgili insanlarda yerelde farkındalık eğitimleri yapıldı. Bunun yanında, seramik çalışmalarıyla ilgili eğitimler yapıldı. Yerelde hediyelik eşya hiç yoktu yöreye özgü.

'Hiçbir konaklama tesisi bulunmayan Çoruh Vadisi'nde gecelik 1000 kişi kapasiteli konaklama imkânı oluşturduk.'

UNDP Türkiye: Motif olarak, dinleyenlerden oraya gidenler varsa biliyorlardır, oranın tabii kendine özgü yirtıcı kuşları var, değil mi? Neydi en önemlisi mesela bunlardan?

Eg.Ç.: Kaya kartalı.

UNDP Türkiye: Kaya kartalının motifini görebiliyoruz veya oradaki Öşvank Manastırı gibi, Gürcü kiliseleri gibi çeşitli motiflerin hediyelik eşyaya dönüşmüş seramiklerini görebiliyoruz. Seramik eğitimi de bu yüzden bu projenin içine dâhil edilmiş vaziyette. Hemen ben ortaklardan bahsedeyim Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın dışında, Kültür ve Turizm Bakanlığı elbette işin içinde, Efes Pilsen içinde ve sizin saha yöneticisi olduğunuz bölgede örneğin Uzundere Belediyesi gibi yerel ortaklar ve dernekler de bu işin içinde. Başka bölgeye özgü yaptığınız son zamanlardaki çalışmalardan da bahsedelim.

Eg.Ç.: Uzundere'de Uzkader derneği var, Uzundere Kadın Emeğini Değerlendirme derneği. Bunun yanında Uzetik diye yeni bir kooperatif kuruldu, belediyeye birlikte sivil toplumun ve devletin

hep bir arada yürüyeceği bir kalkınma modelini destekliyor ve sürdürülebilirlik olması açısından çalışmalar devam ediyor.

UNDP Türkiye: Sürdürülebilirlik dediniz, Erol Hoca size sormak istiyorum.

Er.Ç.: Her şeyden önce biz yerelde kapasite geliştirmeyi ve bu projeyle ilgili çalışmalar konusunda yerelde sahiplenme oluşturmayı hedef edinmiştik kendimize. Bütün eğitim çalışmalarımız, bütün çabalarımız yerelde kapasite geliştirmeyi hedefliyordu. Bunun için, başta Uzundere Belediyesi olmak üzere yerelde yer alan, yerel sivil toplum örgütleri, Uzundere Kadın Emekini Değerlendirme Derneği, Uzundere Doğa Sporları Kulübü Derneği ve Uzundere Uzetik Kooperatifi gibi sivil toplum kuruluşlarını, ayrıca yine önemli kalkınma aktörleri olan Uzundere Kaymakamlığı, bütün bu kamu, özel sektör ve sivil toplumda kapasite oluşturduk. Bu oluşturduğumuz kapasitelerle bu kurumlar, kendi çabalarıyla ama bizim desteğimizle çeşitli finansman kaynaklarına projeler sunabildiler. Örneğin, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı'na toplamda 2 milyon TL'ye ulaşan çeşitli projeler sunuldu ve bunlar kabul edildi. Bunların bir kısmı uygulamaya konuldu, bir kısmı da uygulamaya konulacak.

UNDP Türkiye: Dolayısıyla DATUR Projesi bittiği zaman aslında başlatılan bu sinerji, Kalkınma Ajansı'ndan sağlanan bu kaynakla devam edecek. Şimdi oraya gittiğimizde artık trekking, rafting gibi sporları ve kuş gözlemi yapabiliyoruz. Yoksulluğu azaltmayı, bölgesel farklılığı gidermeyi turizm üzerinden yapmayı hedefleyen çok etkin bir projeden söz ettik bugün. DATUR Projesi'nin ayrıntılarına datur.com, coruhvadisi.com üzerinden ulaşabilirsiniz.

UÇAN SÜPÜRGE VE BM

UNDP Türkiye: Bu bölümde kısa adı UNV olan Birleşmiş Milletler Gönüllüler Programı ve Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği'nin planladığı çalışmalardan bahsedeceğiz. Uçan Süpürge Derneği'nin, aralarında medyada kadın imajının kullanımının da yer aldığı pek çok farklı alanda çalışmaları var. Konuklarımız Uçan Süpürge Genel Yayın Yönetmeni ve editör aynı zamanda Yerel Kadın Gönüllü Muhabirler Ağı koordinatörü Selen Doğan ve Uçan Süpürge Gönüllü Koordinatörü Ceren Kocaman. Öncelikle Uçan Süpürge'yi ve düzenlendiği etkinlikleri daha yakından tanıyalım.

Ceren Kocaman (C.K.): Uçan Süpürge geçtiğimiz on beş yıldır bir Uluslararası Kadın Filmleri Festivali düzenliyor. Festivalin bu sene demin de söylediğim gibi on beşinci yaşı kutlanacak. Bu bizim için önemli çünkü Ankara gibi kültür sanat etkinliklerinin görece kurak olduğu bir ortamda bir film festivalinin on beş yıl sürdürülmesi aynı zamanda bunun bir kadın filmleri festivali olması bizim için çok büyük bir önem taşıyor.

Konuklar:

Selen Doğan, Uçan Süpürge Genel Yayın Yönetmeni-Editör / Yerel Kadın Gönüllü Muhabirler Ağı Koordinatörü

Ceren Kocaman, Uçan Süpürge Gönüllü Koordinatörü

UNDP Türkiye: On beş yıldır aralıksız devam ediyor bu film festivali.

C.K.: Evet, aralıksız devam ediyor. Festivalde neler yapıyoruz? Festivalde kadın yönetmenlerin çektiği uzun metraj, kısa metraj, belgesel ve animasyon filmlere yer veriyoruz. Festivalde, görüşümüz gereği diyelim, kadınları yarıştırmaya inanmadığımız için yarışmamız yok ama uluslararası film eleştirmenlerinin verdiği Fipresci Ödülü var. Fipresci'nin dünyada ödül verdiği tek kadın filmleri festivali de Uçan Süpürge.

UNDP Türkiye: Müthiş, bunun da altını çizelim. Fipresci ödülü sizin düzenlemiş olduğunuz kadın filmleri festivalinde veriliyor Ankara'da ve Mayıs ayı içinde yapılacak. Bu arada kadın filmleri derken illa konusunun kadınlarla alakalı olması, birebir ilintili olması değil, kadın yönetmenlerin çektiği filmlerden söz ediyorsunuz.

C.K.: Evet, yani aslında festivalde ilginç olan her gün karşılaştığımız konuları kadınların gözünden görmek oluyor biraz da. Tabi ki her şeyin arkasında yatan amaç olarak da kadınların sinema sektöründeki emeğinin biraz görünür kılınması gibi festival amaçları arasında çeşitli şeyler sayılabilir.

UNDP Türkiye: Şimdi programı kaydettiğimiz sırada biliyorum ki sizin netleşmiş değil programınız ama önemli filmlerin geleceğini söyleyebiliriz bu film festivaline. İsteyenler ucansupurge.org, değil mi?

C.K.: Evet.

UNDP Türkiye: O adres üzerinden girerek bilgi alabilirler. Hemen gönüllülük konusuna biraz geçiş yapalım. Gönüllülerin rolü ne Uçan Süpürge Derneği'nde?

Selen Doğan (S.D.): Bu çok önemli bir rol çünkü biz bir kadın derneği olarak sınırlı sayıda sınırlı zamanda ve kaynaklarla iş yaptığımız için, tabi ki belli bir kadromuz, belli bir mekânımız var. Dolayısıyla bütün yapmak istediğimiz işlere bütün kadromuzun yetişmesi zaten mümkün

değil. Bu noktada gönüllüler devreye giriyorlar ve üzerimizden çok önemli işler alıyorlar aslında. Bu gönüllü desteğini sadece günlük işleyiş, günlük fiziksel bir takım işlere katkı anlamında ele almıyoruz. Akademisyenlerden de gönüllü destek alıyoruz. Onlar bizim için danışmanlık da yapıyorlar. Ya da film festivali zamanında festival için bir danışma kurulumuz oluyor, onlar bizi görüşleriyle, zenginlikleriyle besliyorlar. Bütün o fikirlerle ufukumuzu açıyorlar. Bir de üniversite öğrencileri, lise öğrencileri veya o dönemi atlatmış yetişkin kadın ve erkekler var. Onlar da bizim için gönüllü katkılarda bulunuyorlar. Bunlar çok önemli çünkü hem bir dolgu malzemesi o, yani bütünü tamamlayacak bir harç görevini görüyor onları katkıları. Çünkü bir alanda çalıştığınız vakit her zaman o alanda her istediğinizi yapamayabiliyorsunuz. Yetersizlikler olabiliyor, zamanınız yetmiyor; enerjiniz, gücünüz, temponuz buna el vermeyebiliyor. Gönüllüler bu noktada çok önemli.

'Yerel Kadın Muhabirler Ağı'na katılmak için okuma yazma bilmek ve kadın bakış açısına sahip olmak yeterli.'

Bir de o körleşmeyi de gideriyorlar aslında. Çünkü sürekli aynı konu üzerinde çalıştığınız için belli bir yerde artık siz de yanlışı doğru gibi görmeye başlıyorsunuz. Ya da hep aynı temalar etrafında dolanabiliyorsunuz. Dışarıdan, hariçten bir gözün size fikir vermesi, bir kapı açması bambaşka olabiliyor.

UNDP Türkiye: Müthiş bir katkı olsa gerek. Bu noktada Ceren Kocaman'a tekrar dönelim, kendisi gönüllü koordinatörü Uçan Süpürge Derneği içinde. Derneklerin biliyoruz ki en önemli faaliyet alanları, ya da en fazla enerji harcadıkları alanlar bir kere finansman kaynağının bulunması, ikincisi ise insan kaynakları. Yani çoğu gönüllü olan o kadroların oluşturulması... Çünkü çekirdek kadrolar, profesyonel kadrolar son derece dar ve kısıtlı bir bütçeyle ancak kendini döndürebiliyor. Dolayısıyla gönüllüleri koordine etmek güç bir iş mi? Nasıl bir iş bundan bahsedebilir misiniz biraz?

C.K.: Gönüllüleri koordine etmek şöyle güç bir iş. Demin Selen de bahsetmişti. Bizim ofis içinde kendi kaynaklarımız da sınırlı ve biz sınırlı sayıdayız, yapacağımız çok iş oluyor. Dolayısıyla gönüllüler bizim için çok kilit bir rol oynuyorlar. Koordine etmek şöyle zor oluyor: gönüllülere ofisteki herkes teker teker kişisel olarak vakit ayırmak, onlara bir şekilde minnetlerini aktarabilmek istiyorlar. Ama bunu biraz mümkün kılabilmek için organize olmaya ve güzel bir plan çerçevesinde ilerlemeye ihtiyaç oluyor. UNV ile açıkçası tanışmamız biraz da böyle oldu. Bize bu konuda destek vermeye başladılar. İlk iletişimimiz böyle kuruldu. Nasıl daha iyi bir gönüllü koordinasyonu sağlayabiliriz düşüncesi üzerinden yola çıktık. Kendi fikirlerimizi paylaştık. Onlar bizimle bu işi daha profesyonel nasıl yürütebiliriz, ondan bahsettiler. Dolayısıyla zor ama geri dönüşü çok olumlu olan bir alan. Ben de kendim gönüllü olduğum için biliyorum. Belki Selen daha iyi anlatır bu kısmı.

S.D.: Evet, benim de öyle bir geçmişim oldu dernekte. İkimiz de gönüllülük üzerinden gelip kadroya devam etmiş kişileriz. Tabi herkesin yapabilirlikleri farklı, ihtiyaçları ya da beklentileri de farklı. Etrafınızda belki bazen yüzlerce kişi olabiliyor ve bunların hepsiyle ortak bir noktada buluşabilmeniz gerekiyor. Bu açıdan zor.

UNDP Türkiye: Bir kadın derneği uçan süpürge. Kadınlar mı daha fazla gönüllü oluyor sizin derneğinizde?

S.D.: Erkekler de var aslında, ama kadınlar daha çok sanırım.

UNDP Türkiye: Nedir peki motivasyonları genel olarak? Siz kendinizden de örnek verebilirsiniz.

C.K.: Çoğunlukla kadın meselesine bir yakınlık duyuyorlar, bir dertleri oluyor. Yani onları rahatsız eden, buldukları çevrelerinde bir sorun oluyor ve bir şekilde bizi duyuyorlar. Festival olsun diğer projeler olsun geliyorlar ve diyorlar ki "ben de kendimden bir şeyler katmak istiyorum". Ve bu çok değerli bir şey açıkçası. Çünkü bu, işimizi çeşitlendiren bir şey.

S.D.: Hani bir parça vardır ya, müzik parçası: bir şey yapmalı. Tam da aslında hepimizin ortak motivasyonu o "bir şey yapmalı" duygusu.

UNDP Türkiye: Hemen bu noktada ben mesela katılmak istiyorum derneğinize. Nasıl size müracaat edeceğim? Web sayfanızda üzerinde bütün bilgiler var herhalde değil mi?

C.K.: Web sayfası üzerinde de bilgilerimiz var. Onun dışında zaten bize ulaştığınız zaman size bir gönüllü formu yolluyoruz. Gönüllülerle iletişim kurduğumuz bir ağ var, düzenli olarak onlara haber yolladığımız ve onları yaptığımız işlerden haberdar ettiğimiz. Onu bir şekilde yürütmeye çalışıyoruz ve yardım olduğunda da gönüllülerimizden geri dönüş bekliyoruz. Dolayısıyla bir al-ver sistemi oluyor.

UNDP Türkiye: Örneğin karşılıklı bir ilişki. Ucansupurge.org diyelim. Birleşmiş Milletler gönüllüler programı, 2011 yılında, geçen sene 26 ülkede 8 Birleşmiş Milletler kuruluşunda cinsiyet odaklı görevlerde pek çok gönüllüyü harekete geçirmişti. Türkiye’de aslında yeni yeni örgütlenmeye başlayan bir Birleşmiş Milletler kuruluşu olduğunu vurgulayalım ve Uçan Süpürge ile birlikte çalışmak istiyor çünkü pek çok ortak hedefi var. Ancak henüz ortaya çıkarmış olduğunuz bir proje yok, üzerinde çalışmakla birlikte. Önümüzdeki dönemde, zannediyorum, bu projeleri daha somut olarak da görebileceğiz. İki dakikalık vakit kaldı. Yerel kadın muhabirler açısından da söz edelim. Medyada kadının görünürlüğü ya da medyada kadın imajı ile ilgili çalışmalarınız da var. Ve Selen Hanım biliyorum ki siz bu konuda çalışıyorsunuz. Bir iletişimcisiniz, gazetecisiniz aynı zamanda ve editörsünüz dernekte. Nasıl bir çalışma bu?

S.D.: Evet ben Yerel Kadın Muhabirler Ağı’nın 2003 yılında ilk kurulduğu döneminden itibaren hem tanığıyım hem çalışanıyım hem editörüym. Aslında bütün o süreci birebir yaşadım. Uçan Süpürge’de yaptığımız en iyi örgütlenme çalışmalarından bir tanesiydi bu diyebilirim. Halen de kesintisiz olarak süren bir süreçtir bu ağ. Biz burada yine internet sitemiz üzerinden açık çağrı yapıyoruz. Bütün kadınlara bu çağrımız ve hepsine diyoruz ki: siz de kendi haberlerinizi yapabilirsiniz. Çünkü biz biliyoruz ki ana akım medyada biz kadınlar olarak istediğimiz gibi ya da bir cinsiyet eşitliği perspektifinde temsil edilmiyoruz. Pek çok ihlaller var, pek çok şiddet ve ayrımcılık temsilleri görünümleri var. Dolayısıyla bu ağ biraz alternatif bir bakışla, başka türlü bir medyada bir kadın medyasında mümkün diyor. Her şeyin haber olabileceğini; kadınların hayatla ilgili, hayata dokundukları her yerden haberler çıkabileceklerini söylüyor, öneriyor. Bizim hali hazırda Türkiye’nin her yerinden, neredeyse bütün illerden başvurular alıyoruz ve beş yüzün üzerinde gönüllü kadın muhabirimiz var.

UNDP Türkiye: Bunların hepsi profesyonel gazeteci olmak zorunda değil zaten.

S.D.: Hiçbiri olmak zorunda değil. Bizim hiçbir kriterimiz yok bunun için. Bir gazetecilik öğrencisi ya da sektör çalışanı olmasına da gerek yok. Sadece okuma yazma bilmek ve kadın bakış açısına sahip olmak yeterli. Zaten muhabirlerimiz arasında emekli bankacılar da var, lise öğrencileri ya da aktivistler de var. Çok çeşitli bir profil. Onlar tabii yavaş yavaş aktive oluyorlar, beş yüzü birden bir haber üretim sürecinde değil ne yazık ki ama aşama aşama oluyor. Biz onları biraz daha harekete geçirmek için bir çevrimiçi eğitim sistemi hazırlıyoruz. Böylece bilgiyi de orada eşitleyerek bütün muhabirlere ulaşacağız ve gönüllü kadın haber ağı örgütlenmesini biraz daha güçlendirmiş olacağız.

UNDP Türkiye: O zaman içinde gazetecilik aşkı bulunan, kadın konusuyla da bağlantılı olan, bu konudan rahatsızlık duyan ve gördüklerinden herkesi haberdar etmek isteyen kimseleri buradan uyaralım. Sesinizi duyurabileceğiniz bir imkân var: “Yerel Kadın Muhabirler Ağı”. Uçan Süpürgeye ulaştıkları takdirde ucansupurge.org üzerinden de başvuruda bulunulabilir.

BİNALARDA ENERJİ TÜKETİMİ NASIL AZALTIYOR?

UNDP Türkiye: Bu bölümde Türkiye'deki binalarda tüketilen enerjinin ve buna bağlı olarak da sera gazı salınımlarının azaltılmasını hedefleyen bir çalışmadan söz edeceğiz. Konuğum Türkiye'de Binalarda Enerji Verimliliğinin Artırılması Proje Koordinatörü Tolga Yakar. Türkiye'de Binalarda Enerji Verimliliğinin Artırılması isimli bir proje bu. Öncelikle Türkiye'deki vaziyetten başlayalım isterseniz.

Tolga Yakar (T.Y.): Türkiye'de enerji kullanımı açısından binalar sektörü en büyük ikinci sektör, sanayi sektörünün ardından. Türkiye'de tüketilen enerjinin yaklaşık %36'sının binalar sektörü tarafından tüketildiğini istatistikler bize gösteriyor. Ve çalışmalar Türkiye'de binalarda enerji kullanımına ilişkin de çok ciddi bir tasarruf potansiyelinin varlığından bahsediyor. Bu potansiyelin yaklaşık %30 ile %50 arasında değişmekte olduğu çeşitli analizler tarafından ispatlanmış durumda. Ve böylesine önemli bir tasarruf potansiyelinin geri kazanılması da enerji verimliliği açısından en öncelikli faaliyetlerimiz arasında yer alacak olan projelerimizdendir.

Konuk:

Tolga Yakar, Türkiye'de Binalarda Enerji Verimliliğinin Artırılması Proje Koordinatörü

UNDP Türkiye: Ciddi bir tasarruf potansiyeli. Binalar derken onu da biraz açmamız iyi olabilir. Sanayi dışındaki tüm binalardan mı söz ediyoruz? Yoksa sadece evlerimizden mi bahsediyoruz?

T.Y.: Binalar sektörü sadece konutlardan oluşmuyor. Bunun dışındaki okullar, alışveriş merkezleri, hastaneler ya da hizmet binaları, ofis binaları gibi tüm binalar binalar sektörü içerisine ve bu enerji tüketimi rakamının içerisine dâhiller.

UNDP Türkiye: Türkiye'de bu konuda vaziyet nasıl? Enerji tasarrufu konusunda çok kötü bir yerde mi Türkiye? Ne kadarlık bir tasarruf potansiyeli var?

T.Y.: Aslında enerji verimliliği ile ilgili, tasarruf potansiyelinin geri kazanılmasına yönelik çalışmalar çok uzun yıllardır yapılıyor. Ancak bu güne kadarki çalışmalar çoğunlukla sanayi sektörüyle sınırlı kaldı. Binalar tarafında ise binaların içerisinde yer alan özellikle enerji tasarruflu lambaların kullanılması ve enerji verimli elektrikli ev aletleri olarak söyleyebileceğimiz A+, A++ gibi çamaşır makinesi, buzdolabı, bulaşık makinesi gibi aletlerle sınırlı kaldı. Yani söyleyebileceğimiz şu, binaların kendisinin içerisinde ısı tüketimi, soğutma ihtiyacının karşılanması, havalandırma ve bunun gibi ihtiyaçlarla ilgili olarak enerji tasarruf potansiyeline yönelik olarak ciddi bir çalışma yapılmadı bugüne kadar.

UNDP Türkiye: Sadece elektrikten de bahsetmiyoruz burada, değil mi? Akaryakıttan tutun doğalgaz, kömür, her türlü ısınmayla alakalı her türlü enerji kaynağından bahsediyoruz. Ama burada sizin projeniz açısından odaklandığımız nokta binaların kendisinin enerji tasarruf potansiyeli değil mi? Yoksa içinde kullandığımız buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi; A+, A++ olmasından ziyade binanın kendisinin tasarım aşamasından içinde yaşadığımız veya çalıştığımız aşamaya kadar geçen noktada öyle tasarlanması ve öyle hayata geçirilmesi, bundan mı bahsediyoruz?

T.Y.: Evet, aslında bahsettiğimiz hem tasarım aşamasıyla ilgili olarak hem de binaların kullanım aşamalarında enerjinin tasarruflu, verimli bir şekilde kullanılması. Binalarda kullanılan enerjinin yaklaşık %85'lik bölümü ısıtma, soğutma ve diğer ihtiyaçlar amacıyla kullanılıyor. Elektrikli ev aletlerinin kullandığı kesim binaların enerji tüketimi rakamları içerisinde çok küçük bir kesim.

Dolayısıyla gerek ısıtma, gerek soğutma, havalandırma, aydınlatma gibi ihtiyaçlar bizim, binanın asıl enerji tüketimi diye bahsettiğimiz kitleyi oluşturuyor. Bu kitlenin içerisinde biz %30 ila %50 arasında bir enerji tasarruf potansiyeli olduğundan bahsediyoruz ve projemizde de aslında bu bölümü hedefliyoruz. Binaların tasarım aşamasından binalarda kullanılacak olarak inşaat malzemelerinin üretilmesi, getirilmesi, binanın yapılması, binanın ömrünü tamamlayıp sonrasında yıkılmasına kadar olan süre içerisinde enerji tüketimini yüzdeye vuracak olursak binalardaki enerji tüketiminin %80'ini, yüzyıllık diyebiliriz binaların ömürlerine, binaların kullanımı süresinde oluyor. Bu %80'lik bölümün de %80-85'lik kısmı ısıtma soğutma gibi ihtiyaçların karşılanmasında kullanılan enerji. Diğer ifadeyle bizim hedefimiz bu %80'nin içerisindeki %85'lik kısım.

UNDP Türkiye: Diğer %15-20'si nerelere gidiyor bu enerjinin?

T.Y.: Binaların inşaat ve sonrasında, yıkımla ilgili inşaat malzemelerinin üretilmesi aşamasında biz asıl olarak-

' Türkiye'de tüketilen enerjinin yaklaşık %36'sı binalar sektörü tarafından tüketiliyor. '

UNDP Türkiye: Onların hepsi aslında hesaba katılıyor, ama %80'i bizim kullanımımız ile alakalı olan giderler, bu durumda. Peki, neler yapabiliriz? Tasarımdan bahsediyorsunuz ama şimdi bakıyorum rakamlara 1990'da %52 iken kentleşme 2008'de %74-%75'e yükselmiş vaziyette. Zaten ciddi bir bina stoku olan bir ülke Türkiye. Hazır olan binalarla ilgili bir çalışma da olmayacak mı, yoksa hep tasarım aşamasından itibaren mi planlamış olacaksınız? Sizin projeniz açısından biraz bahsedebilir miyiz?

T.Y.: Çok doğru bir noktaya temas ettiniz. Aslında binalarda enerji verimliliği deyince birbirinden bağımsız, tamamen iki ayrı gruba hitap ediyoruz. Bunun birincisi yeni binalar için. Diğeri ise mevcut bina stoku için. Yeni binalarla ilgili yapılabilecekler daha kolay. Binalara tasarım aşamasında müdahale ederek, farklı birtakım tasarım prensiplerini uygulayarak ki bizim projemiz içerisinde tanıtmaya ve yaygınlaştırmaya çalıştığımız bütünlük bina tasarımı diye bir yaklaşım var, binaların bu prensiplerle daha enerji etkin olarak tasarlanmasını, enerji verimliliği yüksek binalar olarak tasarlanmasını sağlayabiliyorsunuz. Böyle olunca binaların enerji ihtiyacı, özellikle ısıtma ve soğutma anlamındaki, daha baştan itibaren asgari seviyeye indirilmiş oluyor.

UNDP Türkiye: Bütünlük yaklaşım dediğiniz bu mu oluyor?

T.Y.: Bütünlük yaklaşımı kısaca şöyle açıklayabiliriz: bir binanın tasarım aşamasında geleneksel uygulamalar açısından baktığınızda sırasıyla mimar çalışır, arkasından statikçi, arkasından mekanikçi ve sonrasında elektrikçi çalışır. Bütünlük bina tasarımı yaklaşımında ise bu aktörlerin, bu disiplinlerin hepsinin bir arada çalışması, ayrıca işverenin ve o binayı kullanacak olan kullanıcının da sürece dâhil olması ve başından itibaren enerjinin etkin kullanımının hedeflenerek binanın tasarlanması amaçlanmaktadır.

UNDP Türkiye: On yedi milyon beş yüz bin Amerikan Dolarını aşkın bir bütçesi var. Enerji ve tabii kaynaklar bakanlığı, çevre ve şehircilik bakanlığı, milli eğitim bakanlığı, GEF var, Küresel Çevre Fonu var işin içinde ve UNDP de uygulama desteği içerisinde yer alıyor. Zaten siz de UNDP tarafını temsil ediyorsunuz bu projeye olarak. Projenin kendisiyle ilgili, mantığıyla ilgili kısmı anlattık. Biraz da hedeflerden bahsedelim. Bu proje elbette başı ve sonu olan bir süreç. Neyi hedefliyorsunuz? Çıktılar ne olacak?

T.Y.: Bizim projemizin altında hedeflediğimiz üç ana sonucumuz var. Bu proje bittiğinde şu üç ana sonuca ulaşmak istiyoruz: İlki binalarda enerji verimliliği ile ilgili olarak yasal mevzuatın güçlendirilmesi. Bu yasal mevzuatı uygulayan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji Bakanlığı, ilgili görevliler, yapı denetim görevlileri gibi kesimleri güçlendirmek ve bunların enerji tasarrufu anlamında daha etkin rol almasını sağlamak.

UNDP Türkiye: Birincisi yasal mevzuat.

T.Y.: Bunun dışında biz, yeni tasarlanacak olan binalarda bu bütünleşik tasarım yaklaşımını, bu prensibi göstermek ve bu şekilde aynı maliyetle enerji etkin, enerji verimli binaların tasarlanabileceğini örneklemek istiyoruz. Bu amaç doğrultusunda üç tane bina tasarlanacak. Binaların ikisi Milli Eğitim Bakanlığı'na ait bir okul binası ile yanında bir atölye binası olacak.

UNDP Türkiye: Ankara'da olan binalar bunlar değil mi, ilk ikisi? Örnek binalar, yani enerji verimliliği açısından en iyi performansla sahip binaları siz örnek olarak inşa ediyorsunuz Ankara'da.

T.Y.: Sadece enerji performansının çok üst düzeyde olması değil, aynı zamanda maliyetinin de diğer Milli Eğitim Bakanlığı'nın binaları ile eşdeğer seviyede olmasını hedefliyoruz.

UNDP Türkiye: Yapım maliyetleri mi?

T.Y.: Yapım maliyetleri.

UNDP Türkiye: Üçüncü binanın nerede olacağı belli değildi galiba. Sonraki hedeflere de bakalım.

T.Y.: Bunun dışında üçüncü hedefimiz de bu bütünleşik bina tasarımı yaklaşımını tanıtmak, yaygınlaşmasını sağlamak. Türkiye'de enerji kimlik belgesi denilen bir sistem var. Enerji kimlik belgesi binaların tıpkı elektrikli ev aletleri gibi A, B, C, D gibi etiketlenmesini amaçlayan bir düzenleme. Yeni yapılan tüm binalara bu enerji etiketi veriliyor. 2017 yılından itibaren ise mevcut bina stokunun da artık bu enerji bina etiketlerini alması hedefleniyor.

UNDP Türkiye: Şu anda yeni bir ev aldığınızda görebiliyor musunuz hangi enerji seviyesinde olduğunu, tasarruf açısından?

T.Y.: 2011 yılından itibaren yapılmış olan, öncelikle yapım izni alıp sonrasında inşaatı tamamlanıp ve sonrasında iskân izni almış her bir binada enerji kimlik belgesinin ne olduğunu görebilmeniz gerekir. Enerji kimlik belgesi sistemine şu anda kayıtlı yaklaşık 8000 civarı bir bina bulunmakta ve bu 8000 rakamının yaklaşık %90'lık bir kısmı yeni binalar. Bu binalara enerji kimlik belgesi, diğer ifadeyle enerji etiketi verilmiş durumda. Ve siz bir daire almak istediğinizde ya da bir ofis binası almak istediğinizde, ya da kiracı olmak istediğinizde bu binaların enerji performanslarının ne olduğunu görmeyi talep edebilirsiniz ve size bu bilgi sağlanır.

UNDP Türkiye: Bu da güzel bir hedef, üçüncü hedefti. Ve son hedefinizi de anlatarak isterseniz bitirelim programı.

T.Y.: Binalarda enerji verimliliği aslında bir programın, bir serinin ilk aşaması. Amaç yalnızca binaların enerji verimli olması olmamalı. Sonrasında sürdürülebilir şehirler olabilmesi için, içindeki binalarında sürdürülebilir olması lazım. Ve projemiz altındaki son amacımız, projenin bir sonraki safhasının hazırlık çalışmalarını yapmak, bu aşamasında yaptığımız uygulamaların sonuçlarını görmek, buradan çıkardığımız dersleri bir sonraki aşamaya taşıyabilmek.

UNDP Türkiye: 'Türkiye'de Binalarda Enerji Verimliliğinin Artırılması Projesi, dört sene sürecek olan projenin sonucunda üç örnek bina inşa ederek, tecrübelerini herkes ile paylaşmak ve bütünleşik bina tasarımı yaklaşımı uygulamalarının artmasını hedefliyor.

KUZEYDOĞU ANADOLU'DA KALKINMA

PODCAST 44

16 NİSAN 2012

UNDP Türkiye: Bu bölümde, Türkiye'nin 81 ili arasında yapılan sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksinde sırasıyla 43, 67 ve 74. sıralarda bulunan üç ilden ve bu illerde yürütülen bir kalkınma projesinden söz edeceğiz. Doğu Anadolu'da Kars ve Ardahan, Karadeniz'de ise Artvin'de yürütülen bu proje hakkında, Ardahan-Kars-Artvin Kalkınma Projesi'nin proje yöneticisi Arif Mert Öztürk ile konuşacağız. Kuzey Doğu Anadolu'daki bu üç ilin mevcut durumundan bahsedebilir miyiz?

Konuk:

Arif Mert Öztürk, Ardahan-Kars-Artvin Kalkınma Projesi (AKADP), Proje Yöneticisi

Arif Mert Öztürk (A.Ö.): Sizin söylediğiniz gibi üç ilimiz de, sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksinde göre Türkiye'nin en az gelişmiş iller kategorisinde yer alıyor. Bunun yanında coğrafi olarak da baya zor bir coğrafya, sert bir topografyamız var. Yüksek rakım, uzun ve sert geçen kışlar... Bunlar da doğal olarak tarımsal üretim sezonunu kısıtlıyor. Kırsal nüfusun da yoğunluğunu düşündüğümüzde geçim kaynaklarının baya kısıtlı olduğu, gelişmişlik seviyesinin düşük olduğu bir bölgeden bahsediyoruz.

UNDP Türkiye: Tarım, kolaylıkla yapılamadığı için mevcut coğrafi şartlardan belki de iklim koşullarından ötürü hayvancılığın öne çıkmış olduğunu söyleyebiliriz. Sosyo-ekonomik açıdansa, elbette bakıldığında işsizliğin de yoğun olarak görüldüğü bir bölge olsa gerek değil mi burası?

A.Ö.: Nüfusun geneli, yarısından fazlası Ardahan ve Kars illerinde, kırsal alanda yaşıyorlar. Ve orada her ne kadar tarım işçisi olarak görülseler bile bu hane halklarının çoğunun düzenli bir geçim kaynakları, düzenli bir gelirleri mevcut değil.

UNDP Türkiye: Rakamlara bakıldığında hem işsizliğin genel olarak, hem de kadın işsizliğinin en yoğun olarak görüldüğü bölgelerden biri. Kırsal nüfusun yoğunluğu açısından da dikkat çeken bir bölge olduğunu söyleyebiliriz. Az önceki noktaya geri dönelim: nüfus yoğunluğu az olmakla birlikte dikkat çekici ölçüde bir hayvancılık faaliyetinin olduğu da bir bölge burası değil mi?

A.Ö.: Tabii ki insanların da genel olarak yönlendiği geçim kaynağı hayvancılık, sizin de bahsettiğiniz gibi. Ardahan Türkiye'nin en küçük illerinden bir tanesi, nüfusu 107.000 civarında. Yalnız hayvan sayısına bakarsak büyük baş olarak 256.000 büyük baş hayvana sahip. Oran olarak bir kıyaslama yaparsak Türkiye nüfusunun sadece 14/1000'ü Ardahan'da yaşıyor. Yalnız hayvan potansiyeli olarak %2'si Ardahan'da bulunuyor.

UNDP Türkiye: Büyük baş hayvanların %2'i, insan nüfusundan bahsettiğimizde ise çok daha az bir oranı bu bölgede yer alıyor.

A.Ö.: Bu da hayvancılığı ne kadar yoğun yapıldığını gözler önüne seriyor.

UNDP Türkiye: Yine sosyo-ekonomik rakamlara baktığımızda, girizgâh açısından, Ardahan ve Kars çok az gelişmiş iller kategorisi olan beşinci kategoride yer alırken, Artvin üçüncü kategori iller arasında yer alıyor, bizim sizin projenizle ilgili web sayfasından derlediğimiz bilgilere göre. Şimdi bu genel bir portreyi çizmemiz açısından girizgâh olarak verdiğimiz bilgiler oldu. Biraz projenin kendisinden bahsedelim. Görece yeni olan bir proje bu, Ardahan-Kars-Artvin Projesi. Ne zaman başladınız projeye?

A.Ö.: 2011 yılının Ocak ayında proje dokümanı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nca imzalandıktan sonra proje başladı. Yalnız uygulamaya Kars'taki proje ofisinde görevli arkadaşlarımızın başlamasıyla başlayabildik, bu da 2011 yazından sonra oldu.

UNDP Türkiye: Aslında birkaç aylık bir geçmişi var. Dolayısıyla geçmişinden ziyade hedeflerinden bahsetmek daha doğru olabilir bu anlamda. Siz elbette pek çok ortakla çalışıyorsunuz. Bunların başlıcası Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı. UNDP burada uygulama desteği sağlıyor bu projeye. Biraz projenin hedeflerinden bahsedelim. Siz bu bölgede neyi değiştirmeyi hedefliyorsunuz?

A.Ö.: Bu bölgede daha çok çiftçiler için sürdürülebilir olacak geçim kaynakları, modelleri kurulması hedefleniyor. Hayvancılık olarak, en önemli geçim kaynağı olarak öne çıktığı için söylüyorum, daha modern tekniklerle daha verimli hayvan yetiştirme metotları kullanılarak piyasada satılabilecek düzeyde süt üretimi, et üretimi hedefleniyor. Diğer taraftan sosyal-kırsal altyapı yatırımlarının da gerçekleştirilmesi hedefleniyor. Bunlar da içme suyu göletleri olabilir; kanalizasyon, doğal arıtma yatırımları olabilir.

UNDP Türkiye: İki alana yoğunlaştığınızı o zaman not edelim. Hayvancılık eğer devam edecekse modernleştirilsin ve daha fazla gelir getirici bir model yaratılsın. Birinci hedefiniz anlaşılan bu. İkinci hedefiniz ise kırsal altyapının, kırsal nüfusun yoğunlukta olduğunu belirtmiştik, güçlendirilmesi ki bu içme suyundan atık suya kadar uzanan bir çerçevede yer alıyor. Hayvancılıkla ilgili olarak biraz projeleri açalım. Hayvancılıkla geçimini sağlayanların bu kadar yoğun olduğu bir bölgeye siz nasıl modeller önermeyi düşünüyorsunuz?

' Kuzeydoğu Anadolu'da çiftçiler için sürdürülebilir geçim kaynakları ve modellerin kurulması hedefleniyor. '

A.Ö.: Şu anda 2012 yılında yapacağımız en önemli faaliyetlerden bir tanesi Ardahan ilinde kurulacak hayvan pazarı. Hayvan pazarları diyince aklımıza kurban pazarları, eski yıllardan kalma pazarlık usulünün döndüğü pazarlar geliyor olabilir; yalnız bunu bir alım-satım yeri, bir açık artırma yeri olarak da düşünebiliriz. Çiftçilerin rahatça hayvanlarını

getirebileceği, bir kısmı üstü kapalı sosyal tesisleri ile beraber yeterli park alanı olan, piyasanın daha iyi işleyebileceği bir altyapı kurulması hedefleniyor. Bu da çiftçiler için daha doğru fiyatların ortaya çıkmasına neden olacaktır.

UNDP Türkiye: Serbest piyasa ekonomisinin bir ölçüde kendi içinde işleyebilmesini sağlayacak bir ortamın orada üretilmesi ve aynı zamanda bunun belli kurallar, uluslararası standartlar dâhilinde yapılıyor olması değil mi?

A.Ö.: Ekonomik yanından bahsettik. Bunun bir de sağlık ve hijyen açısından da çok büyük bir önemi var. Şu anda Ardahan'daki hayvan pazarı Ardahan il merkezinin içinde yer alıyor ve gerçekten insan sağlığını da olumsuz şekilde etkileyecek faktörler ortaya çıkıyor. Bu yeni hayvan pazarıyla bu olumsuz faktörlerin ortadan kaldırılması hedefleniyor.

UNDP Türkiye: Ne zaman tamamlanacak ve bu kendi kendini nasıl döndürmeye devam edecek? Kim bu işin başında yer alacak ?

A.Ö.: Buradaki en önemli paydaş Ardahan Belediye'si. Bu işin öncülüğünü yapıyor, desteğini sağlıyor. Ve İl Tarım Müdürlüğü de işin içinde olduğu için gerçekten daha sonra işletmesi açısından herhangi bir problem söz konusu değil. 2012 yılının sonunda bitirmeyi hedefliyoruz, eğer her şey yolunda giderse.

UNDP Türkiye: Bu yılın sonuna kadar bu projenin bu en azından kısmı bitmiş olacak. Hayvancılığa dair farklı yöntemleri, metodolojileri de bu bölgeye götürmek konusunda bir hedefiniz olduğunu zaten söylemiştiniz. Biraz altyapı tarafına da bakalım. Kırsal nüfusun yoğunlukta olduğu bir bölge burası. Türkiye'nin hayvan stoku aynı zamanda bu bölgede yoğunlaşıyor. Kırsal altyapı konusunda ne gibi çalışmalar olacak?

A.Ö.: Proje için uygulama köyleri belirleniyor. 2012 için 40 tane köy belirlenmiş durumda.

UNDP Türkiye: Üç ilden mi?

A.Ö.: Evet üç ilden toplam 40 köy. Bu köylerin ihtiyaç analizleri gerçekleştiriliyor şu anda. Bu yönde tabi diğer kurumların, İl Özel İdare'nin, belediyenin projeleri de göz önüne alınarak eksik kalacak noktalar proje bütçesine de uymak koşuluyla fizibilite çalışması yapıldıktan sonra uygulama için değerlendirilecek. Ama önce bir ihtiyaç analizi tespiti yapılacak.

UNDP Türkiye: Daha sonra da bu sözünü ettiğiniz ihaleler yoluyla altyapıya yönelik içme suyundan tutun kanalizasyona kadar pek çok şeyi bu 40 seçilmiş köyde görme imkânı olacak. Proje bitmeden evvel bunlar da sonuçlanmış olacak. Temel olarak belki de altını çizmekte fayda var: UNDP, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı açısından bu projenin oturduğu yer yoksulluğun azaltılması. O bölge yoksulluğun yoğunlukta olduğu bir bölge olduğundan UNDP açısından bu müdahalenin amacı yoksulluğun azaltılması. Ve asıl olarak yürütücü, bu işin sahibi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı. UNDP burada işin uygulama desteğini sağlıyor. Ne kadarlık bir bütçeniz var?

A.Ö.: Yaklaşık 22 milyon Amerikan Doları bir bütçemiz var. Bunun üzerine yararlanıcı katkılarını da eklersek 26 milyon Amerikan Doları...22 milyon dolarlık kısmı Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu'ndan sağlanmakta. Dediğim gibi geri kalanı da yararlanıcı katkısı.

UNDP Türkiye: Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu yani IFAD, Birleşmiş Milletler'e bağlı bir tarım finansmanı kuruluşu tarafından sağlanıyor. Daha sonra Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından da bu projeye aktarılıyor. 2015 yılını hedefliyorsunuz herhalde bu projenin hedefleri açısından. 2015 yılına gelindiğinde bu üç ilde ne değişecek onu da anlatarak bitirelim.

A.Ö.: Kırsal altyapı yatırımları sonucunda insan sağlığı üzerinde olumsuz etkisi olan kanalizasyon ve altyapı sıkıntısından kaynaklanan hastalıkların önüne geçilmesi hedefleniyor. Ekonomik açımda da baktığımızda burada kırsalda yaşayan yoksul kesimin gelirlerinin ve kendi zenginliklerinin artırılması hedefleniyor. Yani hayvan sayısı olarak işletmelerin 5-10 hayvan başlıyorsa bunu daha büyük hale getirip varlıklarının artırılması konusunda söylemek istediğim bu 20-30 hayvanlık daha büyük işletmeler halinde daha sürümlü ve karlı hale getirilmesi hedefleniyor.

UNDP Türkiye: Yoksulluğun azaltılması denirken de elbette burada üzerinde odaklanılan belli kesimler de olduğu söylenebilir, kadınlar ve gençler gibi. Özellikle o kesime yönelik de faaliyetleriniz olacak değil mi, dönem içinde?

A.Ö.: Tabi. Ağırlıklı hayvancılıktan bahsettik. Burada da kadınların oynadığı rol çok önemli. Genelde hayvan bakımı, sağımı, sütün toplanması, oradan süt ürünlerinin elde edilmesinde hep kadınları görüyoruz. Bu noktada da özellikle çiftçi eğitim faaliyetlerimiz içerisinde kadınlara yönelik üretim eğitimlerimiz olacaktır. Bunları genelde üretici eğitim merkezinde düzenlenen teorik ve pratik eğitimlere katılımını sağlayarak gerçekleştireceğiz.

UNDP Türkiye: Yüksek bir bütçesi olan, çok boyutlu ve çok bileşeni olan bir projeden bahsediyoruz. 2015 yılına gelindiğinde bu üç ilde pek çok şeyin değişmiş olacağını söyleyebiliriz. Belki ilk defa gidenler bunu fark etmeyecekler ama orada yaşayanlar açısından pek çok şeyin değişeceğini söyleyebiliriz.

GÜNEYDOĞU'DA YOKSULLUĞU AZALTMAK

PODCAST 45

23 NİSAN 2012

UNDP Türkiye: 2010 yılı TÜİK verilerine göre Türkiye'de ortalama gelir temel alındığında, yoksulların %30'dan fazlası Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşıyor. Bu rakam, 2007 yılında %33'ü aşmaktaydı. Bu bölümde, bu iyileşmeye katkıda bulunan bir projeden söz edeceğiz. Bu proje, Diyarbakır, Batman ve Siirt'te yürütülen bir kalkınma projesi. Konuğumuz, Diyarbakır-Batman-Siirt Kalkınma Projesi'nin proje yöneticisi Burak Eldem. 2008'de başlanılan bu projeyi 2012'de bitirmeyi hedeflemiştiniz. Diyarbakır-Batman-Siirt Kalkınma Projesi, sonuçları da görülen ve yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulun bir dizi proje içerisinde yer alıyor. Bölgeden, bölgenin genel yapısından ve o bölgede bu tür kırsal kalkınma projelerinin uygulanmasına yol açan vaziyetten bahsedelim.

Burak Erdem(B.E.): Bölge, bilindiği üzere belirli gelir koşullarına sahip. Ancak, gelir sağlanan faktörler çok verimli kullanılmamakta. Dolayısıyla, bu proje üretim faktörlerinin verimli bir şekilde kullanılması ve çiftçilerin daha fazla gelir elde edebilmesi için yapıldı. En önemli hedefimiz, çiftçilerin gelirini ve sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerini arttırarak daha refah içinde yaşamalarını sağlamak. Ülkemizde tarım sektörü, ihracat potansiyeli, insanların sağlıklı beslenmesi, istihdamı ve ekonomiye katkısı bakımından büyük önem taşımaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde de böyle bir potansiyel vardır. Çiftçilerimizin daha iyi gelir düzeyine kavuşabilmeleri için üretim kaynaklarını daha etkin bir şekilde kullanmaları gerekmektedir.

UNDP Türkiye: Bu bölge aslında kaynakları bol ve bu kaynaklar iyi değerlendirildiği takdirde yüksek ölçüde zenginlik yaratabilecek bir bölgeyken, yoksulluğun yoğunlaştığı bir bölge. Dolayısıyla, bu proje ana hedefiyle bağlantılı olarak da yoksulluğun azaltılmasını da hedefleyen bir proje. Projeniz, bu bölgede yoksulluğu azaltmak için hangi yöntemleri kullandı ve yaptığınız çalışmalarda hangi ana başlıklar altında toplandı?

B.E.: Projenin devam etmesi için bölgede kaynak ve fizibilite araştırmaları yaparak bir ön araştırma yapılması gerekti. Böylece bölgeyi ortaya koyan bir tablo ortaya çıkarttık. Böylece, en iyi tekniklerin kullanılması için çalışmalar yapıldı ve bazı başlıklar altında toplandı. Sonrasında bunlar, projenin ana dokümanına yansıtıldı.

UNDP Türkiye: Sonuç olarak, bu proje kırsal yoksulluğu azaltmayı hedefliyor. Dolayısıyla, tarım üzerinde yoğunlaşmış olmanız da son derece anlaşılır. Çünkü eğer Diyarbakır, Batman ve Siirt bölgesi özelinde konuşuyorsak, tarım yoksulluğun yoğunlaştığı sektör olarak sayılabilir. Burada modern yöntemlerin tanıtılması gibi faaliyetlere yönelmiş olsanız gerek.

B.E.: Bu bölgede, modern yöntemlerin kullanılması, çiftçilere tanıtılması ve bunun uygulanması çok önemli. Bu, zaman alan bir şey. Bunun için eğitim gerekli. Dolayısıyla, bizim en büyük özen gösterdiğimiz şeylerden bir tanesi de çiftçilerin eğitilmesi. Özellikle kadın çiftçilerimizin doğru yönde eğitilip üretime katkılarının sağlanması gerekiyor. Bunun için de büyük bir çaba vermekteyiz.

UNDP Türkiye: Bu bölge işsizliğin yoğunlaştığı bir bölge. Alt katmanlarına baktığımız zaman da,

Konuk:

Burak Eldem, Diyarbakır Batman Siirt Kalkınma Projesi (DBSDP), Proje Yöneticisi

gençler ve kadınlar arasındaki işsizliğin yoğun olduğu bir bölge. Belki işsiz kategorisi, işsiz tanımının nasıl yapıldığına göre değişir ama gizli işsizliğin çok yaygın olduğu bir bölge olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, yoksulluğu azaltmayı

' En önemli hedefimiz, çiftçilerin gelirini ve sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerini artırarak daha refah içinde yaşamalarını sağlamak. '

hedefleyen bir projenin kadınlar üzerine odaklanmış olması da altının çizilmesi gereken bir nokta olsa gerek. Öncelikle, üretimin her aşamasının planlanmasına dair bir değer zinciri analizi yaptınız. Daha sonra da bu analizden yola çıkarak bir yöntem belirlediniz. Meyvecilikten tutun damla sulamaya kadar çok çeşitli alanlara yönelen bir faaliyetler zinciri ürettiniz. Tarımla ilgili olarak, hangi alanları belirleyip çalıştınız?

B.E.: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri vasıtasıyla bölgede eksik olan, yapılması belki geciken veya yapılmayan üretimlerin bir şekilde hayata geçirilmesi ve yeni üretim tekniklerine göre yapılmasını sağlamak amacıyla çalışmalarımızı yaptık. Bunun sonucunda, çiftçilere demonstratif olarak üretimlerini nasıl yapmaları gerektiğine dair örnek teşkil edecek bahçeler kurmaya başladık. Bu bahçelerle birlikte çit sistemi, damla sulama, fidan ekimi, yüksek telli terbiye sistemlerinin çiftçilere gösterilmesi gibi faaliyetlerde bulunduk.

UNDP Türkiye: Yüksek telli terbiye sistemi ne anlama geliyor?

B.E.: Yüksek telli terbiye sistemi, modern bir şekilde bağların kurulması ve bağların uluslararası standartlara göre yetiştirilmesi için kullanılan bir sistem.

UNDP Türkiye: Bu, eskiden kullanılan sırıklar yerine kullanılan daha modern bir yöntem mi?

B.E.: Daha modern bir yöntem. T şeklinde bağların yerden daha yükseklere alınıp üretimin fazlaştırılmasını sağlıyor.

UNDP Türkiye: Üzümler yere değmediği zaman daha iyi oluyor o zaman.

B.E.: Aynen öyle ve damla sulama sistemiyle hem sudan tasarruf ediyoruz, hem de bölgedeki uygulama tekniklerini değiştiriyoruz. Doğayla uyumlu bir şekilde üretim yapmaya çalışıyoruz.

UNDP Türkiye: Aslında, bu iller söz konusu olduğunda üzüm ilk aklı gelen ürünlerden biri değil. Siz, bu proje kapsamında, daha fazla gelir getirici ve bölgenin iklim koşullarına uygun ürünlerin numune şeklinde bahçelerde üretilip örnek olarak gösterilmesini sağladınız, değil mi?

B.E.: Evet, bu şekilde yaptık. Buradaki en önemli şey, bölgedeki eksikliğin tespit edilip daha sonra o yönde çalışmalar yapılması. Bunun en önemli çıktısını ileriki yıllarda alacağız. Bu analizler Gıda, Tarım, Hayvancılık İl Müdürlükleri'ndeki ziraat mühendisleri tarafından yapılıyor.

UNDP Türkiye: Diyarbakır deyince meyve olarak karpuz akla gelebilir ama üzüm gelmez. Bunun dışında hangi ürünlere yöneliyorsunuz?

B.E.: Bunun dışında, badem üreticiliği, ceviz üreticiliği, kayısı üreticiliğine yönlendirdik. Siirt tarafında Zivzik narı üretilmeye başlandı. Zivzik narı, burada önemli bir gelir getirebilecek bir ürün olarak karşımıza çıktı.

UNDP Türkiye: Nar, Türkiye'nin güneydoğusunda ve güneyinde çok fazla yetişen bir bitki. Dolayısıyla, bunun da desteklenmesi önemli. Biraz da altyapı tarafına bakalım. Kırsal kesime yönelik bir proje olduğu için altyapının güçlendirilmesi, yoksulluğun giderilmesi ve sağlık koşullarının iyileştirilmesi de pek çok açıdan önemli. Bu faaliyetler arasında içme suyu şebekesinin sağlanması ve kanalizasyon gibi alt yapı çalışmaları da var. Bu konudaki çalışmalarınız nerelerde yoğunlaştı ve kaç köye ulaştı?

B.E.: Projenin başında, özellikle altyapı çalışmaları olarak doğal arıtma yöntemiyle yapılan kanalizasyon sistemleri öne çıkmaktaydı. Burada, köylerde eksikliklerin giderilmesi ve insanların daha sağlıklı bir şekilde yaşamalarını sağlamak amacıyla altyapı çalışmalarına gidildi. Bu çalışmalar yaklaşık bir buçuk yıl sürdükten sonra, 2010 yılında köylülerin ve çiftçilerin temiz suya ulaşmalarında problem yaşandığı anlaşıldı. Buna istinaden, iki ilçemizde içme suyu depoları yapıldı. 2011 senesinde büyük bir ihale olan sulama sistemi kanalı yapımına başlandı. Burada da eskiden salma sulama yöntemiyle yapılan üretimden vazgeçilip artık daha modern yöntemiyle suya ulaşabilme, suyu çiftçinin ayağına götürme gibi bir politika izlendi.

UNDP Türkiye: Salma sulamanın zıddı olarak önerdiğiniz damla sulama sistemi nedir?

B.E.: Damla sulamada, sulama kanallarıyla suya ulaşan çiftçi daha rahat ve verimli bir şekilde sulama yapıyor.

UNDP Türkiye: Buradaki kazanç su tasarrufu olsa gerek.

B.E.: Burada kazanç, su tasarrufu ve suyun daha çok alana ulaşması.

UNDP Türkiye: Projenin her aşamasında sürdürülebilir kalkınma boyutu önümüze çıkıyor. Yöntemler konusunda yol gösterici olup o yöntemleri kullanan çiftçilere kaynak sağlamak da projenin hedeflerinden biri. Bu anlamda, bir yan hedef olarak çok sayıda kişiye hibe dağıtıldı. Şu ana kadar kaç kişi yararlandı bu hibelerden ve ne kadarlık bir kaynağınızı hibe programları için ayırdınız?

B.E.: Şu anda 180'i aşkın bireysel ve ekonomik yatırımı destekledik. Burada bireysel yatırımlar küçük yatırımcıları; ekonomik yatırımlar ise tüzel kişileri vurgulamaktadır. Bu 180 hibe kullanıcısına 2010 senesinde toplam 660.000 TL ve 2011 senesinde 370.000 TL verdik. 2012 senesinde de 2 milyon 89.000 TL civarında bir para vermeyi hedefliyoruz.

UNDP Türkiye: Hedeflediğimiz rakamlar ciddi rakamlar. Zaten projenin bütçesi oldukça yüksek. Projenin 37 milyon doları aşkın bir bütçesi var, değil mi?

B.E.: Projenin 37 milyon dolar civarında bir bütçesi var; bunun 24 milyon doları IFAD kaynaklarından, 4,4 milyon doları iç kaynak olarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından, 0,7 milyon doları da UNDP katkısı olarak sağlanmaktadır.

UNDP Türkiye: IFAD yani Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu, Birleşmiş Milletler'in tarımsal kalkınmayı destekleyen bir kredi kuruluşu. Bu kaynaklar, onun aracılığıyla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na gelip bölgede değerlendirilen kaynaklar. O bölgede yaptığınız çalışmalarda üniversite bağlantınız olarak Dicle Üniversitesi de var. Projenin bazı aşamalarında onların da danışmanlığına müracaat ediyorsunuz.

B.E.: İhalelerin bazı aşamalarında tıkanıyoruz noktalar oluyor. Tabii ki teknik konularda üst düzeyde bir girdi sağlamak ve bunu ihalelere yansıtmak için üniversitelerden yardım alıyoruz. Bu bizim için bir gurur kaynağı oluyor.

UNDP Türkiye: Her aşaması ile önemli bir gurur kaynağı olan bu projenin web sitesi: dbdp.org. Web sitesi adındaki db, Diyarbakır, Batman, Siirt'i; d'si 'development' yani kalkınma sözcüğünü ve p'si de projeyi temsil ediyor. Bölgede yapılması planlanan sera kurulumları, süs bitkisi üretimi ve güneş enerjisiyle sulama yollarının kurulması gibi faaliyetleri dbdp.org'dan takip edebilirsiniz.

YERYÜZÜNDE BİR GÜN

Konuk:

Brandon Litman, "Yeryüzünde Bir Gün" filminin yapımcısı

UNDP Türkiye: Bu bölümümüzde, "Yeryüzünde Bir Gün" adlı bir projeden söz edeceğiz. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve diğer bazı uluslararası kuruluşların desteğiyle gerçekleştirilen, dünyanın dört bir yanından insanların 10.10.10 tarihinde çektiği görüntülerden oluşan "Yeryüzünde Bir Gün" filmi tüm dünya ile aynı anda İstanbul'da da izleyicilerle buluştu. "Yeryüzünde Bir Gün" projesi, binlerce insanın katılımıyla 24 saat boyunca görüntü elde edilerek oluşturulacak bir zaman kapsülü yaratmak amacıyla 2008 yılında başladı. Peki, böylesine iddialı bir işe girişmek aynı zamanda bir risk değil miydi? Filmin yapımcılarından Brandon Litman, NTV'ye Skype bağlantısıyla yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

Brandon Litman (B.L.): Bu projeye başlarken bunun ilk olduğunu biliyorduk. Bu nedenle çok çalışıp elimizden geldiğince hikâye ortaya çıkarmaya başladık. Açıkçası ne bekleyeceğimizi bilmiyorduk. Ancak elimizden geleni yaptık ve sonuçlar bizi çok mutlu etti. Bence bu film pek çok insanı düşündürülecek.

UNDP Türkiye: İlk olarak 10 Ekim 2010 (10.10.10), daha sonra 11 Kasım 2011 (11.11.11) tarihlerinde, insanlar çektikleri görüntüleri onedayonearth.org üzerinden paylaşmaya davet edildi. Böylece dünyanın dört bir yanından insanların bir gün içinde paylaştıkları anları içeren, herkesin erişimine açık bir video haritası ortaya çıkmış oldu.

B.L.: 3000 saatin üzerinde görüntümüz vardı ve bu saatlerin hepsi hikâyelerle doluydu. Çok ilginç rakamlar verebiliriz. 240 saatin üzerinde bir çeviri gerçekleştirdik çünkü 70'ten fazla dil vardı.

UNDP Türkiye: Yeryüzünde Bir Gün'ün ortakları arasında BM Kalkınma Programı (UNDP), BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), BM Kadın Örgütü, BM AIDS ile Mücadele Programı (UNAIDS), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi (CERN), Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Uluslararası Kızıl Haç ve Kızılay, Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF), Water.org, Dünya Bankası, İnsan Hakları İzleme Örgütü, ABD UNICEF Fonu ve 350.org yer alıyor.

B.L.: Öncelikle pek çoğunu izlememiz gerekti ve dünyanın her yerinden insanın bize bahsettiklerini anlamaya çalıştık. Yani aslında biz de süreç boyunca bilgi edindik. Hem hüznü hem de sevinci yansıtmak istedik. Yani bu film hem dünyayla başlıyor hem de dünyayla bitiyor. Düşünler, çocuklar gibi eğlenceli şeyleri gösterirken aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik, su problemi ve ekonomik mücadelelerle ilgili görüntüler de koymak istedik.

UNDP Türkiye: Film, dünyanın 10.10.10 tarihindeki hikâyesini gerek trajedileri, gerek başarılarıyla anlatırken, bir yandan da dünyanın çarpıcı çeşitliliğini gözler önüne seriyor. Film, projenin amacı olan insanları hem farklı, hem de benzer yönleriyle birbirine yakınlaştırarak katılımcıların gelecekte de işbirliği yapmasını sağlamayı amaçlıyor. Böylece, iletişimden beslenen bir toplum oluşturmak hedefleniyor. Peki, bu filme Türkiye'nin katkısı nasıldı?

B.L.: Türkiye'nin katılımı yıllar boyu daha da arttı. 2010'da birkaç tane çok öne çıkan çekim hatırlıyorum Türkiye'den. Elbette tam olarak bu bölgelerin isimlerini bilmiyorum; ama Türkiye'den görüntüler aldık. 2011'de daha da fazla görüntü aldık. Bizim umduğumuz şey Pazar günkü film

gösteriminden sonra Türkiye'den daha fazla katılımcıya sahip olmak. Umuyoruz ki bu proje her yıl gerçekleşecek. Her yıl böyle bir film ortaya çıkarabilmeyi umuyoruz. Bütün ülkelerin temsil edilmesini istiyoruz.

UNDP Türkiye: Filme, çektikleri videolarla katkıda bulunanlar arasında cep telefonu ile çekim yapan gençlerden profesyonel belgeselcilere, her yaşta, ülkeden, ırktan, kültürden ve cinsiyetten insanın yanı sıra 60'ın üzerinde sivil toplum örgütü de bulunuyor.

B.L.: Çok güzel manzaralar vardı elimizde. Görüntülerde, Doğu Avrupa'dan doğa manzaraları, Afrika'dan filler; Avustralya'dan kangurular; Kanada'dan balinalar vardı.

UNDP Türkiye: Yeryüzünde Bir Gün filminde öne çıkan sahneler arasında Çinli bir turistin çektiği Kuzey Kore'deki üst düzey bir askeri geçit töreni, Mekke'den ve Galapagos Adalarından görüntüler, Kızıldeniz'de bir dalıştan çekimler ve ender rastlanan bir genetik hastalık yüzünden 10 yıllık yaşam beklentisiyle doğan Hollandalı bir çocuğun onuncu yaş günü bulunuyor. Peki, yapımcı Brandon Litman açısından 10 Ekim 2010 günü nasıl geçti?

B.L.: Bu filmi çektiğimiz gün ben çok ilginç bir deneyim yaşadım. New York'taydım ve buradaki yasadışı göçmenlerle bir gün geçirip onların hikâyelerini dinledim. Ben filmin çekildiği gün bunları yapıyordum. Benim için çok aydınlatıcı bir gün oldu. Tüm filme baktığımızda gördüğümüz bir şey var: bir yaşam örgüsü. Bu filmdeki herkes dünyayı daha iyi bir yer haline getirmeye çalışıyor. En azından kendileri için. Biz küresel bir toplum olarak elimizden geleni yapmak istiyoruz.

UNDP Türkiye: Peki proje bundan sonra da devam edecek mi? Yeni filmlerde yeni temalar bulmak zor olmayacak mı?

B.L.: Bence her yılın bir farklılığı var. Yani 11.11.11'e baktığımızda Arap Baharı ve bunun gibi bir sürü farklı konuyla karşılaştık. Her yılın konusu da farklı olacaktır. Bizim topluluğumuz çoğaldıkça filmimizin derinliği de artacak, daha fazla çeşitliliğe sahip olacak ve gerçekten küresel filmler çıkarabileceğiz. Belki de 12.12.12'de daha çok ekonomi ve çevreyle ilgili konular göreceğiz. Ama aynı zamanda insanların çok özel hikâyeleri de olacak.

UNDP Türkiye: Belgesel de olsa, binlerce farklı görüntüden ve yüzlerce farklı yerdeki çekimlerden oluşsa da, her filmin bir teması olmalı. Peki, Yeryüzünde Bir Gün bize neyi anlatıyor?

B.L.: Bence tema hayatın akışı. Farklı yerlerde hayatın akışı. Bu şekilde bir paketleme yapmaya çalıştık. 3000 saat olan görüntüleri 140 dakikaya indirdik. Görüntülerde, Dünya'nın ne kadar harika bir yer olduğunu görüyorsunuz. Daha önce görmediğiniz yerler görüyorsunuz. Bence 11.11.11'de daha da genişledik ve bazı konularda daha ciddi hikâyelere yer verdik. Örneğin cinsiyet eşitliği ve mülteciler hakkında hikâyelerimiz oldu. Ama 10.10.10, yani 2010'daki film, aslında en önemli filmimiz diyebiliriz; çünkü ilkti ve bizim topluma verdiğimiz güzel bir hediyeydi.

UNDP Türkiye: Kyle Ruddick'in yönetmenliğini yaptığı, yapımcılığını Brandon Litman'ın ekip arkadaşlarıyla birlikte üstlendiği Yeryüzünde Bir Gün, tüm dünyada Yeryüzü Günü olan 22 Nisan'da gösterildi. Türkiye gösterimi de yine 22 Nisan Pazar günü Gençlik ve Yeryüzü Festivali kapsamında İstanbul Bilgi Üniversitesi Santral Kampüsünde düzenlendi.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın desteğiyle çekilen One Day on Earth, Yeryüzünde Bir Gün filminin müziğini DJ Cut Chemist tümüyle doğal seslerden, bilgisayar ortamında oluşturdu. Bu müziği ve filme dair daha birçok ayrıntıyı onedayonearth.org adresinde bulabilirsiniz. UNDP Türkiye'nin 11.11.11'de bu proje için Türkiye'nin farklı köşelerinde çektiği görüntüleri de Vimeo hesabınızda bulabilirsiniz.

GAP'TA YEŞİL BÜYÜME

PODCAST 47

07 MAYIS 2012

UNDP Türkiye: Bu bölümde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yenilenebilir enerji kullanımı ve enerji verimliliğinin artırılması projesinden söz edeceğiz. Konuğumuz Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Temsilciliği'nden Bölgesel Rekabet Edebilirlik Uzmanı Pelin Rodoplu. Projenizin ismi son derece teknik görünüyor. "Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Yenilenebilir Enerji Kullanımı ve Enerji Verimliliğinin Arttırılması Projesi". Uzunca bir isim ama anlattığımız zaman aslında yaşamla ne kadar bağlantılı olduğu ortaya çıkacak. 2007'den bu yana Güneydoğu Anadolu Projesi Bölgesi'nde bir rekabet gündemi mevcut ve bunun bir parçası olarak da bu ve bunun gibi projeler mevcut. Rekabet gündemi Güneydoğu Anadolu Projesi için ne anlama geliyor?

Pelin Rodoplu (P.R.): Rekabet gündemi, 2007'de Güneydoğu Anadolu Projesi için bir mihenk taşı diyebiliriz. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Projesi 1989 yıllarına dayanıyor ama Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın GAP ile işbirliği 2000'li yıllara denk geliyor. 2002 yılında bölgede başlayan Girişimci Destekleme Merkezleri (GİDEM) Projesi'nin son döneminde, bölgenin güçlü yanlarını ön plana çıkarabileceğimiz bir çalışma ihtiyacı içinde olduk ve rekabet gündemi böyle başladı. 2007 yılı sonunda hazırlanan rekabet gündemi, GAP Bölgesi'ni sürdürülebilir medeniyetler beşiği vizyonu ile tanıştırdı.

UNDP Türkiye: "Rekabet" dediğimiz zaman, bir bölgenin veya bir yörenin diğer bölgelerle kıyaslandığında daha avantajlı olduğu yanlarının ön plana çıkarılmasını anlıyoruz. GAP Bölgesi için öne çıkan noktalar hangileri oldu?

Konuk:

Pelin Rodoplu, UNDP Bölgesel Rekabet Edebilirlik Uzmanı

P.R.: GAP Bölgesi için öne çıkan en önemli noktalar; organik tarım, organik tekstil, ekoturizm, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği teknolojilerinin kullanımı ve bunlarda yerli üretime odaklanması. Bu, aslında geniş bir vizyon çiziyor ve "yeşil büyüme" stratejisi dediğimiz stratejiye dayanıyor. Hem sürdürülebilir ekonomik kalkınma, hem de sosyal eşitlik anlamında daha yayılcı ve daha kapsayıcı bir ekonomik kalkınmayı hedefliyor. GAP rekabet gündeminin geniş vizyonunu böyle anlatabiliriz.

UNDP Türkiye: Öne çıkan noktalar olarak bahsettiğiniz organik tarım, organik tekstil, ekoturizm ve yenilenebilir enerji üretimi bir yandan yeşil büyümeyi tarif ediyor. Bu alanlar için GAP Bölgesi'nde rekabetçi bir yeşil bir büyüme öngörülüyor. Organik tarım ve organik kümelenme bu için bir ayağı. Bir diğer ayağı da ekoturizm aynı. Bu bölgede ne tür enerji üretimleri söz konusu?

P.R.: Yenilenebilir enerji derken aslında pek çok alternatifimiz var. Yenilenebilir enerji, hidroelektrik santrallerinden tutun güneş enerjisine; biyokütleden tutun biyoatık değerlendirilmesine kadar geniş bir çerçeve çiziyor. Ayrıca rüzgârı da işin içinde saymamız lazım ama GAP Bölgesi'nin potansiyeli dikkate alındığında özellikle güneş enerjisi ön plana çıkıyor. Çünkü GAP Bölgesi'nde, güneş enerjisinin özellikle tarımda, sulamada kullanılması gibi potansiyeller ve mevcut enerji kullanımının daha etkinleştirilerek enerji verimliliğinin artırılmasını sağlayacak faydalar bulunuyor.

UNDP Türkiye: GAP Projesi'nin başlangıcından bu yana en önemli ilerlemenin enerji üretimi alanında olduğunu; buna karşın sulama konusunda istenen seviyede çok fazla ilerleme olamadığı

yönünde birtakım görüşler mevcut. Siz bu projede rekabet gündemi kapsamında, enerji üretimiyle sulamayı birleştiren teknolojilere ağırlık veriyorsunuz, değil mi?

P.R.: Doğru. Aslında bütüncül bir yaklaşımla mevcutta yürütülen sistemin daha verimli olması ve daha uzun vadede sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya katkı sağlayacak bir şekilde sürdürülmesi diyebiliriz.

UNDP Türkiye: Neredeyse tüm Türkiye'nin elektrik ve enerji ihtiyacını karşılayabilecek bir potansiyeli olan bölgenin, kendi sulama ihtiyacını da güneş veya rüzgâr enerjisiyle karşılayabilmesi gerekiyor. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Enerji Verimliliğinin Arttırılması Projesi'nde 1. faz geride kaldı. Yaklaşık 3 seneye yayılan bir fazdan sonra şimdi 2. faza geçtiniz. 1. faz ve 2. faz arasında değişen nedir? İlkinde tespit edildi ve ikincisinde uygulama mı yapılacak?

'Yenilenebilir enerji, hidroelektrik santrallerden güneş enerjisine; biyokütleden biyoatık değerlendirilmesine kadar geniş bir çerçeveyi kapsıyor.'

P.R.: Sonuçta ikisi de rekabet gündeminin oluşturduğu vizyon çerçevesinde devam eden projeler. 1. fazda, GAP Bölgesi'nde rekabet gücünün sürdürülebilir ve sosyal anlamda eşitlikçi bir şekilde arttırılması genel hedeflerimizden biriydi. 1. fazda bölgenin yenilenebilir enerji kaynakları nedir ve enerji verimliliği konusunda neler yapılabilir konularında hem uluslararası

uzmanlardan faydalanıldı; hem yerelde kapsayıcı ve katılımcı bir süreçle bölge için yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği stratejisi ile eylem planı oluşturuldu.

UNDP Türkiye: Eylem planı?

P.R.: Strateji ve stratejiyi hayata geçirebilmeye yönelik bir eylem planı. Strateji, tek bir kurumun uygulayabileceği bir şey olamaz. Çünkü bu, bölgesel bir proje ve bütün ilgili paydaşlar için içerisinde yer aldı. Sonrasında da hepsi strateji ve eylem planının kabul edildiğine dair oybirliğine varıldı.

UNDP Türkiye: İlgili paydaşları açalım. Devlet kuruluşları, üniversiteler, yerel kalkınma ajansları ve sivil toplum kuruluşları olabildiğince işin içinde yer aldılar. 2. faza geçtiğiniz zaman da artık uygulama söz konusu.

P.R.: Aslında 1. faz daha çok stratejiyi ve eylem planını geliştirdi. Uluslararası deneyimlerden faydalanılmak üzere belli çalışmalar yapıldı. En önemli çıktılardan bir tanesi de bölgede bir Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Merkezi'nin kurulmasıydı. Bu kapsamda Harran Üniversitesi'yle birlikte çalışıldı ve Kalkınma Bakanlığı'na bir proje teklifi sunuldu. Bölgeye hizmet etmek üzere, Harran Üniversitesi'nde bir "Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Merkezi"nin kuruluşu onaylandı.

UNDP Türkiye: Dikkatli takip edenler, Harran Üniversitesi'nde kurulan bu merkezin haberini basında epeyce yer aldığı için duymuş olabilirler. Bu merkez, Şanlıurfa Harran Üniversitesi'nde, Danimarka Teknoloji Enstitüsü'nün işbirliğiyle kurulacak olan bir merkez.

P.R.: Merkez, Kalkınma Bakanlığı'nın katkısı ve finansmanı ile kurulacak.

UNDP Türkiye: Yani projenin finansman desteği ülke içinden geliyor.

P.R.: Para, yerel para. Ama projenin başka bir ayağında, bu merkezin kurulması ve etkin bir şekilde rol alabilmesi için uluslararası ağlarla bağlantı kurulması gerekiyor. Merkezin tam adı: GAP YENEV Merkez.

UNDP Türkiye: YENEV değil mi? Yenilenebilir Enerji Merkezi.

P.R.: Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Merkezi, Danimarka Teknoloji Enstitüsü ile bir işbirliği anlaşması yaptı. Bu da çok yeni bir haber. Mart ayında yüksek katılımlı bir heyet Danimarka'ya gitti ve Kalkınma Bakanı Yardımcısı, GAP Başkanı ve Harran Üniversitesi Rektörünün de aralarında bulunduğu bir heyet bu işbirliği anlaşmasını imzaladı. Bu işbirliğinin kapsamında, kurulacak merkezin iş planının geliştirilmesi ve aynı zamanda merkezin bina tasarımının enerji dostu ve karbon emisyonu sıfıra yakın bir şekilde tasarlanması bulunuyor.

UNDP Türkiye: Verimlilik öncelikle kendi binasından başlıyor tabii.

P.R.: Evet, bu binanın örnek bir bina olması hedefleniyor. Sonuçta, Danimarka Teknoloji Enstitüsü'nün de bu konuda tecrübesi çok önemli. Bu kurum, Avrupa'da ve özellikle Danimarka'da yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği konusunda uzun yıllardır çalışıyor.

UNDP Türkiye: Bu merkez ne zaman faaliyete başlayacak ve kendi bilgi birikimini bölgeye aktarmaya başlayacak?

P.R.: Aslında inşaat, ihale işlemlerinin bu yılsonuna kadar tamamlanması hedefleniyor ve önümüzdeki 3 yıl içerisinde de bütün inşaatın, iş planlarının hazırlanıp bu merkezin artık işlerlik kazanması ve hem bölgeye, hem de daha geniş çapta belki Orta Doğu'ya kadar uluslararası anlamda hizmet vermesi hedefleniyor.

UNDP Türkiye: Bu sözünü ettiğimiz projeler hakkında daha ayrıntılı bilgi edinmek isteyenler gap.gov.tr a

TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMI

PODCAST 48

14 MAYIS 2012

UNDP Türkiye; Bu bölümde, Türkiye'deki kadın işsizliği hakkında konuşumuz Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde Araştırma Görevlisi Canet Tuba Sarıtaş ile konuşacağız. Kısa süre önce, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde "Genç Kadın Emegi ve Sermaye Arasındaki Pazarlık: Devlet, Emek Piyasası ve Aile Bağlamında Bir İşsizlik Analizi" başlığını taşıyan bir araştırma yaptınız. Türkiye'de eğitilmiş genç kadınlar niye işsiz kalıyor?

Canet Tuba Sarıtaş (C.T.S.): Ben genç kadın işsizliğinin nedenlerini araştırırken çalışmamı bir model üzerine oturttum. Öncelikle, genç işsiz kadın ile işveren karşı karşıya geldiğinde gerçekleşen pazarlık sürecini inceledim. Çünkü hem işsiz kadının iş ararken kendine göre kriterleri var hem de işverenin elemanında aradığı kriterler ve kadın emeğini algılama şekli var. Bu kriterler bazında işsiz bir kadın ile işveren arasında pazarlık süreci başlıyor. Bu pazarlık sürecini de, devleti, aile yapısını, işgücü piyasasını ve özellikle 80 sonrası dönüşümleri değerlendirerek makro boyutta ele almak gerekiyor.

UNDP Türkiye: Sizin araştırmanıza göre, yeni mezun olmuş genç bir erkekle genç bir kadın aynı işverenin önüne geldiğinde, genç kadın genç erkeğe göre pazarlık konusunda neden dezavantajlı oluyor?

C.T.S.: Öncelikle genç ve işsiz bir kadınla işverenin karşı karşıya geldiklerinde hangi kriterlere göre hareket ettiklerine bakalım. Genç ve işsiz kadınlarla yaptığım görüşmelerde şu çıktıları elde ettim: Genç kadınlar, geç saatte çıkmaları gereken, erkeklerin yoğun olduğu, bir erkekle baş başa kalacakları ve iş seyahatlerine çıkmaları gereken işlerde çalışmak istemiyorlar. İstedikleri tam zamanlı, masa başı ve güvenceli bir iş. Hatta kadınlar için güvence, maaş miktarından önce geliyor. Evli veya çocuklu genç kadınlar için hafta sonu tatili, çocuğun kreş masraflarını karşılayacak düzeyde bir maaş almak gibi başka kriterler de devreye giriyor. Özellikle sıkça karşılaşılan bir konu çocuklarının kreş problemi. Yani çalışacakları işyerinin kreş imkânı sağlayıp sağlamaması, eğer sağlamıyorsa kazanacakları paranın dışarıdan bu hizmeti satın almaya yetip yetmeyeceği meselesi. Bu genç kadının bir işi kabul edip, etmemesi ve işgücünde kalıp kalmaması konusunda önemli bir husus. Tüm bu kriterleri önümüze koyduğumuzda da takdir edersiniz ki bu kriterler özel sektördeki çalışma koşullarına çok fazla uymuyor.

Konuk:

Canet Tuba Sarıtaş, Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Araştırma Görevlisi

UNDP Türkiye: İşveren açısından baktığınız zaman, genç erkeğin tercih edilme sebepleri de bu anlattıklarınız üzerinde mi yoğunlaşıyor?

C.T.S.: Tabii ki, genç bir erkek işverenin karşısına geçtiğinde, onlar için kreş olup olmaması, evli olmak, çocuklu olmak, işten geç çıkmak, erken çıkmak, işin eve uzak olup olması gibi kriterler kadınlar kadar önemli olmuyor. Aslında eşitsizliği yaratan nokta da bu. Çünkü işverenler kadınları biraz önce bahsettiğim kriterlerinden dolayı seçici ve aslında çalışmayı gerçekten istemeyen kimseler olarak görüyor. İşverenler "Biz ilan veriyoruz ama kimse başvurmuyor, özellikle kadınlar hiç başvurmuyor" diye kendilerini savunuyorlar. Kadın emeğini mobil ve esnek bir emek olarak görmüyorlar; kadınların profesyonellikten uzak ve duygusal davrandıklarını söylüyorlar. Ayrıca kadınların işe geç gelip erken çıkma eğiliminde olduklarını, sürekli izin ve rapor aldıklarını, "Çocuğu kreşe bırakmam gerekiyor", "Çocuğu almam gerekiyor", "Çocuğun toplantısı var", "Çocuğum hasta"

gibi durumlarda bahaneler yarattıklarını belirtiyorlar.

UNDP Türkiye: Bunların hepsinin objektif olduğunu söyleyemeyiz; elbette bazıları da subjektif gözlemler.

C.T.S.: Herkes için geçerli değil ama biz bütün verilerimize farklılıkları yansıtmak durumundayız. Yani biz sadece ortak olan ya da öne çıkanları değil, bütün verileri yansıtmak durumundayız.

UNDP Türkiye: Siz bu çalışmanızda ön yargılar da dâhil olmak üzere, bütün görüşleri yansıtıyorsunuz. Peki, çalışmanız içinde kadının iş hayatındaki gidişatını tarif ederken “M” şeklinden söz ettiniz. Bu ne anlama geliyor?

C.T.S.: Bu neden özellikle genç kadın işsizliği üzerine odaklandığının bir açıklaması. Çünkü Türkiye’de kadınların işgücüne katılımı “M” şeklinde bir eğilim gösteriyor. Bu şu demek; özellikle genç kadınlar yoğun bir şekilde işgücü piyasasına katılıyor; fakat daha sonra doğum veya evlenme nedeniyle piyasadan çekiliyorlar ve çocuk belli bir yaşa geldikten sonra da piyasaya tekrar giriyorlar. Ama bu piyasaya tekrar girenlerin sayısı piyasaya giren genç kadınların sayısından çok daha az oluyor.. Dolayısıyla , Türkiye’de kadın işgücü aslında büyük oranda genç kadın işgücüdür. Bu anlamda genç kadın işsizliği önemli bir problem ve özel politika üretilmesi gereken bir alandır.

UNDP Türkiye: Bu “M” şeklindeki grafik de onu gösteriyor ki; belli bir süre sonra birçoğu istihdam piyasasından zaten çekilmiş oluyor. Sağa doğru gidildikçe o “M”nin tepelikleri küçülüyor çünkü geri dönenlerin sayısı giderek azalıyor, değil mi?

C.T.S.: Evet, işveren de bu nedenle kadın emeğini uçucu bir emek olarak görüyor. Türkiye’de, kreş imkânı gibi çocuk bakımı meseleleri çok önemli. Kadınlar, kreş imkânı sunmayan işyerlerinde veya bu hizmeti dışarıdan almalarını sağlayacak kadar maaş ödemeyen işyerlerinde çalışmak istemiyorlar ve tekrar işgücüne katılma oranı bu noktada azalıyor.

UNDP Türkiye: Bu çalışmanın, kentsel emeğe, sanayi ve hizmet sektörüne odaklanan bir çalışma olduğunu söyleyebilir miyiz yoksa kırsal kesime de hitap ediyor mu?

' Türkiye’de kadınların işgücüne katılımı “M” şeklinde bir eğilim gösteriyor. '

İşsizlik oranları bakımından genç kadınların çok daha dezavantajlı olduğu söylenebilir. Örneğin bu ay hane halkı işgücü anketi ile işsizlik oranları açıklandı. 2012 Ocak ayı verilerine göre genç kadınların tarım dışı işsizlik oranlarının %23,6, kentlerde de %23,2 olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, kentsel genç kadın işsizliği oranı büyük önem arz ediyor. Özellikle kentsel alanlarda yeni işler yaratmaya yönelmek gerektiğini söyleyebiliriz.

UNDP Türkiye: Karşılaştırmalı olarak erkek ve kadınlar arasındaki işsizliği vurgulamak da iyi olabilir.

C.T.S.: Genç erkeklerde kentsel işsizlik oranı %18,8 iken bu oran genç kadınlarda %23,2. Aralarındaki boşluk ciddi boyutta bir toplumsal cinsiyet eşitsizliğine işaret ediyor. Ayrıca, diğer yaş grubundaki kadınlara göre de genç kadınlar daha dezavantajlı.

UNDP Türkiye: Oluşturduğunuz model üzerinde yargılara varırken ortalamaları temel alıyor olmanıza karşı çıkanlar da oldu mu? Örneğin “Ben iş hayatında böyle bir sorunla karşılaşmadım, erkek adaylarla eşit koşullarda çalışabildim,” diyen, Türkiye’de kentlerde yaşayan kadınlarla da karşılaştınız mı yoksa hepsinde aynı yargılarla mı karşılaştınız?

C.T.S.: Eğitim ve sosyo-ekonomik düzeyinden bağımsız olarak bu kriterlerin geçerli olduğunu söyleyebilirim. Çok nitelikli ve eğitilmiş bir kadın da çok erkeğin olduğu bir ortamda çalışırken tereddüt edebilir. Görüştüklerim arasında iş arayan yüksek lisans öğrencileri de vardı. Onların bile değil çalışmak, iş görüşmesine giderken bile tereddüt ettiklerini; gazetadaki ilanlara güvenmediklerini; internette bir ilan gördüklerinde ancak firmanın web sayfasını görebiliyorlarsa, o görüşmeye gittiklerini; semtine göre iş görüşmesine gittiklerini öğrendim. Yani bu bahsettiğimiz kriterlerin lisans mezunu, yüksek lisans öğrencisi genç kadınlar için de geçerli olduğunu söyleyebiliriz. . Bir de tam tersi açıdan da bakarsak, örneğin görüştüğüm genç kadınlardan biri duldu, 2,5 yaşında bir çocuğu vardı ve ekonomik gücü ciddi boyuttaydı. Burada bekleriz ki hiçbir kriter olmasın, ama hayır onun için bu kriterler çok daha ağırdı; çünkü duldu, boşanmış birisiydi ve üzerindeki toplumsal baskı daha fazlaydı. Burada yeri gelmişken, özellikle genç kadınların iş arama sürecinde aile bireylerinin ciddi anlamda sürece dâhil olduğuna da değinmek gerekiyor. Aile bireylerinin bir görüşmeye gidileceği zaman “Neresiymiş, kimmiş, nasıl bir yer?” diye sormaları, işi sorgulamaları, hatta bazen erkek arkadaşın, babanın da iş görüşmesine kadınla beraber gitmesi büyük bir dezavantaj oluyor. Çünkü işverende, kadının pasif olduğu ve tek başına bir şey yapamayacak durumda olduğu algısı oluşuyor. Kilit nokta bu. Kısaca, kadın emeği, sadece iş piyasasında bir pazarlık sürecine dâhil olmuyor, aynı zamanda bu ailevi ve kültürel de bir mesele.

UNDP Türkiye: Bunların, tüm sosyoekonomik düzeylerden, tüm coğrafi bölgelerden ve tüm yaşlardan kadınların kısmen veya büyük ölçüde karşılaştığı problemler olduğu söylenebilir. Problemleri tespit etmek elbette önemli ama problemlerin çözümüne odaklanmak da bir o kadar önemli. Bu karşılaşılan güçlükleri gidermek için ne gibi politika önerileri gündeme gelebilir veya mevcut olanlardan hangileri gerçekten de bu sorunları hedeflemektedir?

C.T.S.: Yasal düzenlemelere baktığımızda, örneğin ayrımcılık ile ilgili İş Yasası'nın 5. maddesinde hiç kimseye cinsiyetinden dolayı ya da biyolojik faktörlerden dolayı ayrımcılık uygulanamayacağı söyleniyor. Fakat bu, iş ilişkisi içerisindeki bir ayrımcılığı düzenleme şekli; işe alım sürecindeki ayrımcılık meselesi henüz İş Yasası'nda düzenlenmiş durumda değil. Bunun mutlaka düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yine kreş bakım ve yükümlülüklerinin nasıl düzenlendiğine bakmamız gerekiyor; bu da 88. maddede düzenleniyor. 150 ve üzeri kadın işçi çalışan işyerlerinin kreş ve gündüz bakımevi açma yükümlülüğü var. Fakat işveren çalıştırdığı kadın eleman sayısını 149'da bırakıp kadına yönelik bir ayrımcılık uygulayabiliyor. Bunun mutlaka toplam işçi sayısı üzerinden düzenlenmesi gerekiyor.

UNDP Türkiye: Yani “Çocuk bakımı yalnızca kadının görevi değildir” in bir şekilde altının çizilmesi gerekiyor. 150 ve üzeri çalışanı olan her yerin, her çalışma mekânının bir kreşe sahip olması lazım. Elbette bakım hizmeti dediğimiz zaman kastedilen yalnızca çocuk da değil.

C.T.S.: Evet, yaşlı ve engelliler de var.

UNDP Türkiye: Evlerde bakılan pek çok engelli ve yaşlıların yükü de kadınların sırtında olduğu için bu da önemli. Elbette pek çok şey var konuşulacak, zaman kısıtlı olduğu için hepsine giremiyoruz ama bu politika önerilerinin de bu çalışmada yer aldığını söylememiz gerek. Kadın çalışanların teşvik edilmesi yönündeki bazı yasal düzenlemelerin de bulunduğunu ve bunların var olan sorunları gidermeyi hedeflediğinin altını çizmemiz çok önemli.

KSS ALANINDA ÖNEMLİ BİR ÇALIŞMA

Konuk:

Tülin Seçen - Marmara Rotary Kulübü, Sürdürülebilir Rekabetçi Türkiye Projesi Komite Başkanı

UNDP Türkiye: Bu bölümde, kurumsal sosyal sorumluluk kavramı ve buna bağlı olarak KOBİ'leri küresel anlamda daha rekabetçi kılmayı hedefleyen bir çalışmadan söz edeceğiz. Konuğumuz UNDP'nin proje ortaklarından olan Marmara Rotary Kulübü Dönem Başkanı, Sürdürülebilir Rekabetçi Türkiye Projesi Komite Başkanı ve Yönetim Danışmanları Derneği Başkanı Tülin Seçen. Öncelikli sorumuz: Sürdürülebilir Rekabetçi Türkiye Projesi nedir ve neyi hedeflemektedir?

Tülin Seçen (T.S.): Sürdürülebilir Rekabetçi Türkiye Projesi, ekonominin temelinde olan küçük, orta ve büyük işletmeleri kurumsal sosyal sorumluluk prensipleri doğrultusunda yönlendiren bir proje. Hedefi, işletmelerin iyileştirilip, sürdürülebilir kılarak yarattıkları katma değerini toplamıyla bütünleştirilmesi.

UNDP Türkiye: Rotary Kulüplerinin, Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni imzalamasına siz öncülük ettiniz. Sadece imzalamakla kalmayıp bu sözleşmenin ilkelerini ve kurumsal sosyal sorumluluk anlayışını Anadolu'da yaygınlaştırmak için de bu projeyi başlattınız. Projenin faaliyetlerinden de biraz söz eder misiniz?

T.S.: Proje faaliyetlerindeki temel amacımız, Türkiye'deki küçük ve orta ölçekli işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk ilkelerini anlamaları ve bu ilkeler doğrultusunda faaliyetlerini gözden geçirerek daha kurumsal, daha sürdürülebilir bir yapıya kavuşmaları. Bu kapsamda, tüm illerdeki Ticaret ve Sanayi Odaları ile işbirliği yapıyoruz.

Onlar, belirlenen tarihlerde veri tabanlarındaki üyeleri davet ediliyorlar ve onlara bizim komitemizden seçilmiş olan eğitmen arkadaşlarımız eğitimler veriyor. Bu eğitimlerde, kurumsal sosyal sorumluluk ilkeleri, Küresel İlkeler Anlaşması, bu doğrultuda yapılan faaliyetlerin işletmelere katkıları ve elde edecekleri faydalar anlatılıyor. Uygun olan ilkeleri süreçlerine katabilecek durumda olan işletmelerin Küresel İlkeler Anlaşması'nı imzalamalarını sağlıyor ve gelişim sürecinde de onlara yardımcı oluyoruz.

UNDP Türkiye: Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı, hayatımıza günden güne daha fazla giriyor. Birleşmiş Milletler'in Küresel İlkeler Sözleşmesi, kurum ve kuruluşların bu ilkeler doğrultusunda faaliyetlerini yapacaklarına dair verdikleri bir taahhüt. Türkiye'deki Rotary Kulüpleri, sizin öncülüğünüzde bu sözleşmeyi imzalama yarışına girdiler. Yapmış olduğunuz proje yoluyla Anadolu'daki pek çok KOBİ de bu kavramlarla tanışıyor. Bazıları da kendi faaliyetleri kapsamında bu ilkeleri uygulamayı taahhüt edecekler. Şu ana kadar nereleri gezdiniz ve Anadolu'da ne gibi eğitimler verdiniz?

T.S.: İlk olarak Gebze'de otomotiv yan sanayine yönelik olarak çalıştık. Küresel İlkeler Anlaşması'nın ne olduğunu, kurumsal sosyal sorumluluğun ne olduğunu ve bu anlamda firmaların ne yapması gerektiğini anlattık. Ardından, Gaziantep'te, Gaziantep Ticaret Odası üyeleri için bu semineri devam ettirdik. Arkasından Eskişehir, Antalya, Adana, Kastamonu, Samsun ve Edirne Ticaret ve Sanayi Odaları'yla işbirliği yaptık. Bunun dışında, turizm sektörüne yönelik olarak da faaliyetler içerisinde bulunduk.

UNDP Türkiye: Bu proje, kurumsal sosyal sorumluluk farkındalığının artması, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleşmesi ve toplumsal alanda başarıya ulaşmak için çok önemli bir proje. Bu hususta geliştirilen bu eğitim programını Anadolu'daki işletmelere ücretsiz olarak sunuyoruz. Bundan sonraki programınızda hangi kentler yer alıyor?

T.S.: 2012 yılı sonuna kadar 50 tane seminer gerçekleştirmeyi hedefliyoruz. Sıkı bir planlama yapmaya özen göstersek de, eğitmenlerimiz bunu gönüllülük esasına dayalı olarak yaptığı için onların programı da bizim için önem arz ediyor. Programımızda şu an için Mersin, İstanbul, Konya ve Kayseri Sanayi ve Ticaret Odaları var.

'Binyıl Kalkınma Hedefleri, Rotary'nin hedefleriyle birebir örtüşüyor.'

UNDP Türkiye: Projenin 2013 yılı Nisan ayına kadar devam etmesi planlanıyor, değil mi?

T.S.: Evet, ancak bu süreç aşılabilir de.

UNDP Türkiye: Rotary Kulüpleri'nden seçilen gönüllülerle bir Kurumsal Sosyal Sorumluluk Komitesi kurdunuz. Bu komite kapsamında strateji geliştirip uygulamalar

yürütüyorsunuz. Gönüllü eğitmen olarak da görev yapan komite üyeleri, deneyimli iş adamlarından, akademisyenlerden, girişimcilerden ve profesyonel yöneticilerden oluşuyor. Bu kişilere birkaç örnek verebilir misiniz?

T.S.: Bu proje, dünyanın en önemli sivil toplum girişimlerinden olan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Rotary Kulübü'nün ortaklaşa başlattığı bir proje. Rotary, iş dünyasının en seçkin ve belli bir statüye gelmiş olan temsilcilerinden oluşan ve birikimleri ile topluma faydalı olmaya gayret gösteren bir topluluk. Rotary'nin misyonuyla çok örtüşen bu programı Türkiye'de bir ilke imza atıldı. 20 kişiden oluşan bir Eğitim ve Danışmanlık Komite'miz var. Bu komite eğitimlerden geçirildi ve şimdi bu işi başarıyla sürdürüyor. Bu komitede Semra Baysan, Ulya Selçuk, Osman Taşlıca ve Özcan Albak gibi değerli isimler var. Bizzat ben de birçok eğitim ve projeyi yürüterek danışmanlık faaliyetlerinden bulunuyorum.

UNDP Türkiye: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Rotary'nin misyon ortaklığından söz ettiniz. Rotary'den de biraz bahsedelim. Rotary'nin misyonu ve bu projeye dâhil olmasındaki motivasyonu nedir?

T.S.: Misyonu, toplumdan aldığı topluma geri vermek. Rotary, iş dünyasında belli bir seviyeye gelmiş ve entelektüel kişilerin, kendilerini topluma mal edecekleri sürdürülebilir projeler yaratmak adına bir araya geldikleri bir topluluk. Türkiye'deki kurumsal sosyal sorumluluk bilinci belli bir seviyeye getirildiğinde, bu misyon, kurum ve kuruluşların ortak paydası haline gelebilir. Birleşmiş Milletler'in Binyıl Kalkınma Hedefleri kapsamındaki tüm hedefleri, Rotary'nin hedefleriyle birebir örtüşüyor.

UNDP Türkiye: Rotary'nin üye profilini oluşturan bilinçli bireyler, güçlü bir motivasyonla bu çalışmaya katılıyorlar ve Türkiye'nin dört bir tarafında eğitimler vermeye devam ediyorlar. Birleşmiş Milletler ve yerel odalarla beraber yürüyen bu çalışmanın tüm dünyaya da bir model olabileceğinin altını çizerek bu bölümü noktalayalım.

RİO+20 İÇİN ÖRNEK BİR UYGULAMA

UNDP Türkiye: Küre Dağları Milli Parkı'nda uygulanan Küresel Çevre Fonu destekli Orman Koruma Alanları Yönetimi'nin Güçlendirilmesi Projesi, Haziran ayında Brezilya'da düzenlenecek olan Rio+20 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nda, Sürdürülebilir Kalkınma ve Yeşil Ekonomi uygulamalarıyla Türkiye'yi temsil edecek olan en iyi 25 uygulamadan biri olarak seçildi. İşte bu bölümde, bu projeden ve projenin niçin bu en iyi 25 uygulama arasında olduğundan söz edeceğiz. Konuğum Orman Koruma Alanları Yönetimi'nin Güçlendirilmesi Projesi'nin Yönetici Yardımcısı Yıldırım Lise. Daha önce sizinle aynı konu üzerinde konuştuğumuzda hem Rio+20 öncesinde en iyi uygulamalara müracaat aşamasındaydınız, hem de Küre Dağları Milli Parkı, önemli bir ağ olan Pan Parks ağına adaydı. Küresel Çevre Fonu destekli Orman Koruma Alanları Yönetimi'nin Güçlendirilmesi Projesi en iyi uygulamalardan biri olarak seçilirken, Küre Dağları da Pan Park ağına kabul edildi. Haziran ayında Brezilya'da düzenlenecek olan Rio+20 için neden sizin projeniz seçildi?

Konuk:

Yıldırım Lise, Uzman Biyolog, Orman Koruma Alanları Yönetiminin Güçlendirilmesi Projesi Yönetici Yardımcısı

Yıldırım Lise: Projemiz 2008 yılında başlayan ve Küresel Çevre Fonu'nun desteklediği çok ortaklı bir proje. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Ofisi ve Doğal Hayatı Koruma Vakfı ortaklığında yürüyen bir proje. Bu projenin hem çevresel, hem sosyal, hem de ekonomik olarak gözle görülür birçok yararı oldu. Korunan alandaki bir milli parkta çalıştık ama çevresindeki yöre halkının kalkınması için de başta sürdürülebilir turizm ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı olmak üzere birçok ekonomik yarar elde edildi. Bu yüzden de çalışmamızın bu süreçte başarılı olduğunu düşünerek Orman ve Su İşleri Bakanlığı adına projemizi Rio+20 seçmelerine sunduk ve o da kabul edildi. Çevresel, sosyal ve ekonomik çıktıları bakımından örnek bir çalışma olduğu için de ödülü aldık.

UNDP Türkiye: 2008 yılından bu yana sürdürülen bu proje ile hem en iyi 25 proje içinde yer aldınız hem de Küre Dağları Pan Parks ağına kabul edildi. Pan Parks ağına katılabilmek için kriterler nelerdir?

Y.L.: Pan Parks Ağı, Korunan Alanlar Ağı demek. Avrupa'daki korunan elit alanlara verilen bir bu sertifika, Küre Dağları Milli Parkı da dâhil olmak üzere tüm Avrupa'da 13 tane korunan alana verildi. Bu ağa katılabilmek için beş temel kriter var. Birincisi; alanın zengin bir doğal mirası olması ki Küre Dağları Milli Parkı hem küresel hem de ulusal öneme sahip olduğu için bunu zaten sağlıyor. İkincisi; alanda yapılan etkin bir planlama ile doğal bir yönetimin olması. Bunu da projemiz sayesinde sağlamış olduk. Üçüncüsü; ziyaretçiler için parkurlar ve merkezler kurularak etkinliklerin düzenlenmesi. Bu kriter için de planlamamızı bitirdik ve yıllardır da uygulamalarımız sürüyor. Dördüncüsü de alanın çevresinde de sürdürülebilir bir turizm stratejisi oluşturulması ki; Pan Parks'ın en güçlü yönlerinden biri bu. Amacımız doğayı korurken çevresinde de sürdürülebilir bir turizm uygulaması yapılması. Beşincisi ise yöresel ortaklıklar. Korunan alan sertifika aldıktan sonra çevresinde yer alan ve konaklama, yemek, ulaşım, rehberlik gibi alanlarında hizmet veren işletmeler de belli standartlara ulaştığı zaman sertifika alabiliyor. Bu süreç için de, yerelde kurduğumuz geniş katılımlı bir Pan Parks grubu tarafından bölgesel standartlar oluşturuldu ve uygulamalara geçildi.

'Küre Dağları Milli Parkı'nın tanıtımı artıkça, gelecek turist sayısında uzun vadeli bir artış olacak.'

UNDP Türkiye: Küre Dağları Milli Parkı, şu ana kadar Türkiye'den Pan Parks ağına kabul edilen ilk ve tek milli park, değil mi?

Y.L.: Evet.

UNDP Türkiye: Şu soru gündeme geliyor: Küre Dağları Milli Parkı Pan Parks sertifikasını aldı fakat bu Türkiye'ye ne kazandıracak?

Y.L.: Bu, Avrupa'da çok az bu şekilde korunan alan olduğu için ulusal bir saygınlık ve tanınırlık sağlıyor. Tanıtımı arttıkça, gelecek turist sayısında uzun vadeli bir artış gözlemleniyor. Sertifika alabilmesi için gerçekleştirilen kriterler sayesinde de alanın uluslararası standartlarda yönetimi ve izlenmesi de mümkün oluyor. Böylece bölge, uluslararası standartlarda iyi yönetilen ve güçlü sürdürülebilir turizm uygulamalarının yapıldığı yerlerden biri hâline geliyor. Aynı zamanda, başta pansiyonculuk olmak üzere yöredeki ekonominin canlanması açısından büyük önem taşıyor.

UNDP Türkiye: Türkiye'de toplam kaç milli park var?

Y.L.: Türkiye'de şu an 41 tane milli park var.

UNDP Türkiye: Türkiye'deki bütün milli parklar sizin yönteminizi izleyerek aynı sonuçlara ulaşabilir durumda mı?

Y.L.: Pan Parks'daki kriterlerden biri alanın 10.000 hektar ve bakir olması. Türkiye'de bu koşulu sağlayan 5 ya da 10 tane korunmuş alan bulunabilir. Ancak bu projeden elde ettiğimiz deneyimleri diğer parklarda da uygulamak için çalışmalarımız başladı.

UNDP Türkiye: Hangi parklar için çalışmalarınız başladı?

Y.L.: Örneğin Kaçkarlar ve Aladağlar'da ilgili çalışmalar sürüyor. Her ikisi de uygulama çalışmalarısıyla Pan Parks Sertifikası alabilecek nitelikteki yerler.

UNDP Türkiye: Projenizin önemli hedeflerine ulaşmış vaziyette ve artık sonuna doğru yaklaşıyorsunuz. Projenin ardından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) desteği sürecektir mi? Bu konuda yeni projeler gündeme gelebilir mi?

Y.L.: Bizim projemiz Küresel Çevre Fonu destekli ve Küresel Çevre fonu bir kere fon verdiği yere bir daha fon vermiyor. Ancak Küre Dağları 2000 yılında 'Milli Park' ilan edildi ve o zamandan bu yana Küresel Çevre Fonu'nun Küçük Hibeler Programı sürekli olarak alandaki sivil toplum kuruluşlarını destekliyor. Bu nedenle bu gibi desteklerin ileride de süreceğini düşünüyorum. Aynı zamanda Doğal Hayatı Koruma Vakfı da Milli Park Teşkilatı ve STK'lar ile alanda yoğun çalışmalar yapıyor. Son dönemde Bartın ve Kastamonu'da bölgesel kalkınma ajansları da açıldı.

UNDP Türkiye: Dolayısıyla sizin izlediğiniz yol haritası, aldığınız dersler ve çıkan sonuçlar diğer projelere de uygulanması açısından bir örnek sunuyor. Bu proje yalnızca Türkiye'deki değil birçok benzer ülkedeki projelere örnek olabilecek nitelikte. Türkiye'yi temsil edecek en iyi 25 uygulamadan biri olarak seçilen projeniz için, Orman ve Su İşleri Bakanlığı adına Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdür Yardımcısı Sayın Mustafa Akıncıoğlu 20 Nisan'da gerçekleştirilen törende ödülünüzü aldı. Bu ödülü almanız neyi ifade ediyor? Rio'ya giderek projenizi sunacak mısınız?

Y.L.: Rio'da Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına yapılacak olan sunumlar var. Fırsatımız ve zamanımız olursa, biz de projemizi temsilen gitmek üzere hazırlıklarımızı yapıyoruz. Ancak biz gidemsek de, hem İngilizce hem Türkçe olarak bu 25 proje ilgililere sunulacak, deneyimlerin geniş bir dağıtımını yapacağız.

UNDP Türkiye: Rio+20 dışında, bu deneyimlerinizi uluslararası düzeyde paylaşma konusunda

başka çalışmalarınız da oluyor mu?

Y.L.: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın Bölgesel Ofisi Bratislava'da. Bu ofisle sürekli olarak yazışıp, deneyimlerimizi onların çıkardığı kitapçıklarda ve kurdukları platformlarda paylaşıyoruz. Özel olarak belirtmek gerekir ki; Küre Dağları Milli Parkı Türkiye'de kendi internet sitesi olan tek milli park. Parkın kendi web sitesinde de İngilizce ve Türkçe olarak yayınlarımızı yaparak deneyimlerimizi paylaşıyoruz. Ayrıca YouTube, Vimeo, Flickr, Twitter, Facebook gibi sosyal medya olanaklarını da kullanıyoruz.

UNDP Türkiye: Daha ayrıntılı bilgi almak isteyenler Küre Dağları Milli Parkı'nın web sitesi kdmp.gov.tr adresini ziyaret edebilirler. Bunun yanı sıra, Türkiye'nin Rio+20'de temsil edileceği projelerden biri olarak seçilen ve aynı zamanda Pan Parks ağına dâhil olan Küre Dağları Milli Parkı, havanın en uygun olduğu yaz ve sonbahar aylarında ziyaret edilebilir.

KAYIT VE KURGU DESTEĞİ

RADYO İLEF

YAYIN AĞIMIZDAKİ RADYOLAR*

AÇIK RADYO

İTÜ RADYO
(İstanbul Teknik Üniversitesi)

MARMARA RADYOSU
(Marmara Üniversitesi)

MERSİN ÜNİVERSİTESİ RADYOSU
(Mersin Üniversitesi)

POLİS RADYOSU

RADYO A
(Anadolu Üniversitesi)

RADYO DUMLUPINAR
(Dumlupınar Üniversitesi)

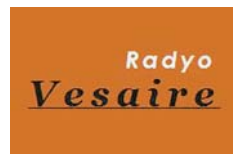
RADYO EGE KAMPÜS
(Ege Üniversitesi)

RADYO Kİ
(Kocaeli Üniversitesi)

RADYO KTÜ
(Karadeniz Teknik Üniversitesi)

RADYO SDÜ
(Süleyman Demirel Üniversitesi)

RADYO VEŞAİRE
(İstanbul Bilgi Üniversitesi)

* Programlarımızı podcast formatında iTunes ve Soundcloud üzerinden dinleyebilirsiniz.
Soundcloud'da kullanıcı adımız undpturkiye.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

Birlik Mahallesi, 415. Cadde, No: 11, 06610

Çankaya, Ankara, Türkiye

www.undp.org.tr

  /undpturkiye

© 2013